

DET LYSANDE SÄLLSKAPET
JÖNKÖPINGS PAR BRICOLES

G Y L L E N E B O K

1927 - 1935

Sällskapet

Jönköpings Par Bricoles

GYLLENE BOK

1927 – 1935

oo0oo

Föredrag, Parentationer och Tal m.m.

samlade

av

Gust. E. Lundholm

R.I.

oo0oo

Förord.

Sällskapet Par Bricoles liv och verksamhet, dess munt-
ra och anständiga tidsfördriv, avspeglas även i tankar och
stämningar, som klätts i ord på vers och prosa i Arbetsgra-
der, Riddarekapitel, på Högtidsdagar och vid andra tillfäl-
len. Styrande Mästaren Ernst L. Hartmann började låta sam-
la och uppteckna dem i Gyllene Böcker. Tack vare hans in-
tresse och omsorg äger Sällskapet två band av dessa böcker,
i vilka Jönköpings Par Bricoles minnen av denna art således
förvaras.

Vår nuvarande Styrande Mästare Henrik Karnell har fun-
nit detta så väl begynta verk värt att fullföljas och har
fördenskull uppdragit åt mig att år efter år samla och i de
Gyllene Böckernas fortsatta rad, till hågkomst för nuvarande
bröder och kommande generationer av bricollister, inskriva
orationer och andra likartade bricollistiska prestationer,
som förekommit i Sällskapet. Av den samling mitt uppdrag
gäller äro dessa båda band, vilka omfatta arbetsåren 1927 -
1943, de första.

Må dessa Gyllene Böcker liksom sina föregångare förmå
ge Sällskapets bröder nu och framdeles en fägningsam bild av
Jönköpings Par Bricoles liv under dessa år.

Jönköping i Oktober 1943.

R. I.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid. n:r
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 13 November 1927 över: Carl Fredrik Sandholm, Karl Johan Boman, Gillis Einar Alexander Holm, Helge Gustaf Ludvig Kolthoff, Carl Olbers, Gustaf Odeén, Sven Busck, Carl Lindqvist, Nils Gustaf Erland Nordmark och Carl Oscar von Porat av R.P. Ernst Greén	1
Högtidstal på Barbaradagen den 4 December 1927 av Wilhelm Graneli	29
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 18 November 1928 över: Axel Romberg, Gustaf Adolf von Schwerin och Hampus Holm av R.P. Ernst Greén	39
Högtidstal på Barbaradagen den 9 December 1928 av Tor Jacobsson	56
Tal för Kvinnan, Barbaradagen den 9 December 1928, av Hugo Oswald	67
Tal för våren, P.B. ^{xx} den 12 Maj 1929, av R.P. Ernst Greén	71
Jönköpings P. B:s Femtioåriga tillvaro. (Ur Smålands Allehanda den 12-10 1929)	76
Högtidstal vid Jönköpings Par Bricoles 50-årsjubileum den 12 oktober 1929 av R.P. Ernst Greén	81
Kantat vid Jönköpings Par Bricoles 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929. Författad till 25-årsjubiléet 1904 av Henrik Karnell	90

	Sid. n:r
Tal för hela det Lysande Bricolleriet vid Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 av R.P. Ernst Greén	93
Tal för Moderlogen vid Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 av St.M. Henrik Karnell	97
Tal vid Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 av St.M. Henrik Karnell	99
Tal till Systerlogerna vid femtioårsjubiléet den 12 Okto- ber 1929 av D.St.M. Axel Jonsson	101
Till Jönköpings Par Bricole vid dess 50-årsjubileum den 12 Oktober från Göta P. B.	104
Till Jönköpings Par Bricole vid dess 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 från Vänersborgs P. B.	106
Till Jönköpings Par Bricole vid dess 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 från Borås P. B.	107
Till Jönköpings Par Bricole vid dess 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929 från Malmö P. B.	108
Tal för Jubelkommendörerna vid Jönköpings P.B:s 50-års- jubileum den 12 Oktober 1929 av Wilhelm Graneli	109
Tal av Jubelkommendören Ludvig Wahlin vid Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum den 12 Oktober 1929	112
Tal för Kvinnan vid 50-årsjubiléet den 12 Oktober 1929 av Hugo Oswald	114
Brikolleriets 50-årsjubileum glansfullt. Stor högtidsloge, hyllning för Viktor Rydberg och festligt ”måltidskalas” (Ur Smålands Allehanda den 14/10 1929)	117

Parentation i Jönköpings Par Bricole den 24 November 1929 över: Anders Petersson, Georg Nyman, Carl C: son Wästfelt , Karl Ljungström, John Nyberg, Gottfrid Malmström, Carl Holm, Gunnar Mellgren, Ivan Strömberg, Claes Henrik Gondret och Ernst L. Hartmann av R.P. Ernst Greén	123
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 23 November 1930 över: Bror Axel Salomon von Geijer, Ernst Blomqvist, Carl Johan Herman Johansson, Tobias Werner och August Atterström av R.P. Ernst Greén	147
Högtidstal på Barbaradagen den 7 December 1930 av Hugo Oswald	160
Tal för kvinnan, Barbaradagen den 7 December 1930, av Kjell von Schéele	166
Tal för Våren, P.B. ^{xx} den 10 Maj 1931, av R.P. Ernst Greén	170
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 15 November 1931 över: Jonas Karling, Oscar Delfin, Johannes Lagerman Johan Lagerström, Anders Jonsson, Victor Killander, Henrik Bernhard Krause och Ossian Ölander av R.P. Ernst Greén	177
Högtidstal på Barbaradagen den 5 December 1931, av Wilhelm Lothigius	196
Tal för Kvinnan, Barbaradagen den 5 December 1931, av Alfred Norinder	208
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 13 November 1932 över: Carl Pettersson, Fredrik Nyman, J.A. Almstedt, Alexis Flodén, Carl Wilhelm Ström, Oscar Millqvist och Gustaf Rendahl av R.P. Ernst Greén	211

	Sid. n:r
Tal för kvinnan, Barbaradagen den 10 December 1932, av Eskil Kylin	222
Tal för Våren, P.B. ^{xx} den 14 Maj 1933, av Gustaf Karnell	224
Jönköpings Par Bricoles sommarutflykt till Trollebo den 12–13 Augusti 1933:	
Introduktion	229
”I Lunden hälsades de församlade brikollerna med följande invokation” av R.P Ernst Greén	230
Protokoll, hållet vid P.B:s sommarutflykt till Trollebo 12–13 Augusti 1933 av Wilhelm Lothigius	234
Tilläggsprotokoll av Ernst Greén	240
I Trollebo Lunder den 12–13 Augusti 1933 av Wilhelm Lothigius	245
Skrivelse från O.T.o. S. i Göta Par Bricole den Högst Upplyste Riddaren av Svarta Korset Fritz Schéel	250
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 12 November 1933 över: Carl Silverling, Nils Conon Ohlson, Josef Eklöf, Johan Helmer Ericsson och Johan Valfrid Håkansson av R.P. Ernst Greén	252
Gåsvisa, Jönköpings Par Bricole den 12 November 1933 av Karl–Axel Fried	272
Högtidstal på Barbaradagen den 2 December 1933 av G. Pantzerhielm	275
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 11 November 1934 över: Josef Jacobsson, Axel Österberg, Otto August Garibaldi Stålhammar, Axel Molinie och Frans August Helling av R.P Wilhelm Lothigius	281
Högtidstal på Barbaradagen den 8 December 1934 av Sixte Arensten	295

	Sid. n:r
Tal för Våren, P.B. ^{xx} den 19 Maj 1935, av R.P. Wilhelm Lothigius	301
Parentation i Jönköpings Par Bricole den 17 November 1935 över: Carl Malmroth, Wilhelm Graneli, Algot Friberg, Emil P. Ekholm, Knut Malmgren, Bror Mallmén, Rickard Schéle, Gustaf Lindman, Gerhard de Geer och Ewald Zetterberg av R.P. Wilhelm Lothigius	308
Tal för kvinnan vid Jönköpings P.B:s Gåskalas den 17 Novem- ber 1935 av Eskil Kylin	328
Högtidstal på Barbaradagen den 7 December 1935 av Ernst Greén	330

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole

den 13 November 1927

över:

Carl Fredrik Sandholm

Karl Johan Boman

Gillis Einar Alexander Holm

Helge Gustaf Ludvig Kolthoff

Carl Olbers

Gustaf Odeén

Sven Busck

Carl Lindqvist

Nils Gustaf Wennerberg

Carl Gustaf Erland Nordmark

och

Carl Oscar von Porat

av

Ernst Greén.

R.P.

Till fullgörande av det uppdrag, varmed Ni mina bröder hedrat mig, och till en påminnelse för oss alla om livets och dödens allvar, går jag nu att säga några minnesord om dem av våra bröder, som lämnat detta jordelivet sedan vi sist voro samlade kring åminnelsepelare med dess symboliska låga, bilden av vår existens i ljusets värld och livslågans ofrånkomliga utslocknande, då timmen för var och en av oss är slagen.

”Tiden är snabb, dess vinge väldigt susar....”

Detta är ingen tankebrygd för ungdomen, som står mitt uppe i dagens ävlan. Men ändå var det en ung man, en vän till mig från ungdomsåren, som formade tanken, och inte långt efteråt, en afton då skuggorna på Forum Romanum förlängdes av den nedgående solen, dog han i de sju kullarnas stad. I den klassiskt ädla versen om tidens snabba flykt var hans dödsaning uttryckt.

Nej, känslan av årens snabba borttrinnande blir starkare ju äldre man blir. Men det behöver därför ej vara svaghetskänsla. Endast en allvarskänsla, och det är helt naturligt, att den hyses.

Jag menar nu inte, att man skall gå och gruva sig för den sanning, som ligger i bönen: Herre, lär oss betänka, att vi dö måste. Livet gör anspråk på människan. när solen lyser över ungdomens majmånad och mannaålderns juli, då skall man ej sörja för förgängelsens november. Men man bör ej glömma bort att november kommer en gång, då tiden är mogen.

Livets gåva är kostbar för människan. Den verksamme mannen glädes med rätta åt sin gärning, och det är naturligt, att han vill leva och njuta frukten av sin omsorg. Ja, säkert finns det många, som äro så altruistiska, att de vilja leva för att se, hur den bygd och den stad, där de ha sin varelse, utvecklas och går framåt. Det ligger något av ädel samhällskänsla i detta, och det är helt naturligt, att en man, som verkat träget för det allmänna bästa, hyser denna trängtan att få leva så länge som möjligt.

Men endast den tanklöse sysslar så träget med livets ävlan, att han icke har tid att stanna inför det allvar, som finns i dödstanken. Dock – hur stor brådskan än må vara, så klappar väl den tanken i alla fall någon gång på hjärtats dörr. Och

hur skulle det kunna vara annorlunda? Där gå vi fram i ledet, gamla och unga, man vid man, och om den gamles steg äro trötta, så kanske sjunger den unge av levnadslust. Men plötsligt faller en man i ledet, kanske han som nyss gick med spänstiga steg alldeles vid vår sida, kanske en god vän. Och där faller en till och en till, där en gråhårsman och där en man i sina bästa år. Ånej – döden gör sig nog påmind för envar av oss.

Vid denna bild föresvävar Eder kanske tanken på ett slagfält. Ja, vad är livet egentligen annat än ett slagfält, med framgångar och reträtter, jublande segrar och bittra nederlag, tappert mod och tyvärr även feighet. Men vid anammelsen av bilden kommer det fram vad som är en av människosinnets stoltaste arvedelar, då detta människosinne är som san-nast mot sig själv, nämligen samfundskänslan, känslan av banden med det förgångna, släktenas gemenskap. Då är fältropet ej: Proletärer i alla länder, förenen eder! Utan: Människor hållen ihop om vårt släktets gudomliga arv: försoningstanken, barmhärtigheten, viljan till det verkligt sanna, med ett ord det godas urprincip, Gudsbelätet i människan.

Detta är väl, utmyntat i en-var människas små och vardagliga förhållanden, ungefär detsamma som att efter fattig förmåga följa samvetsbudet, det budskap ovanifrån, som nedlagts som en gudomlig och outsläcklig gnista i varje människas själ. Under levnadskampen, som är i så hög grad präglad av vardagsfuttigheter och själviska intressen – eftersom vi ju äro människor med mänskliga brister – stupar än den ene, än den andre. Men livets leder gå dock oavbrutet framåt, burna av livstron och mänsklighetens måhända icke alltid medvetna, men dock befintliga gemensamhetstanke. Att vaere sig selv nok är omöjligt. Hur isolerad en människa än må vara, hur kyligt hon än må förhålla sig gentemot sina medmänniskor, så deltagar hon

dock, antingen hon vill det eller ej, i framryckning på det där slagfältet, jag talade om. Där somliga få sätta in sin kraft längre än andra.

Härlig är döden, när modigt i främsta ledet du dignar,
dignar i kamp för ditt land, dör för din stad och ditt hem,
därför med eldhåg upp att värna fädernejorden,
ila att offra med fröjd livet för kommande släkt.

Här har den stora skalden och tänkaren, vars bronsbild står härutanför och drömmer under parkens novemberträd, här har han diktat en oförgänglig och hög visa till uppoffringen, o-själviskheten in i döden. Men offer ske väl ock på fredliga fält. Alla äro icke bragdens hjältar och kunna icke vara detty en värld av heroer skulle vara olidlig – men vi äro berättigade tro, att även du, broder, som hedersamt föll i ledet vid vår sida, efter måttet av din förmåga offrade din tanke, din omsorg, din vilja och dina krafter för det samma som hjälten i sången offrade sig för: för din stad och ditt hem, för kommande släkt. Och då har ditt liv ej levats förgäves. Till och med de lagrar, på vilka berömmelsens solsken lyste klarast, vissna engång, men vi vilja tro, att det står något skrivet i Den Stora Boken även om den ringa och fattiga insatsen, försåvitt den var ärlig och gavs i sann ödmjukhet.

+ + +

Icke långt efter att vi i fjor voro samlade till denna allvarliga minneshögtid, rycktes brodern **Carl Fredrik Sandholm** bort, den 22 november 1926. Hans livsmått blev rikligen utmätt; han hade nämligen vid sin död fyllt 78 år.

Så vitt jag kunnat utröna blev Carl Sandholm sin födelsestad Jönköping trogen hela sitt liv, här föddes han, här tillbragte han sin ungdom och sin mannaålder och ute på Östra kyrkogården fick han sitt sista viloställe. Hans levnadslopp förflöt, enligt vad jag hört, i en lugn och stillsam bana, och hans livsinnehåll var trohet i det han ombetroddes. Mera bländande eftermäle kan en man få, men trohet i det lilla och enkla är en gravskrift, som även den smyckar ett ärligt hjärtas sista vilostad.

Carl Sandholm började som handelsbiträde här i staden och i början på 80-talet var han färdig att tillsammans med en kompanjon starta järnhandelsfirman Rydén & Sandholm. Ungefär vid den tiden – i april 1881 – anslöt han sig till P.B. De få kvarvarande, som för ett 40-tal år sedan deltog i den tidens glada brikolleri, minnas nog brodern Sandholm som stöttepelare inom den dåvarande Brikoll-kören, i vilken han sjöng tenor. Han besatt det rätta sångarlynnnet med dess ljusa och optimistiska syn på livet. Han dvaldes alltså gärna i närheten av den av våra fyra pelare, som bär inskriften Munterhet. Men han förlorade därför ej utsikten till den, som bär inskriften Ordning. Även när glädjen stod som högst i tak, övergav honom icke känslan för sans och dekorum.

När Jönköpings systembolag inrättades 1886, kom Sandholm i dess tjänst som föreståndare för dess utminutering. Denna befattning innehade han i 33 år eller till 1919, då han avgick med pension.

Brodern Sandholm deltog varken som ung eller gammal särdeles mycket i Jönköpingslivets yttre manifestationer. Då det förra seklet var gammalt levdes livet här i så småstads-idylliska former, att vi, som äro unga, knappt kunna göra oss

en föreställning därom. Och när det nya seklet föddes, hade Sandholm redan överskridit 50-årsgränsen. Calle Sandholm och den för länge sedan avsomnade brikollbrodern Pontus Norén skotade i ungdomsåren som käcka seglare sina fockar på Vättern. Sedermera blevo de stadiga medelålders herrar och sällade sig till stamgästtroppen på gamla Stadshuset, där de om kvällarna drucko sin kaminad-toddy, som man gjorde i det tidevarvet, och gingo tidigt hem på de tysta gatorna. Så stillsamt flöt livet fram i det Jönköping, som nu bullrar av motorer och gatudebatter.

Broder Sandholm var en duglig och plikttrogen man, som åtnjöt allas aktning. Trots sin höga ålder bibehöll han ända in i det sista återglansen av sin ungdoms glada gemyt, och han gladdes, då gamla vänner erinrade honom om flydda, härliga ungdomsdagar, då livet sjöng och världen var ljusare än den nu är.

I vårt brikolleri var brodern Sandholm hederskommendör. Vi säga honom vårt sista farväl med den gamla romerska gravformeln: Må jorden vila lätt på ditt stoft!

+ + +

Några få dagar efter brodern Sandholms frånfälle föll, den 26 november, ännu en man i ledet vid vår sida, underlöjtnanten och svärdsmanen **Karl Johan Boman**.

Jag kände rätt väl den stillsamme och försynte mannen och såg vemod den sista fasen av hans kamp mot den övermäktiga sjukdom, magkräfta, som avklippte hans livstråd. I hans blick, där han satt vid sin pulpet nere på det gamla Krönleinska kontoret, låg det stundom liksom något av ett sårat villebråds förebråelse mot livet, som krävde honom på

en så hård tribut. Han blev allt tystare framemot den grå novemberdag, då hans livslånga slocknande. Säkert – det vilja vi åtminstone tro – svalkades hans ögon den dagen av den milda hugsvalelsen i makans och hans två små barns kärlek och tacksamhet mot den gode familjefadern, hemmets vänlige och kärleksfulle uppehållare.

Även Karl Boman var en son av denna stad; han föddes i Ljungarum 1872. När han fyllt 17 år, kom han i tjänst som volontär vid Jönköpings regemente. Där passerade han underbefälsgraderna och blev fanjunkare 1913 samt överflyttades 1922 till reserven med underlöjtnants grad. Det var ingen uppseendeväckande levnadsbana. Men liksom så många andra, nu glömda småländska ynglingar och män gjorde han troget sin tjänst i hembygdens regemente, även det snart ett minne blott. Och gudskelov för att tillfredsställelsen över fullgjord plikt kan vara lika stor och ren, då det gäller en ringa gärning som en lysande. Om Karl Boman sades det på hans döda mull, att han varit en vänfast och redlig kamrat och en duktig militär tjänsteman; hans kolleger visade sin uppskattning av hans duglighet genom att göra honom till underofficerskårens ordförande. Det han hade för händer skötte han redoboget, och kände jag honom rätt, så tänkte han inte särdeles, om ens något alls, på att bli ärad för vad han gjorde. Både före och efter sin avgång ur tjänsten intresserade han sig mycket för skytterörelsen, både ur yrkessynpunkt och som den fosterländskt kännande man, han var, och han var i åtskilliga år sekreterare i Jönköpings läns skytteförbund. T.o.m. från sin sjukbädd sände han stundom till mig i min egenskap av tidningsman papper och protokoll, vilka han utarbetat trots sina av lidandet nedsatta krafter. Vad var det annat än ett utslag av den plikt känsla, som besjälade honom? Jag tror, att vår St.M., i vars tjänst han

de sista åren av sitt liv var anställd, är redo att medgiva rättmätigheten i vittnesbördet om Karl Boman som en redlig, pliktbesjälad och karaktärsfin man. Det låg något sobert, nästan milt, över hans uppträdande. Kanske var det sjukdomskänslan, som förädlade hans personlighet, såsom sjukdomstundom t.o.m. kan förädla ett ansiktes yttre drag. Hans ord var vänligt, fast och pålitligt, hans öga rent och klart, en god mans blick. Så sågo vi honom i P.B., där han intogs 1920 och uppnådde 6 gr, 1924. Så såg man honom i andra ordenssällskap, i frimurarelogen Mellersta Pelaren, i Odd Fellow, i W,F.

Han fick sitt vilorum på Dunkehalla-kyrkogården, där han begrovs den 3 december. Förmän, kamrater och många vänner följde honom till graven.

+ + +

Nyss erinrade jag Eder om den Viktor Rydbergska strofen: ”Härlig är döden, när modigt i främsta ledet du dignar,” Hur mången tapper bragd utföres ej i det tysta på den fredliga pliktuppfyllelsens vädjobana? Läkarens yrke är en sådan kamp; man vet ej vilka faror och vilka hälsans och livets fiender som lura på honom. Nedlägges han av dem, då han står på de läkande och hälsoskyddande krafternas front, så kan man väl säga, att han modigt dignat i främsta ledet.

Den 14 sistlidne januari avled i difteri på Jönköpings epidemisjukhus vår unge broder första stadsläkaren i Huskvarna **Gillis Einar Alexander Holm** i en ålder av endast 35 år. Det var en grav som efter människomått öppnades för tidigt - vem vet, var det dödsbringande sjukdomsfröet kom ifrån, och om ej den unge läkaren bokstavligen stupade på sin post?

Detta dödsbud var tragiskt därför att det gällde en ung man, som stod mitt uppe i en gagnande verksamhet, en verksamhet som han älskade och varåt han ägnade sig med liv och lust. Det var tragiskt därför att det gällde en man, vars kunskaper i förening med hans vänliga och förekommande väsen hade tillvunnit honom stora sympatier och vidsträckt förtroende, icke minst bland hans många patienter och den stadsbefolkning, där han hade sin verksamhet.

Doktor Gillis Holm var född 1891 i Bankekind i Östergötland, där hans far var kantor. Han gick i skola i Linköping och studerade läkarekonsten i Uppsala. Under studietiden hade han förordnanden som underläkare vid Långbro sjukhus, Linköpings lasarett och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. År 1919 var han färdig med sin licentiat, och den 1 november samma år tillträdde han stadsläkaretjänsten i Huskvarna. Den 1 jan. 1923 blev han bataljonsläkare vid Smålands artilleri.

Det var en kort tid att göra så strävsamma studier som läkarens fruktbringande. Men över sina dagars tal råder ej människan. Och det inre giltiga värdet av en livsgärning mätes säkert icke med dess längd. Det är andra värde-mätare, som få gälla – några av dem höra, efter vad vårt förnuft säger oss, samman med trohet och pliktkänsla. Doktor Gillis Holm skulle ej ha vunnit det förtroende han vann under sin korta läkaretid, om ej hans verk och syften burit den äkta hallstämpeln av dessa båda kriterier på en redlig gärning: trohet och plikt.

Gillis Holms person omgavs av en aura av välvilja och gemyt, som kanske var en arvedel från hans hembygd Östergötland. Men varifrån han än fått den, så var den välgöran-

de, sannolikt icke minst för dem, vilka sökte hans hjälp för sina kroppsliga lidanden. Han ägde en sorts leende lugn, en medicin, som inte står i farmakopén, men som sannolikt är ett bättre läkemedel än många i burkar med vördnadsbjudande latinska namn på etiketterna. Hans handslag var värmande, hans ansikte öppet och gott. Här i Brikoll, där han intogs 1920 och fick 6:an 1924, sågs han rätt ofta. Han var mera en stoiker än en epikuré, men en stoiker med ett lynne av en stillsam och ljus art.

Förvisso saknade man honom uppriktigt i den stad, där han hade sin sysselsättning, och där han gjorde sig nyttig även som kommunalman.

Den 17 januari jordfästes Gillis Holms stoft i Jönköpings Kristine kyrka; kistan omgavs av ett stort antal vänner. ”Det vilja vi vid denna bår säga,” yttrade församlingens kyrkoherde, ”att den avlidne fyllde sin korta dag med troget och nitiskt arbete. Noggrann och skicklig i sin gärning vann han vägen till mångas hjärtan även genom sitt vänliga sätt och sina många goda personliga egenskaper. Många äro de, som med glädje och tacksamhet minnas honom i den stad, där tyngdpunkten av hans läkarekall varit förlagd,”

Genom en häck av Smålandsartillerister fördes kistan ut ur det gamla templet och nedsattes ett par dagar senare i födelsesocknens kyrkogård.

För denne vår broder föll natten på innan middagstimmman var slagen. Jag tror, att hågkomsten av honom bland oss är utan skuggor och fläckar

I januari månad skördades vidare av döden två Brikollbröder, om vilja jag saknar all personlig kännedom, och ifråga om vilka jag alltså får lita till andra utsagor. Den ene av dem var kaptenen **Helge Gustaf Ludvig Kolthoff**.

Då Andra Göta artilleriregemente, sedermera Smålands, den 1 april 1898 inmarscherade i Jönköping, lade man märke till en ovanligt storvuxen och reslig gradpasserare. Det var Helge Kolthoff, då blott 20-årig. Sedan han blivit officer, inträdde han med liv och lust i stadens ordensliv och intogs 1904 i P.B., där han under några år fungerade som ceremonimästare. Det var under en nedgångsperiod i logens historia, då ordentliga sammanträden knappt kunde hållas därför att bröderna uteblevo. Att det hölls något liv i P.B. på den tiden säges till stor del ha varit Kolthoffs förtjänst. Han hade vad som med ett föga adekvat uttryck än i dag benämnes talanger. En annan sensationell egenskap hos honom var hans kolossala kroppsstyrka – det berättas, att han med tänderna kunde lyfta ett bord med en någorlunda fullvuxen brikollist ovanpå. Och om min sagesman inte är fel underrättad, lyfte Kolthoff engång på detta sätt ett bord, belastat med 42 halvorpunsch – en prestation, som ur mer än en synpunkt förefaller oss, sena tiders restriktionstyglade barn, sällsam och fantastisk.

Brodern Kolthoffs humör var ock lysande, hans person var öppen, glad och vinnande – vart han drog fram, fick han vänner. Men det fanns ingen fältmarskalksstav i hans ränsel. Han förflyttades till gevärsfaktoriet i Eskilstuna, där han var anställd i flera år och där han i frimurarlivet spelade en ganska betydande roll.

Men även de starkaste och mest blomstrande träd kunna brytas av stormen. Helge Kolthoffs söndagslygne förskonade honom icke från motgångens bitterhet. Han spekulerade som så många andra och förlorade den förmögenhet han ärvt och fått genom gifte. Trots detta förlorade han dock till en början ej modet. Han var på sätt och vis ett uppfinnaregeni. När motgången kom, satte han sin lit till en låsmutteruppfinning, som han trodde skulle ge honom tillbaka vad han förlorat. Ett bolag bildades för dess exploaterande, men uppfinningen motsvarade ej vad man väntat och hoppats. Besvikelsen och motgångarna bröto den förut starke och förhoppningsfulle mannen. Han förlorade själva tron på livet och förmådde icke uthärda det – han ändade det av egen vilja, blott 48 år gammal.

När livet är leende och ljust, så sjunga det av fröjd. Men när svartalferna skockas omkring det betryckta sinnet, så kan det brista. Vem ser alla de svåra tankarna och stunderna? Dömen icke, så varden I icke dömde, har det sagts av en fridens och försoningens man.

Låt oss i broderlig medkänsla ägna en minnesgård åt honom, som dignade till marken, tyngd av sin bedrövelses börda.

+ + +

Få av de Brikollbröder, som lyssna till mig i dag, torde minnas bokhandlaren **Carl Olbers**, som även avled i årets första månad. Han inträdde i P.B. 1881, alltså under ett av dess första år, och fick 6:e graden 1888. Han var född i Lund 1856, son till domprosten C. Olbers. I unga år kom han till Cronholms bokhandel i Malmö och startade någon gång omkring 1880 tillsammans med bokhand-

laren August Hånell den bokhandel, som sedermera blev Bergmans. Det ansågs på det tiden omöjligt att konkurrera med Nordströmska bokhandel, och Olbers och hans kompanjon hade ej heller någon framgång, varför de 1887 överlämnade affären åt andra och Olbers lämnade Jönköping. De sista åren av sitt liv var han bosatt i Malmö, där han ock avled. Hans närmast sörjande voro syskon.

Carl Olbers beskrives av sina samtida här som en livlig och sympatisk man. Nu torde han som sagt här vara glömd av de flesta.

+ + +

Den 23 februari lyktades här i Jönköpings ingenjören **Gustaf Odéens** långa och verksamma levnad. Med honom bortgick en man, som på sin tid utövade ett betydande inflytande i fråga om vår stads utveckling på olika områden.

När han den 9 april året före sin död fyllde 75 år – han var alltså född 1851 – hade jag tillfälle att besöka honom på hans kontor, och han var då vid god vigör, frånsett ögonen, som åtskilliga år varit svaga. Han var vid god hälsa och gott humör och kunde dagligen se till sin verksamhet.

Han berättade då, att han nära nog hela sitt liv, ända sedan sin tidigaste barndom, varit Jönköpingsbo. Född i Hjo, där fadern var bokhandlare, kom han som pojke hit i sin morfars hem. Staden var då liten och det bebyggda området inte stort mer än hälften av det nuvarande. Om vintermorgnarna, när skolpojken skulle till gamla skolan vid Kristinakyrkan, måste de lysa sig med medförda handlyktor. Det fanns ingen järnväg då, vallgraven på vallområdet

hade ett djup av 4-5 meter under gatunivån och vallarna voro höga som tvåvåningshus. Det var Viktor Rydbergs Jönköping.

Omsider kom unge Odéen till Chalmerska institutet och efter sin ingenjörsexamen fick han i tur och ordning anställning vid Södra varvet i Stockholm och vid skeppsbyggeri i Hälsingborg. År 1872 återvände han till Jönköping, blev anställd som ingenjör vid Munksjö och grundade 1881 Jönköpings mek. snickerifabrik, som han sedan drev till sin död.

Jag har nämnt, att Odéens insatser för Jönköpings utveckling voro betydande. Men han var en ganska omstridd man, ehuru han obestriddligen på sin tid var en av stadens mest framträdande kommunalman och åtnjöt stort anseende under det gamla borgerskapets maktperiod i stadsfullmäktige, där man gärna lyssnade till hans av sakkunskap och gott omdöme präglade uttalanden och förslag. Som en kontur till hans offentliga verksamhet må nämnas, att han var stadsfullmäktig under en lång följd av år och landstingsman i bortåt 20. I byggnadsnämnden satt han i 30 år och även åt folkskolestyrelsen ägnade han sitt intresse. För stadsparken var han i egenskap av medlem och ordförande i Stadsparkssällskapet en av stödjepelarna. Han var en praktisk och energisk man med starkt intresse för samhällets angelägenheter.

Hans energi blev dock tidtals alltför stark för dem, som inte närmare kände hans motiv, och för dem framträdde hans person som ganska hänsynslös och frän. När jag träffade honom dagen före hans 75-årsdag, återkallade han i minnet med en humoristisk glimt i ögonvrån äldre tiders Jönköping, då vördiga hovrättsråd - som enligt vad han sade

inte alltid voro så goda att tas med – behärskade det kommunala livet här.

Med tiden mildrades dock Odéens strävhet, och han blev på sin ålders dagar en gammal snäll farbror, som gärna talade om sina hågkomster från en tid, då han låg i med sina många kommunala uppdrag, men karakteriserade nutiden såsom varande ”utan ordning”. I den intimare vänkretsen var brodern Odéen en sällsynt avhållen person, och han var trofast med dem, som han upptog som vänner.

Odéens inträdesdatum i P.B. är den 14 april 1879. Han ernådde 10:e graden 1924 och var ock hederskommendör. Bland sina dekorationer förvarade han ock Vasaorden som en erkännelse för den samhällsgagnande verksamhet, han utövat.

De, som närmast sörjde honom voro hans maka, född Strelenert, av den gamla Jönköpingsfamiljen, samt barn, av vilka en son är revisionssekreteraren Sigurd Odéen och en dotter är gift med disponenten för Ankarsrums bruk Sven Spångberg.

Som en av vårt P.B.:s stiftare och som en god och verksam broder hava vi anledning att hysa särskild tacksamhet mot honom. I vårt sällskaps annaler kan han icke glömmas.

+ + +

Den 4 april skördades köpmannen **Sven Busck** av döden. han tillhörde en av Jönköpings äldsta borgarfamiljer, hans far var en av innehavarna av den på sin tid välbekanta firman Almén & Busck vid Smedjegatan. Den unge Busck tjänstgjorde till en början i Smålandsbanken, men övergick sedan

till enskild verksamhet – och en för orten och tiden alldeles nymodern. Tillsammans med en annan brikollist, som tydligen hade någon sorts klockarekärlek till skådespel, brodern C.G. Roos af Hjelmsäter, var Busck en av de första, som i Jönköping började med biografteatrar; den hette Regina, och var belägen där numera brodern V. Strömberg har ej mindre affär än även utställningsverkstad.

Busck, som i yngre år flitigt deltog i P.B:s glada tidsfördriv, var ej utan s.k. talanger, även ifråga om den backanaliska teatern; de äldre minnas säkerligen hans ej oävna uppträdanden som damimitatör.

Busck var, vad man kallar en glad själ, men samtidigt en flegmatisk natur, som föredrog att ta livet rätt makligt. Omsider förlade han sina penater till Stockholm, där han sysslade med en del agenturer, som inte ville lyckas riktigt väl, men i Göteborg, där han dog, skaffade han sig äntligen en verksamhet, som gav honom en nödortftig utkomst.

I P.B. intogs han 1903 och fick 7:de gr, 1909. Hans liv låg kanske mindre på sol- än på skuggsidan, men han säges efterlämna ett gott minne hos dem, som kände honom närmare. Han ligger begravnen på Jönköpings östra kyrkogård.

+ + +

För mig alldeles okänd var likaledes stationsinspektoren **Carl Lindqvist**, som avled i augusti. Även han var ett Jönköpingsbarn, son till den på sin tid kände köpmannen Viktor Lindqvist. Han var född här 1873. I familjen funnos många syskon och Carl Lindqvist måste tidigt söka

sin utkomst. Efter några år i Jönköpings läroverk fick han anställning som skrivare vid Jönköpings hamns station och transporterades härifrån till Halmstad som förste stationsskrivare, vidare i samma egenskap till Blidsberg och Hok och blev omsider stationsinspektör i Smålandsstenar samt avgick med pension på grund av sjukdom för några år sedan. Året före sin död var han mestadels sängliggande. Han var i ungdomen en av Jönköpings första idrottsmän, i det han intresserade sig för den då allena-härskande roddsporten. Han intogs i P.B. 1898 och fick 7:de gr. 1902. Man beskriver honom som en glad och trevlig sällskapsbroder i yngre år, men han kunde icke fröjda sig åt något övermått av denna världens goda. Trots bekymren höll han dock ut och fullgjorde en nyttig gärning i samhället. Därmed är han väl försvarad i sitt eftermäle.

+ + +

Lika okänd som de båda föregående var för mig försäkringsinspektören **Nils Gustaf Wennberg**, som detta år skiljts hädan – han tillhörde en generation, vars ungdom inföll på 70-talet.

Den, som för 50 år sedan levde i Jönköping, drar sig däremot kanske till minnes dåvarande kassören Carl Wennberg, som var anställd på kontoret hos sin farbror, tändsticksfabrikören C.F. Wennberg, numera Västra fabriken. Varje dag företog han med ett urverks regelbundenhet en promenad från den av honom nästan ensam skötta fabriken till Smålansbanken för att efter väl förrättat värv där återvända till sin pulpet.

N.G. Wennberg tillhörde en gammal Jönköpingsläkt

och föddes i Barnarp 1856. Efter studier vid läroverket ägnade han sig åt industriell verksamhet och skötte tändsticksfabriken ända till dess farbrodern, den s.k. uppfinnaren, avled och fabriken förvärvades av ett konsortium från Göteborg, då Wennberg blev utan anställning. Detta tog honom djupt, så att han i ett anfall av livsleda lämnade landet och reste till Tyskland. Därifrån återhämtades han emellertid av sin gamle barndomsvän, ingenjör Gustaf Odéen, som återskänkte honom livsmod. Wennberg fick anställning i brand- och livförsäkringsbolaget Svea, där han blev en av dess dugligaste livinspektörer. Befattningen innehade han ett 20-tal år och för omkring fem år sedan avgick han med pension. Därefter har han varit bosatt i Göteborg, där han avled.

I den trängre vänkretsen var brodern Wennberg mycket avhållen för sitt varmhjärtade, öppna sinnelag och sin trofasthet. Han var i vårt sällskap, där han intogs 1881 och fick 8:e gr. 1899, en glad broder. De, som voro med på den tiden minnas honom säkert från de muntra tillfällena, då den stora bålbygden skulle förrättas och brodern Wennberg i processionen brukade anförtros den stora buteljen.

N.G. Wennberg fick erfara, hur onda tider kunna avlösas av goda, och han fick en påtaglig lärdom, att man ej bör tappa modet i brådrasket. Sannolikt välsignade han den lärdomen. Han fick sitt gravställe på Barnarps stilla kyrkogård.

+ + +

Nyss nådde oss ett budskap över havet, att vår broder

ingenjören **Carl Gustaf Erland Nordmark** avlidit i Åbo den 25 oktober på en resa i Finland. De moderna kommunikationernas yttersta möjligheter anlätades för att skaffa honom den bästa läkarevård, som fanns att få, men förgäves. Hans dagars tal var fyllt.

Jag kände brodern Nordmark från den tid, han sällade sig till oss i brikollistiskt nöje och allvar. Han var en lugn, trygg och älskvärd man utan svek. Han var född i Jonsberg i Östergötland 1881. Hans yrke var färgeriteknikerns; i denna egenskap kom han till Sahlströmska fabriken och var anställd här ett par år, från mars 1917 till slutet av 1919, då han flyttade till Göteborg. Där övertog han en agentur för en schweizisk färgerifabrik, och det var i dennas uppdrag han bereste Finland. Han åtnjöt stort anseende inom sitt yrke, och många äro de, som av honom fått goda råd, grundade på hans skicklighet och erfarenhet.

Han intogs i Borås Brikoll 1907, fick sin andra gr. i Malmö Brikoll och blev medlem av vårt sällskap Barbaradagen 1917. Här uppnådde han 8:e gr. 1924.

I Jönköping och i Brikolleriet förvärvade han sig många uppriktiga vänner. En av dem beledsagade hans eftermäle i en tidning med vittnesbördet:

Du var ett mönster för en verkligt god människa, en god familjefar, en vän som få, med en karaktär sådan att Dina vänner med beundran sågo upp till Dig,

Brodern Nordmark jordfästes den 31 oktober i Halmstad,

varifrån han hämtat sin hustru, som jämte en liten son närmast sörja honom. Akten, som ägde rum i kyrkan, be- vistades av talrika vänner och ordensbröder och hade en högtidlig prägel. Gravsättningen ägde rum på stadens kyrkogård.

Brodern Nordmark dvaldes endast ett par korta år bland oss. De voro dock tillräckliga för att vi i honom skulle lära känna en redlig man med tilldragande personliga egenskaper.

+ + +

Den 2 april kom det vemodsfulla, fast icke helt oväntade budskapet, att Carl Oscar von Porats ädla hjärta brus- tit. Han avled nämnda dag på Jönköpings lasarett lugnt och fridfullt. Hade han levat till den 4 juli, skulle han ha nått den höga åldern av 84 år.

Med honom bortgick en av Jönköpings P.B:s stiftare och en av vårt sällskaps mest framstående medlemmar. Han var både som ung och åldring en vänskapens och broderlig- hetens man med ridderlig hug och ädelt hjärta – och såsom många bärare av nämnda egenskaper också en man med glatt sinne. Bricoll, där hans humoristiska ådra och hans klin- gande vältalighet så mången gång lyste och värmde, omfatta- de han med livligt intresse. Ännu åttioårig sågs han ju här en och annan gång i vårt brödraskaps krets.

Om honom mer än om någon av dem jag nyss erinrat om kan jag säga, att hans personlighetsbild står klar för mig, så långt nu en människa kan förstå en annan människas väsen. Ty så underligt det kan låta visade den gamle mannen en näs-

tan faderlig välvilja mot den till staden nykomme, unge och alldeles okände tidningsmannen. Det var kanske för att han själv i ungdomen provat den vädjobanan. Jag känner mig rörd, då jag erinrar mig, hur han med sina fina och nobla hänsynsfullhet och försynthet kunde komma och påpeka ett fel som begåtts, en språklig inadvartens som han ogillade – allt i den varmaste välvilja. Och han upptog tidigt den obetydliga främlingen i ett personligt broderskap – han, som åtnjöt, och i rikt mått, mera jämnåriga och framstående mäns vänskap och som f.ö. var en kulturpersonlighet, uppvuxen i den Viktor Rydbergska idealismens höga luft. Ty han var, kan man säga, en personlig bärare av den kulturskatt och de lysande andliga värden, vilka med Viktor Rydberg spirade upp här.

Jag har ännu svårt att fatta, att lektor von Porats doktorsavhandling omhandlade någon art av tusenfotingarna. Utan att på något sätt vilja degradera naturvetenskaperna må jag säga, att von Porats hela andliga struktur, hans finslipade vältalighet och hans litterära intressen voro präglade av den vetenskapliga humanismen. Han var ju eljest en ivrig dyrkare av sin kära naturvetenskap, men för mitt sätt att se skulle det varit naturligare och mer i överensstämmelse med hans andliga habitus, om han varit lektor i latin, i romersk vältalighet och poesi som titeln så vackert löd förr i tiden. Ty det antikens kulturkynne, som i så hög grad präglade Viktor Rydbergs person och verk, hade även gått C.O. von Porat i blodet. Hans kroppsliga yttre hade också något patriciskt över sig, vi minnas ju hans resliga gestalt, endast lätt böjd av årens tyngd och hans förnäma och ädla anletsdrag, en ägodel för en man, som ända in i ålderns vintertid bevarade en prägel av kroppslig

och andlig kultur.

Några data ur hans levnadslopp. Han föddes i N. Sandsjö 1843. Han gick i Jönköpingskola och blev student i Lund 1858 men flyttade året därpå över till Uppsala, där han blev filosofie doktor 1866, ett lärdomsminne som 1916 celebrerades med jubeldoktorskransen.

Den unge doktorn återvände till sin barndomsskola och blev här först e.o. lärare och adjunkt 1867 samt 1895 lektor i naturalhistoria och kemi; 1909 avgick han med pension.

Ännu långt sedan han lämnat sin kära skola och sina pojkar, om vilkas tillgivenhet och tacksamhet bl.a. många många studentgenerationers jubileumsmöten här i Jönköping vittnade, var lektor von Porats intresse för det, som utgjort hans mannaålders livsgärning, levande och friskt. Han ägnade sig ett tiotal år på 1870- och 80-talet åt tidningsmannens kall här i Jönköping, som medredaktör i Jönköpings Dagblad och Jönköpings Tidning. Och den unge doktorn kunde hantera en penna. Hans stil ägde klassisk form och klarhet och var redskap för en rörlig och ädel tankegång. Det mesta av vad han då skrev är nu glömt - såsom det mesta av vad tidningsmannen skriver blir borta i glömskan. Men en och annan gång uppsökte han mig med små bidrag till min tidning - och vad han skrev med sin åldriga hand bar ännu vittne om tankeskärpa, en hjärtegod humor och intresse för dagens skiftande spørsmål. Dessa bidrag voro ännu i formen små mästerverk av stilkonst.

Hans sista mera betydande litterära insats ägnades

tillblivelsen av Jönköpings stads historia. I densamma skrev han visserligen icke mer än en uppsats, ”Om Jönköpingstraktens flora och fauna”, men såsom ledamot av historiekommittén var han en utomordentligt sakkunnig ordnare och finslipare. Säkert är att detta arbetes omsorger i hög grad uppbyros av hans levande intresse för allt, som rörde sig om och hade sammanhang med vår bygds och stads förhållanden och öden.

I vetenskapens annaler äro bevarade många resultat av hans forskarnit i form av en rad arbeten i botanik och zoologi på svenska och främmande språk samt meddelande till inhemska och utländska vetenskapliga samfund.

Skolmannens, den nitiske, skicklige och välvillige ungdomsledarens kall var emellertid icke nog för hans verksamhetslust. Under åren 1891 – 1912 var han hushållningssällskapets kassaförvaltare samt i mer än tio år föreståndare för dess frökontrollanstalt och dess nitiske och sakkunnige ”vandringslärare” i svampkunskap. Han belönades 1912 för sina förtjänster inom hushållningssällskapets verksamhetsområde med dess guldmedalj.

Även om det stora Jönköpingsföretaget Allmänna Brand har lektor von Porat inlagt betydande förtjänster. Han blev 1901 ledamot av dess styrelse och styrelsens ordförande 1912, vilken post han med nit och stort intresse förvaltade ända till sin död. Då bolaget 1918 firade sitt 75-årsjubileum, förde lektor von Porat dess runor med den äran och hedrades vid samma tillfälle med dess guldmedalj.

Under åren 1895-1904 var lektor von Porat även stads-

fullmäktig i Jönköping.

Smålands nation i Uppsala valde honom 1893 till sin hedersledamot; det innebar säkerligen både ett lärjungetack och en utmärkelse åt den småländska kulturpersonlighet, som lektor von Porat länge varit både som forskare, lärare, värtalare och vitter man.

Men den största utmärkelsen, som kom den bortgångne till del i livstiden, var den medborgarkrans, som sammanflätas av aktning och tack för ett långt och gott livsverk.

Under enkla former – i enlighet med den bortgångnes uttalande önskan – begrovs stoftet.

Kl. 4 e.m. samlades ett antal samhällsmedlemmar, vänner till den avlidne, lärare och lärjungar vid Jönköpings läroverk och många brikollbröder med vår St.M. i spetsen i Kristinakyrkan, där kistan stod uppställd i koret, prydd med en enkel blomsterdekoration och omgiven av kransar.

Efter den högtidliga akten, där icke några personalier förekommo, fördes kistan i strålände vårsol till familjegraven å Dunkehalla kyrkogård. Sedan den nedsänkts, nedlades kransar med några korta minnes- och tacksamhetsord av envar av överlämnarna. Kransen från läroverket bar följande inskrift: ”Tankens klarhet, själens adel, hjärtats värme lyste kring dig. Rika skördar gav din gärning, ärat är ditt ljusa minne,”

Så defilerade läroverksungdomen till slut med sin fana

och med blottade huvuden förbi den gamle lärarens och ungdomsvännens gravställe.

I samband med begravningen publicerade en lärjunge till den bortgångne i Smål. Allehanda några minnesstrofer under signaturen G.G.M. – får jag anföra dem? De lydde:

Ett sällsynt rikt och ädelt liv har slutat,
en gammal andens riddersman gått bort.
Gestalten, som de sista åren lutat
mot jorden, göms i mullen inom kort.
Men alla veta vi, som stå vid båren:
hans verk skall leva länge genom åren.

Med malmens toner våra hjärtan klaga,
men stolthet i vår saknad blandas vill:
vi människor, för döden små och svaga,
må glädjas, att en sådan man fanns till.
Hans andes resning och hans föredöme
som människa och vän vi aldrig glömmе.

Carl Oscar von Porat! Ditt snilles klinga
var alltid blank, beredd till ädel strid,
men oftast fick den skrämman blott, ej stinga -
Du var försynt och tålig, vis och blid.
Ditt goda hjärta ville ej bereda
med tungans tuktan alltför bitter sveda.

Vi lärjungar, vi tacka dig! Bland många,
 som hjälpt oss fram på åtrådd kunskaps stig,
 för Dig så känd, för oss den svåra, långa,
 som primus inter pares se vi Dig.
 Med vetandet Du gav i liv och lära
 humanitas, och därför ske Dig ära!

Vad har jag att tillägga? Här i dessa rum har bro-
 derns Carl Oscar von Porats varma blick och handslag, hans
 goda ögon varmt brödernas hjärtan. Här utvecklade han sin
 spiritualitet, aldrig ett ögonblick färgad av någon spets-
 fundighet eller elakhet, på denna plats där jag nu står,
 hedrad av att han stått här, talade han allvarliga och
 djuptänkta ord till minnet av de döda. Här var han en av
 stiftarna och grundarna, här mottog han sina grader och
 här satt han engång som Dep. St. M. Jag minns honom en
 gång, då han kom hit till en Barbarafest – han hade då läm-
 nat sin plats bland de styrande. Men han satt i en sär-
 skild stol nedanför podiet, och sannerligen såg han inte
 ut som en patriark. Men en patriark, hos vilken de fina
 rynkorna i ögonvrårna drogo ihop sig till ett hjärtegott
 och humoristiskt leende.

Han var en sann brikollist. Ärat vare hans minne!

+ + +

Mina bröder! För en stund sedan gav jag uttryck åt
 den tanken, att när solen lyser över ungdomens maj och manna-
 ålderns juli, så skall man ej sörja för förgängelsens novem-
 ber. Jag återvänder nu dit.

November är mörkrets och sorgens månad. Vårt folk har sörjt mycket i november – det fick uppleva den 6 november 1632 och den 30 november 1718. Men mörkret över jorden och sinnena och människornas vardagsliv är aldrig så svart, att där ej kan skönjas några hoppets stjärnor. I denna samma månad erinna vi oss mannen, som bar reformationen på sin starka andes vingar. Vad var han annat än en gudomlighetens gnista, som flammade upp i ett stort andligt mörker? Det var en novemstjärna, som lyste mänskligheten lång väg framåt genom tiderna.

Låt mig anföra ett par rader av en klassisk romersk skald och ett par rader av en modern sångare. I bådas röster klingar samma andemening trots att två årtusenden skilja dem åt. Så lär oss rösten ur seklernas djup:

Varför ej tåligt bära besvär, som livet dig bringar,
 då du ju ofta ser ljuvt med det sorgsna förmält?
 Rosen skönast ju är bland fagra blommornas skara,
 fastän till far och mor strävaste törnen den har,
 Vad är ljuvare väl än dagens strålande stjärna?
 Ty ur den mörka natt födes den älskliga dag.
 - - - - -
 Nocte nam ex nigra nascitur alma dies.....

Och nu den moderne skaldens hösthorn:

Ditt tempel är mörkt och lågt är dess valv,
 Allhelgonadag!
 Där slocknar sommarens hymn som ett skalv
 av klämtande slag.

Sin mantel river den svarta sky,
 och lundarnas bleknade trasor fly,
 och natten mässar om allt, som dött,
 allt hö, allt kött.

Det dagas ånyo, det klarnar så vitt,
 det blånar så vasst.
 Det växer en värld ur förgängelsens mitt,
 en vit och fast.
 I frostiga kvällar skönjs en arkad
 med pipor av silver i glittrande rad;
 nu reser vintern sitt orgelhus
 ur mörker och grus.

Ja, mörkret viker omsider. Där ligger något av vårt evighetshopp: mörkret, som flyr för ljuset. Löven vissna, men saven i det till synes döda trädet lever och bringar nytt liv, när tiden är mogen. Det växer en värld ur förgängelsens mitt, och ur den mörka natt födes en ljuvlig dag. Samma tanke i årtusenden. Ända långt borta i den antika hedendomens krassa och dystra dödstro kände Platon, liksom lyst av ett inre ljus, själens odödlighet. Det ljuset lyser ännu. Det kan väl stundom skymmas undan, men det slocknar aldrig. Det är en övertygelse i människans inre, som motsvarar det gamla bibelordet: Du skall leva, om du än död vore.

Vi ha nu ägnat en eftersinnandets stund åt dem i vår krets, som föllo i ledet vid vår sida, och den allvarliga händelse i deras tillvaro, som ryckte dem bort. Må friden hägna deras minne!

+ + +
 +

Högtidstal
på
BARBARADAGEN
den 4 December 1927.
Av
Wilhelm Graneli.

Mina Bröder!

Barbaras dag är åter inne och trogna det lysande Bricolleriets åldriga traditioner hava vi mött upp i festsmyskad tempelsal till firande av vårt sällskaps högtidsdag och hyllande av Barbara, alla bricollisters moster och höga skyddspatronessa.

Barbaradagens firande har i detta sällskap åldriga traditioner, traditioner, som i själva verket äro äldre än bricolleriet självt.

Ordens-Härolder ta'n Edra spiror,
Och Stendecker trumla nu.
Bom bom bom bom med Pukor och liror!
Bacchi fest vi fira sku;
Riddare-Capitlets våta Gubbar!
Klang! Bacchus dubbar!

så ljud redan den 4 december 1766, Barbaras dag, för mer än

160 år sedan Carl Michael Bellmans sång till Första Riddarslaget i det Bacchanaliska Ordenskapitlet i vilket, ävenledes å Barbaras dag, 1766 och 1767 följde Andra och Tredje Riddarslagen och även sedan detta fingerade ordenssällskap, dit likvisst vårt P. B. sträcker sina rötter, begåvats med det välklingande namnet ”De två förgyllda Svinen” är Barbaradagen den stora klang- och jubeldagen då riddare och kommandörer dubbas med all den glans.

Så är på Barbara dag
 En gammal grundad lag
 Att då i detta tempel
 Till huggnad och exempel
 Var Bacchi man ge fullt behag
 Varen glada Bacchi män
 Vår olja brinner än

så begynner det högtidliga ceremonielet då Barbaras dag 1769 i närvaro av samtliga kommandörer, Ordens Ceremonimästaren, Parentatorn, Oratorn och konstituerade Dansmästaren Janke Jensen biträdd av Härolder, Ordens-Pukare, Ordens-Piplekare, Ordensklockaren och Ordensedsformulärförestavaren inom tempellet högtidligen emottager de till riddare av De förgyllda Svinen då antagne:

Åvall, Skomakare
 Lundbeck, suspenderad Controlör vid Sjö tullskammaren
 Carl Hesselgren, suspenderad rådman i Helsingfors
 Stenberg, Interims Vice Jägmästare och Skogvaktare
 Wolfdauer, suspenderad Kyrko-Inspektör i Uddevalla.

Alla i sina ordensåpor.

Och vad sägs om den stolta procession, som nästa Barbaradag den 4 december 1770 skred in i Bacchi Tempel, då för femte gången öppnat för De Två Förgyllda Svinens riddare:

Ordens-herolden Kempendahl med spiran.

Ordens-cancellairen och Commendeuren Planberg
med Orden-caraphinen, på vilcken de nya
Riddaretecknen äro fästade.

Älsta Commendeuren Nybom, ensam

Banco-bokhållaren och Commendeuren von Bercko,
som ledes av

Actuarien och Commendeuren von Erensugga

Stolmakaren och Commendeuren Österman
i brädd med

Socketbagaren och Commendeuren Halling.

Tull-inspectoren och Commendeuren Appelstubbe
tillika med

Kyrko-inspectoren Wolfdauer.

Trumpetrarne (blåsa).

Joseph Israelson med Statuterna

Till vänster om honom

Officianten Adlerstop

Trumpetrarna (blåsa).

Ordens-ceremonioie-mästaren, Oratorn, Parentatorn
och constituerade Dansmästaren i choret Janke
Jensen med oration, beledsagad af

Ordens-officianten, fabriqves-bokhållaren Stenbit
Därefftter

de i dag på Barbara fäst utnämnde 4 Bacchi Riddare,

Kongl. stånddrabanten Westerberg

Trädgårds-mästaren Wannemacker,

Målaren Ek och

Tapetmakaren Berg.

en procession, varöver t.o.m. vår egen högt lysande broder ceremonimästare skulle hava känt sig mäktigt stolt.

Från Bellmans mästerligt parodierande fingerade ordenskapitel leder utan tvivel Par Brikoll sitt andliga ursprung om än de fasta ordensformerna räkna Kexel, som sin fader. Och det var då helt naturligt att Barbara fick äran och upphöjelsen såsom Brikolleriets höga skyddsgudinna.

Åtskilliga bröder ha i dag för första gången trätt in i vårt Tempel för att begynna sin farofyllda vandring från det mörker vari de hittills svävat mot större klarhet, varvid deras ögon endast småningom kunna vänjas så att de ej måtte bländas då det en gång kommer att förunnas dem att skåda det Bacchanaliska Ljuset i dess fulla strålgans.

Till deras information bör jag kanske här nämna några ord om vår höga mosters jordiska vandring, ty hon som så många andra skyddshelgon måste en tid dväljas i denna jämmerdal innan hon bereddes plats i de saligas boningar.

Under denna sin jordevandring bar Barbara till en början namnet Klein till dess hon 1663 gifte sig med den hedervärde skräddaren Martin Bellman, vilken vid denna tid invandrade till Sverige från Bremen. Denne Bellman var den store skaldens farfars far. Fru Barbara var ej blott en fruktsam kvinna, som födde sin man 9 barn, utan även i en alla avseenden, även å huvudets vägnar, rikt begåvad kvinna, förfaren i hushåll, slöjder och bokliga ting. Från henne räknar släkten Bellman sin poetiska och musikaliska begåvning. Ur det andliga arv hon lämnade efter sig upprann så i tredje led den källa med vars flöde Bricolleriets första frö bragtes att gro. Det finnes alltså en reel grund för Barbaras höga ställning i

detta sällskap. I den Bellmanska familjen hölls denna Barbara i kärt och aktat minne och vi kunna vara förvissade om att redan där lyran mången gång strängades till hennes lov

Såsom Bricolleriets skyddspatronessa besjunges hon redan i sällskapets äldsta urkunder. Så småningom synes Barbara hava omskapats till en rent mytisk gestalt, varom den dikt bär vittne som av Bellman föredrogs vid Barbaras fest den 9 december 1787, där han leder hennes ursprung tillbaka ända till de orosfyllda tider då den hedersmannen Noak förde sin skuta lyckligt i hamn på Ararats berg

I själva verket finnes ganska starka skäl för att verkligen sätta tro till de av Bellman åberopade hävderna, vilket ju ej innebär annat än att vår höga moster levat under flera inkarnationer här på jorden. Även senare tiders hävder giva stöd för riktigheten av en sådan teori. Ty även sena tiders bricollbröder, och det t.o.m. av det mest trovardiga slag, hava skådat vår moster i jordisk gestalt. I detta avseende kunna flera vittnen åberopas även från vår loge. Bland dessa nämner jag vår högt lysande broder C. G. Roos av Hjälmäter, vilken anno 1911 mottog Barbara uppe i vår sköna stadspark, dit hon färdats med aeroplan. Och bland de här närvarande bröderna finnas nog åtskilliga, som med glädje erinra sig när de den 7 december 1912 med avsalig bävan uppfyllda hjärtan fingo här i vårt eget tempel se Barbara livs levande träda in under fanfarer och åska, kladd i Bacchanalisk högtidsdräkt och belyst av röda X-strålar. Och hon ej blott visade sig. Hennes manande stämma ljöd genom salen och det var vackra ord hon talade.

Från högre rymders molnomhöljda sfär,
Där glädje, frid och endräkt råda,
Där sanning städse kärleksvalspråk är,
Och dit ej någon kunnat skåda,
Jag stigit ned i denna högtidskväll
För att med Eder dela friden,
Jag kommit hit till detta Bacchi tjäll
Att se, hur I fördriven tiden.

Jag därför hälsar Eder alla här,
Ty jag är P.B:s skyddsgudinna,
En hälsningifrån Bacchus jag frambär:
”Må glädje i Ert hjärta brinna”,
Må efter dagens strid i lugn och ro,
Ni nu få njuta druvans safter,
Må lyckan ständigt här hos Eder bo,
Och vinet skänka ljuva krafter.

Låt måttligheten bli Er trogna gäst,
Låt brödraskapets gyllne stämma
För varje gång Ni samlats till en fest,
I Edra hjärtan kraftigt glimma,
Låt sanning stråla i sin fulla glans,
Låt sångens toner härligt klinga,
Av tro och vänskap bind en segerkrans
Att över brödrakedjan svinga.

Det är av vikt att detta alltid sker,
Och in i Edra hjärtan nötes,
Ty annars tvingas jag att säga Er:
”Ni gå Er undergång till mötes”.

Men om I lyden mina bud,
 Förblir jag ständigt Er gudinna,
 Och som en äkta Bricollistisk brud,
 Jag skall av kärlek till Er brinna.

Sorgligt nog synes hennes lycka i de himmelska regionerna icke varit så alldeles ogrumlad ty i avskedets stund kvad hon:

Jo, min kära vän,
 Just nu är tiden inne,
 Att jag med sorgset sinne
 Vänder hem igen.

”Och nu farväl I vänner alla,
 Jag kanske kommer snart igen,
 Och då skall glädjeskrien skalla,
 Förty I återsen en gammal vän,
 Ack ja! den eld, som vårdas just härinne,
 (Slår med högra handen på hjärtat.)
 Det är vänskap, närd av P.B:s minne,
 En eld, som lyser blott i blått,
 Den slocknar ej, och det är gott.
 Farväl!”

Ett annat exempel på att vår Barbara icke skyr att någon gång stiga ned från de höga rymderna och iklädd mänsklig gestalt förnya sin bekantskap med vår skröpliga jord har jag hämtat från Moderlogens handlingar, där den högt lysande Bricollbrodern Ivar Afzelius återgiver väl valda utdrag ur moster Barbaras dagbok från en av henne 1914 företagen resa, un-

der vilken hon besökte snart sagt jordens alla länder,
skyende varken människoätare eller ens Kalmucker

Redan under denna resa bröt Världskriget ut. Huruvida Barbara sedan dess varit sedd på planeten Tellus, därom kan jag ej lämna besked. Kanske ha kanonernas vanvettiga dån, blandat med Kalmuckernas allt högre ljudande stridstrumpeter gjort henne besluten att för alltid vända sig bort från denna trakt av det oändliga universum för att i ostörd ro på en annan planet under en mildare sol många tusen ljusår härifrån låta det Bacchanaliska ljuset tändas sedan människorna i sin dårskap velat släcka dess gudomliga flamma. Ve oss om så vore.

Men, mine bröder, förfärens ej. Ty på denna vår högtidsdag kan jag bringa Eder det glada och ljuvliga budskapet att vår moster trots allt ännu håller sin beskyddande hand över Bacchi barn. Jag vill också förtälja hur detta blivit mig möjligt.

Jag nämnde nyss att Barbara vid flera tillfällen visat ett livligt intresse för vad som händer och sker på vår fattiga jord. Så hörde vi att hon redan 1911, då kanske ingen av bröderna ännu haft mod att bestiga ett flygplan, begagnade sig av detta moderna fortskaffningsmedel samt att hon redan följande år förstått att utnyttja X-strålarnas röda sken för att förhöja sitt kvinliga majestät. På detta kom jag att reflektera då jag i min ensamhet skulle söka samla mina tankar för dagens högtidstal. Och som så ofta sker, att den ena tanken föder den andra, så skedde ock nu. Och denna nya tanke var denna: Radio, radio, radio.

Kan det väl tänkas, att denna underbara uppfinning tack vare vilken lapparne där uppe bland de snöhöljda fjällen lika väl som våra antipoder kunna få glädjas åt den Bellmanska sångens odödliga toner, är det väl möjligt att detta underbara njutningsmedel skulle saknas i de saliga boningar, där vårt höga skyddshelgon har sin varelse?

Utan att reflektera därpå hade jag under tiden kommit att trycka på knappen till högtalaren och döm om min häpnad, då i samma ögonblick rummet fylldes av de ljuvaste toner, vilka tycktes mig så mäktigt gripande att deras överjordiska ursprung genast stod klart för mig. Och knappast hade de förklingat förr än en hallåman med en stämma mera smekande och ljuv än vår egen Bolls förkunnar:

Hallå, hallå, Helgonens radiostation.

”Innan vi avsluta kvällens utsändning kommer med särskilt medgivande av Sankte Per att meddelas följande budskap från S:a Barbara till Sällskapet Par Bricole i staden Jönköping på planeten Tellus.

Varen hälsade Bacchi Barn! Med sorg och bedrövels haver jag funnit att det tempel Ni rest i Eder vackra stad till den fromme fadern Bacchi ära hotas av mäktiga fiender, Brattar och andra Kalmucker storma hotfullt an med enfaldens fanatiska murbräckor. Men rådens icke ty jag, Eder monster, vill stå Eder bi. Upp att samla nya skaror av nitiska och i vingården arbetande bröder, till än säkrare befästande av Edra 50-åriga tempelmurar. Till Brodern Hartmann i anledning av hans födelsedag mitt höga och nådiga välbehag! Klang Bacchi Barn!”

Häpen och hänryckt lyssnade jag till detta budskap
tills den ljuva himmelska hallåmannen förkunnade att nat-
tens utsändning var slut.

Och här vill även jag sluta. Men jag vill ej sluta
med klagan och misströstan. Visst hota Brattar och andra
Kalmucker i växande skaror att lägga vårt tempel i grus.
Väl hotar det moderna livets rastlösa jäkt att förkväva
både livslust och livsmod och skämt och gamman och genom
andra intressen splittra vår brödraskara, men än finnes
inom Par Bricole krafter som äga nog styrka att motverka
dessa faror.

-ooOoo-

Parentation
i
Jönköpings Par Bricole
den 18 November 1928
över
Axel Romberg
Gustaf Adolf von Schwerin
Hampus Holm
Av
Ernst Greén
R.P.

Återigen har ett år svunnit bort med tidens flod och vi äro ånyo samlade omkring den symboliska lågan – bilden av livet, som en gång skall utsläckas av den allra högste St. M.

Av ålder har som vi veta denna dag ägnats åt ett sista framkallande av minnesbilder av våra framfarna bröder. Det är en vacker akt av broderlig minnesgodhet, ett slags vemodsfyllt farväl till dem, som nyss med oss delat livets gåva. Att forma detta farväl från oss är min uppgift nu. Det skulle dock endast bli som en klingande bjällra, om jag ej i min uppgift även såge en maning att hänleda Edra tankar på, att detta avsked icke är oåterkalleligt, att evighetstanken icke inrymmer någon evig förgängelse, utan att ljus kunna anas bortom grifterna, liksom vi bakom nattmolnen kunna tänka oss fästets stjärnglans.

Tryggande sköld mot förgängelsens lag är
evighetstanken...

Dessa sköna ord stå att läsa på gravstenen över den store tänkare, vars djupa siarblick skådade bortom gravens förlåt med den starka förvissningens hopp. Det var den man, vars bronsbild här ute i parken vänder sitt ansikte mot den plats, som sett honom födas.

Vår Högste Erfarne O. M. har givit mig en broderlig anmaning att i dessa dagar, då 100-årsminnet av Viktor Rydbergs födelse i Jönköping firas som en stor åminnelse dag för den andliga kulturen i vårt land, även vårt sällskap, som han i livet tillhörde, borde bringa i erinring hans storhet som skald och hans betydelse som en storman i andens värld.

Det kan ju icke bli frågan om annat än några spridda drag och belysande citat, men jag följer med glädje vår upplyste O. M:s vink, särskilt som mycket i Viktor Rydbergs tänkande kretsade kring de djupa problemen om livets slut och det därbortom, kring den av honom ofta formulerade frågan: Vadan och varthän?

Det har sagts med rätt, att Viktor Rydberg var en född pessimist. Hans trista barndom i Jönköping och hans av dåtidens tankesätt betryckta trängtan efter frihet och harmoni gjorde honom därtill. Men det trosvissa och förhoppningsfulla i hans tänkande kunde aldrig förkvävas. Han såg genom nattens omhöljen en återglans av evighetsljuset, som ger mänsklighet och individer ett mål.

Genom hela Jubelfestkantaten, som i sin art kanske över-

träffar alla metafysiska skaldestycken som diktats på jordiskt tungomål, är denna evighetstanke ledmotivet.

Ur nattomhöljda tider
emot ett mål, fördolt för dig,
o mänsklighet, du skrider
i sekler fram din ökenstig!
Din dag är blott en strimma,
som lyser blek och matt –
se, framom henne dimma
och bakom henne natt!
Och släkten, där du tågar,
i öknen segna ned,
och bävande du frågar:
allsmäktige, vart bär min led?

I jorden syner röjes,
att allt här nere ändligt är;
och då till himlen höjes
din forskarblick, du spanar där,
att solars banor stäckas,
och världar gå i kvav,
och stjärnsystemer släckas
i eterns djupa hav.
Du hörer röster ropa:
allt är förgängelse,
och tid och rum tillhopa
ett hemskt oändligt fångelse.

+ +
+
+

Och dock, om du i tvivel sjunkit ner
och dröjer dystert grubblande vid vägen,
du griper åter ditt baner
och bär det genom öknen oförvägen.
Vad mer, om spejarblicken ser,
hur bort från fästet tusen solar fejas?
Vad mer, om stjärneskördar mejas
som gyllne säd av tidens lie ner?
Vad rätt du tänkt, vad du i kärleken vill,
vad skönt du drömt, kan ej av tiden härjas,
det är en skörd, som undan honom bärgas,
ty den hör evighetens rike till.
Gå fram, du mänsklighet! Var glad, var tröst,
ty du bär evigheten i ditt bröst.

+ +
+ +
+ +

Den storslagna dikten, född en natt i augusti 1877 i stort
missmod, mynnar ändock ut i dessa sköna och av evighetstro
burna rader:

Vandre visa sköna slakten mot det mål oss Herren satt!
Men hur finna rätta vägen genom hägringar och natt?
Se, en eldstod visar stråten, när han är av mörker skynd;
det är tankens ljus, som lyser folket genom nattlig rynd.
Se, i dagens kvalm framför oss drar en stod av skyar; men
skyn är vävd av idealer, Herrens ande är i den.
Siarn står på diktens Nebo, jublande från bergets kam:
Salem, Salem ses i fjärran! Fram till fadershemmet, fram!

+ +
+ +
+ +

Även på många andra håll i Viktor Rydbergs diktning kan man spåra och följa samma tanke. Den syn av sin döda moder han skildrar i ”Träsnittet i psalmboken” är ju evighetstanken klädd i en sällsynt poetisk skaldevisions dräkt. Han talar om hur hans längtan flög på vingar till det himmelska Salem:

Med gyllne tinnar i eter skön
och fladdrande fanor otaliga,
där susade vingar på murens krön,
där svävade skaror av saliga.
Och där, och där!
Jag ser det grant;
där vinkar en kär,
en väl bekant,
en härligt klar
en skär gestalt,
den döda, som var
en gång mitt allt.
Jag flyger att vila i hennes famn,
att sänka varm
till modersbarm
min längtans bävande lärkehamn.

+ +
+ +
+ +

I dikten ”Vadan och varthän” skildrar skalden hur han

en gång färdades förbi en stuga:

Där stodo, klädda i högtidsskrud,
den unge bonden och hans brud.
De hälsade glatt; sen sporde han:
”Varifrån och varthän, du vandringsman?”

Nästa gång han färdades där förbi gick en svartklädd
skara fram mot kyrkogårdens gulnade träd. Åter samma fråga
Vadan och varthän?

Jag drömde mig fly bland solars mängd
från stjärneängd och till stjärneängd.
Var stjärna, ack, var ett fängelse
för tvivel, kval och förgängelse,
från alla stego där suckar opp:
”var stamma vi från, och vart går vårt lopp?
Var stråle, som hän genom rymden far,
är ett bud, som letar och ber om svar.
Men svaret på ”Vadan och Varthän?”
var gömt på det tigande Mörkrets knän.

Jag drömde mig sen i den bästa hamn:
jag var ett barn i min moders famn
På frågan, jag hört från stjärnorna nyss,
gav hon mig svar med en ljuvlig kyss.
Vi sågo och sågo på varann,

allt annat i världen än hon försvann,
 och rummets oändlighet slöt sig då
 tillsammans i hennes öga blå,
 och tiden stod: i min moders blick
 jag in i det eviga skåda fick.

+ +
 +

I dikten ”Drömliv”, ett av Viktor Rydbergs djupsinnigaste skaldestycke i vilket hans poesi och filosofi enats i mystiskt förbund, kommer ock evighetstron och evighetsträngtan till sköna uttryck. Han säger att

naturen hon bidar, att mänskan en gång
 skall förvandla dess drömmande livs harmoni
 till en vaken och frigjord och jublande sång.

Det är därför med blommor hon pryds som en brud,
 med symboler av all tings förnyelses tid;
 det är därför hon provar om våren den skrud,
 hon skall bära, när släktet har vunnit sin strid
 Det är frihetens hägrande paradishopp,
 som sin skimrande färgprakt i skyarne strör
 och i blomman ger safter åt svällande knopp
 och ger rosor på kinden åt gossar och mör.

Ty i människans ande ha tingen sin lag:
 när med renare öga hon skapelsen ser,
 skall ur renare eter en klarare dag

genom blånande rymderna sänka sig ner,
och när skalderna strängarne skönare slå,
skall en rikare prakt över jorden ses spridd,
och ju högre de spanade tankarne nå,
se, dess djärvare spänner sig himmelens vidd.

+ +
+
+

Jag har citerat dessa strofer därför att de synts mig
tröstefulla på en dag som denna, då vi samlats till en min-
neshögtid för bortgångna vänner. De sia om – vad även forn-
tidens vise anade – att lampan som släktes skall återigen
lysa en gång i tidernas fullbordan.

+ + +

Jag går nu att minna om tre män, som en gång i detta
sällskap samlades med våra föregångare eller med oss till
allvar och glädje.

+ + +

Det är omöjligt att bestrida – om man nu skulle vilja
göra det – att de svenska städer, vilka inom sig hysa ett
högre statligt verk med dess stab av ämbetsmän, därmed ägt
och äga en tillgång av ofta gammal förnäm kulturell, säll-
skaplig och samhällsgagnelig art. Den nya tiden nivellerar
och utsuddar väl åtskilligt även på detta område, men de
gamla ämbetsmannafamiljerna voro i alldeles särskild grad

härddar och hemvister för en förfining och andlig kultur, som icke kunde annat än utöva inflytande på omgivningen. För att icke tala om vilket inflytande dessa administrativt och i bildningshänseende tränade och upplysta ämbetsmän utövade på uppbyggandet och utvecklandet av sina städers samhällliga struktur. Till dessa städer hör även Jönköping genom Göta hovrätt.

En nobel representant för denna förfinade ämbetsmannatyp var hovrättsrådet **Axel Romberg**. Han gick bort från ett långt och samhällsnyttigt liv den 7 sistlidne mars i en ålder av nära 74 år.

Då hans stoft i Kristinakyrkan vigdes till griftero, nämnde officianten, att det varit den dödes önskan, att vid hans jordafärd ingenting skulle sägas om hans liv och verksamhet. Det låg kanske en på samma gång stolt och blygsam tanke häri – den att de gjorda gärningarna må ha talat för sig själva och att döden utplånar varje mänsklig förtjänst.

I anslutning till denna tanke skall jag om den bortgångne här fatta mig kort.

Hovrättsrådet Romberg föddes 1854 i Hälsingborg. Sitt liv som juridisk ämbetsman ägnade han, efter år 1877 avslutade studier i Lund, helt åt hovrätten i Jönköping. Den 9 september 1924 lämnade han sin plats i domstolen, sedan han varit hovrättsråd i 23 år. Hans nobla och rättrådiga karaktär gjorde honom till en prydnad för domarämbetet.

Den mer utåtriktade samhälliga verksamhet, som hovrätts-

rådet Romberg utförde, var högst betydande. Han var 1901 – 1910 Jönköpings stadsfullmäktiges ordförande och ledde stadens styrelse med kraft, oväld och stor praktisk duglighet. Som ordförande i Jönköpings läns landsting 1908 – 1919 utövade han ävenledes stort inflytande på länets allmänna angelägenheter.

En gammaldags nobel urbanitet och personlig älskvärdhet under en utåt något reserverad hållning voro utmärkande för denne trägne och kloke samhällsmedborgare och ämbetsman. De, som sågo honom på avstånd, funno honom kanske rätt sträv – men det var en egenskap på ytan. Dock hade han för visso i sin natur – överlägsen i skarpsinne, kunskaper och erfarenhet – något av den självkänsla, som den äkta medborgaren av Roma uttryckte med sitt: Romanus sum, jag är en romare – inbegreppet av förädlad stolthet och klokhet men på samma gång av humanitet och vidsynthet.

Brodern Romberg intogs i P. B. 1904 och fick 6:te graden två år senare. Han hade väl inte tillfälle att ägna så mycken tid åt våra ”lekar och nöjen”, men hans framstående personlighet spred dock glans över vårt brödraskap.

Aktad ja man kan säga vördad gick denne gamle, i bästa mening förnäme man ur tiden. Han sökte ej någon berömmelse på tidens allmänningar men han vann sin osynliga medborgarkrona genom sitt långa och samhällsgagneliga livsverk.

+ + +

Om den länk i vår brödrakedja, som under innevarande år sist brast – brodern friherre **Gustaf Adolf von Schwerin** – är jag hänvisad till andras uttalande och minnesägor. Jag vet mig nämligen aldrig personligen ha träffat honom.

Han var, säger man, en nobilis, en adelsman icke blott till namnet, utan en man, som med den gamla förnåma titeln, introducerad bland det svenska ridderskapet redan vid tiden för Karl XII:s död, förenade sinnets och hjärtats adelskap. Den moderna tiden har funnit en annan beteckning för en sådan nobilitet – det sades ock om friherre von Schwerin, att han var en verklig gentleman i ordets bästa mening.

De som kände honom närmare – och han var inte någon o-tillgänglig, högdragen man utan tvärtom – funno i hans personlighet ett vackert drag av pojklynne och kavaljerslynne på samma gång. Det var kanske drag han ärvt från sina förfäder, ett friskt humör och en viss sirlig chevalereskhet i uppträdandet, egenskaper man gärna tillägger adelsmän och krigare ifrån en tid, mer aktgivande på den charmerande gestalten än vår tid är.

Militär hade också G. A. von Schwerin ämnat bli – hans far var kapten frih. Adolf Ludvig von Schwerin. Jag vet inte, om det är mera allmänt bekant, men han var släkt med den unge Wilhelm von Schwerin, som stupade i finska kriget. Av denne av Runeberg besjungne hjälte ägde han en unik souvenir, nämligen dennes ur – också en erinran om de ädla traditionerna i den släkt för vilken han var huvudman.

G. A. von Schwerin kom emellertid att ägna sig åt ett fredligare livskall, nämligen i samfärdselns tjänst. Han föddes den 16 augusti 1861 i Vrigstad och fick i unga år anställning vid Halmstad – Nässjö järnvägar, där han under ett 20-tal år var stationsinspektör i Oskarström. År 1908 förflyttades han till Jönköpings hamns station som föreståndare för godsavdelningen och där tjänstgjorde han till dess han

för några år sedan pensionerades. Under sin tid i Oskarström deltog han i det kommunala arbetet, men här i staden har han ej innehaft några offentliga uppdrag.

Även åt köpenskapen ägnade sig friherre von Schwerin. Han grundade en tobaksaffär här i staden och blev så uppskattad som affärsman i branschen, att han sedan 1922 var ordförande för stadens tobakshandlareförening. Hans insatser som sådan betecknas som nitiska och värdefulla, och i tobakshandlarnas fackorgan ägnas honom också vackra vittnesbörd om kårens tacksamhet och saknad.

Vid sidan om sin tjänste- och praktiska verksamhet hade friherre von Schwerin sin glädje i Guds fria natur som jägare och fiskare. Det var en sida av hans friska naturliga väsen, vars grunddrag voro älskvärd gladlynthet och förekommande artighet, parade med ordningssinne och fasthet i vilja och karaktär. ”Han var” – säger den nyss citerade tidskriften – ”en fridens man, men kunde också när så krävdes läsa lagen med både eftertryck och pondus”. Hans personliga egenskaper voro sådana som attraherade vänskap.

I Par Brikoll intogs br. Von Schwerin 1919, fick 6 gr, 1921 och 8 gr. 1925. Han var dessutom G. M.

Hans död inträffade den 19 sistl. oktober och han begrovs å Östra kyrkogården under stor anslutning av brikoll- och frimurarebröder, representanter för järnvägen, tobakshandlarkåren, Jägarförbundet och andra. En synnerligen vacker och rik blomsterskörd prydde hans sista vilorum.

+ + +

Den 22 sisl. februari slutade på en stilla och undan- gömd ort en levnadsväg, som både legat i det ljusaste sol- sken, men ock höljts av dystra skuggor. Det var hovfoto- grafen **Hampus Holm**, den en gång så glade och populäre man- nen, som fick sluta sina dagar i något som nästan kan kal- las ett gömställe undan det liv, vilket stundom kan bli så skoningslöst och förhärjande. Han avled nere i Kärda, i den tillflyktsort, som genom goda vänners förmedling ord- nats där för honom och där han tillbringat bortåt 16 år se- dan han för alltid lämnade Jönköping. Kanske lärde livet honom omsider att resignera – jag har hört, att han trots försvagad hälsa ännu på sin ålders dagar (och för en man, som levat hastigt, är 67 år en hög ålder) bevarade sitt goda humör. Det tedde sig på sistone som ett stillsamt och dämpat gemyt, en avspegling av det ystra sinnelaget från mannaålderns glada tid. Så låg det alltså ännu över den skugghöljda sista delen av denne vår broders levnads- väg ett återsken av flydda lyckligare dagar. Låt oss hop- pas, att han till slut fann den frid, som hans oroliga ande säkert mot slutet trängtade efter och behövde.

Då Hampus Holm på 90-talet hade sina glansdagar här i Jönköping, var livet varken så jäktat eller komplicerat som nu. En tidsskildrare har sagt, att det i stort sett var en lycklig tid, då varken fredens eller krigets tek- nik gjort människorna upprivna och oroliga. Det var Jön- köping i idyllens år, familjelivets, socitysspektakler- nas och ordensbrödraskapens gyllne tid – och även den tid, då stamborden på stadshuset om kvällarna hörde till små- stadslivets permanenta men inte alltid så ofarliga agre- mänger.

I detta liv var Hampus Holm som fisken i vattnet, be-

gåvad för tillvarons gladare sysselsättningar, utrustad med stor förmåga att vinna vänskap och popularitet. Jag har aldrig sett honom – den minnesbild jag söker sammansätta måste därför hopfogas av spridda skärvor av hörsägnen. En av dessa lyder: ”Alla människor var förtjusta i honom,” Genom andra skymtar man bilden av en vinnande, innerst godhjärtad och försynt person. Han var något av humorist, något av bohem, men beklagligen föga av livskonstnär i allvarlig mening. Sin personlighets skilling gav han ut utan att eftertänksamt vända på den. En dag visade det sig, att han givit ut för många. Men så länge det fanns att ta av slösade han med sitt pund av gott humör, levnadsglädje och vänskap.

Hans levnadsöden voro inte precis alldagliga. Han var född 1860 i Värmland, där hans far var en förmögen possessionat. Denne dog, när Hampus, enda barnet, var blott 3 år gammal. Hans förmyndare råkade i finansiell olycka och Hampus Holms arv gick till spillo i denna krasch. Emellertid hade han då hunnit genomgå Målarakademien, där han åtnjöt handledning av professor Perseus, en framstående lärare. Redan då hade vissa bohemvanor slagit rot hos den unge artisten Holm, och hans liv formade sig redan i ungdomsåren oroligt. Han förmådde icke arrangera sig, utan prövade litet av varje. En förmögen släkting tog honom då ner till Göteborg, men dennes pedantiska natur stämde icke överens med motsatserna i Hampus Holms. En vacker dag finner man denne i arbete hos den bekante göteborgsfotografen och skämtaren Aron Jonasson som medarbetare i dennes ateljé. Förmedlingslänken var tydligen Holms artistiska anlag för porträttkonsten. Men ej heller med detta fann sig Holm till rätta – han beslöt resa till Amerika.

Då ingrep en annan rik släkting och förhjälppte honom till egen fotografiatelj i Jönköping. Det var den 1 okt. 1890 han övertog stadens äldsta, på 1850-talet grundade fotografiäffär, som förut innehades av Herman Staffel och som sedan blev Holms fotografiatelj, numera Holmqvists. Sin titel som hovfotograf erhöll Holm 1895 vid Oscar II:s besök nämnda år i Jönköping och Skillingaryd. Affären drev han i 20 år till 1910, då behovet att draga sig tillbaka till den ovannämnda tillflyktsorten i Kärda var oundvikligt och där det ordnades för honom av samme vän och gynnare, som förhjälppte honom hit..

Den artistiska ungdomsdrömmen bleknade väl så småningom bort och gömdes under livets damm, men Hampus Holm visade sig i alla fall under sin Jönköpingstid vara en duktig porträttmålare. Bland bra porträtt hans pensel skapat nämner man bilder av hovrättspresidenten Staël von Holstein och gamle direktör Josef Lundin. Hans målartalang togs nog också i anspråk för andra ändamål, därvid han på sistone icke lär varit så noga med, om honoraret var flytande i stället för klingande.

I Par Brikoll var Hampus Holm i sitt esse. Han fick 6 gr 1896 och 8 1902. Mest trivdes han tydligen på de bräder, som hos oss uppbära det glada skämtets företeelser och figurer. Hans satta, runda figur med det slätrakade ansiktet uppbar både här och vid offentliga föreställningar mången lustig roll, som föll det dåtida Jönköping på läppen. Efter ritläraren Janne Uddèn blev han 1895 den bacchanaliska teaterns direktör med den äran, och av vårt arkiv kan man se, att han skötte de dramatiska affärerna med verve och framgång.

Även i nedgångens tid präglades Hampus Holm personlighet av en vinnande bonhommie. Det hette vid hans död, att han i Kärda skaffat sig många vänner, som sörjde vid hans bår. Par Brikoll hade tillfredställelsen att då och då kunna ihågkomma honom pekuniärt.

Om Hampus Holm kan man säga, att han levde glad så länge han levde i verksamhetens år – vixit dum vixit laetus. Det är ofta sådana naturers öde att slösa med sig själva. Men vi vilja gärna tro, att den glädje han förmodade sprida omkring sig skall väga något emot den vågskål, vilken tyngdes av hans karaktärs svagheter. Dömen icke så.....

+ + +

Jag inledde dessa anspråkslösa minnesord med några citat ur Viktor Rydbergs diktning och jag vill sluta med ytterligare ett. Om kärlekens och barmhärtighetens religion, Kristusandan, som genom Martin Luther bragtes fram ur mörka schakt i ett klarare ljus, sade Viktor Rydberg:

”Han är i den, som ej hans namn anammar,
men i vars hjärta sanningskärlek flammar,
Han är i den som rätt ej honom kände,
men kämpar i hans flock för de elände.”

Vi vardagsmänniskor förmå väl ej följa Viktor Rydberg upp på hans andes höjder. Men vi kunna ur hans tankevärld framleta guldkorn, som rätt fattande kunna bli en skatt av praktisk levnadsvisdom.

Bakom denna panna, vars välvning bronsen här ute återger, levde snillet i en vid rymd av ljus och sanning. Tankefri-

het , harmoni, barmhärtighet, människokärlek voro inslag i Viktor Rydbergs tankesätt. De kunna ge oss en lärdom att icke förakta de svage, att icke häckla och tvinga andras åsikter, att leva saktmodigt med varandra, att befrämja sanning och rätt.

Jag tror att Viktor Rydberg har väl formulerat karaktäristiken av ett riktigt brikolleri i dessa ord om vänskapen och glädjen, som han kallade ”det ljusa framtishoppets och det friska levnadsmodets solsken”. ”Var finner du väl levnadsglädjen”, säger han, ”om inte i samvaro och samarbete med vänliga och trofasta medmänniskor, om icke i kärleken och vänskapen och i den barnsligt friska och glada inbillningskraften, som gör livet till en sång, mödan till en lek, faran till ett sagoäventyr, och döden till en port, som öppnar sig till en leende ängder.”

Det är det ljus Viktor Rydberg i sin diktning uppenbarat om livet och döden, om barmhärtigheten, om vänskapen, som i sanning pryder sanningens bevarare.

+ + +

Högtidstal
på
BARBARADAGEN
den 9 december 1928.
Av
Tor Jacobsson.

Jönköpings P. B. firar i dag sin 50:de Barbaradag. Gammal god tradition bjuder, att man på denna P. B:s hagtidsdag håller ett tal till brikolleriets och Barbaras ära, och i år har den uppgiften fallit på min ringa person.

Den föll tungt som en debetsedel i december, den föll förbryllande som en ljuslockig neger men den föll på samma gång lockande som en kvinnoblick i maj. Jag skall inte vidare utgjuta mig om min ovärdighet – det vore för banalt och ingen människa tror förresten en talare, som ordar om sådant – men jag vill dock meddela den icke oviktiga upplysningen, att jag dessvärre icke känner Barbara, föremålet för min hyllning. Nu kan det visserligen sägas, att detta tvärtom är en styrka, eftersom – enligt dagens politiska lösen – all sakkunskap bara förvillar och sålunda är av föga värde.

Icke desto mindre har jag dock gjort en del krampaktiga försök att knyta hennes bekantskap. Detta har icke skett utan vända. Ty alltsedan detta uppdrag damp ned, har för min inre syn monotont blinkat en ljusskylt, och på denna har det stått skrivet i eldskrift: ”Tänk på ett tal!”

I mina tallösa bekymmer ha hjälpsamma bröder sökt bringa lisa; de ha stuckit i mina händer talrik litteratur och de ha utbrett sig i högstämda beskrivningar av Barbara. Jag kunde alltså på de tidningsredaktörers manér bara ha klippt vad som kunde vara klippskt och därav tråckla ihop ett tal, jag kunde ha talat med brödernas tungor – men, icke ens därtill har förmågan sträckt sig.

En titt i all vishetens källa, i Nordisk Familjebok, har bara förvirrat. Där omtalas bl.a. en legendarisk jungfru Barbara, vilken tillika var en tillflykt i åskväder och i eldfara, vilken var artilleriets speciella skyddshelgon och i konsten framställes försedd med ett torn, en palmgren och en monstrans. Vål förefaller den uppgiften oss trovärdig, att denna helgonalika jungfru var legendarisk; överhuvud taget måste varje så beskaffad jungfru förefalla oss legendarisk, ty sådana sågo vi sällan. Men sedan. Att hon skyddade mot eldfara och åskväder men samtidigt omhuldade artilleriet såsom sådant, (obs. alltså icke artillerister allena) synes dock innebära en motsägelse, såvitt man icke skall tolka denna lilla jungfruns lilla inkonsekvens så, att hon var mindre förtjust i himmelskt under än i jordiskt dunder; och att denna förkärlek för jordiskt dunder i sin tur motiverat, varför denna lilla jungfru Barbara blivit icke endast artilleriets utan också P. B:s skyddsgudinna. Man skulle f.ö. kunna spåra en bekräftelse på hennes egenskap av artillerigudinna uti den hängivna tempeltjänst, som ägnas henne av vår dundrande ceremonimästare, vilken väl icke är alldeles främmande åtminstone för det artilleristiska dunderet. Och hennes attributer sedan, hennes torn och hennes palmgren och hennes monstrans; ja, de blir väl tämligen gåtfulla, för såvitt man icke vill antaga, att de egentligen tillkommit för att göra det hela svårare att gissa.

Nej, mina Bröder, jag är rädd jag får söka mig bort från hypotesernas förrådiska gungfly och taga övergång till en annan linje. Det finns i historien också en annan Barbara, nämligen Bellmans farmoder; såsom sådan kan hon knappast ha varit någon jungfru; jag är för övrigt rädd att en jungfru skulle känna sig något bortkommen i brikollisternas krets. Hon beskrives i allt fall såsom ett högst förträffligt fruntimmer, och det ligger ju nära till hands att tro, att Bellman – vårt sällskaps upphov, som för sin farmoder Barbara hyste en alldeles särskild veneration – velat ära och hugfästa hennes namn genom att göra henne till P. B:s skyddspatronessa.

Att denna tanke vunnit sådan anklång låter förklara sig på flerahanda sätt. Man kan kanske tänka sig, att bröderna genom att kora en ärevördig matrona – alltså ingen jungfru - till sällskapets högsta väsen velat förskaffa sig en borgen för att sällskapet skulle gunstigt upptagas i den trängre familjekretsen, att svägerskorna – d. v. s. brödernas äkta gemåler – icke komme att lägga alltför stora stenar i vägen för bröderna att bevista sällskapets sammankomster. Att de fingo både portnycklar och fickpengar och vänligt bemötande.

Ja, mina Bröder, det gives åtskilliga uttolkningar, och bröderna torde förlåta, om jag icke, såsom en bland de färskaste av de sjuttio uttolkarna, är i stånd att förorda en bestämd patenterad tolkning.

I mina famlande försök att fånga Barbaras person och väsen har jag omsider bibragts den tron, att Barbara, vår skyddsgudinna, är vad äldre bröder före oss gjort och vad vi själva göra henne till,

Människans behov av skydd emot dolda makter är ju alltför

välbekant; vi finna det hos primitiva folkslag och vi finna samma sak hos de s.k. civiliserade folken, där det tager sig många uttryck; därom vittnar bland annat de maskotts som i form av svansviftande små djävletter och apokryfiska kreatur bepryda Fordar och andra vehiklar. Barbara har strängt taget samma funktion att avvända onda anslag.

Men hon är något mera. Jag vill gärna tro, att Barbara är vår sångmö, vår goda fé, som håller sin skyddande hand och gärna även sin skyddande palmgren över våra huvuden. Palmgrenen var ju fridens symbol, och såsom sådan var den redan i antiken uppskattad som flugfläktare.

Barbara är vår sångmö, hos vilken vi älska se personifierade alla de dygder och goda egenskaper vi prisa högst hos kvinnan. Ur traditionen kommer oss till mötes en klok och förstående Barbara, och den omständigheten att hon av de brikollister tituleras moster bör vara ägnad att något svalka de yngre och, för all del, varför icke också de äldre brödernas känslor, att omedelbart avkoppla en faktor från spelet.

Men, mina Bröder, Barbara är ingen vanlig moster, hon är ingen moster Hoppenrath och hon tillhör icke de mostrar, som äro mycket bra – ibland, nej, hon är en alldeles särdeles moster. Hon är en moster, som med humorns förestående blick begriper pojkar – och för moster Barbara förbli de brikollister alltid, visserligen mer eller mindre skäggbevuxna, men dock pojkar; ohängda pojkar med det friska gosselynnet. Moster Barbara förstår, att pojkarna behöva samlas till skämt och glamm och glada tidsfördriv, att de bara må väl av att mötas utan hänsyn till de yttre skrankor, som upplinjera vår dagliga vandring; alltså oavsett i vilken klass de gå, oavsett flugvikt eller tungvikt, oavsett vilken klass de tillhöra och

oavsett – jag höll på att säga – vilken klass de dricka. Ty den visa moster Barbara vet, att sådan umgängelse spränger ensidighetens snäva skrankor och befördrar kulturutvecklingen.

I december-töcknet träder vår moster Barbara fram för oss likt en Lucia, pekar på P. B. och säger: ”I kväll få ni gå till en annan gård och leka, bara ni inte äro alltför vildda”, och därmed uttalar hon andemeningen i vårt valspråk: ”Ordning, munterhet, styrka och förtrolighet”. Och här på denna andra gård, här i P. B. få vi – förgätande dagens besvärligheter – under Barbaras hägn och under attiska lekar tillbringa några, ack alltför hastigt flyktande vallmokrönta timmar; och över våra huvuden svävar den milde fadern Bacchiande, forntiden gud för lekar och nöjen.

Tvivelaren frågar: ”Är detta försvarligt?” Ja, mina Bröder, vi böra icke vara främmande för att i den hetsiga konkurrensens, den nyktra rationalismens, i trångsinnets och den irriterande brandgavelns tidevarv det helt visst finnes mången, som skulle fränkänna ett sällskap – vilket som P. B. vågar ohöljt föra nöjets banér – varje existensberättigande. Icke minst är väl detta fallet bland de getapulianske stridsmän i en av gudarna försummad landsända.

Men, mina Bröder, ligger icke just i antydd förhållanden, i tidens hets och hårda villkor, i trångsinnet och tristessen omkring oss, ligger icke häri inneslutet också fröet, förutsättningen, ja, jag vågar säga, behovet av ett sällskap som p. B. Förvisso!

Ty, liksom i allmänhet mörker och köld öka människans behov av ljus och värme, så driva också den ökade hetsen,

de trista kalmucker och tunguser den andra delen av mänskligheten – vartill vi älska att räkna oss – att uppsöka ljus- och värmekällorna.

En sådan källa måste P. B. vara.

Icke så, som skulle jag därmed velat påstå, att vi saknat glädjekällor. De ha funnits även utanför P. B. och inte minst under det gångna året.

Ty detta år – som snart förrunnit, som gjort några av oss visare, andra dåraktigare och oss alla äldre – har ju haft att uppvisa åtminstone en sådan källa. Även om den kanske var mera förnämligt som inkomstkälla betraktad, d.v.s. icke just för bröderna utan i allmänhet. Jag syftar på sommarens Sodom, världsutställningen i staden. Det var en tid! Bröderna foro väl vilse ibland. Många av dem pendlade som osälla andar, oscillerade som utsläppta gräsänklingar emellan det Scylla och Charybdis, som herrar Hultén och Laurin försåtligt utlagt i vardera ändan av staden; andra beskrevo roterande jazzparabler, idkade radiobilistiska utsvävningar eller fröjdade ögon, öron och alla sinnen åt den underbara konstellationen Hede-Pangs lika underbara opera med thy välsvarvade divor; ja, bröderna hade sig på alla de sätt.

Nu är där slutad bal, ljusen ha slocknat, karusellerna stannat, stimmet har tystnat och Per och Kersti ha vänt åter med Forden. Mörkret och ödsligheten lägga sig tätare över platsen för dådet och över sinnena, och bröderna återförenas i vänskapens tecken, i P. B.

Varje tid har väl sitt P. B., och varje tid trycker väl

därpå sin särprägel. När det lysande brikolleriet – närmast såsom en drift med överdrifterna – för omkring 150 år sedan såg dagen och efter hand fick fastare konturer, då härskade helt visst andra seder, Två siffror ge mera än många ord. Stockholm, den kungliga huvudstaden – där vår orden började - hade då en folkmängd av 70,000 människor och ett antal krogar av omkring 700 stycken. Ack, vilken tid! Den gamla cyrenaiska skolans lära, omsatt i senrococons skimrande, fladdrande, Sorglösa livsföring, tog sig många uttryck; då Bellamn till sin egen och brödernas filosofiska hugsvalelse i en av Fredmans sånger tolkar lyckoläran i följande ord:

Är jag född, så vill jag leva
och må väl på bästa vis,
som en Adam med sin Eva
uti paradiset,
stekta sparvar uti munnen få,
dricka nektar, sova sött och uppå rosor gå,
klappa den mitt hjärta tänker på,
sjunga visor, dansa polska, tumla då och då.
Vid min flaska vill jag somna,
Vid min flicka vakna opp –
när min hjärna börjar domna,
saktar sig mitt lopp.

Det bleve nog ytterligt svårt för oss, förvekligade släkten – ja, det kanske icke ens för de dåtida bröderna med deras större övning och mera förstående miljö var så lätt – att bokstavligen följa de bud, som ritualiter utgå till bröderna i brikolleriet. Det bleve den omöjliga uppgiften att oskadd lotsa sig förbi Scylla och Charybdis, att nämligen

å den ena sidan bokstavligen ut- tömma den mängd skålar och pokaler, som höjas i P. B., och att å den andra sidan men dock samtidigt helga detta sällskap endast åt ordnade och anständiga nöjen. För att samvetsgrannt lösa en sådan uppgift är jag rädd man finge dela upp densamma: ordningen först, pokalerna sedan för att slutligen nå – kaos.

Nåja, mina Bröder, detta kan väl knappast vara meningen. Vi få icke stirra oss blinda på bokstaven, ty bokstaven dödar, utan fasthellre söka fånga anden, som gör levande. Ligger icke därutinnan, att vårt sällskap till sitt högsta väsen valt ett högst respektabelt och rekorderligt fruntimmer, den aktningsvärda moster Barbara, en fingervisning, en vink till bröderna att lägga någon kapson på sina alltför ystra känslor.

Jag vet inte – jag är ju alltför färsk – men jag vill gärna tro, att P. B. vill något mera än roa för ögonblicket, att den goda moster Barbara har sina baktankar med de brikollister, att hon vill lyfta, vill fostra dem. Det är ju icke så sällsynt, att mostrar ha den lilla svagheten att de vilja både lyfta och fostra andras barn.

För övrigt. Vårt sällskap vore väl icke det barn av upplysningstiden, som det nu faktiskt är, om det icke under sina glada former dolde ett syfte, som sträcker sig utöver stunden, om det icke ville utile dulci, om det icke genom det nöjsamma ville det nyttiga. Därpå tyda månghanda tecken, vårt sällskaps namn, vårt valspråk och hela vår ritual för övrigt.

Säkerligen vill moster Barbara se idel goda och glada

brikollister omkring sig, vill att de skola fukta sig med Neumans njugga nektar, men hon vore icke kvinna, hon vore icke den föredömliga moster, som hon i allo är, om hon icke önskade, att detta skedde under kultiverade former. Kvinnan i allmänhet – huru mycket mera då icke mostrar – är ju ganska angelägen därom, att konvensansens lagar icke överträdas. Alla hennes förtjusande inkonsekvenser till trots.

Nektarn är en gudagåva, som rätt brukad, kan skänka människan några av de bästa stunder, det överhuvud förunnas henne. Nektarn är väl aldrig målet, endast medlet. Gudadrycken tinar den frusna tanken, avlyfter sinnets tyngd, skingrar de dystra dimmor, som lägrat sig däröver, löser tungans band och lockar fram det ljusa, det glada, det gudaborna, som slumrar inom oss alla.

Nu torde någon invända: punsch är dessutom gott.

Jag tror det är möjligt – tack vare Barbaras stöd – att samtidigt förena de två till synes oförenliga uppgifterna. Jag tror det är möjligt att ej mindre tömma de skålar och pokaler än även ägna våra lättade sinnen endast åt ordnade, anständiga nöjen. Att kunna detta blive vår styrka. Och härom talar ju ritualen, då den säger: ”Utan styrka intet nöje, utan nöje ingen styrka”.

Detta kan väl tolkas på olika sätt, men jag tror för min del icke det är fråga om sådan styrka, som tager sig uttryck i begäret att draga fingerkrok, att gå på händerna eller att för övrigt upphäva tyngdlagen.

Barbara är också sångens och vänskapens vän. Hon älskar – för att tala polisspråk – ordnad sång; sång, som ädla känslor föder, sång som öppnar hjärtats lyckta kamrar, sång, som finner vägen till den kostliga klenod, som vänskapen är. Och med vänskapen menar Barbara helt säkert icke endast den förtroliga vänskapliga umgängelsen här i P. B. bröderna emellan, en vänskap som likt en mask på- och avtages med regalierna, utan en vänskap, som sträcker sig till och med något utöver den obligatoriska nattgroggens timma.

Men, mina Bröder, det skulle smärta mig, om jag ingivit bröderna den uppfattningen, att Barbara vore ett knarrigt, pedantligt och småaktigt moraliserande fruntimmer. Jag skulle då skändligen ha svikit förtroendet och mina bästa intentioner.

Nej, mina Bröder, Barbara är så långt ifrån att vara en sur och världsfrånvärd gammal giktbruten tant, som hon fastmera är en fryntlig och välvillig moster, som med vidsynt livserfarenhet och fulltonig mänsklighet vill alla så väl, tror, att var och en blir salig på sin facon – bara det är en viss ordning och reda.

Barbara vill att P. B. alltjämt skall vara den sunda livsglädjens tempel, där fria män, liksom de fått under gångna generationer, skola få samlas till vinets och vänskapens fest. Hon vill, att bröderna där skola samlas kring allt, som är kvickt och skönt, varmt och ljust i livet, att de skola få samlas i den djupare känslan därav att – om ock jorden ofta kan synas vara en bedrövlig jäm-

merdal – där likväl finnes blånande, solbelysta höjder,
och att – om ock tillvaron kan synas aldrig så grå och
trist – Vår Herre dock understundom sätter en solkatt på
oss alla.

Och denna Moster Barbara bringa vi vår hyllning!

-oooOooo-

TAL FÖR KVINNAN

Barbaradagen den 9 december 1928.

Av Fil. Doktor Hugo Oswald.

När höstens kulna rusk i vinterkylan övergår
när dagens skumma ljus knappt över natten rår
när vintersolens bleka glans
blott skymtar bakom molnens frans
när kylande regnet mot rutan slår
och rytande nordan bland vindarna rår
när all naturen till vila gått
och mänskorna bärgat den skörd, de sått,
när som störst är vår längtan till solig vår
och sommarens fagraste blomstersnår
till spirande knoppar i skogens bryn
och lärkornas drillar i höga skyn.

Då samlas vi här på Barbaras dag
ett stojande sällskap, ett Bacchii lag
att bringa en en hyllning till kvinnan, som är
i vardagens grådask vår solstråle kär.

Då dignar vårt bord under bräddfyllda glas
då råka vi alla i festlig extas
då pärlar vår grogg uti glas av kristall
och punschen den glöder – simmig och kall.

Då stiger en hyllning ur manliga bröst
till kvinnan som skänker oss glädje och tröst
då tömmes till botten vår fyllda pokal
för kvinnan, som ägnas ett högstämt tal.

Allt sedan tidernas morgon ha vi, skapelsens herrar, gnuggat våra geniknölar blodiga för att utpekulera den fullödigaste tolkningen av våra känslor för dig, skapelsens drottning.

Dock vem är jag, att jag skulle söka tolka ditt in-
nesta väsen i denna högtidsstund. Blott tvenne av dina
egenskaper skola vi i kväll erinra om. Den ena av dessa
är din utpräglade smak för överraskningar!

Den första stora överraskning, historien känner till-
drog sig i paradiset! Där gick vår ädle stamfader och
vankade i sin ensamhet. T. o .m. Gud fader såg att det
icke var gott för honom att vara allena! En kväll gick
han som vanligt till vila i sin ensliga ungarlsgrotta –
och då han åter vaknade, stod du leende vid hans sida.
Den glada överraskning, du beredde honom, kan lättare tän-
kas än beskrivas, Förvisso skulle många av oss med glädje
offra ett revben för en sådan överraskning i sin ungarls-
lya.

Den andra egenskapen, som vi i dag vilja hylla, är
mångfalden i ditt väsen. En av ytterligheterna represen-
teras av Österlandets kvinna. I det land, som en gång såg
dig födas, Eva, har du blivit mannens undergivna slavinna;
där drömma dina mörka ögon bakom slutna gallergrindar; där
löser du din härskares skorem och tvager hans fötter med
doftande balsam; där lyder du villigt hans minsta vink;
där tråder du den eggande dansen blott för att förnöja ho-
nom, din herre.

Den andra ytterligheten är Västerlandets kvinna; där
i västerlandet gjorde du dig fri; där blev du vår stolta

härskarinna; där dirigerar du den hetsiga dansen kring guld-
kalven; där tog du själv hand om portnyckeln och öppnade
hemmets port och satte dig själv vid ratten.

Vi älska båda dessa sidor av ditt väsen och alla de
andra också. Men mest älska vi syntesen av de båda. Denna
syntes är

Den nordiska kvinnan

Dig nordens valkyria vi hylla idag
med trofasta hjärtans pulserande slag.
Med eldiga känslor i böljande svall
vi böja knä vid din fotapall.

Du är böjlig och vek som den mjukaste vidja
så smärt som en vitstammig björk är din midja
du är spänstig och stark som en klinga av stål
förvisso du är våra drömmars mål.

I gatans vimmel du rör dig käckt
på spänstig vad – i bilen täckt
vi avundas alla den spelande vind
som får kyssa i ett båd din mun och kind.

Vi smeka din silkesomspunna vrist
– med ögonen blott -- helt visst, helt visst
då ökar vårt hjärtas bultande takt
då känna vi ljuvligt din kärleks makt.

En blick från ditt strålande ögonpar
som en glödande pil genom bröstet far
den värmer vårt hjärta, den stärker vårt hopp
liksom solen ger liv åt en blomsterknopp.

Och smeker du oss med din mjuka hand
 vi drömma oss bort till ett lyckoland
 där sorgen är bannlyst och sällheten vår
 så länge du vid vår sida står.

- - O - -

Sådan är du nordens kvinna
 Sådan är du vår skyddsgudinna
 Är det underligt då att vi hylla ditt väsen?
 Är det underligt då att skalden kvad:

Som maka, mor och älskarinna
 kan ingen man gå upp emot en kvinna
 Barbara, alla brikollisters moster,
 vår hyllning till kvinnan rikta vi till Dig!

Tag emot hyllningen från denna krets, som är sluten i
 Bacchii tempel kring vänskapens klara låga.

Bröder brikollister!
 En skål för Kvinnan, en skål för Barbara!

o o O o o

TAL FÖR VÅREN

P. B. ^{xx} den 12 Maj 1929.

Av

Ernst Greén.

R.P.

Det är i dag min plikt att i vårt Riddarkapitel uttala en hälsning till våren – den årstid som mer än någon av de andra är i släktskap med det brikollistiska sinnelaget och den grundstämning, som hos oss bör vara rådande.

Men kan man egentligen tala om denna vårhälsning som en plikt – en dag som denna, då vårsolen glänst fram ur molnslöjorna och flödat över staden och sjöarna och markerna, som spira och dofta av naturens förnyelseverksamhet? Är det icke snarare en stor belöning för ämbetets lilla möda att inför Er, mina bröder, få efter ringa förmåga tala här om – om det återvaknande ljuset och den fröjd det skänker åt våra sinnen.

Om något är en påtaglig sanning, så är det, att tiderna växla och skrida. När jag i fjor vid denna tid stod här på samma plats med samma uppgift, var dagen kulen. I dag ger våren åter de ljuvaste löften om den prakt hon inom kort skall utbreda inför våra ögon.

I våra dagar, som dåna av motorer, må det väl vara även en prelat tillåtet att hasta våren till mötes med tillhjälp av tidens snabba maskineri. Denna solbelysta och väl-signade dags morgon har jag på ilande hjul, mött av ljumma

vårvindar, sett en tavla målad av Jungfru Vår, som på långa håll söker sin like i fågring. Ni vet vad jag syftar på och ha många gånger själva sett den.

Den tavlan har den svenska naturens ljusa och skira, för oss oförlikneligt vackra färger – sådana man ingenstädes i världen finner dem. Våra ögon fågnas av dem i det första nyspruckna björklövet i Stadsparken, det är också den allvarliga, mörkgröna tonen över åsarna som hägna vår stad, det är det blåvioletta diset blandat med solguld över den stora sjöns strandhöjder, och det är ock sjöns väldiga vidder, som skimra i en underbar djupblå färg då solen lyser på dess vattenspegel. Det är ock det blyga vita, som sticker upp inne i gläntorna och sållar markerna med sippornas väna vårbudskap. Och så över allt detta solen, som förgyller hela tavlan – naturens egen store färgkonstnär,

Nog ser man väl nu samma vårs färgspel även annorstädes i vårt svenska land – men den tavla jag talar om har ju en säregen tjusning och den ligger däri, att den framställer ett motiv, som just för oss har ett särskilt behag – den målar vår egen stad och bygd.

Långt ute ifrån vägarna österifrån, som ila ner mot staden, ser man den gamla stadskyrkans gyllene kors glimma. Den frammanade de skönaste syner hos den store mannen, vars brons huvud drömmar därute under parkens nyfödda löv. Och för honom – liksom för oss – glänste den kanske en sådan här vårdag över en naturfågring, vilken inspirerade honom till en hög och oförgänglig poesi.

Nog är våren främst sammanknuten med naturen – det

som spirar och doftar och jäser i växtlivet och ute i markerna, som av solen väckas till medvetande om sin främsta bestämmelse: att alstra och bära frukt. Men varför skulle vi inte kunna välkomna våren också inne på stadsgatorna bland hopgyttrade hus och brådslande hjul? Vår vinden spelar ju in i alla vinklar och vrår och solen förgyller även den gråaste vägg. Det är sannerligen ingen dålig tavla Vår Herres pensel i denna vårtid målar mellan Dunkehallan och Järåhöjderna, mellan det stora vattnet i norr och Tabergs kägla i söder. Går man den närmare skall man finna många vackra detaljer, som äro ägnade att stämma sinnet vårljust.

Jag påstod nyss, att våren mer än någon annan årstid är i släktskap med det brikollistiska sinnelaget och Vårt Sällskaps grundidé. Det kan kanske förefalla egendomligt, då just vårens inbrott plägar avmatta vår lust att samlas till den anständiga munterhet, som ingår både i våra förpliktelse och i våra förströelser.

Men är icke våren en ljusbringare, och kunna vi ej säga, att den ljusa och optimistiska, jag skulle vilja säga vårglada livssynen är ett av Par Brikolls grundelement. Med det bacchanaliska ljuset menas väl icke – eller åtminstone icke enbart – de ljus, som upplysa vår sällskapliga samvaro. Jag vill tyda det så, att det bacchanaliska ljuset är ett arv och utflöde ur den tillitsfulla och livsglada psyke, som de gamla kulturfolken personifierade i Dionysos, guden som också bar tillnamnet Lyaios – sorgförligaren. Jag har sagt det förr: det bacchanaliska ljuset är det av humanitet och broderskap burna sinnets vårljus, vars vårdande Par Brikoll har till huvuduppgift. Det är

inseglet – men icke något hemligt insegel, utan det som präglar personligheten både här och utanför våra dörrar.

Vi brikollister ägna fördenskull med rätta en särskild sammankomst åt vårens hälsande. Må den vara vår stora förebild – må den fylla alla våra porer med det naturliga ljusets läkedom och förfriskelse och på samma gång våra sinnen och hjärtan med tillförsikt, livstro och sund livsglädje!

Som avslutning på dessa anspråkslösa hälsningsord till våren vill jag citera några strofer av en ung svensk skald:

Jorden vakar och susar
stilla i mörkret ett namn.
Det sjunger och skälver och brusar,
hon lyfter ur daggen sin famn,
hon böjer sitt huvud, hon breder sitt hår,
hon viskar i mörkret, hon viskar ett namn:
vår, vår, vår.

När morgonen öppnar sitt öga,
är jorden så sällsamt ny,
hon liknar en blomma i solen,
en glittrande blomstersky.
Hon lyfter mot dagen sin vita famn,
hon breder sitt doftande blonda hår,
hon jublar i ljuset, hon sjunger ett namn:
vår, vår, vår!

Mina Bröder, låt oss gemensamt och i vårt sällskaps
namn – såsom befrämjare av en optimistisk livssyn och spridare av det solstänk på levnadsvägen, som vänskapen utgör – låt oss i detta tecken och denna glada sinnesstämning välkomna våren – den ljusbringande och livsbefrämjande.

-ooOoo-

Jönköpings P.B:s Femtioåriga tillvaro.

(Ur Smålands Allehanda den 12/10 1929)

När en vit flagga, prydd med en röd orm som biter sig i sin stjärt, i dag vajar över Stora Hotellets byggnad i Jönköping, så betyder det, att Jönköpings P.B. – det lysande Brikolleriets dotterloge här i staden – firar sin 50-åriga tillvaro. Ormen som biter sig i svansen är ingenting värre än en symbol, som brukas i åtskilliga hemliga ordenssällskap. För resten symboliserar den oändligheten.

Brikolleriet har ju andra symboler, de flesta hemliga. Dess ritual och ceremonier höra självfallet till det som omgärdas av sekretessen. Men det bedriver varken dåligheter eller farligheter. Många lysande svenska personligheter ha ägnat sig åt det lysande Brikolleriet och dess högste beskyddare är Sveriges konung, som behagat mottaga och bära dess insignier samt bevistat dess sammankomster.

Du skämtets rustade ridderskap,
 bevara mot rost din sköld!
 Mot välvisheten ditt löje håll,
 möt bitterheten med sång
 och genom seklerna sträck din gång,
 högt lysande Par Bricoll!

Så sjöng Talis Qualis vid Brikolleriets hundraårsjubileum för ett halvt sekel sedan. I etthundrafemtio år har sällskapet existerat och det lever alltjämt med friskt liv. Men det är exklusivt. En moder- eller huvudloge finns, den i Stockholm, och därjämte endast fem dotterloger, Göta P.B. i Göteborg som förskriver sig från 1801, Vänersborgs P.B. som instiftades 1839,

Borås P.B. 1860, Malmö P.B. 1878 och Jönköpings P.B. som föddes 1879.

Att angiva Brikolleriets syften är kanske litet svårt utan att överskrida hemligheternas gränslinje. Så mycket kan sägas, att som en av sällskapets ledande principer gällt ”att undan vardagslivets besvär rädda några glada ögonblick i vänskapens famn”. Surmulenhet och pedanteri får inte existera inom Par Brikoll, medan munterhet och förtrolighet, det vill säga en glad och god broderlighet där är bofast, kryddad med skämtan och gamman. Sällskapet har därjämte andra grundprinciper, vilka stödjäs av värdigt allvar, ordning och styrka – idéer som bottna i vad många brikolltalare betecknat som vidsynt humanitet.

Sällskapet leder sitt ursprung från vår frihetstid med dess sirlighet och fallenhet för prål. Det var en gyllene tid för ordensvurmeriet och Par Brikoll stiftades som en satir över detta ordensvurmeri. Det var Carl Mikael Bellman, som ursprungligen började med dessa kvicka och muntra parodier, vilka han kallade ”Bacchi ordenskapitel”. Det var icke något ordenssällskap i vanlig mening, utan skämt med dem men skämtet framfördes i ordenssällskapets arbetsformer. År 1774 antog detta Bacchi ordenskapitel en fastare form och blev ett ”Bricolerie” med tre grader. Detta utbyggdes vidare av operasekretären Olof Kexél och kanslisten Carl Israel Hallman med ritualer och organisation i sex grader samt höll den 15 maj 1779 sitt första ”kommandörskalas” i stadshuset vid Södermalmstorg i Stockholm. År 1799 tillades fyra grader och ända ifrån denna tid till den allra senaste har sällskapet haft tio grader; sedan 1925 äro de elva. Stormästareämbetet är 130 år gammalt. Sedan några år är översten Ernst Lind af Hageby hela brikolleriets stormästare.

Carl Mikael Bellman var sällskapets förste ordensskald och att vårda Bellmanssången och Bellmansminnet anser sällskapet höra till sina förnämsta yttre uppgifter. En stor Bellmansklenod äger det i skaldens och sångarens cittra, deponerad i Musikhis-

toriska museet. Sällskapetets högtidsdag – Barbaradagen den 4 december – instiftades av Bellman redan på den tid, då brikolleriet ännu endast utgjorde det kotteri av glada bröder, som plögade samlas kring honom. Den firas ännu med ”skrivande, sjungande, deklamerande och musicerande”. Sången har städse inom Par Bricoll övats som ”en gåva av goda makter till sinnets hugsvalelse och nöje”. Det sjunges alltid, både vid de muntra och allvarliga tidsfördriven, både då recipienterna få genomgå sina glada prövningar och då sällskapet samlas till allvarliga minnes- eller andra högtider, exempelvis då det gemensamt fröjdas åt naturens förnyelse och vårens ankomst. Till de muntra och anständiga tidsfördriven räknas också brödernas förnöjelse genom orationer på vers och prosa samt skämt i teatralisk form.

Från Bellmans verksamhet som ordensskald inom P.B. äger sällskapet i sitt arkiv ett tjugotal sånger och visor, av vilka ett flertal sedermera utgivits i tryck. Skaldens byst på Stockholms Djurgården, vilken restes den 26 juli 1829 – en dag som sällskapet sedan årligen på ett lysande sätt högtidlighåller – tillkom till stor del genom P.B:s medverkan.

Det lysande brikolleriet i Jönköping instiftades den 14 april 1879, sedan konstitutorial anlänt från moderlogen ”med kärvänlig hälsning i glädje och gamman”, och det tillkom på initiativ av numera avlidna postmästare P. Billing samt ingenjör Jonas Karling, som ännu nyter och glad bevistar brikolleriets sammankomster. Av ”urfäderna” leva ytterligare tre nämligen konsul Sven Rydberg, bankdirektör C. W. Ström och bankkassör L. Wahlin.

Den förste Styrande Mästaren blev brukspatron C. L. Friedländer och för minnesgoda jönköpingsbor kan det kanske vara av intresse att se namnen på de första tjänstemannauppsättningarna: kaptenen O. Weidenhielm, apotekaren C. Falk, rådmannen G. Grapengieser, handlanden F. A. Holmström, häradshövdingen O. E. Lindgren, borgmästaren Axel Printzensköld, disponenten Bernhard Haym.fl. Några andra namn på de första årens brikollister i Jönköping

kunna måhända bringa i erinringen flydda tiders Jönköping:

A. E. Almén, H. B. Krause, Alex. Lagerman, E. Lind af Hageby, C. B. Schånberg, A. L. Sjöberg, A. C. E. Slettengren, Karl och Gustaf Westman, Isak Lothigius, A. R. Molinie, Victor Nyström, E. Strehlenert, C. O. von Porat, Gust. Odéen, C. G. Wrangel, Axel Ekelund, Olle Blank, ”Janne” Uddén, P. M. Hultquist.

Det kom genast från början liv och fart i brikolleriet och brukspatron Friedländer var en ståtlig ordförande, ”gustavian”, lycklig talare med en attisk sälta, som var bestickande. Han kvarstod som sällskapets ordförande i 20 år och efterträddes av disponenten Bernhard Hay (1899-1906), även han en av Jönköpings P.B:s mest lysande styresmän. Styrande Mästare ha sedan varit major Bror von Geijer (1906-1909), hovrättsrådet friherre Henrik Wrede (1909-1917) och direktör Ernst L. Hartmann (1917-1928) samt är f.n. direktör Henrik Karnell.

Under de första årtiondena av Jönköpings P.B:s tillvaro odlades ivrigt det glada skämtet på de sceniska bräderna och den unge provisorern på apoteket Lejonet Axel Ekelund, stationsskrivaren och ”gäschivarn i Dröspult” Olle Blank samt artisten och teckningsläraren ”Janne” Uddén voro dråpliga direktörer för den bacchanaliska teatern. Även sången odlades med liv och lust under häradshövding O. E. Lindgren, Ljungarumsorganisten ”farbror” Kalle Karlberg, Alfred Stomberg och bruksbokshållaren Victor Nyström m.fl. som Ordens-Kantorerna. Av senare kantorerna äro att nämna musikdirektörerna Gideon Petersson och J. Jacobsson, vilken senare ända sedan 1911 lett brikollsången med skicklighet och intresse.

Den 17 april 1904 firade Jönköpings P.B. sitt 25-årsjubileum med stor festivitas under disponent Hays presidium och i närvaro av brikollister från moder- och systerlogerna. Vid detta tillfälle ägnades ock vid Viktor Rydbergs byst en hyllning åt den store Jönköpingssonen som brikollist – han tillhörde visserligen icke Jönköpings P.B. men var i GötaP.B. ”överkommendör”. En liknande

minneshyllning kommer ock att framföras i dag.

Världskrigets första år kringskuro givetvis P.B:s muntra och anständiga tidsfördriv, men omkring 1917 uppgick en ny glansperiod, då medlemsantalet starkt växte och sällskapet levde med friskt liv – det var under direktör Hartmanns tid som styrande. För närvarande är medlemsantalet omkring 560, varav dock endast c:a 300 kunna anses som aktiva.

Liksom moderlogen har även Jönköpings P.B. sina klenoder - av dem må nämnas två porträttmålningar i olja av Friedländer och Hay samt den stora silverbål, en gåva av Friedländer, som vid sällskapets högtidsdag framsättes och varur brikolleriets skål drickes i en komposition, som efter senare tiders starka uppdämning av det synliga fluidet är minst sagt oskyldig.

Jönköpings Par Brikolls styrande guvernement utgöres f.n. av direktör H. Karnell, tandläkare Axel Jonsson och civilingenjör W. Graneli. Verksamma inom sällskapet på mera framträdande tjänstemannaposter ha varit, eller äro, lektor C. O. von Porat, en av sällskapets främste vältalare, bankkamrer P. M. Hultquist, ingenjör Jonas Karling, som i många år var Cermonimästare, disponent K. Hård af Segerstad, baningenjör F. Ask, direktör Rob. Tolf, läroverksadjunkt Alexis Flodén, direktör Tor Almén, postmästare J. A. Olsson, kassör L. Wahlin, disponent O. Roempke, redaktör E. Greén, bankkamrer O. Millqvist, kapten G. Pantzerhielm, assuranstjänsteman Sven G. Nyström, styckjunkaren Axel Österberg, musikedirektör J. Jacobsson, riksbankskamrer G. Karnell, överingenjör J. Lagerman, advokat G. Malmros, kapten N. Conon Ohlson m.fl.

Femtioårsjubileet firas alltså i dag med högtidsloge i rådhusalen kl. 5 och ”högtidsmåltidskalas” i afton i Stora Hotellets festvåning. Dessemellan blir det som nämnts en hyllning vid Rydbergsbysten. På middagen nedläggas kransar på Bernhard Hays och Ernst L. Hartmanns gravar.

Jubileet bevistas av hela brikolleriets stormästare överste E. Lind af Hageby och vidare av ett antal framstående brikollister från moderlogen och samtliga systerlogerna.

H Ö G T I D S – T A L

Vid

Jönköpings Par Bricoles

50- årsjubileum

den 12 Oktober 1929.

Av R.P., chefredaktör Ernst Greén.

Mina Bröder!

Den 14 april 1879 är Jönköpings Par Bricoles födelsedag. Vad man den dagen tänkte om Brikolleriets framtid i Jönköping är inte gott att veta. Det 60-tal bröder, som konstituerade logen, voro troligen alltför mycket upptagna av dagens glädje för att ägna någon tanke åt kommande tider. Jag tror inte man misstager sig stort, om man antar, att få tänkte 50 år framåt. Det är naturligare att göra återblickar – framåtblickar bli mestadels fantasi- och önskebilder. Den där aprilkvällen 1879, då den sirlige och kvice brukspatronen Friedländer - förordnad till O. M. av moderlogen – för första gången här i Jönköping uttalade den brikollistiska lystringen ”Klang B. b.”, hade man 20 år kvar på det gamla seklet, Och nu ha vi den tidsgränsen 30 år bakom oss. Vi ha också en annan tidsgräns bakom oss – en tidsmur skulle jag vilja säga – åren 1914-1919. Det har hänt något sen det första kommendörskalaset i Jönköping den 14 april 1879, oaktat ju 50 år icke är något särdeles märkvärdigt som tidsmätt betraktat.

Ett är visst – Jönköpings P. B. bildades i glädje och gamman. Det fanns stort intresse för sällskapet i staden och kring den bacchanaliska lågan fylkade sig genast ett avsevärt

antal bröder. Det brikollistiska idén anammades som sig borde. Muntra och anständiga tidsfördriv florerade inom sällskapet och den nya bacchanaliska galären gick till segels så att säga vimpelprydd och med en besättning, som tydligen var sinnad att hålla glada vakter ombord.

Till dagens jubileum har Jönköpings P. B. låtit utge en liten minnesskrift, som kanske redan fallit under Brödernas ögon. Beträffande sällskapets öden hänvisar jag till den. Här är endast möjligt att i största korthet ange några huvuddrag.

Initiativtagarna till Jönköpings Par Brikoll voro tvenne från Borås hitflyttade bröder, som i därvarande loge blivit brikollister. Den ene var postmästaren Paul Billing, nu död sedan snart 30 år tillbaka. Den andre sitter här ibland oss i dag, jubelkommendören ingenjör Jonas Karling, 80-årig men ännu prydd med den sanne brikollistens friska och glada sinne-lag. ”Vi båda, berättade Karling vid jubileet för 25 år sedan, kände en sådan längtan efter det bacchanaliska ljusets värmande strålar att vi ej fingo någon ro, förrän vi inbjudit till bildandet av ett brikolleri här”. På gamla stadshuset samlades så den 2 febr. 1879 ett 50-tal av stadens ledande män för att dryfta saken, och bland dessa befunno sig ytterligare 3 brikollister, en av dem brukspatronen C. L. Friedländer. Beslut fattades att söka få till stånd en loge och ett grundkapital på 975 kr. sammansköts. Bland de herrar, som den kvällen deltog i beslutet, var även häradshövdingen E. Lind af Hageby, fader till vår nuvarande Stor. M.

Det dröjde blott ett par veckor till dess från Stora Konseljen i Stockholm anlände ett öppet brev ”med kärvänlig hälsning i glädje och gamman”. Det innehöll konstitutorialet för Jönköpings P. B. och en broderlig tillönskan om framgång och trevnad för den nya logen, till vars förste O. M. Fried-

länder samtidigt insattes.

Den 14 april konstituerades som nämnts logen i Stora Hotellets festsal. Kring det första guvernementet – Friedländer O. M., Kaptenen O. Weidenhjelm Dep. M. och postmästaren P. Billing Kansler – fylkade sig 5 tjänstemän, bland dem Jonas Karling som C.M., och 53 nyantagna bröder. Av dessa nitiska och i Vingården arbetande kommandörer ha alla med döden lämnat vår krets utom 3 – de nyss till jubelkommendörer dubbade bröderna Rydberg, Ström och Wahlin. Den 4:de jubelkommendören, f. brukskassören H. B. Krause, deltog icke i själva stiftandet men anslöt sig till brikollieriet senare under 1879. Av det första årets brikollister leva vidare ännu f. ryttmästaren A. Hagström, som dock visat brikollieriet blott ett svalt intresse, och ingenjören G. Engström. Denne broder flyttade senare till Göta P. B., men vi ha likväl glädjen se honom bland oss i dag.

Ja, så var det bacchanaliska ljuset upptänt i Jönköping. Och det brann med klar låga. Intresset var levande, skämtet flödade och vältaligheten lyste, poeter strängade sina lyror, den bacchanaliska teatern blomstrade och sången klingade. Lektor C. O. von Porat, en a vårt P. B:s högt lysande bricoller och vältalare, lovsjöng en gång sällskapet och dess muntra tidsfördriv på sitt säreget rättframma och blida sätt:

Överallt i våra dagar
knotar man och ängsligt klagar:
”Livets visa går i moll”.
Men om herrar pessimister
bara bleve bricollister,
snart de såge inga brister.
Ty de ses ej i Bricoll.

Mången har, när bokslut göres
och hans livsvinst överföres,
i behållning kanske noll.

Men här får han millioner
ljusa, glada – illusioner,
som vid upptåg, tal och toner
vingen lyfta i Bricoll.

Det var en frisk fläkt över brikollriet då för tiden.
”Vårt lilla ordenssamfund, yttrade vid ett annat tillfälle von Porat, har med upphävande för dagen av allt slags klass- och rangskillnad öppnat en mötesplats för män av alla stånd och åldrar, vilka här kunnat för några timmar i sänder känna sig blott såsom människor och bröder. Tröttkörda under dagens id, hava de här, såsom karavanvandrarerna i öknen, kunnat läska sig ur samkvämetts friska källsprång. Dolda talanger och färdigheter har det uppsökt och uppmuntrat. Mången broder, som aldrig haft en lyra i sin hand, har uppkallats att knäppa i dess strängar, varvid bröderna med vänligt overseende lyssnat. Andra, som förut aldrig använt sin röst i samkväm till annat än oljud, hava genom långvarig och trägen övning lärts att ur strupen framkalla sångens välljud. De ”bröder som föreställa världen” hava i vårt P. B. beträtts av både ledare och medspelare, som under kalmucktiden medvettslöst satt sitt ljus under en kiloliter, men som, väl inrangerade i P. B., till brödernas vederkvickelse och sin egen sanna båtad förmåtts att låta det tändas och brinna med klar låga”.

Friedländer var en ståtlig O. M. - omkring hans person, yttrade hans minnestecknare, svävade en nimbus av det glada gustavianska tidevarvet, brikollriets födelsetid. Han var en medryckande och spirituellt talare och hans uppträdande präglades av en viss gammaldags sirlig grandessa.

I hela 20 år, till 1899, beklädde han O. M. ämbetet. Ett synligt minne av honom äga vi i vår silverbål, som är en gåva från honom, liksom även i den stora porträttmålning, vilken

brukar pryda våra kalas.

Jönköpings P. B:s andre O. M. blev disponenten Bernhard Hay. Det var en självskriven sak, att han skulle övertaga spiran, dels därför att han var en man med auktoritet och glans över sin person och dels för det levande intresse han ägnat brikolleriet allt ifrån dess instiftande i Jönköping. Hans ordförandeperiod har betecknats som ordningens och styrkans, och visst är, att han förde Jönköpings P. B:s runor med den äran. Då sällskapet firade sitt 25 års jubileum, var han en utomordentlig värd och ordnade allt i detalj. ”Efter middagen,” hette det i hans egenhändiga skriftliga P. M. för måltidskalaset, ”tåga bröderna in i samlingsalongen, der starkt, hett och godt kaffe med tillbehör serveras, så att allt finnes tillräckligt och ingenting fattas”. Det var klara och ordentliga besked.

Högtidslogen vid detta jubileum hölls i just detta rum och representanter voro här närvarande för hela brikolleriet med undantag av Vänersborgslogen. Det efterföljande högtidsmåltidskalaset var festligt och glatt. Dagen var en märkesdag för vårt P. B., som då stod i sitt fulla flor.

Disponent Hay hade fyllt 70 år och beklätt sällskapets båda högsta ämbeten i 20 år, då han på hösten 1906 avgick som P. B:s ledare. ”Sanning och allvar skapade mästaren” blev hans eftermäle. Även av sin andre styresman i ordningen äger P. B. en vacker porträttmålning i kroppsstorlek som pendang till Friedländers.

Liksom det mesta mänskliga här i världen har vårt sällskap fått uppleva icke blott kulminationer, utan även vågdalar ifråga om intresset. Efter Hays avgång inträdde en sådan vågdal – liksom både förut och senare sådana inträtt. Men ur vågdalarna har sällskapet rest sig igen med ny glädje i sinnet

och raskare fart o arbetet.

Från hösten 1906 var major Bror von Geijer i 3 år O. M. - en gedigen och fint bildad man, vars vältalighet både lyste och fångslade. Hans tid blev dock tyvärr för kort för att han skulle riktigt hinna växa sig in i sällskapet.

Då han avflyttade från Jönköping, övertogs ledareskapet i Par Brikoll av hovrättsrådet friherre Henrik Wrede. Den förut nämnde brikolltalare, som karakteriserade Friedländers P. B.-gestalt med ordet sirlighet och Hays med ordning, be-tecknade friherre Wredes med älskvärd förbindlighet. Under de par första åren av hans O. M.-ämbete led P. B. ännu av sin tillvaro i den nyssnämnda vågdalen, men efterhand ingöts i Brikolleriet en ny anda, som nästan återuppväckte de flydda dagarnas glans. Friherre W. var en i bästa mening lysande O. M., en auktoritativ ledare och på samma gång den kordiale brikollbrodern, vinnande sympati, tacksamhet och beundran med sina personliga egenskaper. Vi ha glädjen att se honom här i dag.

Till de oförgätliga Styr. M. i vårt brikolleri hör ock direktör Ernst L. Hartmann. Han avlöste friherre Wrede 1917 och vi sågo honom sista gången leda Barbarafesten förra året. Levande står hans bild för oss och i tacksamt minne bevara vi hans älskvärda personlighet, hans goda hjärta och hans friska och rättframma sinnelag, av vilkas håvor han gav bröd-raskapet med fulla händer. Ernst L. Hartmann var en äkta brikollist. Hela hans natur låg för det glansfulla och fest-liga, han älskade att vara glad bland de glada, han tyckte om ett gott skämt och en vacker sång. Han var ock en sann bärare av det som vi bruka kalla det bacchanaliska ljuset, sinnets och hjärtelagets ljus, broderlighetens och vänskapens värme. Då han i januari i år fördes till grifteri, fäste P. B. vid

kransen till hans bår dessa säkert uppriktiga avskedsord:

Det du i vänskap gav av ditt varma och trofasta hjärta
länge skall leva bland oss, slutet i minnenas famn.

+

Med vänskap och tillgivenhet se vi upp till vår nuvarande St. M., vars entusiastiska verksamhet inom Jönköpings P. B. är ganska enastående. Han har länge varit och är alltjämt en levande kraft i P. B:s tillvaro, där hans friska kynne i så många år och alltfört roar, lyser, värmer, uppmuntrar och understödjer – en värdig mästare bland bricollerna.

Jag har uppehållit mig vid de St. M:s personer så pass utförligt, därför att de i så hög grad satt sin prägel på vårt sällskaps liv. Men naturligtvis ha de under årens lopp till bistånd haft åtskilliga i andra funktioner verksamma och intresserade bröder. Tiden tillåter mig ej att omnämna mer än några få. Jag har redan nämnt den ridderlige, fint bildade, humoristiske och värtalige lektor C. O. von Porat. Många goda och glada minnen äro från P. B:s tidigare år förknippade med ingenjör Jonas Karlings namn. Han var en lång följd av år en glad och intresserad C. M. och flitig Barbaratalare. Till de lysande brikollerna räknas med rätta också apotekaren Carl Falk, en av vårt sällskaps stödjepelare, den intresserade och nitiske ledaren av P. B.-sången under sällskapetets första år häradshövding O. E. Lindegren, bankkamrerare P. M. Hultqvist, som i eminent grad bidrog att med sina formfulländade anföranden på vers och prosa illustrera samkvämen, vidare den borne talaren disponent Karl Hård af Segerstad, den glade, varmhjärtade och broderlige kaptenen Frans Ask, värtalaren direktör Robert Tolf, den ädelsinnade och vänsälle R. P. kamreren Karl Ljungström, de tre direktörerna för den bacchanaliska teatern provisor Axel Ekelund, stationsskrivaren Olle Blank och artisten Janne Uddén, alla nu döda.

Bland de tjänstemän, som förr voro verksamma i Brikoll, må nämnas bankkassören L. Wahlin, i många år sällskapets intendent, läroverksadjunkten Alexis Flodén, under större delen av 90-talet en uppskattad C. M. och kabinettskammarherre Berndt Hay, kansler i början av seklet. Närmare oss i tiden äro vår högt värderade Dep. St. M. under åren 1917 – 25 disponent Oscar Roempke samt direktör Tor Almén, som i åtskilliga år var icke blott R. P. , ordensskald och talare, utan även bacchanalisk teaterdirektör. Förhindrad närvara här i dag är sällskapets trägne ceremoni- och rumormästare i många år, apotekaren C. G. Roos af Hjelmsäter.

Jag har förvisso hela brödrskapet med mig, då jag nu i tacksamhet för deras insatser i sällskapets liv nämner vår nuvarande Dep. St. M. doktor Axel Jonsson, vår St. Kansler och O. i arbetsgraderna civilingenjören W. Graneli, vår trogne skattmästare sedan 20 år tillbaka bankkamreren O. Millqvist, vår nuvarande R. S. assuranstjänsteman Sv. G. Nyström, därtill en av sällskapets mest verksamme och uppskattade aktörer och sångare sedan många år, vår betrodde intendent styckjunkare Axel Österberg och vår nitiske och skicklige Ord. K:r musikdirektören J. Jacobsson. Ett uppriktigt tack ägnar sällskapet säkert också alla de nuvarande tjänstemän, ”talanger”, sångare och andra verksamma krafter, vilka icke nu blivit särskilt nämnda.

Det är mig icke möjligt att här närmare ingå på någon historik– jag måste hänvisa till minnesskriften. Anmärkningsvärd är emellertid den glansperiod, som inträdde 1917. Strax efter ett stort missmod på grund av det St. G:ts ungefär samtidiga avgång, ett missmod som t.o.m. höll på att föranleda nedläggandet av verksamheten – följde en vågtopp i intresset för sällskapet. Medlemsantalet ökades snabbt till över 600, det kom ny och frisk fart i arbetet och i de muntra och an-

ständiga tidsfördriven, sammanträdena blevo mycket talrikt besökta och brikolleriet blomstrade. Denna högvåg har väl på senare tiden börjat draga sig tillbaka, och det är kanske en ganska naturlig reaktion. Men vi tro alltjämt på den bacchanaliska lågans livskraft i våra bygder och att här länge än skola finnas män, sinnade att i sällskapets anda hålla den brinnande. Jag ber att få nämna ett par siffror innan jag slutar. Sällskapets medlemsantal är f.n. omkr. 575 och i matrikeln ha hittills något över 1000 medlemmar egenhändigt inskrivit sina namn. Under årens lopp har av insamlade medel c:a 7.500 kr. utdelats till behövande gamla och sjuka, mestadels vid jularna.

Till slut tillåter jag mig som sällskapets talesman uttala brödraskapets glädje över den lyckliga ankomsten till den 50:e års- och milstolpen och en samfälld tillförsikt till framtiden. Må vårt kära Par Brikoll alltjämt och länge leva och blomstra!

-o-O-o-

K A N T A T

vid

Jönköpings Par Brikolls

50-års jubileum

den 12 Oktober 1929

Författad till 25-årsjubiléet 1904

av Henrik Karnell

Musik av C. Johansson

Kör:

Kom och gjut i våra sinnen styrkans mod,
giv oss kraft att bära varje tanke god!
Föd i våra själar skönhetslängtans glöd,
hjälp oss, milde Bacchus, giv oss stöd!
Giv oss glädjens syn på tingen,
så att ingen
trycks till jorden av sin smärtas tyngd.

Bassolo:

Det blir så klart vid österns rand,
och bort flyr nattens dimma.
Se, strålande i purpurs brand,
hon skönjes, hoppets strimma.

Och sol går upp, och framtid ler
mot sorgbetyngda själar.
Kring fanan fylkas fler och fler
av frie män, ej trälar.

Var hälsad då o sköna dag,
 som gryr för unga släkten!
 Ej mer förgänglighetens lag
 ger skräck i morgonväkten.

Kör:

Kommer ej Bacchus med hela sin lysande skara,
 vi blir det så mörkt över land och sjö?
 Skall provningens tid i eviga dagar vara,
 alla förhoppningar svinna och bäddas i snö?

O kärleksmakt, som styrer folkens öden,
 o gudagåva, utav himlen sänd
 till hjälp och frälsning när som störst är nöden,
 skänk av din kraft och allt i kärlek vänd!

Tenorsolo:

Hör toner i luften, så silverklara,
 hör strängaspel och harpolåt!
 De växa i styrka, de komma och fara
 med svindlande fart uppå lekande stråt.

Hör vilken kör utav jublande röster,
 på gyllene vågor de bäras från öster.
 O, vad är det, som tvingande tjusar,
 som smekande lockar, oss alla berusar,
 som väcker till liv vart domnande sinne
 och driver på flykt vart smärtande minne.

Det är våren, som kommer med blommor i lunden,
 det är kärlekens bud som oss segrande når,

att ondskan och mörkret är nersprängt till grunden,
att hoppet vi äga, att nu är det vår.

Trio:

Frid sig sänker över jorden,
frid i alla mänskors bröst.
Allt har tagit form i orden.
Gud har skänkt oss all sin tröst,
skänkt oss kraft att modigt strida
under sanningens banér
och att tåligt kunna lida
för Hans rike mer och mer.

Kör:

Hell dig Bacchus, sagans milde fader,
hell ditt tempel och din altarrund,
där, som nöjets sprudlande kaskader
alstra vänskap på dess rätta grund!
Hell åt allt, som tro och sanning föder,
som är värt att gå i döden för!
Hell, o kärlekseld, som stilla glöder,
aldrig slocknar, aldrig dör!

-oooOooo-

Tal
för
Hela Det Lysande Brikolleriet
vid
Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum
den 12 oktober 1929
Av R.P. , chefredaktör Ernst Greén.

Högst Uppsatte Styrande Mästare, Generalordförande och Stormästare, Högt Uppsatte Styrande Riddare och detta Sällskaps Styrande Mästare, samtliga mina Bröder!

I glädje och gamman – med denna så vitt jag vet sekelgamla Brikollhälsning ber jag att få inleda några korta ord till heder och vördnadsbetygelse för detta Lysande Sällskap, som det heter vid pompösa tillfällen – för vårt kära Brikolleri, som vi säga i vardagslag, mindre pompöst, men för visso med mera värme, både i de Svarta Korsens förnäma Kapitel och när de med traditionella svagheter behäftade Kommendörena samlas till nitiskt arbete i Vingården.

I glädje och gamman firar Jönköpings Par Brikoll i dag sin femtioåriga tillvaro, och vi Jönköpingsbrikollister känna oss i denna stund mer än eljest i samklang och förbund med hela det övriga Brikolleriet, vars enhet på ett lysande sätt illustreras genom närvaron av Högst och Högt Uppsatta Representanter för Moderlogen och de fyra Systerlogerna. **Brödrskapet är samlat**, kan man säga, för att enligt en annan gammal Brikollformel undan vardagslivets besvär med Ordning, Styrka, Munterhet och Förtrolighet rädda några glada ögonblick i vänskapens famn.

I etthundrafemtiofem år har det Bacchanaliska Ljusets låga glimmat – ibland flämtat, men dock alltid lyst och varmt, i glada tider som i kulna. Den glimmar ännu och vi tro, att det länge än skall finnas svenske män med nog ljus i sinnet och glädje i bröstet för att hålla lågan brinnande som en symbol för broderlighet,

vidsynthet och en sund livsglädje.

Brikollieriet tillkom som vi veta såsom en satir över en massa fnoskerier i frihetstidens ordens- och sällskapsliv. Det var en äktsvensk reaktion mot en del alomodiska lynneshugor i tiden. Det tuktade dumheten med ironi och välvisheten med löje – jag tror man kan säga, att det var ett attiskt salt i frihetstidens söta parfymatmosfär och fransöskas förskämning.

Men varje tid har det Brikolleri den förtjänar. Och man kan måhända också säga, att varje tid har behov av sitt Brikolleri, därför att tiderna förändras och vi människor med dem.

Det fanns en tid, då Par Brikoll höll på att förhäxas av just det, som Sällskapet idé avsåg att bekämpa. Men lyckligtvis fanns det män, som ansade den Bacchanaliska Lågan, så att hon åter höjde sig till en fri och klar glans. Dessa män höllo i sikte, att Brikolleriets innersta själ – den varförutan Sällskapets livsnerv skulle tvina bort – var, och alltjämt är, den friska och sunda glädjen, den osentimentala, broderliga vänskapen och ett sinne-lag, som är på sin vakt mot det, som vi brukar kalla kalmuckerna, kalmuckeriet, just motsatsen till Brikollieriet. Låt oss göra det nutida Brikollieriet till en svenska mäns glada håg att sparka kalmuckernas snedögda släkte nerför trapporna – nå, inte bokstavligen för all del. Jag menar: låt oss bevara en frisk håg att hålla ifrån livet surmulen ofördragsamhet, trångsyn och bigotteri, ett friskt humör att även utåt fortplanta en i ordets bästa mening högsinnad och optimistisk livssyn, en anda av verklig humanitet, prydd med både allvarets och glädjens blomster, glädjen över livets fröjdemögen, men ock allvar i strävandet att forma livet efter den sanna humanitetens bud.

Vårt Sällskap är som vi veta uppbyggt på Pelarna O. S. M. och F. På alla fyra faller det Bacchanaliska Ljusets milda sken, men strålar det ej vackrast kring Förtrolighetens Pelare, det vill säga broderlighetens och vänskapens! Behovet av vänskap kan aldrig dö i människans bröst, en människa utan vänskap och vänner är bara en halv människa. Men den brikollistiska vänskapen och broderligheten vill icke vara blödig och omanlig, utan fri och öppen, ej

med smicker på tungan, utan ärlig och sann, sinnad både att prisa och klandra, när så kräves.

Det är detta vi mena med det Bacchanaliska Ljuset, ett vidsynt, humant tänkesätt, omsatt i det levande livet, barmhärtighet och sann broderskänsla. Fattad så är vårt Sällskaps idé av bestående värde – man kan med skäl säga, att detta Bacchanaliska Ljus sannerligen pryder den brikollistiska Sanningens Bevarare.

Vi ha ock ett arv att vårda och förvalta – Bellmansminnet och Bellmanssången. De äro klenoder som Par Brikoll fick i arv direkt, och även om dessa klenoder äro aere perennius, varaktigare än bronzen, så har Sällskapet Par Brikoll i synlig måtto rest sin odödlige sångare en minnesvård i rikets huvudstad:

I Djurgårdsekar, susen vänligt över
den störste sångarns bild, som Norden bar ...

Den äkta glädjens adelsmärke, dess livgivande och uppfriskande kraft är dess underton av allvar. Över den store sångarens panna, vars minne och anda fortlever i vårt Sällskap, låg vemodsdraget utbreddt. Men mitt igenom den torftiga vardaglighetens hölje lyste inom honom den sanna glädjens strålande pärla, den som skapade de glädjens verk, om vilka en annan stor svensk sångare betygade:

Det finns ej tid, som dessa toner söver,
det finns ej land, som deras like har

Dessa toner och sången överhuvud må vi vårda och fröjdas åt som ett glädjens flöde ur en av livets friska källor. Sång och livsglädje, vänskap och broderlighet, humanitet och frimodighet äro genier som sväva kring Brikolleriets panna och deviser som stå inskrivna på dess banér. Låt oss städse hålla dem i ära!

Upplyste Broder Riddare av det Gyllne Korset och detta Sällskaps Ceremonimästare, jag beder Dig nu uppmana samtliga våra Bröder att inför den Högst Uppsatte Styrande Mästaren, Generalordföranden och Stormästaren och inför detta Sällskaps Högt Upp-

satte Styrande Riddare och Styrande Mästare samt tillsammans med
Dem uttömma pokalerna till ära för Hela Det Lysande Brikolleriet.

ooOoo

Tal
för
M O D E R L O G E N
vid
Jönköpings P.B .:s 50- års- jubileum
den 12 oktober 1929.
Av St.M. Henrik Karnell.

Mina Bröder!

Det märkliga 50-årsjubileum, som Jönköpings Par Bricole i dag högtidlighåller, hedras av de Högst Uppsatte 3 Styrande Mästarne, nemligen den Högst Uppsatte Styrande Mästaren, Generalordföranden och Stormästaren Översten Ernst Lind af Hageby, den Högst Uppsatte Styrande Mästaren och Deputerade Stormästaren Hovrättsrådet C.G. Hörstadius samt den Högst Uppsatte Styrande Mästaren, Ordföranden och Stor- Kanslern Direktören Gösta Settergren.

Ur djupet av våra hjärtan framföra vi till Eder Högst Uppsatte Styrande Mästare vår broderliga tacksamhet för den heder Ni därigenom bevisat dotterlogen i Jönköping.

Ni Högst Uppsatte Styrande Mästare och Stormästare är en son av vår vackra stad och jag vet med vilket intresse Ni omfattar allt som rör Eder födelsebygd och dess framåtskridande, men jag vet även med vilken rörande kärlek och ömhet Ni talar om flydda tiders Jönköping. Vi glädja oss därför i ännu högre grad åt Edert besök här i dag, ty det är ju en minnenas högtid vi här fira och jag uttalar till Eder Högst Uppsatte Styrande Mästare och Generalordförande samtliga brödernas oförställda glädje och broderliga tacksamhet över att vi i dag

få se Eder här i vår brödrakrets. Ni är satt att leda hela det Lysande Bricollieriet och till en sådan befattning fordras många goda egenskaper, dessa vet vi att Ni i hög grad äger.

I moderlogen har i över 150 år vänskapen och sången vårdats med hängiven kärlek. I moderlogen har Bellmans oförligenliga sånger alltjämt intill våra dagar ljudit lika friska och fångat hän vår ljusa tro på livet och harmonin bland våra medmänniskor och bröder!

I vetskap härom vilja vi här i dag till Moderlogen och dess Högst Uppsatte Styrande Mästare framföra vår broderliga och djupa tacksamhet samt under uttalande av den varma förhoppningen, att sångens, vänskapens och glädjens muntra syn på livet alltjämt skall hos Moderlogen vårdas, till lycka för den Bricolistiska världen inom Sveriges gränser.

Jag tillåter mig därför föreslå en skål för Moderlogen och dess Högst Uppsatte Styrande Stormästare, dess Högst Uppsatte Styrande Deputerade Stormästare och dess Högst Uppsatte Styrande Storkansler!

o o O o o

Tal
vid
Jönköpings P.B.:s 50-årsjubileum
den 12 oktober 1929.
Av St.M. Henrik Karnell.

Vördade Broder Jonas Karling!

För 50 år sedan var Du med om att i denna stad tända den låga på vårt altare, som allt sedan dess belyst våra arbeten i den heliga lunden.

Det var i en hård jordmån Du och andra Bröder gingo att så ut glädjens, förtrolighetens och broderlighetens välsignade sådd.

Allt var försänkt i mörker i denna del av vårt kära fosterland. Vinets och det oskyldiga skämtets Gud hade icke vågat beträda den södra Vätterstranden. Kalmuckernas vilda skaror foro hänsynslöst fram, förkvävande all ljus och glad livsyn, människorna suckade efter befriaren, efter sångens, munterhetens och livsglädjens Gud, efter "Dionysos".

Du, vördade Broder, var en av dem, som till fullo insåg nyttan av det Bacchanaliska Ljusets värmande strålar!

Ja, Du var med om att höja Ordningens, Munterhetens, Styrkans och Förtrolighetens vackra och ljusa fana här i vår kära stad.

För denna din ungdoms gärning bedja vi nu få till Dig framföra våra hjärtans varma tacksamhet. Vinlövskransen har ännu ej vissnat kring din panna! I din sena ålders höst bäres den utav Dig lika käckt, som i din ungdoms dagar! Det liv-

givande och synliga ljuvliga fluidum, som eldar till mannadåd har icke för Dig ännu förlorat sin friska smak. Ännu lyser skalken i ditt brodersöga – ock måtte så förbliva i dagar som komma. Ja, måtte det bliva Dig förunnat att ännu många år få glädjas åt livet i vänskapens trofasta famn.

Mina Bröder! Vi förena oss alla i en kärlekens och broderlighetens skål för en av stiftarna av Jönköpings Par Bricole, Riddaren av Gyllene Korset, Jubelkommendören Brodern Jonas Karling.

-ooOoo-

Tal till Systerlogerna
vid femtioårsjubileet den 12 oktober 1929
av D. St. M. Tandläkare Axel Jonsson.

Mina Bröder!

Då Jönköpings Par Bricoll den yngsta telningen i syskonkretsen en gång beslöt att söka värdigt högtidlighålla sin 50-årsdag, så var det, det försäkrar jag, med ej så ringa tvekan huruvida vi skulle våga i vårt enkla Bricollhem samla hela vår gamla förnämliga släkt och med den festivitas och glans, som tradition och god familjesed fordra, fira denna vår högtidsdag.

Men med kännedom om den vänskapens och broderlighetens gyllene tråd, som binder samman alla sanna Bricollbröder och vår bricollistiska släkts förståelse för yngsta systers arbete i vingården, så försvann ju helt naturligt vår tvekan, och nu ha vi den utomordentligt stora glädjen att se som våra kära gäster bänkade i festligt lag representanter för hela det lysande Bricoll-eriet, ja för hela vår gamla förnämliga släkt.

Vi ha i dag så gott vi kunnat sökt ge denna vår minnesfest innehåll och värde, vi ha med kärlek och vördnad synat de gulnade pergament, varpå vårt Bricolls historia är präntad och vi ha stannat ett ögonblick och lyssnat till minnen från länge sedan svunna tider från vårt Bricolls första dagar då den vinlövskransade Guden här en gång tog sin boning och i vår fagra nejd reste ett tempel helgat åt vänskapen och där sann livsglädje om möjligt skulle sitta i högsätet.

Vi ha lyssnat till högstämnda, vänliga hälsningar från moderloge och systerloger, som velat hylla lilla syster och i dag kommit till oss för att dela vår glädje och måhända även se till att den bricollistiska eld, som här en gång tändes av den milde Fadern, än lyser med rätta färger.

Och jag behöver väl ej försäkra att all den vänliga minnesgodhet, som i dag i så rikt mått strömmat oss till mötes från våra bricollbröders sida, kommit strängar i våra hjärtan att vibrera av både tacksamhet och glädje.

Vår styrande mästare har ju också givit uttryck åt dessa våra broderliga känslor och ägnat vår moderloge en varm och vördsam hyllning, och jag ber nu att å Jönköpings Bricolls vägnar få vända mig till våra systerloger och deras härvarande representanter med ett ej mindre hjärtevarmt och uppriktigt tack för dessa nu gångna 50 år.

Ni har i dag, det känna vi, kommit till oss med vänskap och förståelse i Edra hjärtan. Ni ha kommit från vitt skilda delar av vårt land där Ni själva i kär hembygd ömt vårda det oskattbara arv vi en gång fått från III Gustavs glada och lysande tid. För allt detta vilja vi nu bringa Eder vår hyllning och vårt varma tack.

Ja!

Hell Eder, I, vår ädla syskonskara,
Som villigt samlats här hos oss i kväll
Att Dionysiskt skämt med allvar para
Och fira yngsta syster här, som säll
Och strålande er öppna famnen bjuder
Med fröjd, som upp till Milde Fadern ljuder.

Hell I, som trofast följt oss på vår bana
Se'n femtio år uti vår glada fejd
och örlog under Bacchi stolta fana
Mot de Kalmucker uti denna nejd!
Hell Eder, I, som lärt oss föra striden
Med blanka vapen mot allt ont i tiden.

Främst står bland Eder Götalogens skara,
vår äldsta systems, uppå anor rik,
Vars glans och makt och ära alltjämt svara
Mot stadens invid Västerhavets vik,

Där härskar hon i Valands stolta salar,
Där sången ljuder, och där skämtet talar.

Vid hennes sida stå representanter
för systrarne från Västergyllens bygd,
Som båda kämpa fast från skilda kanter
Sin glada fejd uti den Mildes skygd.
Hell Eder ifrån Slätt och Vänervatten -
För ljus I spriden uti dunkla natten.

Och sist men icke minst vår yngsta syster
Från Skåneslättens ljuvligt sköna land!
Fast ung Du är som vi, det städs Dig lyster
Att med oss andra kämpa hand i hand.
På Dig ser Milde Fadern huldrikt neder,
Din unga arm i kampen själv han leder.

Ja, Hell Er systra alla! Tacksamt beder
Er yngsta syster få en vördsam skål
Med fröjd och jubel tömma nu för Eder,
I ädle kämpar för ett ädelt mål.
Er skål det är! Må leveropen skalla
Med klang för Eder, våra systrar alla!

ooOoo

Till
J Ö N K Ö P I N G S P A R B R I C O L E
vid dess 50-års jubileum
den 12 okt. 1929.

Intet är som höstens tider,
Hösten är den vises vän,
allt vad vissnat är han sprider
ut och gör till mull igen.
Men av mogen kärnfrisk gröda
samlar han oss ladan full,
odlaren får lön för möda,
fröjdsam håg och frodigt hull.

Hösten druvans skördar skänker
samlande kring klare mål,
när pokalen festligt blänker
som en vänskapens symbol.
Lyckans lott oss prisa lyster
denna dag av hjärtats grund
att Du lät Dig födas, Syster,
i en så gudomlig stund.

Ifrån Värends sköna nejder
doftande av blom och barr,
ryktade från Dackens fejder
vida ljud Din vaggas knarr,
Mickel slokande med svansen,
munter Pan sitt bocksprång tog
bland dryaderna i dansen
genom milslång Smålandsskog.

Som mot ljuset rankan klättrar
 milde Fadren till behag
 löst ur en kalmuckvärlds fjättrar
 steg Du högre dag för dag,
 odlar dionysisk druva
 invid Vätterns sagostrand,
 hemtar guld ur hjärtats gruva
 i ett gammalt ursvenskt land.

Fastän hösten såg Dig födas,
 som i ung och solig vår
 blommar skön Din flits och mödas
 vingård efter femti år.
 Har Du lånat eld från härden
 för de klara lågor små,
 som satt fyr på hela världen
 i en ask med stjärnor på?

Hell Dig Syster! Fastän åren
 malas ned i tidens kvarn,
 står Du som en gudaboren
 Ömsint mor åt Bacchi barn,
 sprider med antikens dygder,
 trots kalmuckers larm och brus,
 över mörka Smålandsbygder
 härligt bacchanaliskt ljus.

För Sällskapet Göta Par Bricole:

Bernh. Lindberg
 St.M.

Hugo Brusewitz
 D.St.M.

Thore Wennqvist
 St.K.

Fritz Schéel
 O.T.o.S.

Till
 J Ö N K Ö P I N G S P A R B R I C O L E
 vid dess femtioårsfest
 den 12 Oktober 1929
 från
 Systerlogen i Vänersborg.

Glittrande glada vågor
 leka vid Vätterstrand,
 lundar i höstliga lågor
 vira en festguirland,
 glädje spelar i vindens sus,
 Vätterstaden i glädjerus
 jublar, och festljusen brinna,
 hylla Glädjens Gudinna.

Yngsta Syater, så kära,
 lyckan belyse din väg,
 lyckan, att Barnen lära
 glädjens dansande steg,
 lyckan att glädjas åt allt gott,
 lyckan att glömma fult och smått,
 lyckan att köldbiten plåga
 värma vid Vänskapens låga.

Vårde Du altarflamman,
 vänskapens eldsymbol!
 Verka med glädje och gamman
 ljusets och sanningens mål!
 Strid mot Kalmuckers trumpna hop,
 lyft ditt banér med jubelrop,
 samla var längtande Broder
 kring Par Bricoles klenoder!

Bror Emil Hildebrand	J. Wallin	Eskil Eriksson
St.M.	D.St.M.	St.K.

Till
J Ö N K Ö P I N G S P A R B R I C O L E
 vid dess 50-års jubileum
 den 12 okt. 1929
 från
Systerlogen i Borås.

Ett Bacchi tempel står vid Vätterns strand,
 en klippfast borg, åt glädjens guddom ägnad,
 där skenet lyst från altareldens brand
 i femti år, till brödrens lust och fägnad.

Väl många ren sin vandringsstav lagt ned,
 men nya slakten följa dem i spåren
 och samla sig i dag i täta led
 att fira minnet av de femti åren.

Då når ett rop från Viskadalens ängd
 den riddarsal, där festens facklor blänka:
 Må ödets nornor än i seklers längd
 Jönköpings Par Bricole sin ynnest skänka!

G. Blomgren

St.M.

Axel Planck

D.St.M.

Nils Svensson

St.K.

Till
JÖNKÖPINGS P. B.
på dess 50-årsdag
från
Malmö Par Bricole.

Från Skåneland, från mäktig, mustig mylla
utur vars dunkla djup en härlig äring spirar
en hullig syster hastat hit att hylla
den smärta smålandssystemen, som en klangdag firar.

I femti år du sugit rika krafter,
och sugit hälsa utur grus och karga gården
ja, kanske även utur vissa safter,
som prässats någon annorstädes uti världen.

Välan, tag mot ett handslag ifrån söder
och låt det lyfta oss från myllan och från gruset,
Hell syster; nej vår bror bland bälde bröder.
Hell! må du åldras skönt i Dionysosljuset!

Malmö den 12 Oktober 1929

E. W. Lindahl
St.M.

Anders Prag
t.f.D.St.M.

Oscar Ohlsson
t.f.St.K.

Tal
 för Jubelkommendörerna
 vid
 Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum.
 Den 12 Oktober 1929.
 Av Wilhelm Graneli.

Ett halvt sekel. Vad betyder manne det? Mätt med den oändliga alltets evighetsmått ett ofattbart intet, i vår egen världs utvecklingsepoker en försvinnande sekund, i mänsklighetens historia en kort minut.

Någonstädes i Vintergatans mäktiga stjärnetöcken mötas tvenne halvt slocknade solar på sin svindlande färd genom en ändlös rymd. Med oerhörd våldsamt störta de tillsammans, ur deras spillror uppflammar ett gigantiskt bål, en ny sol, vars bländande ljus sprides genom rymdens eter i mäktiga vågsvall. Efter 50 år, kanske 1000, har en stråle nått fram till de regioner där vårt lilla jordklot rullar fram. Den uppfångas av den vaksamme astronomens jätteöga. Han inregistrerar helt kall en ny stjärna i sin katalog. Kanske den gigantiska världskatastrofen t.o.m. i förbigående omnämnes i dagspressen.

Vad betyder det då att en vårdag för 50 år sedan någonstädes i samma Vintergata, i närheten av en skäligen matt stjärna, på en liten planetkula kallad Tellus bebott av ett slags varelser, av de lärde benämnt Homo Sapiens, på en liten plats i ett långsmalt land och vid en långsmal sjö några unga individer av nämnda släkte och arten Junecopensis kommo samman för att bilda ett åt vänskap och muntra nöjen helgat

samfund. Mätt efter de mått för händelser och tid jag nyss låtit framskymta föga eller intet.

Men vare det långt ifrån mig att vilja ens i ringaste mån genom ofruktbara spekulationer förringa betydelsen av den händelse vi fira eller dämpa glansen av vår jubelfest. Här röra vi oss ej blott i den kalla värld, om vars verklighet eller överklighet vi låta de lärda tvista. Här äro vi medborgare i ett andens rike där vi se händelserna med andra ögon och mäta tiden med andra mått. Här bekymrar det oss föga om världarne förgås och stjärnorna krevera, bara vår egen för stunden rätt så trivsamma planet får vara i fred och vår egen sol för att inte tala om våra egna stjärnor håller ihop. Kanske borde jag satt de andra världarne ty vår egen visserligen stundom ogästvänliga jord och vår egen inte alltid strålande sol kanske vi inte äro alldeles så likgiltiga för. Och här känna vi och förnimma i våra hjärtan att den dag då P. B:s vackra, strålande stjärna för första gången tändes över denna nejd för att, som vi hoppas, aldrig mera slockna, den dagen var en stor dag, väl värd att minnas och fira. I 50 år har nu den stjärnan lyst och lyser som en ledfyr för mer än tusende, som undan vardagslivets jäkt, vilja söka sig en fristad, där de kunna finna glädje och vederkvickelse i sång och skämt och otvungen samvaro med likasinnade bröder.

Vi veta att många av himlavalvets strålande stjärnor lysa med variabel styrka. En sådan egenskap utmärker även P. B:s stjärna. Stundom har den lyst med en Sirius strålgans, stundom något svagare, ja någon gång så matt att en och annan närsynt broder tappat bort henne och gått vilse i mörkret.

Men de, som aldrig släppt Bricollstjärnan ur sikte, äro dess bättre många. Bland dem intages hedersplatsen av de bröder, vilka idag befunnits värdiga prydas med jubelkommendörskransens hederstecken: Bröderna Wahlin, Ström, Rydberg och Krause.

För 50 år sedan anträdde de över den sviktande bryggan sin vandring in i den Milde Faderns tempelgårdar. Med ordning, styrka, munterhet och förtrolighet hava Ni arbetat i vingården och då Ni nu på halvsekeldagen skåda tillbaka är det en rad av skiftande bilder, som passera revy i Edert minne. Glädje och sorg, medgång och motgång, band som knutits, länkar som brutits. Men i alla livets skiften hava Ni bestått provet som värdiga bricollister och givit oss alla ett lysande föredöme.

Må vi då förena oss i ett broderligt och av hjärtat gående tack till dessa våra Bröder för allt vad de under fem decennier varit och verkat till Sällskapets och brödernas bästa. Och må vi knyta härvid den varma förhoppningen att vi ännu länge må få behålla dem i vår krets glada och goda, som de sanna bricollister de städse varit.

Vi hylla dem med tecknet!

-oooOooo-

Tal
 av Jubelkommendören Ludvig Wahlin
 vid
 Jönköpings P.B.:s 50-årsjubileum.
 Den 12 Oktober 1929.

För oss, som i dag kreerats till Jubelkommendörer, utgör detta en verklig högtid. Främst då i den betydelse människorna i de äldsta tiderna inlade i bruket att – som det hette – ”hålla högtid”, nemligen tacksamhet till Gud för åtnjutna välgörningar. Vi känna ock ödmjuk tacksamhet för de många levnadsår oss blivit förunnande, och som medfört för oss den glädjen att vi i dag kunna mottaga det yttre tecken, varmed Sällskapet Par Bricole velat utmärka ett halvsekel långt ledamotskap.

Så tacka vi varmt och Broderligen för de vänliga ord, som med anledning härav nyss riktats till oss, och för den skål, som ägnats oss.

Det är ju naturligt, att på en dag som denna, tankar hos oss jubilarer gå tillbaka till dagen för Jönköpings P.B:s tillblivelse, och som vi livligt minnas. Den ägde visserligen rum under betydligt enklare former än de, under vilka högtiden i dag firas. Men glädjen var icke mindre för det, ty den stod – som man säger – högt i tak, ja, så högt, att en av de St.M. ansåg sig böra något dämpa den med den förklaringen, att ”så får det inte gå till i Par Bricole.” Nåja, orsakerna till den översvallande glädjen voro nog flera, men en av dessa torde legat däri, att på den tiden – och enkannerligen den dagen – ”det synliga ljuvliga fluidet” icke ransonerades ur P.B:s bål.

Till ännu ett tack för den hedersbevisning, som ägnats oss, föga vi den önskan, att under det nya skede i Jönköpings Par Bricoles historia, som nu tager sin början, förhandlingarna inom detta Lysan-

de Sällskap städse må kännetecknas av glädje och trevnad.

Då vi nu vilja bekräfta denna vår önskan med en välgångsskål för Jönköpings P.B. bedja vi vördsamt, att Logens högt ärade gäster och övriga Bröder därvid ville vara oss behjälpliga.

Leve Jönköpings Par Bricole.

-oooOoo-

Tal för kvinnan
vid femtioårsjubileet den 12 oktober 1929.
Av Fil. Doktor Hugo Osvald.

I.

Från parkens almar virvla sista bladen;
Oktoberskymning faller över staden
och sveper den i höstens regngrå dis;
och gatans buller dämpas av en fuktig dimma.

Man lystrar blott till bilars gälla tjut
men ej till skaror, som omkring en stimma.
Man följer omedvetet gatulunken
och går i tankar djupt försjunken.

Men blicken, som är fäst vid gatans våta sten
den fångar plötsligt skymten av ett ädelt ben,
en formren vad, av silke helt omspunnen
en klack, en högvälvd vrist – och tankfullheten är försvunnen.

Blicken sveper det lena silkets eggande glans.
stiger högre och högre men hejdas av kjolens frans.
Just under kjortelfållen skymtar det rundade knät
med små gropar uti – man anar ”Det”

Hur ofta fångslas ej vår blick av kvinnovadens ädla form
I vårlig glans, i sommarns fulla prakt
den griper oss med omotståndlig makt
och tar vårt hjärta helt med storm.

II.

Din kjol är kort, din vad är fri
 vad ligger det för mening däruti,
 är det för stadens skönhet blott
 oss män till välbehag, som kjolen offrats?

Ånej, den korta kjolen är
 ett tecken på den frihet, nyss du fått.
 - En blottad vad är mera värd
 än rösträtt, som blev dig beskärd.
 Är icke det din mening säg?
 Den skiljer dig från kvinnan av igår
 på samma sätt som sagda kvinna
 med blottat anlete och upplagt hår
 sig skilde ifrån Österns helt beslöjade slavinna.
 Med blottad vad du går ditt segertåg
 på marker, som av ålder tillhört oss,
 du seglar fram så stolt på livets våg
 se´n du från kökets bojor kommit loss.
 Med blottad vad du ses på restaurang som vi,
 med blottad vad du går på tingeltang som vi.
 Man ser dig ofta i en bil helt lugn vid ratten
 och även du har flugit över stora vatten.
 Du har trängt in på våra levnadsbanor
 och lagt dig till med våra fula vanor.
 Du tar din snaps, ej fullt så stor som vår.
 Du har klippt av dig nästan allt ditt hår.
 Du röker stundom en cigarr, och ofta cigarett.
 Kort sagt du liknar oss på nästan alla sätt
 Se´n du fått blottad vad.

Dock icke fullt.
 Det kvinnligt veka har ej helt gått bort.
 Det döljes ännu under kjolen kort
 och kärleken har än en stark förtöjning.
 i dina röda läppars sinnligt mjuka böjning.

Brikolleriets 50-års-
jubileum glansfullt.

Stor högtidsloge, hyllning för
Viktor Rydberg och festligt
”måltidskalas”.

(Ur Smålands Allehanda den 14/10 1929)

Jönköpings Par Brikolls jubileum med anledning av sällskapets femtioåriga tillvaro blev en ståtlig högtidlighet och formade sig i enlighet med Brikolleriets bästa traditioner i glans, glädje och gamman.

Högtidslogen ägde rum från kl. 5 till ½7 i rådhusalen, för tillfället på ett synnerligen tilltalande sätt omdekorerade till ordenslokal med sällskapets emblemer och insignier och i färgerna blått och guld i en inramning av palmer. För sångarna och orkestern var en särskild estrad rest och golvet täcktes av mjuka mattor.

Logen bevistades av ett par hundra ledamöter och deputationer från moderlogen i Stockholm och samtliga systerlogerna samt åtskilliga andra brikollister från skilda orter. Moderlogen representerades av hela brikolleriets stormästare översten Ernst Lind af Hageby samt de jämte honom båda högsta styresmännen, hovrättsrådet G.W. Hörstadius och direktören Gösta Settergren, Göta P.B. i Göteborg av justitieborgmästaren B. Lindberg, direktören Hugo Brusewitz och postdirektören Tore Wennkvist, Vänersborgs P.B. av lantbruksingenjören B.E. Hildebrand, rektor J. Wallin och rådmannen Eskil Eriksson, Borås P.B. av tandläkaren E. Blomgren, doktor A. Planck och läroverksadjunkten Nils Svensson samt Malmö P.B. av bankdirektören A. Lindahl, d:r And. Prag och disponenten Oscar Olsson. Bland de övriga närvarande märktes brikolleriets storceremonimästare friherre M.C. von Stedingk, kabinetskammarherre Bernt Hay och landshövding C. Malmroth, som ny-

ligen anslutit sig till sällskapet.

Högtidslogen leddes av Jönköpings P. B:s främste styresman direktören H. Karnell. Av vad som därvid förekom kan nämnas, att överste Lind af Hageby framförde moderlogens lyckönskan och till Jönköpingslogen överlämnade en minnes- och jubelgåva, en uppsättning Orreforskristall med Carl Mikael Bellmans bild inetsad på var och en av pjäserna, en ståtlig och säkerligen dyrbar gåva. Moderlogen hedrade också Jönköpings P. B. genom att förläna direktör Karnell brikolleriets högsta utmärkelse, den Westerstrandska guldmedaljen, tandläkare Axel Jonsson Bellmansmedaljen i guld, civilingenjör W. Graneli Och ingenjör Jonas Karling moderlogens stora förtjänstkors samt advokatfiskalen L. B. Schånberg sällskapets högsta grad. Anslående hyllningstal ägnade såväl stormästare som Jönköpingslogens ledare sin nu 80-årige ”urfader” ingenjör Karling. Systerlogerna framförde lyckönskningar i form av adresser genom borgmästare B. Lindberg, lantbruksingenjör B. E. Hildebrand, tandläkare E. Blomgren och bankdirektör A. Lindahl. Både på prosa och välklingande vers.

Sällskapets prelat redaktör E. Greén lämnade en resumé över sällskapets öden och framskjutna personligheter under de flydda 50 åren, varvid följdes en minnesskrift, som sällskapet låtit framställa till jubileet.

Bankkassör L. Wahlin och bankdirektör C. W. Ström kröntes högtidligen till en förnäm utmärkelse för 50-årigt medlemskap. Samma utmärkelse förlänades även konsul S. Rydberg och brukskassör H. B. Krause, som voro förhindrade närvara.

Jönköpings P. B:s talan fördes av direktör Karnell.

Logen beledsagades av orkestermusik och sång av ett 40-tal sångare. Den av direktör Karnell till 25-årsjubileet författade kantaten med musik av musikdirektör C. H. Johansson, utfördes ånyo. Solopartierna sjöngos av operasångaren Percy Richards från Stockholm, löjtnant E. Dahlberg, Tidaholm och vapenarbetaren A. Grankvist, Huskvarna.

Sångarna sjöngo ”Land du välsignade” och ”Hör oss, Svea, varpå man fortsatte promenaden över bron där samvetsgrant bro-

skatt erlades.

**Glänsande ”högtidsmåltidskalas”
i stora festsalen.**

Man var nu färdig att börja det högtidliga måltidskalaset, som försiggick i Stora Hotellets präktiga festsal, prydd med blommor, konungens porträtt, Olof Kexél förgyllda byst och brikollistiska vapen. Salen erbjöd i sin strålande belysning en särdeles magnifik anblick. Det torde ha varit omkring 200 bröder, som deltog. Man följde ett särskilt bordceremoniel av delvis ålderdomlig art och stjärnor och färgrika band glimmade i det elektriska ljuset. Orkestermusiken var placerad på läktaren och sångarna mitt i salen. På ömse sidor om sig hade direktör Karnell landshövding Malmroth och överste Lind av Hageby.

Banketten förlöpte under friska och muntra former. Naturligtvis hölls det tal, många tal. Efter det konungens skål höjts och kungssången sjungits, höll redaktör E. Greén talet ”för hela det lysande Bricoleriet” och det hurrades med verklig brio.

Till konungen, som ju vistas i Tyskland, och till kronprinsen avsändes hälsningstelegram liksom även till sällskapets hedersstormästare doktor H. Sundberg, Stockholm, major B. von Geijer, Hälsingborg och friherre H. Wrede, Malmö.

För moderlogen och dess deputerade talade dir. Karnell, liksom även senare för ing. Jonas Karling. Doktor Axel Jonsson hylade på vers och prosa de fyra systerlogerna och deras tolv deputerade, för de tre styrande i Jönköpings P.B. talade ceremonimästaren kapten G. Pantzerhielm och för de fyra vid högtidslogen förut hederskrönta ”urfäderna” ingenjör W. Graneli.

I ett sällsynt vältaligt, välklingande och hjärtligt anförande, genomdat av kärlek till födelsestaden Jönköping och denna sköna nejd, svarade stormästaren Lind af Hageby med en skål för

Jönköpingsbrikolleriet och dess framgång.

När jag i den vackra minnesskriften ser dessa gamla Jönköpingsnamn, ser jag tydligt framför mig deras ägare. Där ser jag för min inre blick den ståtliga och mäktige Bernhard Hay spränga genom stadens gator på sin svarta häst som borgarbrandkårens chef, jag ser den väldige Axel Rahmm, sedermera hovrättsrådet Schånberg och även hans son sedermera advokatfiskalen, som var min adjutant vid slagsmålen på den gård där vi lekte och varifrån segrare och besegrade oftast blevo utsopade av gårdkarlens stora kvast. Jag ser framför mig min kära barnomsstad, där jag vid en promenad i dag fått anledning erinra mig minnen vid så gott som varje gata och vrå.

Borgmästare B. Lindberg framförde systerlogernas tack och poängterade däri bl.a. vikten av att brikolleriets olika loger bryta sin alltför stora inbördes isolering från varandra för att bättre kommunicera och samarbeta.

Ingeniör Karling tackade rättframt och trevligt för dagens hedersbetygelser till honom och kassör L. Wahlin förde de utmärkta 50-års-ledamöternas talan.

Man bröt bordet och drack kaffe i festvåningens sidosalar. Men sedan flyttade man åter i stora salen, där ett muntert och uppfriskande samkväm vidtog. Under kvällens lopp talade direktör Hugo Brusewitz på vacker vers för sången och nu fann stormästaren tillfället lämpligt att under sångernas och hela sällskapets bifall upphöja ordenskantorn musikdirektör J. Jacobsson till brikolleriets näst högsta grad. Tal höllos vidare av bl.a. redaktör Fr. Schéel, Göta P.B:s talare och skald och ordföranden i Göta P.B:s arbetsgrader köpman A. Möller, som i en synnerligen välformad dikt ägnade Vätterbygden en vacker hyllning. Landshövding Malmroth framförde gästernas tack. Men för att tala å gästernas vägnar måste han först presumera utträde ur Smålands brikolleri och tillfällig anslutning till det skånska. Sedan gick det utmärkt bra och landshövdingen anlade en så brikollistiskt glad och skämtsam ton, att bröderna hade hjärtligt roligt.

Kabinettskammarherre Berndt Hay frambar en värtalig och vacker hyllning åt sin födelsestads brikolleri och några av dess verksamaste krafter, varvid tal. särskilt riktade sig till direktör Karnell, vars entusiasm och trägna iver för Jönköpings P.B. framhölls.

Docenten H. Osvald hyllade Kvinnan i ett fyndigt kväde, som slog livligt an, och detsamma gjorde en glad bordsvisa på en Bellmansmelodi, som sjöngs av dess författare tandläkare K. Fried.

Ännu fler tal höllos och skålar utbragtes. Under hela kvällen sjöngo sångarna med liv och lust och musik klingade. Ett synnerligen uppskattat inslag i brikollerifesten gjordes av den utmärkte Bellmanssångaren till luta veterinär Chr. Jacobsson, Nässjö.

En mängd telegram anlände, främst från konungen och kronprinsen samt dem man förut under dagen telegrafiskt hälsat och åtskilliga andra.

Jönköpings P.B:s 50-årsjubileum blev som sagt glansfullt och imponerade på gästerna. Den utmärkta precision, med vilken Stora Hotellets unge direktör Kjell Laurin ledde bataljen och serveringens stormtrupper samt den materiella fägnadens smaklighet väckte allmänt erkännande.

Före högtidslogen nedlades kransar på Bernhard Hays, Ernst L. Hartmanns och häradshövding Lind af Hagebys gravar.

Viktor Rydberg hyllas vid bysten.

Sedan logen upplösts, begav man sig till Viktor Rydbergs byst där marschaller brunno. Direktör Karnell nedlade en lagerkrans och yttrade därvid:

Par Brikolls bröder, som i dag fira Jönköpingslogens 50-åriga tillvaro, vilja på denna bemärkelsedag nedlägga en minnets krans vid foten av den stora Jönköpingssonen

Viktor Rydbergs byst. Viktor Rydberg var, som vi alla veta, en skald och tänkare av stora mått. Hans skaldeblick spejade framåt i tiden för mänsklighetens lycka. Hans sånger leva än i dag lika sköna och ge åt kommande släkten skönhetsbrunnar att ösa ur. Vårt sällskap tillhörde han i unga år, och ehuru han ej i sådan grad som Nordens store skaldekonung, Carl Mikael Bellman, ägnade sig åt Par Brikolls stora uppgift, präglades dock hans diktning av allt det, som vi sätta högst, han var mer än någon annan sin tids ljusbringare och sanningssägare. Viktor Rydberg svängde ej satirens gissel över människorna – nej, han talade till våra hjärtan med kärlekens värmande språk, han vederkvickte oss med den kristallklara drycken från en källa, som aldrig förorenades av skumma eller illvilliga tankar. För allt detta, som Viktor Rydberg gav oss, tacka vi honom i dag och böja våra huvuden i vördnad inför hans minne.

-ooOoo-

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole
den 24 November 1929

över:

Anders Petersson

Georg Nyman

Carl C:son Wästfelt

Karl Ljungström

John Nyberg

Gottfrid Malmström

Carl Holm

Gunnar Mellgren

Ivan Strömberg

Claes Henrik Gondret

Ernst L. Hartmann

av

Ernst Greén.

R.P.

Därute ruvar novemberdagen kulen och grå över nejden.
November – sorgemånad, årets dystraste. Löven ha vissnat,
naturen har gått till vila, solen döljer sig och det är som
om själva himlen sörjde över förgängelsen. Då ställa män-
niskorna sina steg till griftegårdarna och pryda gravarna -
de dödas dag är en novemberdag.

Allhelgonadag,
där slocknar sommarens hymn som ett skalv
av klämtande slag...

Då samlas också vi för att kring den symboliska lågan – bilden av livet och dess oåterkalleliga utslocknande – binda en enkel krans åt minnet av våra bortgångna bröder. Men vi böra icke ruva över dödstanken, hur fast rotad den än är i våra själar därför att vi äro stoftets barn. Livets röster äro starka och livet är en god gåva av livets och dödens herre. När vi vandrat omkring bland minnesvårdarna, må vi gärna lämna dem och gå ut för att fröjdas åt livets glädjeämnen. Människan är född för att leva och verka, vara nyttig, vara till glädje för sig själv och sina medmänniskor. Ej med klagan skall ditt minne firas – det är en livets goda röst, som klingar vackert och tröstefullt vid ett avsked från livet.

November – sorgemånad. Även genom ditt mörka dok tränga trots allt livet och glädjens röster. Ur töcknen klingade en gång namnet Martin Luther. Det var en novemberstjärna, som ur tidens mörker sprang upp med ett befrielsens budskap. Och befrielse, frihet från andligt och lekamligt förtryck, det är glädje, Låt mig ock erinra om, att i november tystnade äntligen kanonernas dödssång över världskrigets slagfält och kyrkogårdar och fredens stjärna rann upp, även om den tidtals var och fortfarande är skymd av våldets och krutrökens mörka dunster, Men dess framglimmande tände dock en hoppets glädje i miljoner betryckta sinnen.

Så blandas i livets brygd glädjen och sorgen – vi behöva dem båda och minnena av bådaderna. Den ena är till sinnets förfriskelse, den andra till vemod och eftertanke.

+ + +

Sedan vi sist voro samlade till vår minnesdag ha ej mindre än 12 länkar brustit i vårt kapitels brödrakedja. De

11:s minnesbilder skall jag i all anspråkslöshet söka frammana för eder. Över den 12:es svaghet föll den mänskliga lagens hårda bud – och med rätta, ty på lagarnas helgd vilar samhällets bestånd. Låt oss hoppas, att den högste domaren finner de förmildrande omständigheter, som den jordiske domaren icke kunde upptäcka eller icke hade rätt att taga hänsyn till.

Under det gångna året har dödens skörd bland oss skett på mogna och övermogna fält. Några av de bortgångna hade för länge sedan inträtt i den höga ålderdomen och de övriga lämnat livets middagshöjd bakom sig. Särskilt en förlust berörde oss smärtsammare än de andra, då vår ädle och gode vän, broder och Styrande Mästare Ernst L. Hartman i början av detta år skattade åt förgängelsen.

Så låt mig då på brödraskapets vägnar lägga de enkla minneskransarna vid vår sorgpelares fot.

Kronokassören **Anders Petersson** var med bland de Jönköpingsherrar, som på vårt brikolleris födelsedag den 14 april 1879 intogos i sällskapet, och han var redan då nära 50 år gammal. Det är då självfallet, att han inte kunde något vidare livligt deltaga i sällskapets bedrifter under de båda sista decennierna. Men på 80- och 90-talen, då teaterdirektörerna Ekelund, Olle Blank och Janne Uddèn skötte om fröjden på de bacchanaliska bräderna, saknades aldrig den till det yttre karge kronokassören på främsta bänken för att riktigt ordentligt kunna följa med de skiftande skådespelens ystra faser. Han avancerade också i graderna och blev guvernör redan för 25 år sedan, då 73 år gammal. Vilket ju visar, att han likväl i det längsta bevarade sitt brikollistiska intresse. När han sistlidne juni avled i sitt hem här i Jönköping, hade han hunnit 98 års ålder.

Nära hundra år. Man skulle då tro, att hans manngärning låg långt tillbaka i tiden. Men så var icke alldeles fallet. Visserligen blev han krono- och stadskassör i Jönköping så långt tillbaka i tiden som i mitten på förra seklet – från 1858 – men han uppehöll stadskassörstjänsten till 1900 och var kronokassör till 1912 samt kassaförvaltare för Jönköpings församlingar ända till 1920 – till 89 års ålder, Det var segt småländskt virke i gubben.

Det var ett långt, av pliktstroget arbete i stadens tjänst uppfyllt levnadslopp, som med kronokassör Peterssons bortgång lyktades. Ännu in i de senaste åren kunde man möta den gamle mannen under hans promenader i den stad, som under en så lång följd av år fått tillgodoräkna sig hans trägna tjänster. Vid sidan av sitt dagliga värv var han ännu in i sena åldern livligt intresserad av studier, bl.a. astronomi och framför allt Jönköpings stads historia.

Det vore oriktigt att påstå, att kronokassör Petersson ägde något utvecklat skämtlygne eller var någon vidare glad- och ljuslynt brikollbroder. Snarare tedde han sig rätt så kantig – stundom som en riktig bitvarg, rätt vass och satirisk i sina uttalanden och snar att ge ett nyp, om hans ironiska sträng kom i svängning. Men sådana voro ju ofta gamla tiders krutgubbar. De hade sina goda sidor och voro långt ifrån alltid så barska invärtes som de syntes utvärtes. Så var nog också fallet med gamle kronokassörn.

Den 19 sistl. april avled på sin egendom Stensjöholm i Sunnerbo en man, som för länge sedan lämnade staden och Jönköpings P.B:s horisont, men vars namn säkerligen hos åtskilliga gamla Jönköpingsbor väcker till liv många glada och trevliga minnen – direktör **Georg Nyman**. Det var för tre decennier sedan

han var verksam här på åtskilliga områden, men främst som ägare av Stora Hotellet.

Nyman var en på sitt sätt märklig man med en ingalunda alldaglig levnadssaga. Han var son till en skogvaktare i Hjärtlanda här i Småland och medlem av en syskonkrets, vars många munnar långt ifrån bidro till att öka familjens välstånd, i stället tvärtom. Rikt begåvad och kunskapstörstande ville han ut för att se och lära. Men då hans föräldrar ej hade råd att låta honom studera, fann han själv på råd, han skaffade sig anställning som servitör i huvudstaden och tog därifrån på vinst och förlust språnget ut i vida världen. Han konditionerade som servitör i Tyskland, Italien, Frankrike och England, utbildade sig till en driven yrkesman, samlade kunskaper av vad han i övrigt såg ute på kontinenten och lärde sig de stora kulturspråken.

Därute lärde han sig också att högt värdesätta sitt eget land och folk. Den enkle servitören var stolt över sitt nordiska ursprung. Han plögade stundom berätta, att han i sin anspråkslösa ställning därute ofta kände sig som svensk betydligt förnämre än de latinska grevar och baroner han betjänade och som han tydligen i sitt germanska hjärta betraktade med vedervilja och förakt – också ett slags nationalstolthet. Bland engelsmännen kände han sig mer hemma – i England fick han omsider anställning som upppassare hos en mycket känd och rik lord, på vars egendom Nyman vistades ett helt år. Det berättas, att denne lord var en mycket skicklig biljardspelare, vari även Nyman var en mästare. Då denne vid deras första parti besegrade sin husbonde, säges detta ha väckt den exentriske engelsmannens intresse för den unge svensken, som befanns vara en utöver det vanlig bildad person, och ett vänskapsband knöts mellan de båda männen, som höll så länge lorden fanns i livet.

Efter 5-6 års utomlandsvistelse återvände Nyman till Sverige och tog anställning som portier på Stora Hotellet i Jönköping. som då ägdes av direktör Erslev. Det var emellertid inte en vanlig portier, som den gången uppenbarade sig i logen, utan en verserad gentleman, kunnig bl.a. i de tre världsspråken. Han tillvann sig snart allas aktning och sympati, och en vacker dag ingick han förlovning och sedermera gifte med fröken Fanny Erslev, en dotter till Stora Hotellets ägare. Därefter övertog Nyman hotellet och var dess ledare till 1906, då svår sjukdom bröt hans krafter och ledningen övergick i andra händer.

Det kunskapsmått Nyman som autodidakt inhämtat under sina studier och resor var avsevärt. speciellt i språk, historia, kulturhistoria, botanik och numismatik. Om hans kunskapsintresse vittnade också hans storartade bibliotek uppe på Ekekullen i Dunkehalla. Han var hotellvärd och källarmästare och samtidigt en lärd man utan doktorsring på fingret, fast han sades ha kunnat vara professor. Han var därjämt en fängslande och vänsäll man.

När han 1906 lämnade Jönköping, var han bruten av sjukdom och måste uppsöka sydligare luftstreck för att finna lindring. Han vistades en tid i Tyskland och Tripolis och bosatte sig sedan utanför Helsingör. Men kärleken till hemlandet och Småland förde honom tillbaka. Han förvärvade egendomen Stensjöholm i Sunnerbo, där han framlevde de sista 20 åren av sin levnad. slagen av lamhet, och där han som sagt avled vid 65 års ålder.

Sitt sista viloställe fick han på Dunkehalla kyrkogård. Där hade han för sig och familjen byggt en murad gravkammare – ett columbarium för askurnor. Men ungefär en månad

före sin död tillskrev han en vän här i vår krets och sporde, om hans kista icke kunde få plats i jorden utanför gravkammaren. Så skedde också.

Som värd för Stora Hotellet var Nyman också Par Brikolls – och en älskvärd, urban och välvillig värd och broder. Många gamla Jönköpingsvänner hörde säkert budskapet om Georg Nymans bortgång med vemod och saknad. men det väckte som sagt också till liv många minnen från flydda tiders Jönköping.

Till våra guvernörer räknades kammarherren **Carl C:son Wästfelt** till den 2 sisl. juli. då han avled i sitt hem i Stockholm. Han var ett 20-tal år på 80- och 90-talen godsägare på Köllinsholm i Västergötland – f.ö. en synnerligen framstående jordbrukare – och hans vänförhållande till Jönköpings P.B:s styrande guvernement på den tiden – Friedländer, Falk och enkännerligen Bernhard Hay – gjorde, att han kom med i brikolleriet, i vars muntra tidsfördriv han ofta deltog på den tiden, trots att han i sin hembygd hade mycket att beställa som landstingsman, vice ordförande i Älvsborgs läns hushållningssällskap och ledamot i många av dess underlydande styrelser och nämnder. För 20 år sedan överlämnade kammarherre Wästfelt Kölingsholm till sin måg och bosatte sig i Stockholm. På den tiden han syntes på Jönköpings horisont var han, sägs det, en gemytlig och trevlig herre och en glad brikollist.

När **Karl Ljungström**, den gedigne. begåvade och på olika områden framgångsrikt verksamme mannen, skördades av döden - det inträffade den 23 sistl. februari – så gjorde även P. B, em kännbar och för åtskilliga av oss som kände honom närmare smärtsam förlust. I många sinnen framkallade hans bortgång både vemod, saknad och kanske också överraskning, även om de flesta i vår krets visste att ohälsa tärde på hans livstråd.

Men man hade så lätt att glömma detta, då man ännu ganska kort tid före hans död såg hans resliga och manliga gestalt här och hörde hans stämma, obeslöjad och till synes vittnande om andlig och kroppslig vitalitet. Icke heller tycktes hans sinne vara betryckt – hans älskvärda och goda lynne fann gärna ett skämtsamt och vänligt ord till hälsning då man mötte honom. Han bar kan man säga sin sjukdoms börda som en man.

Något säreget med Karl Ljungströms personlighet och levnadshopp tycks mig vara, att han syntes vara född till något, som han inte blev, men att hans livsgärning formade sig, som om han varit född just till den. Hans naturs grund och botten var, tror jag, idealistens – den hade ett filosofiskt, spekulativt drag, som man ju i allmänhet ej väntar att finna hos en praktisk affärskarl. Jag tror ej att jag tar stort miste, om jag säger att denna filosofiska grundton var förbunden med en etisk känsla, som hade släktskap med en äkta religiositet - icke en de yttre åtbördernas ytliga religiositet utan själsdjupens. Hur som helst, hans personlighet präglades av sann humanitet och ett allvar, som endast fick starkare relief genom hans öppna och glättiga humör.

Som detta sällskaps prelat och min företrädare under åren 1923-1926 har han för oss öppnat inblickar i sin ideella personlighets skattkammare genom de djuptänkta och välformade tal han åtskilliga gånger höll just på denna plats och till minne av våra bortgångna bröder. De buros som vi minnas av en varm känsla av tacksamhet för livets gåva och vördnad inför döden - och de tolkade ofta det djupa vemodet vid bortgången av någon särskilt saknad broder och vän. Jag fick för min del ett starkt intryck av den godhet, som präglade Karl Ljungströms tänkesätt, därav att han i sina minnesteckningar städse sökte rätt på de bortgångnas bästa sidor – med andra ord i minnes-

bilderna målade solstänk även över de skuggor han i sin vördnad för sanningen icke kunde utelämna. Det var en väcker sida av hans humana och välvilliga natur.

Med den speciella begåvning en välvis försyn skänkt honom som arvedel skulle det varit ganska naturligt, om han blivit en andans man, en lärare eller en vetenskapsman. Att han efter sin studentexamen nöjde sig med ett så pass blygsamt vitae genus som folkskollärarens berodde kanske på, att fadern var folkskollärare – f.ö. en betrodd kommunalman i Byarum där Ljungström föddes 1865. Som folkskollärare kom han till Huskvarna, men dessförinnan hade han utrustat sig med en handelsinstitut-examen, som tydligen var ett nyttigt kompetensprov i industristaden. Fabriksledningen kom snart underfund med, att den unge skolmästaren var en rapp och duktig karl, och så anställdes han i bolagets tjänst först som korrespondent och sedan 1911 som kamrer, vilken befattning han beklädde till sin död.

Så kom Ljungström att bli en det praktiska arbetets man. Och i det stora industriföretagets tjänst var hans befattning säkerligen både ansvarsfull och krävande. Han fyllde den i hela 18 år.

I sin faders fotspår följde han också med sin fallenhet och sitt intresse för kommunala värv, och det sades vid hans bortgång, att Huskvarna genom Ljungströms död led en stor förlust. Han gick med liv och lust upp i intresset för sin stads framgång och han var en man med både verksamhetslust och klokt omdöme. Därför kan det ock med skäl sägas, att hans kommunala gärning i Huskvarna var värdefull och givit bestående resultat, värda att minnas med tacksamhet. Hans verksamhet som kommunalman sträckte sig ända ifrån 1907, då Huskvarna blev

köping, och då köpingen befordrades till stad 1911, blev den tidigare kommunalordföranden befordrad till stadsstyrelsens ordförande. Det var sannerligen inga sinekurer, dessa kommunala uppdrag. Mycket arbete krävde de av sin innehavare och tillika både tålmod och smidighet. Men deras innehavare var på något sätt som klippt och skuren att sköta dem. Kamrer Ljungström var något av en diplomat och samtidigt en välvillig och hjälpsam man och han sparade sig inte; bredvid de kommunala förtroendeposterna fick han tid till åtskilliga andra samhällsnyttiga uppdrag av skilda slag.

De krav det praktiska livet ställde på honom voro således icke små och hans arbete var säkert ofta betungande. Vederkvickelsen skapade han sig tydligen förmedelst den andra sidan av sin natur: den ideella. Då blev han den grånade studenten vid böckerna, protokollkarlen blev en poet med känsliga och djupa tonfall i sin lyra, kontorsmannen blev en vältalare med ord som icke bara klingade utan lärde och förfriskade med sitt idèinnehåll. Då ställde han stegen till brödernas krets, till vårt brikolleri och till de frie murarnes samfund, och då utvecklade han i broderlighetens och vänskapens atmosfär sina bästa och främsta klenodier. Vi skola länge minnas honom som en värdig vårdare och bevarare av det bacchanaliska ljuset.

Till den äldre generationen bröder, som i år skördats av döden, hör även konsulenten **John Nyberg**, som avled den 7 januari i en ålder av 78 år. Sin livsgärning ägnade han med nit och skicklighet åt modernäringen. För en 15-20 år sedan och längre tillbaka var han en trägen resande i råd och upplysningar rörande mejerihanteringen som konsulent hos länets hushållningssällskap, alltid lika pigg och nyter. Under alla dessa resor blev han småningom tack vare sin anspråkslöshet, sin välvilja

och sitt glada sätt en kärkommen gäst i hemmen, där han drog fram. Men åren gingo och slutligen kunde det synas vara på tiden för denne outtröttlige resande, som bl.a. också många gånger ”vallat” hushållningssällskapets stipendiater bland mindre jordbrukare på deras studiefärder genom grannprovinserna och Danmark, att njuta den vila ett redligt och gott arbete bör lönas med. År 1918 begärde och erhöll han avsked med pension från sin konsulentbefattning. Vid sitt avskedstagande hade han i 33 år tjänstgjort som mejerikonsulent på ett synnerligen nitiskt sätt, och han var den förste av hushållningssällskapets tjänstemän, som blev utmärkt med dess guldmedalj. Han var ock en synnerligen skicklig och kunnig fackman med stor erfarenhet från vidsträckta studieresor i utlandet och han bidrog i mycket hög grad under sin krafts dagar till att höja mejerihanteringen och boskapsaveln inom vårt län. Såsom bevis på sitt intresse för mejerihanteringen skänkte han 1921 till hushållningssällskapet en donation, vars avkastning skall användas för mejeriskötselns främjande.

John Nybergs glada humör och försynta framträdande gjorde honom som sagt välkommen överallt där han drog fram, och så var även fallet i Brikoll, där han trivdes bra och dit han ofta kom. Han var icke på något sätt aktiv, men han lyssnade intresserat och med nöje, och ett gott skämt uppskattade han mer än de flesta.

Landskamreraren **Gottfrid Malmström**, också en av våra äldre bröder, fick sluta sina dagar den 8 sistl. mars i en ålder av 64 år.

Han var född i Kärda och ägnade hela sitt liv åt hembygden. Efter juridiska studier i Lund kom han 1893 in på landskontoret här och blev landskontorist 1904. Följande år be-

fordrades han till länsbokhållare, 1917 till länsassessor, och den 30 mars i fjor utnämndes han till landskamrerare och chef för landskontoret, vilken befattning han alltså ej fick bekläda fullt ett år.

Landskamrer Malmström efterlämnar minnet av en rikt utrustad och dugande man. Hans personliga intresse koncentrerade sig förnämligast kring musiken och själv var han en mycket god violonist. Under många år var han en verklig stöd-jepelare för P.B.-sången under ordenskantorn Lindegrens och följande sånganförares, särskilt Edouard Lindhs, ledning. Även hans musikintresse kom P. B. till godo. Sedan han bildat familj, svalnade emellertid intresset för Brikoll och Malmström lät sin cello klinga enbart i familjekretsen. Då han kom hit, var han en älskvärd och trevlig broder. Han kunde se nog så tjänstemannaallvarlig ut, då man såg honom på hans ämbetsrum, men här lyste skalken i ögat och han njöt uppenbarligen av vår anständiga munterhet.

Till de stilla i landena hörde om någon f. journalisten **Carl Holm**. Det var ingen fläck på hans minne, om man påstår, att han föga passade för yrket. Nu inföll ju hans tidningsmannatid – han var blott i några år på 90-talet och mera tillfälligt anställd i Sm. A. – på en tid, då tillbakadragenhet och ro i arbetet voro för tidningsmännen kända begrepp. Men Carl Holm saknade helt förmågan att få ordentligt fotfäste i livet. Han hade tidigare försökt sig som posttjänsteman, men det ville inte heller lyckas. Så blev han rentier i stället. Fadern var en ganska förmögen hantverkare i Jönköping och det var bara två söner om att dela arvet – Carl Holm och advokaten Gustaf Holm. Carl Holm fick det så bra ställt att han varken behövde sörja för dagen eller för morgondagen o han fick vad han tarvade i enlighet med sin förmyndares omvårdnad.

Det är den skotske filosofen Carlyle som sagt, att livets hemlighet helt enkelt är att bära barnasinnets med sig hela livet igenom. Det passar kanske inte helt in på Carl Holm, men åtminstone på senare år företedde han bilden av en blid, stillsam och barnsligt ödmjuk man.

Holm var född här i Jönköping 1859 och dog den 15 dec. förra året. Här i brikolleriet kom han ofta nog och i yngre år deltog han rätt livligt i våra tidsfördriv. Redan 1885 anslöt han sig till sällskapet och blev hederskommendör 1919. Han var begåvad med en liten nätt skaldeådra, och många av oss minnas nog hans litet blyga försagdhet, då han utantill skulle läsa upp en eller annan konstlös men välmenad vers till celebrerande av någon brikollistisk händelse, varvid det ofta nog hände att han kom av sig mitt i skaldestycket. Låt oss erinra oss vad den romerske poeten en gång sade om förmågan och viljan: även om förmågan inte alltid räcker till, så är dock alltid den goda viljan prisvärd.

För ett par år sedan inträdde här i Magnus I:s ordenskapitel en liten fin och försynt herre, som många inte kände. Det var disponenten **Gunnar Mellgren** från Tidaholm, i åtskilliga år Jönköpingsbo men sedan 1906 och till sin död den 3 sista mars disponent för Vulcans tändsticksfabrik i Tidaholm. Han var vid sin bortgång 57 år gammal.

På grund av sin avflyttning från Jönköping var Mellgren inte så ofta synlig i vårt sällskap. Men han fasthöll likväl vid brödrskapet, som hedrade honom med hederskommendörsvärdigheten för några år sedan. Och då han var här sista gången i oktober 1927, gav han tillkänna sitt obrutna intresse för brikolleriets syften och idèer.

Gunnar Mellgren var en i hög grad kunnig och verksam man

och framgångsrik som industri- och kommunalman. I sin födelsestad Göteborg tog han ingenjörsexamen och praktiserade sedan i Amerika och i hemlandet inom den mekaniska industrien. 1898 kom han i tändsticksindustriens tjänst vid Jönköpings västra tändsticksfabrik och blev som sagt 1906 chef för den stora Tidaholmsfabriken, vilken maktpåliggande befattning han skötte i 22 år på ett sätt, som fackmännen be-teckna som utmärkt. Han var ledamot av styrelsen för Jönköpings och Vulcans tändsticksfabriksaktiebolag och av styrelsen för Svenska Tändsticksbolaget. Massor av kommunala och enskilda uppdrag i ledande och styrande ställning togo även hans kunnighet och intresse i anspråk. Han var sålunda under sin Jönköpingstid ledamot av stadsfullmäktige, drätselkammren, hamnstyrelsen och gatunämnden m.m. I Tidaholm var han den kommunala förvaltningens allt i allo – något av gamla tiders ”kungen i stan”. Så nog var hans livsverk träget och nyttigt för hans medborgare och det allmänna bästa.

Disponent Mellgren hade ett specialintresse som han omhuldade. I ungdomen en ivrig segelsportsman och gymnast var han på äldre dagar en varm vän av all slags idrott, vilken han främjade så mycket det stod i hans förmåga. Han innehade också Svenska idrottsförbundets förtjänstmedalj i guld. Till Tidaholms stad har han donerat 20.000 kr. att användas till ett gymnastik- och badhus.

Den 19 oktober skördades disponenten **Ivan Strömberg** av döden. Den hade långt förut märkt honom – han led sedan åtskilliga år tillbaka av en svår blodsjukdom, som då tiden var fullbordad lade honom i graven.

Disponent Strömberg var skåning till börden – född 1869. Föga mer än 20-årig blev han 1890 Jönköpingsbo och erhöll an-

ställning vid Västra tändsticksfabriken som chefsassistent och kassör. År 1907 blev han verkst. Direktör för Junebro askfabrik, som under hans insiktsfulla ledning 1910 omlades till tändsticksfabrik. Sedan denna 1914 övertagits av Jönköpings och Vulcans tändsticksfabriker, blev Strömberg 1915 disponent för Jönköpings tändsticksfabrik. Han var också kommunalt intresserad – 1917-1919 var han bl.a. ledamot av stadsfullmäktige och tillhörde 1915-1918 drätselkammaren.

Disponent Strömberg betecknades som en skicklig affärsman och en driftig arbetsledare. Då han ett knappt halvår före sin död fyllde 60 år, fick han mottaga talrika och vackra bevis på aktning, uppskattning och vänskap som chef, samhällsmedborgare och privatman.

Egendomligt nog för en man med Strömbergs rätt allvarliga lynne sökte han sig ofta upp till vårt brikolleri och fann sig väl här. Under många år saknades han sällan eller aldrig – varken i de mera bullersamma arbetsgraderna eller de allvarligare riddarekapitlen. Inte ens sedan han drabbats av sjukdomen miste han sitt intresse för Brikoll, utan sågs här ofta nog – till vår jubileumsfest hade han anmält sig och gav återbud först dagen före, då han stod i begrepp att föras till lasarettet, där han en vecka senare avled.

En farlig sjukdom, som ger en man visshet om att hans tid snart kan vara ute, förlänar stundom åt en människas både inre och yttre ett drag av resignation. Så var nog också fallet med brodern Strömberg, men han var även av naturen en reserverad, stillsam och ganska inåtvänd man. Sådana naturer kunna bli rätt svårförståeliga för sina medmänniskor. På avstånd gjorde emellertid Ivan Strömberg intrycket av en sympatisk och förekommande person, värd att minnas med aktning.

Den näst äldste av de bröder, som sedan vår senaste mineshögtid skattat åt förgängelsen, var översten **Claes Henric Gondret**. Hans livslåga slocknade den 17 december förra året. Hade han fått leva en månad till, skulle han ha uppnått den höga åldern av 85 år.

Alla veta vi, att hans intresse för broderskapets idé var samlat i frimureriet och att han i 25 år beklädde ämbetet som O.M. i frimurarelogen Den Mellersta Pelaren. I vår krets sågs han sällan eller aldrig. Men vi bevara likvisst minnet av hans nobla, varmhjärtade och förfinade personlighet och hans ståliga gestalt, ännu vid 80 år oböjd av tiden. Hans tänkesätt, livserfarenhet och ädelmod gjorde honom till en i ovanligt hög grad älskvärd gammal herre, lika vördad av ungdomen som av äldre.

Henric Gondret var född 1844 i Stockholm, som till en köpman Alexander Pierre Gondret, vars fader inflyttat från Lyon i Frankrike och i Stockholm anlagt den första sidenfabriken i landet. Hans sons håg stod till sjön, men omständigheterna ville annat. År 1865 infördes den unge underlöjtnanten Gondret i Jönköpings regementes officersrulla. År 1898 blev han överstelöjtnant vid Kalmar regemente. Där kvarstod Gondret till 1902, då han beviljades avsked som överste i armén.

Låt mig söka ge ett par ögonblicksbilder av gamle översten, sådana mitt öga fotograferat dem. Det var den gången han lämnade sin framskjutna post som ledare för stadens frimurarebröder. Mitt ibland dem satt han, prydd med sin höga värdighets lysande insignier. Men vackrare än Carl XIII:s ordens röda kors och band på bröstet lyste ur hans ögon hans karaktärs nobilitas, hans kärlek till vad han lämnade och

den förädling, varmed dess höga syften präglat hela hans person. Även då tårades hans blick, men av rörelse över den tillgivenhet, som då oreserverat och spontant strömmade honom till mötes.

Den andra bilden, Det var en sommardag för några år sedan ute på Ryhov, då Jönköpings regemente firade sitt 300-årsjubileum och regementets veteraner för sista gången defilerade förbi dess hedersfanor. Där gick den gamle översten Gondret, rak och rask som en löjtnant, i spetsen för sina led, och när han nalkades standaret, blottade han som de andra sitt vita huvud för sitt regementes ärestecken – då sågs tårar glimma i hans ögon. Han var mer än en ståtlig typ för en gammal militär, han var, som han gick där, personifikationen av den orubbliga plikten, trofastheten och kärleken till folk och bygd och land.

Jag kommer nu till slut till den siste man av dem, för vilka den symboliska lampan här framför oss brinner i dag – vår förre Styrande Mästare och vår vän och broder **Ernst L. Hartmann**. Det är en vemodig plikt jag fullgör. Men livets lampa måste en gång slockna också för honom. När han stod här framför pelaren med sköldarna, vilka nu skola flyttas bort bland de dödas, så tänkte han väl själv på symbolens innebörd. Och vi, som sågo hans allvar då, tänkte väl också på den – det kunde vi icke undgå. Men den tanken är icke så lätt att tänka till slut, då det gäller en avhållen vän, vars broderliga sinnelag kan vara en så kostbar gåva för hans omgivning. Vår döde Mästare skattade livets gåva högt, han var i hög grad en livsbejakare – är det då underligt, om vi väl alla önskade, att han skulle fått leva länge än? Men för envar är tiden engång fullbordad, livstråden oåterkalleligen slutspunnen.

När några dagar in på nyåret budskapet om hans bortgång nådde ut från hans dödsläger, så rörde det många hjärtan, som eljest icke stodo honom nära. De rördes kanske därför att de förstodo, att det var en god man och en nyttig man som gått bort. Många, som alls icke kände honom personli en, hade hört talas om hans vänlighet, hans hjälpsamhet och hans samhällsgagneliga livsverk. Man må säga och tro vad man vill om tidens ytlighet och förfläckning, men ett ädelt hjärta, en god vilja och hederlig gärning förmå alltfort väcka tacksam beundran, eller i det minsta högaktning. Pessimisterna må sucka över tidens lyten, men det är gudskelov visst, att det goda dock står sig i alla bränningar och virvlar av etiska förvillelser och hederlighetens förvittring. Vi vilja gärna tro, att så är, och vi tro också, att vår döde Mästare vann t,o,m, de motvilligas aktning för sin personlighets värde och för det goda och riktiga han ville och verkade här i livet.

Det var en man, som veterligen aldrig kommit i beröring med Hartman annat än yrkesmässigt, som gav mig i hand ett ”epitafium” att fogas till Hartmanns dödsruna. Han berättade, att han – som jag nyss antydde – hörde till dem, vilka intagits av aktning och sympati för Hartmanns person så att säga på avstånd. Ur ”epitafiet” vill jag gärna citera ett par strofer:

Ett hjärta slutade att slå, en blick i döden brast,
 ett liv rann ut, ett liv var slut, som varit utan rast,
 ett liv, som fyllts av ädel kamp och möda.
 Och budet gick från mun till mun, snart visste alla det:
 Ja, han är död och stum och kall, han gått sitt sista fjät
 - den idoge har samlats till de döda.

En modig man, en ärlig man, en älskad man är död,
 en man vars hand tryckt mångens hand och lindrat mångens nöd
 och aldrig svek sitt ord, sin tro, sin lära.

Han sköld var blank och tadelfri och stark och ren hans lans;
 nu fällas alla lansarna i vördnad inför hans,
 ty han har väl förtjänat denna ära.

Det fanns något i Hartmanns natur, som jag för min del tror är en av huvudnycklarna till hans personlighet. Han hade en dragning åt det storvulna, det pompösa, det ståtliga, något av manificens kan man säga, Han gillade alldeles säkert inte Tyko Brahes blygsamma valspråk: Non haberi sed esse – icke synas utan vara. Hartmann ville visst synas, men han hade god rätt därtill, ty han nöjde sig icke med skenet – han ville vara något också, något nyttigt och befrämjande – och han var också något. En sådan ärelystnad är legitim. Det ligger ingen orätt i, att en framgångsrikt verksam man känner glädje och stolthet över vad han gjort och gör till allmän förkovran, och gärna ser det erkännas. En dylik personlig ambition har drivit fram oräkneliga nyttiga verk, som den förutan skulle ha blivit ogjorda. Jag är säker på, att jämsides med denna personliga manificens fanns i Hartmanns natur en inre drift, en helt altruistisk drift, att vara verksam för det allmänna bästa, att vara nyttig för sina medmänniskor. Hans ärelystnad adlades av denna nobla o-egennyttia.

Varifrån Hartmann ärvt det pompösa draget i sin natur är inte gott att veta, men det är inte otroligt, att det hade sina rötter i ädel mark. Bayerns bondefolk är ett ståtligt bestånd i Germaniens stora folkskog, ett nackstyvt släkte, hellre hågat att befalla än att lyda, ett folk med livligt ingenium, praktisk duglighet, konstnärlig läggning och lysande livslust. Men också trofast mot tradition och god samhällsanda, säkert som guld i sin fosterlandskänsla.

I detta folk levde Hartmanns förfäder, och han hade sannolikt i mångt och mycket tagit arv efter dem. Även hans yttre häntydde på sådant ursprung. Bayrarna äro ett resligt folk, och Hartmann var ju både som yngre och ännu mer med ålderns nobilitet över sin person en ståtlig man. Det var något av must över hans figur och ansikte och han kunde som vi minnas utveckla både grandezza och en mäktig "välmåga" då han fann tillfälle därtill. Vi minnas ju alla den festliga anblicken när han i sin ämbetspomp skred fram under de strålande kronorna i vår högtidssal eller då han höjde Den Milde Faderns lystningsrop: "Klang, Bacchi barn." Då var han väl i första hand den Styrande Mästaren i all sin glans, men den vänliga och innerst roade glimten ~~bakom glimten~~ bakom glasögonen vittnade samtidigt om, att stäten icke förmådde överglänsa den broderliga välviljan och det redliga hjärtelaget under stjärnorna – de bröto fram och lyste i handslag och blick.

Det pompösa i Hartmanns natur trädde i dagen även däri, att han var en modig man. Han vågade djärvt handla och tala emot en opposition, som kunde vara både samlad och stark, när han ansåg, att vad han gjort var rätt och riktigt. För att åstadkomma något samhällsnyttigt, som var svårt att få till stånd, kunde det hända, att han gjorde som han ville och satte former och parlamentariska regler ur funktion. Då kunde det dragas ihop till oväder mot honom. Jag har varit vittne till sådana parlamentariska oväder, där Hartmann stod fast som en klippa och sannerligen inte dundrade minst själv, fastän han onekligen satt foten på formerna. När det gällde att reda ut något, där envist motstånd restes, trampade han utan tvekan på cirklarna. Vid sådana tillfällen kunde han få något befallande och barskt över sig. Men det fanns aldrig spår till personlig ovilja hos honom – det fanns ingen sådan kontrovers, som efterlämnade agg eller ärr. Dundret och solskenet i Hartmanns natur skiftade så snabbt som ett aprilväder, och det gavs ärliga och vänliga

handslag efter striderna. Hans oegennyttiga avväpnade alla och man förstod, att det diktatoriska i hans natur blott strävade till det som var gagneligt.

Som en korrekt man kände han kanske sveda både över att behöva åsidosätta vad man skulle kunna kalla demokratin former och ingripa med hårda tag mot människor, som han samarbetade med och tyckte om. Det stred sannolikt mot hans goda hjärta och välvilliga sinnelag, men det var också ett bevis för hans starka medborgaranda, som utan hänsyn till egen bekvämlighet påtog sig personligt obehag för angelägenheters skull, vilka han ville främja.

Hartmanns livsgärning som samhällsmedborgare i den allmänna världen är ju hos oss alla i så färskt minne, att jag icke behöver närmare ingå därpå. Hans levnad fylldes i mannaålderns kraft av ett levande intresse för vår stads och bygds förkovran, Och detta verksamma intresse spände som vi veta över vida områden. Han förmådde det därför att han blivit begåvad med ett utomordentligt gott praktiskt förstånd, driftighet och dristighet. Att han var praktiskt och driftig, det visa hans kloka initiativ och verksamma inflytande på många-handa områden, från stadens drätsel och styrsel över massor av skiftande allmänna uppdrag till lantbruksnäringens och skogens omvårdnad. För månget samhällsnyttigt verk, som nu utvecklas och är till allas glädje och nytta, ha vi honom att tacka för grundläggelsen.

När hans liv vid nyss fyllda 64 år utsläcktes, hade han också hunnit med ett mått av oegennyttigt medborgerligt arbete, som tillförsäkrar honom ett varaktigt namn i Jönköpings stads och läns annaler.

Hartmanns arvedel ur den germanska marken söder om Östersjön må ha varit den eller den, men svensk var han till hjärta och kynne, i bästa mening samhällsbevarande och fosterländsk. Han älskade vårt lands stolta hävder och dess storgulna minnen, hans svenska kulturintresse var äkta. Jag ämnar icke tala om hans politiska tänkesätt, men det må sägas, att hans sinne var öppet för maximen: ”Rätt åt alla, orätt åt ingen”. Rättrådigheten var en av djupådrorna i hans natur.

Han var utan tvivel en sannskyldig och äkta brikollist. Invärtas ifrån – ty hans natur hade en resonansbotten av sund livsglädje. Han älskade att vara glad bland de glada, han tyckte om ett gott skämt och en vacker sång, han kunde utveckla ett gemyt, som både roade och värmde. Men han ville inte bara själv vara glad – jag tror att han fann en större glädje, en sann och ren tillfredsställelse av att kunna skapa glädje åt andra.

När vi nu erinra oss vår döde Mästares gestalt, så är det väl något, som vi helst och lättast minnas: den vänliga blicken i hans ögon och hans varma handslag. Det var hans goda hjärta som talade i öga och hand. Jag behöver ej erinra eder om detta. När för vårt inre öga hans bild alltmer förbleknar – och tiden bleker ju alla minnesbilder – så tror jag, att vi längst skola minnas välviljan, som lyste fram ur hans blick. Den kom från ädla djup, från en källa med den sanna humanitetens, broderskanslans och människokärlekens klara flöden.

Jag fogar till denna anspråkslösa konturteckning av Hartmanns personlighet några få data. Han föddes i Stockholm den 4 december 1864. Efter studentexamen och bryggeritekniska

och lantbruksstudier i flera länder samt praktik här hemma blev Hartmann 30-årig ägare till det gamla välkända Krönleinska bryggeriet här i Jönköping. Som yrkesman blev han av det offentliga anförtrodd åtskilliga betydelsefulla uppdrag. De offentliga utmärkelser han i livstiden bar buro på sitt sätt vittne om hur hans insatser på olika områden värdesattes.

Hartmanns död inträffade den 12 januari. Jordfästningen i Sofiakyrkan vittnade om hur älskad och aktad den döde i livet varit. Sitt gravställe fick han uppe på Dunkehalla kyrkogård.

I tacksamhet och vördnad lägga vi nu till sist vår osynliga minneskrans på Ernst L. Hartmanns sista viloställe. Den är sammanflätad av den tillgivenhet vi alla hyste för hans älskvärda person, aktning för hans uppsåt och tacksamhet för det redbara och goda han i livet gav och uträttade. Den kransen, tro vi, skall länge bevara sin friskhet och sin doft av vackra och goda minnen.

+ + +

Mitt värv är lyktat. Snart faller vintersnön över gravarna genom de döda trädens grenar. Nej – icke döda, blott sovande. När vårens morgonsol lyser över minnesvårdarna, vaknar livet, isen och saven stiger i de till synes döda stammarna. En dag fläkta livets friska vindar i de gröna löven och fåglar sjunga livets lov i kronorna. Naturens återsken av evighetstanken.

I Platons dialog Faidon samtalar Sokrates innan han tömmer giftbägaren med sina vänner Kebes och Simmias om döden. Han är icke rädd för att dö, ty – säger han till

slut – själen går bort till det som liknar den själv,
till den osynliga, gudomliga, odödliga och förnuftiga. Den
blir efter ankomsten dit, om den på allvar berett sig på
döden, lycklig, frigjord från villfarelse, dårskap, fruk-
tan, obändiga lidelser och allt annat ont i människona-
turen, och den får, som det heter om de invigda, i sanning
leva allt framgent tillsammans med gudarna. Skola vi tro
detta, Simmias?

-Ja vid Zeus, svarade denne.

Där levde hos den hedniska vise denna odödlighetstan-
ke, som sedan ehuru stundom glömd dock lyst för mänsklig-
heten i årtusenden. Sokrates hade aldrig läst det gudom-
liga löftet på den heliga Bokens åldriga blad, men vi kunna
göra det: Du skall leva, om du än död bleve.

Må våra bortgångna bröder vila i ro tills tiden är
fullbordad. Reqviescant in pace!

+ + +
 +
 +

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole

den 23 November 1930

över:

Bror Axel Salomon von Geijer

Ernst Blomqvist

Carl Johan Herman Johansson

Tobias Werner

August Atterström

av

Ernst Greén.

R.P.

På den Högst Erfarne Styrande Mästarens anmodan skall jag nu med några anspråkslösa ord minna om fem av våra bröder, som gått över gränsen till evighetens land sedan vi sist voro samlade här kring evighetstankens och den broderliga hågkomstens stilla och allvarliga låga.

Den tredje i ordningen av Jönköpings P.B:s styrande mästare, majoren **Bror Axel Salomon von Geijer**, avled den 15 februari i sitt hem i Hälsingborg dagen efter den då han fyllt 75 år.

Major von Geijer blev Jönköpingsbo samtidigt med Andra Göta artilleri, som ju sedermera omdöptes tvenne gånger. För modligen gick han med i regementets intåg i staden den 1 april 1898, som livligt bejublades av stadens befolkning, ehuru ett intensivt snöglopp piskade emot den intågande truppen.

Ehuru major och divisionschef vid artilleriet kan man nog utan att träda Geijers minne för när påstå, att han var officer av börd och tradition, men att hans själ hellre dvaldes i vishetsgudinnan Minervas hägn än under krigsguden Mars hjälmbuske. Han var med andra ord mindre materialiskt än filosofiskt anlagd. För övrigt stodo både hans militära och senare hans civila vitae genus i en skarp kontrast till hans andliga läggning – det var ju på sätt och vis en ironisk gest av ödet, att denne filosofiskt anlagde, av subtila studier intresserade man sedan han lämnat sin officerstjänst sysslade med brännvinskontroll och dylikt. Sedan han 1910 flyttat till Hälsingborg, var han nämligen där överkontrollör vid brännvins- och maltdryckstillverkningen samt ett tiotal år ordförande i Hälsingborgs spritbolags styrelse.

Som en filosof och drömmare har man karakteriserat honom. Redan hans yttre angav den fint kännande och tänkande personligheten. Hans allvarliga läggning gjorde, att han syntes tämligen reserverad, och humorns gåva hade han icke fått, men så mycket mer av det skaplynne, som förmår njuta av det sköna och upphöjda. Ett drag av hans andliga intressen må anföras: han beundrade mycket det japanska folkets moraliska kraft och fina natursinne och studerade ivrigt Japans historia och litteratur, man må väl säga en rätt ovanlig intressesfär för en svensk officer. Men Geijer var en utpräglad skönande, och bland de faddergåvor försynen skänkt honom var även den, att han kunde återge sina naturintryck med pensel och färger på ett talangfullt och känsligt sätt.

I en för Par Brikoll rätt så brydsam tid, då Bernhard Hay avgått från det Styrande Guvernementet, åtog sig Geijer på hösten 1906 att bli Ordförande Mästare, ehuru han tydligen inte riktigt passade för ämbetet. Hans brist på humor

gjorde, att brikollariet, sådant det med skämt och stundom med burleskt gyckel formar sig i arbetsgraderna, ej stod i riktigt god samklang med den nye O. M:s allvarliga och hänsynsfulla skaplynne. Däremot fann han sig fullständigt hemma i riddaregraderna, i vilka han såg brikollariets idéer, dess med hans egen samstämmade uppfattning om vänskap och human vidsynthet utformad och representerad klarare än i arbetsgraderna. Såsom ovärderlig för en Styrande Mästare ägde han därtill en framstående egenskap, som både lyste och fängslade – han var en utmärkt talare, vilket han bl.a. ådagalade vid 25-årsjubiléet 1904, då han höll ett briljant tal för ”hela det lysande brikollariet,” Emellertid blev hans O.M.-tid kort, då han 1910 lämnade Jönköping för att återvända till sin födelseprovins Skåne.

”En man med höga ideal” sade en vän om honom vid hans grav, som reddes i den vackra staden vid Öresund, vid vilken han var varmt fästad. En fin och försynt man, sade en annan. Den prästerlige officianten vid jordfästningen i Hälsingborgs Mariakyrka yttrade bl.a. i sitt griftetal: ”Den, som har till ögonmärke de ting som icke synas – liksom den bortgångne – han skådar det eviga. Han bedåras icke av skenet. Han ser, att livets verkliga värden äro icke makt och ära och pengar, utan det är tro och hopp och kärlek. Detta söker han, efter detta far han lika ivrigt som pilen efter målet”.

Jönköpings Par Brikoll ägnar Bror von Geijers minne en enkel gård av tacksamhet för vad han här givit.

+ + +

Till de bortgångna bröder, som jag har att minna om, höra tvenne köpmän av ganska olika läggning. Man skulle kunna säga, att de, den efter den andre, representerade två

typer av handelsmän från den idylliska tidens Jönköping och fram till nutidens moderne köpensksidkare.

Troligen finns det ännu rätt många äldre Jönköpingsbor, som kunna för sitt inre minnesöga frammana den ståtliga och yvigt knävelborrsbeprydda manufakturhandlaren **Ernst Blomqvist** värdigt och tillknäppt skrida Storgatan fram i den tidens elegant skurna yttersyrtut. Säkert ha också åtskilliga ännu levande stadsbor besökt hans präktiga butik (där musikhandlaren Petersson nu residerar), där handlanden Blomqvist på 80- och 90-talen med distingerat stockholmska lärftskramhandlaregester utbredde för Jönköpings damer sina sidentyger och andra frestelser i manufakturvägen.

Handlanden Blomqvist var född i Nyköping 1855 och kom hit till Jönköping från Stockholm – fråga är om han ej i landsortsförskingringen förblev stockholmaren med sin litet överlägsna hållning och sin touche av högdragenhet och militärisk rakhet i ryggen gentemot småstadens visserligen manufakturköpande men dock landsortsmässiga publik. Han var en 25-årsman, när han uppenbarade sig på Jönköpings horisont, och då han nått de 45, var han redo att vid sekelskiftet förmögen dra sig tillbaka från affärslivet här och återflytta till huvudstaden.

År 1882 ingick han i P. B. och fick 6:e graden 1888. I vårt sällskap sågs han tämligen ofta och njöt på syn- och hörbart sätt av Olle Blanks och Fritiof Lundbergs m.f. dåtida rolighetsministrars burleska skämt och tokroligheter. Men eljest höll han sig mest för sig själv och sin familj. Han blev så att säga aldrig riktigt införlivad med Jönköpings själ och skaplynne.

Vid sekelskiftet lämnade han som sagt staden och har sedan levt i Stockholm tills han i år 75-årig lämnade det jordiska.

+ + +

En annan och senare köpmanstyp var grosshandlaren **Carl Johan Herman Johansson**, även om man inte kan beteckna honom som typisk för den senaste funkistiden. En övergång betecknar han i alla fall mellan den idylliska köpenskapen i 90-talets Jönköping och den moderniserade minuthandeln med krigsårens impulser till större handelsverksamhet i gross.

Om Ernst Blomqvist i sin första Jönköpingstid var den distingerade unge handelsmannen, så var Herman Johansson. Hit kommen vid unga år från Eksjöhället, det glada och sorglösa men driftiga handelsbiträdet hos Rydén & Barkman. Det var inte bara affärer utan sällskapsliv och lustighet, och när Herman Johansson Barbaradagen 87 gick in i Brikoll, fick vår sång i honom en förträfflig tenor, som ofta och tämligen länge lät höra sig till brödernas förnöjelse.

Så småningom etablerade sig Herm. Johansson som egen specerihandlare vid Barnarpsgatan och hans affär där var en av stadens bäst skötta och välförsedda. Han torde ha förtjänat en ganska nätt förmögenhet då han lämnade minuthandeln för att ägna sig åt grosshandel. Men fredskrisen rubbade hans cirklar som så många andra affärsmäns och han fick vidkännas dryga förluster. Sjukdom stötte också till och tärde på hans livstråd. Emellertid skötte Herm. Johansson sin affär klokt och nitiskt ända till det sista och sågs ofta på rörlig och rask fot ute i staden. Bäst lär han trivts ute på sitt trevna lantställe i Tenhult.

För sina brikollistiska sångarförtjänster i ungdomen och sin trohet mot sällskapet belönades han 1917 med hederskommendörsvärdigheten.

+ + +

Den tidiga våren stod i år sällsynt ljus och vacker över hans födelsestad Jönköping, då folkskolläraren **Tobias Werner** den 9 maj skildes hädan. Jag minns en maj ett par år dessförinnan, då hans stod nere på skolgården en studentexamensdag och väntade på sina båda pojkar med blommor. Redan då var han märkt av sjukdomen. Vi talade vid tillfället ett par ord om den glädje han en sådan dag måste känna, men det var en bekräftelse med vemodets sordin över som han gav. Han kände kanske redan då den svala fläkten av dödens vinge på sin panna.

Tobias Werner var eljest en livsbejakad man med ett sinne, som gärna vände sig utåt mot de ljusa sidorna i tillvaron. När han för ett tiotal år sedan för första gången uppenbarade sig i P. B., så vann han här genast vänner, som satte värde på hans glada humör och öppna väsen. Hela hans person var, som vi minnas, den fullkomliga motsatsen till gängse uppfattning om skolmästerlighet. För egen del får jag säga, att hans rätt säregna förnamn, hans jovialiska figur och uppsyn och hans frodiga gemyt samverkade till att skapa den behagliga och glädjespridande föreställningen om en sannskyldig juvenal. Jag vet mycket väl, att i sin allvarliga gärning – pedagogens såväl som den duktige kommunalmannens – var han folkskolläraren och kommunalordföranden T. Werner, men för oss, som han räknade för sina goda och glada vänner, var han gärna och endast Tobias. Jag tyckte för min del alltid, att det låg något intimt och festligt över namnet, och när det nämndes tillsammans med efternamnet, frammanade

det tämligen osökt i erinringen den gemytliga frodigheten hos en mera berömd lärarkollega, som brodern Werner till sitt yttre i någon mån påminde om.

Hur som helst – Tobias Werner hade mer än ett namn att bjuda sin omgivning. Han var en glad man och – vad som än bättre är – en god man. Under den jovialiska ytan gick en ymnig och givande åder av ärlig och sveklös vänskap, ett öppet och känsligt sinne. Min beröring med honom även utanför våra fyra väggar ger mig kanske rätt att säga detta. Hans natur tycktes mig vara en sympatisk och dessbättre icke alltför sällsynt blandning av praktiskt verklighetssinne och vekt sentiment. Om det förra vittnade hans duglighet som kommunalman och medborgare. Det senare kom bl.a. fram i den beundran han ägnade sin födelsebygds naturskönhet och den hängivenhet, varmed han omfattade dess traditioner och det småländska släktarvet överhuvud. Han kom av en Jönköpingsläkt med djupa rötter i Smålands mark och mylla. Från min ungdoms studentstad minns jag, att vi – som icke voro komna av denna provinsen – på spe ofta kallad Enbuskaland – stundom stöttes av smålänningarnas kärva och ibland något opolerade manér. Varvid jag erinrar om, att det gått ett kvarts sekel sedan den tiden. Jag umgicks då med åtskilliga smålandsstudenter, som sedermera blivit aktade och t.o.m. framstående män i kyrkan och staten, men jag kan inte minnas mig någonsin ha erfarit ett så puräkta intryck av ur-småländskheten som just hos Tobias Werner. Det var kanske därför att vi stundom talades vid vid tillfällen, som lågo – låt mig säga – utanför den milde Faderns rayon. Tobias Werner kunde då ge sällsynt vackra inblickar i sin småländska naturell och sitt tänkesätt om bygdens och hemprovinsens natur och människor. Han var visst inte någon lysande personlighet i meningen av djupsinne och tankeskärpa. Men han var äkta i det okonstlade och vardag-

ligt lilla – och det räcker länge.

I brikolleriet intogs Werner den 31 aug. 1920 och han uppnådde riddaregraden den 9 maj 1926, säreget nog samma datum som fyra år senare betecknade hans dödsdag.

Vid sin död hade Tobias Werner i bortåt 30 år varit ordinarie folkskollärare i Forserum – han fick befattningen 1902, då han var en ung man på 24 år. Året dessförinnan hade han tagit sin lärareexamen i Växjö. Han var som sagt född i Jönköping den 7 juli 1878 och var således knappa 52 år vid sin bortgång.

Några data från hans verksamhet i Forserum visa, hur man där uppskattade och drog fördel av hans allmänintresse och duglighet. Inom kommunen var han kan man säga den klockarfar som skulle om inte allting så dock mångahanda bestyra. Han var ordförande i kommunalstämman och kommunalnämnden, ordförande i föreläsningsföreningen, lärarekårens representant i skolrådet, ordförande i Röda korsets lokalavdelning, vice ordförande i kyrkstämmen, ledamot av municipalfullmäktige, ordförande i biblioteksstyrelsen samt bibliotekarie och under många år skolkassör. Hans lärarekolleger visste säkert att värdera honom som ordförande under ett 10-tal år i Tvetakretsen av Sveriges allm. folkskollärareförening och initiativtagare och ordförande under en följd av år i Jönköpings läns förbundskrets av folkskollärarnas riksorganisation.

Den 17 maj vigdes stoftet till vila i Forserums kyrka under anslående stort deltagande av skolbarn, samhällsmedlemmar, släkt och vänner, och senare på dagen bragtes det i jorden uppe på Dunkehalla kyrkogård.

Många av oss brikollister minnas nog Tobias Werner med glädje och även med tacksamhet för den ljusa bild av en god och redlig människa han höll fram för oss. Jag tror, att det skulle vara i överensstämmelse med hans före sjukdomsåren ljusa och lätta lynne, om jag avslutar dessa anspråkslösa minnesord med det Runebergiska eftermälet:

Ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens som går och snart skall glömmas.

+ + +

När jag började övertänka, hur jag skulle kunna ge en om än flyktig minnesbild av en man, som jag icke känt personligen, så sökte jag fram en liten bok, som förut berett mig stort nöje. Det var en vägledare bland äldre byggnadsminnen i Rom, författad av **August Atterström**, stadsarkitekt i Jönköping. Jag föreställer mig resenärer från Norden vandra omkring med denna lilla vägvisare bland de stolta resterna av Juliernas och Flaviernas byggnadsverk på Capitolium, på Forum Romanum. på det gamla Campus Martius. För de allra flesta av dessa resenärer är eller var Aug. Atterström blott ett namn. Men de måste ovillkorligen ha fått det intrycket - om de inte voro alltför ytliga turister - att den som sammanställt deras vägvisare genom den eviga stadens antika minnesplatser måste vara en person med klart huvud och en redig uppfattning om det han beskrev. Ty det är sannerligen ingen lätt sak att ge en åskådlig överblick över Roms minnesmärken och byggnadsrester från de klassiska seklen. Atterström leddes väl i värvet av sin stilkänsla och sin arkitektblick – visst är att man kan få mera ryktbara men sämre förare genom det antika Rom. Om hans kunskap grundades på klassiskt vetande eller han öste ur andra hands källor känner jag ej, och det har här ingen betydelse. Alldeles oförtydbart

är, att Atterström i denna lilla bok företedde drag av en fint bildad kulturmänniska. Han var tydligen icke enbart en resenär utan en kännare. Hans kärlek till den ädla byggnadskonsten uppenbarade sig i dessa fint formade och fint uppfattade iakttagelser från ett av de storvulnaste skedena i mänsklighetens historia. Visst är att fast man var tämligen obekant med Atterströms person, så lärde man sig respektera hans här ådagalagda lärdom och kunnighet. Troligen var han rikare än de flesta visste just i och med denna förtrogenhet med materier utanför det vardagliga. Det var kanske något av den eviga och oförgängliga Skönhetens anlete han såg vid sina vandringar på den klassiska marken.

När den reslige och ståtliga nordbon lät sina ögon överfara sina romerska yrkesbröders rena och stolta byggnadslinjer, så hämtade han väl med sig hem till sitt eget verk värdefulla intryck. Jag är icke i stånd att bedöma Atterström som arkitekt, men vad envar kan se är att han i vår stad efterlämnat åtskilliga vackra minnesmärken av sin yrkesskicklighet och byggnadskonstnärliga uppfattning. Som ett gott arkitektverk får man väl beteckna Jönköpings läroverkshus. I dess ståtliga huvudportal vill man gärna se klassiska intryck och syner transponerade i svenskt material. I detta byggnadskomplex med dess linjerena och lugna förnämhet skall fantasin lätt finna ett återsken av dess arkitekts egen personlighet, hans reserverade, något kyliga temperament, men också hans nobla och redliga karaktär, fri från choser och tillgjordhet.

Atterström var till börden värmlänning och hans läggning vittnade i bästa mening därom. Värmland har ju visat sig vara en god jordmån för konstnärligt kynne och utmärkt för en viss ståt i lynnesdraget. Atterströms person ägde också en förnäm stil över sig – plikttröhet och rättrådighet voro ett par

av de starkaste intrycken av hans personlighets vänsensart. Hans öppna och rena men stundom allvarligt stränga drag vittnade om en stark vilja och ett stolt negligerande av småsint-
hetens yttringar. På hans döda mull sades det också om honom, att han var en fridens man. Det stämmer väl med hans personlighetsbild – den självmedvetne mannen uppoffrar inte gärna sin sinnesfrid i dagens småstrider.

Med åren blev han alltmer tillbakadragen, särskilt sedan han drabbats av ett ganska svårt olycksfall med kroppslig skada. Hans ensliga liv stämde f.ö. bra ihop med hans förkärlek för den ensamma studiekammarens och egentligen var det honom rätt olikt, att han ett par år före sin död begav sig ut på vidsträckta resor till Italien och Afrika.

I tidiga år var Atterström mycket intresserad för ordenslivet, enkannerligen frimureriet. I P.B. ingick han tämligen snart efter sin hitkomst, eller den 12 april 1902. Han fick 8:e graden 1917.

Atterström var född i Munkfors i Värmland 1865. Ungefär vid sekelskiftet blev han stadsarkitekt i Jönköping. Då han den 16 sistl. april avled i sitt hem här i staden, hade han bara ett par veckor kvar till pensionsåldern. Han avled ogift.

Några dagar efter frånfället och sedan hans vänner här tagit avsked av hans stoft, fördes det till vila på Ransäters kyrkogård i Värmland.

+ + +

På det tungomål, som tolkade Platons odödlighetstanke

och långt senare klädde den kristna evighetstron i sin smidiga och sköna språkdräkt, hette döden Thanatos. Sedan den skräckstämning inför döden, som finns hos alla primitiva folk, tidigt förflyktigats ur hellenernas föreställningsvärld, blev döden såväl i den grekiska mytologin och litteraturen som ock i konsten uppfattad på ett annat och mildare sätt. Homeros talar om döden - Thanatos – som tvillingbroder till sömnen – Hypnos. Thanatos och Hypnos, döden och sömnen, avbildades ofta tillsammans som sovande ynglingar med släckta facklor. På ett altare i Olympia, de berömda spelens huvudort, fanns Natten framställd som en kvinna med två sovande gossar i sin famn – en svartklädd och en vitklädd – och med underskrifterna Döden och Sömnen. Döden som sömnens broder, ej som två skilda världar utan som närskylda, som tvillingbröder, famnade av natten – vilken skön poetisk tanke. Häntyder icke den och andra liknande föreställningar på en i människans bröst oavsett religionernas växling levande tro på något efter detta livet och döden kommande? Dessa vittnesbörd ur seklernas djup liksom våra egna aningar, omöjliga att kuva om vi än ville det, må väl vid varje avsked ur livet inge oss den milda och lisande tanken, att ingen broders, ingen väns, ingen kär anförvants livslåga släcks för alltid, utan att den skall tändas ånyo engång.

Det är människans lott att leva och skiljas hädan. Livets gåva är stor och härlig, men kanske dödens gåva också är det, nar timmen är slagen.

De fem bröder, för vilka vår symboliska lampa i dag tändes och släcks, ha levat sitt liv och fyllt sina kallelser. Andra träda i stället – så är naturens och försynens lag. Det är en lugn och stilla visdom inför döden i dessa rader, som skrevos för mer än tjugo sekler sedan:

Liksom löven i skog, så äro ock
 människors slakten:
löven, de fällas av vinden till jord,
 men andra i stället
skjuter den återgrönskande skog, när
 våren är inne.
Så går ett människosläktled i blom,
 och ett annat försvinner.

+ + +
 +

Högtidstal

på

BARBARADAGEN

Den 7 december 1930.

Av

Hugo Osvald.

Decemberdagens bleka sol bak höjderna försvunnit
Sen den bak silvergråa moln med stilla låga brunnit.
Men medan kvällen sakta breder
Sin mörka slöja över land och stad
Då tändas lyktorna; i ljusa täta leder
De tindra ren – rad vid rad
Från gräns i Öst till kullarna i väst
Det strålar varmt liksom till fest
Ett diadem av stjärnor likt
En ramp av ljus vid Vätterns södra strand
Vår stad – ett smycke uppå skönhet rikt
Som skapts av flitig mänskohand.

Snart skola släckas även gatans ljus
Och staden går till vila.
Till drömmar vaggas den av vågors brus
Blott snälla tomtar mellan husen ila.
Men under festligt höga valv.
Ett sorl hörs stiga utav glada röster
Från norr till söder, väster, öster
Bricollerister samlas kring en gyllne kalv
- En högtidsbål i Bacchii tempel.
En glädjeskål med Barbaras stämpel.

Rén många månvarv ha förrunnit
 Sen bödraskaran samlad var
 Men lågan den har ändock brunnit
 I bricollisters bröst, så stark och klar
 Fast tempelporten varit sluten
 Har kretsen icke blivit bruten.
 I dag ett muntert glam och glada stämmor ljudit
 Att skruda oss till fest och komma samman
 och fira hennes dag med glädje och med gamman.

Hon ville åter se sin trogna skara
 Befriad från kalmuckers trumpna hop
 Hon ville höra deras röster klara
 Och se dem tömma levnadsglädjens stop.

Hon ville lyss till Henrik, Mästarn Lysande
 Hon ville njuta utav Axels mysande
 Hon ville höra Wilhelms tal om sol och stjärneljus.
 Hon ville blicka uti huldhets ned till bröderna i Bacchii hus.

Hon ville åter höra glasens ljuva klang
 Hon ville tjusad bli av Riddareprelaten Pang
 Hon ville bli betittad genom C.M:s runda glas
 Hon ville dallra hän uppå Nyströms djupa bas.

Hon ville höra sången tona full och mäktig
 Från Sångarskaran vittberömd och präktig
 Hon ville själv i ryggen få en dunk
 Av Henrik, och av dagens brygd en klunk.

Och därför hon i templets klockor klämtade
 och Bacchiis själv hon gick och hämtade
 Och Bröder kommo, som av iver flämtade
 Och högljutt med varandra skämtade.

Ty nu vi lämnat de kalmuckers skara
Och kastat slitna arbetsdräkten av
Vi låtit sorgsna tankar fara
Och svänga Bacchii vinlövsklädda stav.

Det klingar åter av musik och sång
Ur många strupar ljuda skall belåtet Ah
Men Mästarn själv står liksom på språng
Att tömma en pokal för moster Barbara.

Vem är Du Barbara, som än förmår
Att så oss fylka uti täta leder
Vem är Du Barbara, som bland oss går
Och vakar över goda glada seder.

Är Du en gammal moster blott
Som tåligt lyssnar till vårt dumma prat,
Som uppå ålderdomen sysslan fått
Att hålla oss med dryck och mat.

Måhända var Du det en gång i tiden
Då Bellman själv sin lyra stämde
Du gick i god för ordningen och friden
Och stundom någon yster broder tämde.

Vad lönar det att fråga vad Du var
I dessa längesen framforna dar
Nu har Du stigit högt i P.B.:s grader
Och står vid sidan av vår milde Fader
Till ärans tinnar har Du klivit
Du har vår Skyddsgudinna blivit
Av Bellman själv Du satts i spetsen
För goda glada P.B.-kretsen
Du har förvisso nått ett högre mål
Du blivit oss en kär symbol.

För vad? För kvinnlig fägring ej
 Men väl för mången ädel dygd,
 Som övas när i dagens brygd
 En skål vi tömma just för dig.

Vi ha nu samlats kring dig hela glada flocken
 Av bricollister uti högtidsskrud
 Med vackra band snett över rocken
 Och under glädjens alla muntra ljud.

När genom salen drar din andes milda fläkt
 Likt dimmor skingras minnena av vardags bråda jakt
 Du rör oss med ditt trollspö och lockar oss att le
 Mot allt det vackra goda som du lärt oss att se.

Du bjuder oss att glättigt strida,
 Mot ledsamhet och bråk och tvång
 Att älska Bellmans toner blida
 Och kynnet av hans muntra sång.

Du manar oss att hylla milde Fadrens lära
 Att hålla P. B:s motto uti ära
 Att glädjens safter må med måtta njutas
 Och att förtrolighet däri må gjutas.

Du manar oss att stå varandra bi
 Du ber oss ock för andras smärtor ömma
 Då våra egna sorger vi
 i Bacchii tempel glömma.

I dag står denna maning särskilt fast
 Ty nyss en vänsäll broders hjärta brast
 Till svalare och högre nejder
 Hans ande flyktat ifrån dagens fejder
 Men utav trofast bröst, av panna klar
 Ett älskat minne bliver kvar.

Så lyd då, bröder Barbaras råd
Låt glädjen spela, muntra skämtet flöda
Slå in i livets väv en tråd
Utav förtrolighet och styrka
Då här vi samlas efter möda
I ordning kring den Moster som vi dyrka

Låt här i P.B. vänskaps blomster sprida
Likt sippor, som ur jorden bryta fram
Låt vårlig vind av varma känslor vira
En krans av rosor omkring livets stam.

Vårt mål är brödravänskap blid och god
Vi glida dit på glädjens starka flod
I början lekande och yster
I muntra skummande kaskader
Var gång det vinets milda gudom lyster
Att länka våra sjungande bravader
Men också manligt lugn och klar
igenom livets skiftningsrika landskap drar

Det pund du, Barbara, lagt i vår hand
Det skola vi förvalta
Du binder oss med vänskaps band
Då vi vårt liv gestalta.

Mot klumpighet och grå tristess
Vi draga ut att strida
Som trumf du gett oss hjärter ess
Och kämpar vid vår sida.

Och när vi så på livets bana
på grå och isig kyla möta
Vi vilja den med glädjens fana
Och hjärtats värme möta.

Med ordning och med munterhet, förtrolighet och styrka
Dig, Barbara, på denna dag vi alla Dig nu dyrka.

oooOooo
ooOoo
oOo
O

TAL FÖR KVINNAN
Barbaradagen den 6 december 1930.
Av Ingeniör Kjell von Schéele.

Reciterat till melodien till Fredmans Epistel Nr. 35.

I Bacchi heliga ordenslokal
Drömma vi sällan om kvinnan,
Fjärran från älskog är pulsen här sval,
 Manligt och fritt är vårt tal.
Broder vid broder till bords i vår sal
Se vi blott kransade Bacchi-prästinnan,
Uttömma glatt en och annan pokal
Och fröjdas vid vår bachanal.
 Men mina bröder, när hem ni gå,
Och dörren ni stängt efter lång besinnan,
 Om ni än smyga i strumplästen grå,
 Så vaknar nog ängeln ändå.

”Var har du varit och rumlat i natt,
Vet du, vad klockan är slagen!
Nyss slog hon fem, men i frack och hög hatt
 Stövlar du in som besatt,
Mosig och varm; och ett band med en tratt
Dinglar som skylt på den punschfeta magen,
Vett och förstånd har du inte ett skvatt
Svara mig, var har du vatt?”
 ”Ack min älskling, jag lovar dig,
Att aldrig jag mera skall komma dragen.
 Om du nu bara förlåter mig
Skall nykter jag vandra min stig”.

Blott Moster Barbara hult mot oss ler,
Gärna hon ser oss i hatten.

Nitiska vingårdsmän, alltid till Er
Ymniga håvor hon ger.

Ljuveligt fluidum, som man ej ser,
Gjuter hon in genom gyllene tratten.
Från Fader Bacchus till oss kommer ner
Och rikligen bågarn förser.

Kära Moster, bliv hos oss kvar,
Och skänk oss din glädje nu hela natten!
Ej ditt ljuvliga fluidum spar
Men giv oss var droppe, du har.

Ljudligt vi hylla i festliga lag
Dig Moster, dig vår gudinna.
Om dina fröjder och milda behag
Sjunga vi glatt på din dag.

Men under vardagens strider och slag
Bäst för oss är likväl jordlivets kvinna,
Fast hon är liten och bräcklig och svag,
Skymmer hon då dina drag

Henne vi älska från vagga till grav,
Vår maka, vår moder, vår älskarinna.
Skänkte hon kärlek, om smärta hon gav
Vi rikare blevo därav.

Skönast är kvinnan i ungdomens vår,
För henne brinner vårt hjärta;
Strålände ögon och guldfagert hår,
Sviktande dans där hon går,
Blickar han skänker dig: pulsen slår,
Föder dig kärlek och vemod och smärta.

Om dina läppar till hennes når,
En skymt du av paradys får.

Hennes vi älska med storm i vårt bröst
– I dag en lady i mor'n en snärta –
Men när våren har åldrats till höst,
Vi söka i bågarn vår tröst.

Skönast är kvinnan som husfröja kär,
Hon är vår tillvaros krona;
Skönast på jord, när i skötet hon bär
Frukt, som till mognad hon när.
Mörka bekymmer, som tankarna tär,
Lätt hennes kärlek och omsorger sona,
Hemlivets ljushyllta ande hon är,
Som bofäster sällheten där.

Henne vi älska med ömhet och tro
Till henne vår livslyckas hymner tona.
Hjärta, där sorger och oro vill gro
Hos henne du skall finna ro!

Skönast är kvinnan, som, åldrig och grå,
Friden på jorden har funnit.
Stilla och blid ser hon Tiden förgå,
Kan såsom ingen förstå.
Kring henne samlas vi stora och små,
Lyssna till minnen från dagar, som svunnit.
Varmare kärlek kan aldrig oss nå,
Än den av vår moder vi få.

Henne vi älska med vördande bön.
Fast grånad och rynkor den lön du vunnit,
Skönast du är, du är mer än skön,
Din like ej fagraste mön.

Skönast är kvinnan i ungdomens vår,
Skönast är kvinnan som maka,
Skönast är kvinnan med silver i hår,
 Skönast en var, som är vår.

Därför för kärlek, som evigt består,
Låtom oss druvornas safter smaka,
Drickom för kvinnan, som födes i år,
För kvinnan, som bort från oss går.

 Kvinnan vi älska i hela vårt liv,
Ej kärlekens sötma vi vill försaka.

 Drickom för kvinnan, vårt väna viv,
 Hell kvinnan, hell henne vårt liv.

-ooOoo-

TAL FÖR VÅREN

P.B.^{xx} den 10 Maj 1931

Av

Ernst Greén.

R.P.

Mina Bröder.

På grund av vår Högst Erfarne Styrande Riddares maktfullkomlighet står jag här som talesman för våren, en enkel hjälpepräst i den evig naturens strålande tempel.

Skalderna drömma om våren:

Jorden vakar och namn.
stilla i mörkret ett namn.
Det sjunger och skälver och brusar,
hon lyfter ur daggen sin famn,
hon böjer sitt huvud, hon breder sitt hår,
hon viskar i mörkret, hon viskar ett namn:
vår, vår, vår.

När morgonen öppnar sitt öga,
är jorden så sällsamt ny,
hon liknar en blomma i solen,
en glittrande blomstersky.
Hon lyfter mot dagen sin vita famn,
hon breder sitt doftande, blonda hår,
hon jublar i ljuset, hon sjunger ett namn:
vår, vår, vår.

Men det är inte bara skalderna som ha vårdrömmar, och poesien – är den egentligen inte ganska ofunkis? Nu för tiden skall det vara raka linjer och kubiska former på vårkänslorna. Spirande växt och ljumma vårfläktar, blomsterskyar och fågelsång – sälj undan skräpet till realisationspris och låt oss höra hur funkistiden talar om våren!

Det är inte några blekblåa poesier om dofter av blommor och susningar och viskningar, utan det är rysk nafta och Shell, olja, gummi, Ford, General Motors, konstsilke, nya stoffer och färger, Bond street i London, som bestämmer snittet på byxorna – latest fashion, gentlemen! – Rue de la Paix i Paris, som dekreterar längden på kjolarna, vårmoderna, dernier cri. Herr Medelson har bestämt sig för att köpa en bil till våren. Ford släpper ut en bil var sjätte minut. Öka, befäller mr Sloan, chief manager för General Motors, och en Chevrolet tillverkas på 5 ½. Malajerna på Java skälva under gummibossarnas läderpiskor, det går ett ryck genom sidenvävstolarna i Lyon, ty Italien har släppt ut en ny sorts konstsilke i blekgrönt, en vårnyhet som kommer att omsluta alla kvinnoländer i båda hemisfärerna. Sidenjudarna på Londons börs darra i knäveckan, men Ford sitter i Detroit och skriver långa rader siffror – först en värdesiffra och sedan 0 0 0 0 0 0 0 i långa banor. Sedlarna prassla i Federal Reserve Bank i Newyork, guldet glimmar i Banque de France och Medelson diskontor en avbetalningsväxel i Ebberöds bank, ty han har köpt en bil till våren. Madame Dupont i Mentone ger monsieur en kyss för en ny vårtoalett i gult silke, gjord av träklabbar från Norrland. Voila quelle charmante, suckar hon förtjust och låter sitt ymniga hull smekas av de tidiga vårvindarna från Alpes Maritimes.

Medelson har tagit ut sin bil, sin vårrock och kanske

sina 4 liter samt intagit bensin, 40 liter. Det blixtrar till en elektrisk siffra på börstavlan vid Wall street. Standard Oil sjunker. Anglo-Persian sjunker. Damned Stalin, skrika mäklarna och svettas, to hell with Stalin! Den ryska naftan pressar ner prisen. Medelson i Stockholm, Settembrini i Rom, Durand i Paris, Mayer i Berlin, Smith i London, Virttalainen i Helsingfors, Pedersen i Köpenhamn – alla ha fått nya bilar till våren och vilja köpa sin ”syra” billigt.

Återkopplaren tjuver till. Radio Roma. 15 grader varmt i Rom, 20 grader. Våren kryper norrut över Europas karta. Den sveper över Alperna, över Berlin, hoppar över Östersjön. Tjälén går ur jorden i Sverige.

Medelson provkör sin nya bil. K.A.K. glänser i guld i pannan. Fru Medelson placerar sina modiga 100 kilo, inhöljda i italienarnas konstsilke, i vagnen, som dessutom innehåller 40 liter nafta, grönflottig olja och en del sprit, ty Medelson har ätit frukost. Fri fart på svenska landsvägar och ingen rädder har! Hastighetsmätarens nål darrar: 50 – 60 – 70 – 80 – 90 – 100.... Vårkänslor i kalla siffror – nej heta, heta så det osar svett gummi, avgaser och bränd olja.

Stalins ögon äro hårda som det kalla och blanka stålet. Men nere i Bern sitter en ung kvinna med fuktiga och milda ögon och tänker på våren, som glimmar över Lago Maggiore. Hon klistrar etiketter på flaskor och hennes ”sex appeal” stimuleras av lukten. Eter.

Medelson behöver eter, ty han skall sova. Han har pressat upp hastighetsmätaren till 100. Eter, ropar en man i vit rock till en sjuksyster, och så kniven! Medelson hr haft vårkänslor, men nu sover han med hål i huvudet. Etern står som

en stark dimma över operationsbordet.

Ja, mina bröder, ni finner tvivelsutan mitt tal förvirrat. Är verkligen tiden sådan? Blommar det då inte ännu ett körsbärsträd vid sidan av vägen, som slukas av hastighetsmätare och fläckas av gröna oljor? Jo, det blommar. Naturen, den eviga, låter sig icke besestras av maskinerna, och i människornas hjärtan blommar alltjämt längtan efter en doft av jorden, av solen, av luften, av det översvinneliga. Den obetydliga sippan i jordens mossor har i sina bleka blomblad fina ådror, gjorda av skaparens mäktiga och milda hand. Ingen motor är så underfull, inget aktiebrev på 10.000 dollars så vackert graverat.

Låt mig till slut få föredraga Karl Asplunds gripande dikt "Quand Meme" – diktarsynen om det av kanoner sönderskjutna och sårade trädet, som gick i blom en vår mitt för näsan på Döden, om jag får bruka detta vanvördiga uttryck om en så allvarlig person.

I.

I den tysta och grönskande franska byn,
där klockan i tornet slog
sitt sjungande slag för var fridsam dag,
som mjukt över popplarna dog,

Där växte på äldsta gårdens mark
i den snåriga täppans mitt
ett körsbärsträd med vittrande bark
men var vår med en slöja av vitt.

Det burit i hundrade år sin frukt,
som doftat på hundrade bord
Det druckit sin näring av mylla och fukt
ur Frankrikes milda jord.

Nu stod det där färdigt igen en vår
att spränga knopparnas band.
Men året var krigets bittra år,
och landet ej Frankrikes land.

Nu slingrade fronterna väster om byn
sina schaktade skyttegravsband,
och där växlade skottens visslande blyn
replik över Ingen mans land.

II.

En beckmörk morgon, när hanen gol,
bröto fransmännen upp till attack
och gingo vid kvällens sjunkande sol
i den stormade byn i bivack.

Bataljonen kopplade svulten och trist
gevär på dess grusade torg,
och segrarens glädje tycktes förvisst
mer lik den besegrades sorg.

En gång var ett stycke av Frankrike mist
och fallet i fiendehand.
Men det, som man tagit tillbaka till sist,
var knappast att räkna som land.

Det var högar av kolnade bjälkar och plank
och ruiner av tegel och puts
och kratrar, där vattnet i leran stank,
och kadaver i gatans smuts.

När vinden drog i ruinerna fram,
drog man kapporna åt sig hårt.
Och det kom som en rysning av hopplös skam
över oss, över allt som är vårt.

- Är jorden ej trött på att läka de sår,
dess barn i sin ondska slå?
Den är sargad i bittra och blodiga sår.
Är den fruktsam och mild ändå?

Kan det bliva en människa, lycklig och god,
av tranchéernas grå poilu?
Kan det växa ur spillror och lik och blod
en värld, som är blomstrande ny?

III.

När tyskarna blivit beredda att snart
sin ställning i trakten ge opp,
de låtit sappörerna fälla i fart
vart fruktträd, som just stod i knopp

Då hade det åldriga trädet också
braka samman för yxans slag.
Men det var några fattiga fibrer ändå
som höllo i roten tag.

Och den milda och fruktsamma jorden gav
med en vacker och gallisk gest
åt det sårade trädet sin närande sav
att döende blomma som bäst

Och det sårade trädet lyfte mot skyn
sitt furstliga blomsterbräm,
som det segrande livets tröstesyn
och strålande, stolta Quand Meme.

-o-

Trots allt!

Låt oss anamma våren med öppna sinnen, brikollistiska
sinnen. Må naturen bli den friska källa, ur vilken vi allt-
jämt hämta förfriskelse, förnyelse, vederkvickelse.

-o-O-o-

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole
den 15 November 1931

över:

Jonas Karling

Oskar Delfin

Johannes Lagerman

Johan Lagerström

Anders Jonsson

Victor Killander

Henrik Bernhard Krause

Ossian Ölander

av

Ernst Greén.

R.P.

Några enkla ord till erinran om våra bortgångna bröder har jag i dag att säga jämlikt sedvänja och stadgar. Det var väl med dem, som förhållandet är med alla människor, för några av dem tedde sig livet i övervägande grad ljust och fyllt av framgång, på andras levnadsväg föllo skuggorna tätare. Men ingen livstavla är sann utan både ljusa dagar och mörka. Vid en erinran om dem, som levat bland oss och nu lämnat vår krets, kan det vara gott att påminna sig, att ingen levnadsväg är så mörk, att icke över den lyser någon löftets och hoppets stjärna. Även de solbelysta vägarna ha sina stöttestenar, sina bekymmer och sorger. Det är tappert

och manligt att se den dystra dagen an med tillförsikt och mod – och det är i brikollernas anda att söka fostra sig själva till en optimistisk och förtröstansfull livssyn. Icke minst i svåra tider prövas lära och löften. När en människas livsmod knäckes sker henne en stor olycka. Det är några av vårt brödraskaps idéer, som ligga som grundvalar för livsmodet – jag menar utflödena av den verkliga humaniteten i samlivet människor emellan. Låt oss som äkta brikollister efter förmåga väl vårda dessa andliga styrkekällor!

Och nu till erinringen om dem, som lämnat oss sedan vi sist voro samlade kring förgängelsemånaden novembers stilla minneslåga.

+ + +

Det var den 2 februari 1879. Bland det 50-tal herrar, som den kvällen samlats i gamla Stadshuset i Jönköping, sågs också den unge ingenjören **Jonas Karling**, året förut hitflyttad från Borås för att organisera den tekniska yrkesskolan här i staden. ”Förhållandet var så – har Karling själv berättat – att vid den tid, då jag inflyttade till Jönköping, fanns här en postmästare vid namn Paul Billing, vilken liksom jag förut bott i Borås, där vi båda skådat det bacchanaliska ljuset och efter vars värmande strålar vi båda kände samma längtan, vilken ej lämnade oss någon ro förrän vi genom en annons, under vilken Billing med av rörelse darrande hand tecknade sitt namn, inbjudit för saken intresserade till ett sammanträde” – just det som hölls den där februarikvällen anno 79.

Det var initiativet till Jönköpings-brikolleriets tillkomst. Den blide och vänlige brikollistfarbrodern, Jonas Karling, som vi sågo här ibland oss ännu vid vår senaste

minnesfest, då mer än 80-årig, var den siste kvarlevande av vårt sällskaps ”urfäder”, en gammal älskvärd man, vars ålders skröplighet och lilla originalitet inte hindrade honom ifrån att delta i våra muntra och anständiga tidsfördriv. Jag tror jag kan säga, att hans närvaro här in i det sista gladde oss och nära nog betraktades som något självfallet. Ingen blev åtminstone förvånad över att se denne 80-åring med något av skämtets allvar i blick och hållning inränga sig i vår Barbaraprocession. Och varför skulle han inte det? Han ägde säkert i sitt gamla hjärta något av den eviga ungdomens sinnelag – det där barnasinnets, som den skotske filosofen Carlyle betecknade som en skatt att bära med sig hela livet igenom. Låt oss inte vara rädda för att visa detta barnasinne, om vi äga det, denna okonstlade och omedelbara glädje över små ting och tillsynes obetydliga anledningar. Det är förvisso manligt att iakttaga behärskning, men det är inte mindre manligt att kunna visa uttrycken för en äkta känsla, vare sig den springer upp ur glädje eller sorg.

Alla ha vi väl många bilder av Jonas Karling på äldre dagar fotograferad i vårt öga. Ingen, tror jag, väcker några led samma minnen. Han var väl på sistone en smula originell, men på ett älskvärd sätt. Det vackra intrycket av hans ålderdom härledde sig säkert från hans rättframma och goda inre personlighet. Sällan har jag för min del fått en mer omedelbart ögonblicksbild av den vänlige gamle mannens hängivenhet för vårt brikolleri än då han satt uppe på podiet i Valhallasalen vid jubileumsfesten 1929 och harangerades av Stormästaren såsom Jönköpingsbrikolleriets urfäder och genom alla åren trogne broder. Jonas Karling anammade inte orden såsom en självklar gård – han visade i stället en rörd och road och tacksam glimt bakom glasögonen. Jonas Karling uppbar den gången ett ärligt förtjänt tack, som var mer än

en artighet – vi kände då, att han varit med om något väsentligt i vårt sällskaps tillvaro. Och i dag må vi bringa i erinringen, att han under många, långa år av sällskapetets första tid verksamt bidrog att vårda det bacchanaliska ljugets låga, som han bekänt sin längtan efter innan det här blev upptänt. Han blev logens förste ceremonimästare och uppehöll sedermera befattningen under tidens lopp i flera omgångar. Som R.C.M. fungerade han från 1884 ända till 1923 – det må man väl kalla en långvarig och trogen tjänst. Jonas Karling vederfors också med rätta våra högsta brikollutmärkelser, blev jubelkommendör 1925 och förlänades vid 50-årsfesten P. B:s förtjänstkors i guld, en utmärkelse som han satte stort värde på.

Jonas Karlings C.M.-skap utmärkte sig för en god och glad skämtsamhet i sann brikollanda. Han förde inte blott C.M.-staven i de glada brödernas rund utan lät också höra sin vältalighet, och han fick stundom ingripa och rädda situationen då andra klickade. Så skedde Barbaradagen 1891, då Karling måste gå upp och hålla Barbaratalet, vilket han gjorde med glans. Det var för resten ett ovanligt trevligt och lyckat tal. Enligt vad brodern Jonas själv förtalte, hade han låtit hypnotisera sig av brikollbrodern och medicusen Frans Edvard Velander och fick i detta tillstånd göra ett besök i Bacchi stora tempelsal. Där vilade moster Barbara på en underskön bädd av violer och camelior, medan under hennes fötter porlade en rubinröd bäck av skummande vin, och hulda genier fyllde gnistrande pokaler med ädlaste nektar. Den audienssökande gjorde som gammal C. M. tecknet och gumman tryckte en puss på Jonae kind. En lustig glimt, eller hur, av den tidens brikollistiska vältalighet i skämtets form! Ett par tillfällen då Jonas Karling höll uppmärksammade orationer var vid 20-årsjubiléet den 30 april 1899 och vid 25-årsjubiléet den 17 april 1904, vid vilka tillfällen han ut-

förligt skildrade sällskapetets öden i både allvarliga och skämtsamma ordalag. Ett par korta citat ur dessa tal må tjäna till belysning av Jonas Karlings sinnesart. Minnet av månget klingande skratt yttrade han vid 20-årsjubiléets återblick, fyller hjärtat med vemod, men å andra sidan sett, vilka oskattbara tillfällen att vila för den av vardagslivets släp och slit och tröttade anden, vilka varma känslor av broderlighet, vänskap och förtrolighet hava icke strömmat till envar, som själv varit mottaglig för dessa inflytanden. Må vi fortsätta vår vandring med sång och harmoni i hjärtat och på tungan till glädje och gamman för oss och alla de bröder vi ha omkring oss både på höjd och i dal!

Och vid 25-årsfesten hyllade han sången med dessa ord:

”Sången är bricolleriets pulserande liv, den friska girland som sammanflätar och sirar dess fyra pelare. Det är den, som bidragit till att under de nu gångna 25 åren hålla vårt P.B. livskraftigt. Må därför I, som haven sångens toner i edra strupar, sjunga in mandom, heder och godhet i våra hjärtan, mod och kraft åt oss och alla våra bröder.”

God brikollistisk vältalighet och ord som också vittna om ett redligt och rättskaffens sinnelag.

Jonas Karling var nära 82 år, då han avled den 7 sistlidne juli. Han var född i Vadsbo i Västergötland. Här i staden är hans gärning, som vi veta, främst knuten till tekniska yrkesskolan, som han organiserade och till 1922 ledde som föreståndare i 44 år, till ungdomens fromma och hantverksyrkenas förkovran. Må den gamle hedersmannen vila i frid!

Nyss citerade jag vad Jonas Karling vid P. B:s 25-årsfest yttrade om sången: - ”Den är den friska girland, som sammanflätar brikolleriets 4 pelare.” Många gånger ha vi kunnat fröjdas åt sången här och fått tillfälle att säga våra sjungande bröder vårt varma tack för vad de givit och alltjämt ge oss av sin sångarglädje.

Livets melodi går stundom i moll och stundom i dur, men den höjer sig alltjämt över döden. I denna stund må väl dock ligga en särskild sordin över våra sångarbröders röster vid tanken på den stämman som tystnade: **Oskar Delfins**.

Den stämman har klingat i vår krets i bortåt 20 år. Det var en ljus och vacker tenor, som väl fyllde sin plats i de odödliga kvartetter och andra tondikter, som så många gånger förljuvat och berikat vår samvaro. Men vad som säkert är värdefullare – stämmans resonans var en god och hederlig mans bröst – och den klang över ett ärligt hjärta.

Oscar Delfin dog den 27 sista, juli, mitt i den tid då luften fylls av naturens bevingade sång. Och hans jordafärd några dagar senare omflöts av sommardagens ljusa skönhet. Det må väl vara en årstid att dö i för en sångare! Men kring graven på västra kyrkogården skimrade också ett annat slags solsken – tacksamhetens. Ni som var med där minns kanske det gripande ögonblick, då hans hustru själv steg fram till graven och sade honom, att hon skulle minnas honom i tacksamhet och glädje som den gode och omtänksamme familjefadern. En vackrare och sannare parentation kan i all sin enkelhet icke ges, än just av den, vars hjärta överflödar av en oförfalskad känsla.

Oscar Delfin uppnådde 47 års ålder. Han var född här i

Jönköping av hantverkssläkt – hans far var skomakar-
mästare. Han själv var mekaniker vid Västra tändsticks-
fabriken – som det sägs en duktig och samvetsgrann yr-
kesman, värderad av förmän och kamrater.

Hans sångargåva kom genom Orfeus även oss till godo,
liksom den glatt många Jönköpingsbor under årens lopp
vid Orfeus konserter. Gåvan vad väl den givmilda För-
synens, men han brukade den troget och gärna. Därför äro
vi – och många med oss – honom tack skyldiga.

Delfin var en stillsam och vänlig man, trevlig och
sympatisk i sitt sätt, med en underton av humor, - mellan
sångerna drog han gärna och med en poäng, som präglades
av intelligens, en munter historia. Karaktärsfasthet och
skötsamhet voro också hans personlighetsmärken; han hörde
inte till den sortens folk, som propsar på sin talang, utan
infogade sig villigt och med gott humör i helhetsuppgiften.
När jag tillsport hans sångarkamrater, säga de att han
hosdem efterlämnar ett tomrum, som dock fylles av ett
ljus minne.

Jag måste bekänna min tro, att varje utflöde av skön-
het och godhet, vare sig det manas fram i sång, i skön
konst, i ett vänligt ord, i ett ärligt handslag, hör till
det oförgängliga, till de skatter som icke kunna rosta eller
förvittra. Vi tacka vår gode sångar- och P. B-broder Oscar
Delfin för det sköna han skänkt oss i sång och för den tro-
fasthet som han visat oss och vårt sällskap.

+ + +

Överingenjör **Johannes Lagerman** hörde till dem, som voro
brikolleriet tillgivna och trogna till livets slut. Hans triv-

sel här hos oss var omisskännlig, han kom ofta och gärna och han mottogs gärna, därför att hans brikollsinnelag var äkta och hans läggning livsbejakande och väckte genklang av sympati hos andra. Denne de precisa mekanismernas man ägde något, som lyfte honom över vardagens pliktvägar. Dem vandrade han med sträng och orubblig trohet, men hans älskvärt vinnande och glada humör och hans under arbetsmänniskans disciplineta levande mänsklighet skapade kring dessa plikternas vägar en ljus luft och vackra dagar. Hans innerliga familjekärlek och hans rättrådighet och humanitet mot sina underlydande voro ett par av dessa glansdagar kring hans person. När Lagermans arbetare sade, att han var sträng, så lyste där igenom deras uppfattning ifråga om det riktiga och humana komplementet till strängheten! han var sträng men rättvis. Det sades också i Husqvarna att när Lagerman som arbetsledare var fordrande, så var han det också mot sig själv. En sådan man kan dra åt skruven ganska hårt innan det blir allvarliga protester. Det var nu också det, att han blev bra förstådd därför att det fanns stänk av en mänsklig humor både över strängheten och rättvisan. Och hans folk visste också, att han i grunden kunde och begrep vad han gav order och besked om. Därför vann han respekt.

Det Lagermanska namnet har i våra trakter – icke minst i tändsticksstaden – en förnäm klang av uppfinnaregenialitet och tekniskt kunnande. För en ung man av denna släkt var det kanske helt naturligt, att han med sitt sinne för mekaniska ting skulle ägna sig åt ingenjörsyrket. Han fick sin utbildning vid tekniska läroverket i Norrköping, där han var född den 2 december 1866, och knöts redan som 20-åring till Husqvarnaverken, till en början som praktikant och ritare. Hans specialitet blev symaskiner och vapen, och han var bara ett par och 20, då ett statsstipendium satte honom i till-

fälle att tillfredsställa sin vetgirighet i dessa fack genom studier i Amerika, studier som blevo så grundliga och ingående, att de uppmärksammades både av det officiella Amerika och av pressen. Kunskaperna utvecklades sedermera genom förnyade studieresor till U.S.A. samt flera europeiska länder.

Vid sekelskiftet blev Lagerman chef för symaskinsfabrikationen i Husqvarna och 1906 överingenjör. Det Lagermanska sinnet och intresset för uppfinningar och förbättringar på arbetsteknikens område tog sig uttryck i massor av dylika, som inte minst kommo gemene mans arbetsförhållanden till godo. Det var en ovanligt praktisk blick och, har det sagts, en sällsynt begåvning för mekanik, som där skapade nyttiga resultat.

Till bilden av Lagerman som medborgare hör också, att han gärna sysslade med kommunala spörsmål och som stadsfullmäktige i Huskvarna under ett 10-tal år var verksam för sin stads utveckling. Rätt betecknande är, att hans intressen i detta stycke voro inriktade på skolväsende, hälsovård och folkbildning, detaljer av stadsstyrelsen, som tyda på ett socialt patos.

Det var något svenskt och resligt och rättrådigt över Johannes Lagermans person. Många hade stor respekt för honom, kanske inte minst på grund av hans långt utom slätstrukna temperament, men han var också avhållen av många. Här i vårt P.B., som han tillhörde i nära 30 år, var han icke blott till det yttre hederskommendör utan intog också en hedrad plats i brödernas hjärtan. När han den 5 december i fjor gick bort, kändes det säkert för mer än en av oss som om en värdefull länk i kedjan brustit.

Det är fyra bröder av dem, om vilka jag har att minna i dag, som i livet voro för mig alldeles okända. Tyvärr förmår jag icke om dem anföra stort annat än några korta data och vad jag inhämtat i andra hand. Det är inte ett utslag av någon ringare aktning för dessa, som engång tillhörde vår krets, utan ett tvångsläge på grund av avsaknaden av den personliga kontakt, som är nödvändig för skapande av en om än bristfällig förståelse av en medmänniska.

Så vist är, som jag nyss sade, människans liv inrättat, att det faller både mörka och ljusa skuggor över vägen. Även de mörka ha sin betydelse.

Över arkitekten **Johan Lagerströms** livsväg föllo de mörka skuggorna på slutet täta; när han den 7 sisl. december avled, hade han fått pröva mycket av livets bitterhet, fattigdom, sjukdom och ensamhet.

Lagerström tillhörde P. B. blott en kort tid. Han var född i Nyköping 1863 och flyttade 1915 till Nässjö, där han ett 10-tal år var verksam som arkitekt. Under en kort tid hade han också sitt arkitektkontor förlagt till Jönköping. I Brikoll blev han intagen 1920 och uppnådde 6:e graden 1924. Det föreföll som om han trivdes bra hos oss, ty så sent som för ett par år sedan deltog han – om jag inte minns fel – just i en sådan minneshögtid som den vi fira i dag.

Han bedrev sitt yrke till en början med framgång och gynnades av lyckan. I Nässjö hade han åtskilligt att göra; han utförde således ritningar till stadens ålderdomshem och brandstation, till Baptistkyrkan och ett flertal privatbyggnader och gjorde sig känd som en skicklig arkitekt med allmänt förtroende. Då han den 17 december jordfästes i Nässjö

framhöll officianten, att Lagerström var en kroppsligt och andligt rakryggad man. Livet hade skänkt honom rik glädje i ett lyckligt familjeliv, och han var en mycket öm fader mot sin efterlevande dotter. Men sorg fick han också uppleva i rikt mått. Hans första hustru dog och när fattigdom och olycka kom, övergav honom den andra. Till slut måste Lagerström anlita den offentliga fattigvården. Men allt bar han med jämnmod och förtröstan; han växte under de hårda prövningarna och visade sig till slut trots allt, säger hans minnestecknare, som en stark och ädel själ, en tapper man i motgången. Det höves oss att minnas ett sådant livsöde med broderlig medkänsla.

+ + +

Så gott som bortglömd här torde väl numera apotekaren **Anders Jonsson** vara. Han var emellertid Jönköpingsbo ett 10-tal år omkr. sekelskiftet – så vitt jag vet anställd på apoteket Lejonet – och deltog då i Brikolleriet, där han intogs 1901. Han var född i St. Tuna 1852 och avlade sin apotekarexamen 1891 – det var några år därefter han kom hit. Redan 1906 lämnade han Jönköping och blev apoteks-innehavare i Åsele. Tio år senare blev han åter smålänning såsom innehavare, av apoteket S:t Sigfrid i Växjö, där han efter en längre tids sjuklighet avled den 11 sistl. december. Han ligger begravnen på Jönköpings östra kyrkogård.

Under de år vi råkades i Brikoll berättar en av mina sagesmän, var apotekare Jonsson en vardagstrevlig och naturlig människa, flärdfri och behaglig, intresserad av sitt yrke, som säkerligen fordrade de avbrott i vardagslivets grå, som P. B:s muntra och anständiga tidsfördriv kunna erbjuda. En minnestecknare i Växjö betygade, att apotekare Jonsson

till dess sjukdomen tog överhanden var en ovanlig kraftnatur. Genom sin sympatiska personlighet gjorde han sig såväl i som utom tjänsten allmänt omtyckt.

Under sin Jönköpingstid gifte sig Jonsson med Lydia Hellberg härifrån staden. Vid sin bortgång sörjdes han av henne och en gift dotter.

+ + +

Den 8 mars i år avled i Uppsala kaptenen - **Victor Killander**, 87 år gammal, den till levnadsåren äldste av dem, vilkas bortgång jag i dag har att minna om.

Han var född på Hoks egendom i Svenarum, som då innehades av fadern, bruksägaren och hovintendenten J.F. Killander. Hans militära bana började med utnämning till underlöjtnant 1865 vid dåvarande Smålands grenadjärregemente, och han lämnade militärtjänsten 1895 som pensionerad kapten efter 30 års tjänst vid regementet, vid 51 års ålder. Nu slog han in på en ny bana, bokstavligen – ty han erhöll anställning som stationsinspektor vid H.N.J med placering i Jönköping. Här ägnade han under många år tid och intresse åt åtskilliga allmänna värv. Han var bl.a. stadsfullmäktig 1891 – 1903 och väckte därunder motion om att det då nyupprättade Andra Göta artilleriregemente måtte förläggas hit, vilket ju ock skedde. Nedärvt intresse för sparsamhet förde honom till Jönköpings stads och läns sparbank, där han var ledamot av styrelsen i ett 20-tal år till 1920. Sedan han 1914 avgått från stins-tjänsten, bosatte han sig i Byarum. För att komma sina barn närmare flyttade han 1920 till Uppsala och njöt där ett välförtjänt otium.

Killander var en ytterst plikttrogen och ordningssam

man. Redan från barndomen van vid sträng ordning, bidrog givetvis den militära utbildningen till att dana honom till en utpräglad ordningsmänniska, men därjämte var han en angenäm sällskapsmänniska, i regel blid och god. Utgången från ett förnämt gammalt hem hade han tillägnat sig de egenskaper som äro prisvärda i umgängeslivet, och förstod att vinna vänner bland flertalet av de många, med vilka han kom i beröring.

Inom Brikoll, där han intogs nära 60-årig 1901, har han bl.a. en gång för ett par decennier sedan bragt Barbaras minne logens hyllning och vid ett eller annat tillfälle kunde han även låta sin lyra klinga i versifierade tal.

Under sin Uppsalatid var han en ofta sedd forskare i universitetsbiblioteket och kontakten med vännerna i Jönköping upprätthölls ända in till slutet av hans långa liv genom korrespondens. Ett avtynande från förra hösten förde den på sin tid verksamme, in i det sista vänsälle och godhjärtade mannen till den eviga vilan.

Killander sörjdes vid sin bortgång närmast av makan i andra giftet, född Kugelberg, och fyra barn, av vilka en av sönerna är den bekante idrottsledaren Kapten Ernst Killander.

+ + +

Brukskassören **Henrik Bernhard Krause** – som den 7 sisl. april skildes hädan, nära 80 år gammal – var med från Brikolleriets första år i Jönköping, 1879. Han tillhörde icke stiftarna, men anslöt sig till logen ett par månader efter dess bildande. Det skedde den 26 juli, då man på den tiden firade Bellmansfesten. Krause blev sedan Brikoll trogen man kan säga hela livet; endast några års ohälsa vid levnadens slut höll honom borta härifrån. Så var ock fallet

då han vid 50-årsjubiléet 1929 nämndes till jubelkommendör. Under åren 1905-09 var han vår nuvarande skattmästares företrädare och i övrigt deltog han livligt i P. B:s förehavanden och förströelser.

Krause var född i Göteborg – handelsstaden – och han kom också att ägna sig åt en viktig detalj i handels- och näringsverksamheten, nämligen kontoret. Efter sin skolgång gjorde han sina första lärospån på ett grosshandelskontor i födelsestaden och kom ett par och tjugo år gammal till Jönköping 1874 och fick bokförareplats hos den bekante tapetfabrikören Edgren vid L:a Limugnen. Där stannade han till 1885, då han övergick i Munksjös tjänst såsom kassör, en befattning som han innehade i över 30 år.

Krause var noggrannheten och ordningen personifierade, en kontorsman av gamla stammen, för vilken skötsamhet, redbarhet och plikttrohet voro A och O. Dessa egenskaper präglade allt hans görande. Och sådan han var på brukskontoret, sådan var han ock som privatperson. Genom omtanke och sparsamhet skapade sig den unge kontoristen här efterhand en god ställning och ett avsevärt välstånd.

Men hans nästan pedantiska syn på sysslor och strävanden förhindrade icke hans inneboende gladlynthet att göra sig gällande. Han var visst inte någon trist linjalfigur, utan angenäm och behaglig i sällskapslivet – ”en präktig man, vars bekantskap det var både en heder och glädje att odla”, säger en av våra äldsta brikollbröder, som kände honom bättre än de flesta från ungdomsåren. Det var som sagt först då åren togo ut sin rätt som han lade av de brikollistiska prydnaderna och drog sig undan till ålderdomens välbehövliga och välförtjänta vila.

Redan vid det tillfälle, då vi i fjor voro samlade här i samma ärende som i dag, hade försäkringsinspektören **Ossian Ölander** skiljts hädan. Han dog nämligen den 21 november på Lunds lasarett efter en operation, föga mer än 50 år gammal.. Det var många vänner här i hans ungdomsstad Jönköping som med vemod mottogo dödsbudskapet.

Ossian Ölander fick inte alltid vandra på livets solskensstigar, men hans person präglades i alla fall av en ljus optimism och ett i hans bästa stunder sorglöst och vinnande lynne. Med Jönköping och stadens köpenskap vart hans barndom och ungdom förbundet. Han var född i Hjorted i Kalmar län 1879, men snart därefter flyttade hans föräldrar, handlanden Axel Ölander och hans maka, hit till staden och satte upp en affär vid Östra torget. Sonen utbildade sig också till köpman och innehade ett par år den gamla välkända firman som grundats här av Almén och Busck. Men den unge handelsidkarens sorglösa tilltro till världen och människorna kom på skam och han måste bryta sig en ny bana. Han började den för ett 20-tal år sedan på försäkringsverksamhetens område och hade nu lyckan med sig. Han nådde en god position och förvärvade sig anseende som en särdeles driftig, skicklig och av sitt bolag – Allmänna Liv - högt värderad försäkringsman. Den optimism, som livet gett honom i faddegåva, fick rätt i alla fall och Ossian Ölanders mannålder präglades av välförtjänt framgång och lycka. Han kunde åter sorglöst ge utlopp åt sitt oförargliga skämtlynne, som beredde hans vänner så mycket nöje och som höll honom uppe, då han haft det svårt. Hans glada humör, hans sinne för musik och hans epikureiska läggning kunde åter glädja hans omgivning, liksom hans obotliga välvilja – mången gång en fara för honom själv, ty han hörde till den sortens

människor, som sakna förmåga att säga nej till en vädjan. Det skola vi dock inte förebrå Ossian Ölander för nu – det var väl ett utslag av hans natur, som ville alla gott och ingen något ont. Han visade detta sinnelag också när han själv trycktes av livets bördor, sjukdom och materiella vedervärdigheter. Man vill gärna se en god Försyns lön för detta däri, att han fått förmågan att skaka bedrövelsen av sig och igen finna den tillförsikt och tro på sig själv, som han behövde för att forma sitt liv så som han gjorde – icke minst till lycka och välsignelse för sin familj, sin hustru, som han hämtade härifrån Jönköping och för sina tre barn.

Under de senare åren av sitt liv var Ölander bosatt i Växjö men blev begravnen här i Jönköping och vilar nu ute på Östra kyrkogården.

I Brikoll intogs han 1904. Under den stora ofredens senare höjdperiod för vårt sällskap sågs han ofta här och spred omkring sig en aura av gott humör och sällskapstrevnad.

+ + +

När jag för en stund sedan övertänkte vad jag denna minnesdag skulle säga er, mina bröder, så svingade sig just klangen av Kristinas klockor ut över den höstliga nejden. Så har i dag klangen av många åldriga klockor tonat ut över land och bygd, över äring och folk. Talar inte den klangen på ett särskilt sätt till våra hjärtan? Vilken stämning kan inte födas av att lyssna till tonvågorna från en lantlig kyrkas klockor dallra ut över fredliga hem och stilla griftegårdar! Det är en ton, som nynnär om ro, om hemkänsla och

hemtrygghet, men också om vilan i hembygdens jord. En kyrkklockas malmklang är fredens och fridens och vilans ton. Du hör samma ton i den gamla klockan i salen, som med sitt spröda och åldersskröpliga slagverk mäter timmarnas flykt. Hem och ro sjunger den stilla, och det är en fridsam och vilsam melodi. Men lyssnar man eftertänksamt till timslagen liksom till kyrkklockans maning, så skall man kanske höra en påminnelse om att tiden aldrig står stilla och människans årstal är ganska kort.

En dag som denna kommer man kanske att reflektera över ett par av de sinnesrörelser, som stå i samband med döden - jag menar sorgen och minnet.

Sorgen blir dessbättre sällan eller aldrig livsmodet övermäktig. Döden är kanske mildare än vi gemenligen föreställa oss - sorgen är det åtminstone. Tiden är i det fallet en stor läkare. Det som i sorgens svåraste stund synes otröstligt och oövervinnerligt är icke så.

Det är med sorgen liksom med hågkomsten - den förbleknar. Vi göra oss härvidlag ofta skyldiga till stora överdrifter. Det säges, att minnet av den och den alltid eller länge skall leva, skall bevaras i kär eller broderlig hågkomst. Det är merendels icke så. De flesta glömmas mer eller mindre snart, några genast. Även minnet av en kär och nära anförvant bleknar omsider. Det ligger ingen pietetslöshet i detta, livet och det närvarande kräver att man lever i det och formar det med tanke och handling utan innehållslösa fraser eller skenföreställningar. Ett vänligt minne av en bortgången är väl, så länge det varar, på sitt sätt en balsam och en själens hugnad, men det är bättre att minnas en levande än en död.

Vi överdriva nog också mången gång vårt tal om vänskap och broderskap. Det finns många varma händer, som få sitt blod från kalla hjärtan. Men gud vare lov – det klappar också många varma hjärtan under läppar, som äro ovana att föra fram ord om vänskap.

Talet om vänskap går dessvärre ofta som slitna småslantar ur hand i hand – och det händer också att slantarna äro smutsiga. Men därför ska vi inte misströsta. Man bör bara, liksom i många andra av livets skiften, inte ha anspråk som sträcka sig över mänsklig förmåga.

I italienarnas föreställningsvärld är vidskepelsen om ”det onda ögat” mycket inrotad. Det onda ögat tros kunna skada den, som det ser på. Låt oss tro, att det goda ögat kan gagna – ty så är det. En vänlig blick kan i ett visst ögonblick framkalla mer glädje än den, som har den i ögat, kanske anar. Likaså ett vänligt handslag, ett uppmuntrande ord. Det är vad jag skulle vilja kalla ett humant umgänge, mellan bildade människor – jag menar bildade på hjärtelagets område. Även dessa vänskapsyttringar äro kanske bara småslantar i cirkulationen, men de äro åtminstone vackra och blanka – och man kan vänta att finna ren och oförfalskad metall i några av dem, mynt av en sällsam glans att samla och bevara i den verkliga vänskapens ädla skrin.

Jag menar nu inte, att vänskapens yttringar skola förnöja oss med endast en mjäkig vänlighet och välordnade ansikten. Ärlig och manlig är den vänskap, som kan ge ifrån sig också ett kritiskt, varnande, manande och t.o.m. bestraffande ord. De äro verkliga vänner, som kunna säga varandra sanningen i den hederliga avsikten att bättra ont och göra det goda än bättre.

Låt oss förläna Brikolleriets yttre glitter och glans
en ädel mening genom att sträva efter uppehållet av en
vänskap och ett broderskap, som präglas åtminstone av huma-
nitet och kultur, där det icke kan sträcka sig djupare. Med
dessa anspråkslösa tankar vare så mitt dagsvärv här lyktat!

+ + +

Högtidstal
på
BARBARADAGEN
den 5 december 1931
Av
Wilhelm Lothigius.

Motto: Låt aldrig Ditt lynne bli tidernas slav
Fast en dag tar åter, vad annan dag gav
Nej sätt Dig, tag slevan, rör om i Din bål
Och drick de omväxlande tidernas skål.
(Wadman)

Från barnåren minns jag en saga om en prins, som hade en fjäder full av trolldom. När han med den fjädern vidrörde en människa, talade hon öppet och ärligt precis som hon tänkte. Men när prinsen en gång hade tappat fjädern, var det som förgjort. Människorna blevo buttra och dolska, och samlevnaden med dem blev till en plåga. Men när trollfjädern åter kom till rätta, blev prinsen kung, och i hans kungarike funnos endast goda, glada, vänliga och ärliga människor. Numera behöver man ej vara prins för att få tag i en liknande trollfjäder. Men en lyckans guldgosse är man, om man kan behålla den.

Liksom Napoleons soldater sades hava marskalkstaven i sina ränslar, kan varje nutidsmänniska skaffa sig slik fjäder och sätta den i sin hatt. Trollfjädern – det är kärleken.

Det var en sådan trollfjäder, som Shakespeare hade och Cervantes och Selma Lagerlöf. Vill bröderna se bevisen på fjä-

derns kraft, så läs om Mercution och Macbeth och Sancho Panza och Onkel Toby, om Gösta Berling och Majorskan på Ekeby.

Nu har styrande mästaren i denna församling, som i afton tillsammanskommit för att i endräkt och förtrolighet och till åminnelse av ordens patronessa begå hennes högtid, vidrört mig med sin trollfjäder för att jag skall tala öppet och ärligt. Han har velat, att jag utan alltför stora omsvep skall tala om brödernas egenarter.

Jag går nu att fullgöra mitt värv, men gör det med ängslan i hjärtat. För att vissa av bröderna ej skola behöva dela min ängslan i fråga om vad som skall följa, vill jag dock förutskicka, att min uppfattning är att den, som vill lära känna och studera sina medmänniskor måste vara i besittning av människokärlek och medkänsla. Man kommer inte in i sina medmänniskors hjärtan med mindre man kommer som vän.

Studiet av människonaturen är ett mycket svårt studium. Endast särskilt begåvade människor kunna tränga igenom förflåten, men ofta efter stor möda. Jag kan ej räknas till de särskilt begåvade människorna – här hör bröderna redan nu, att styrande mästaren smekt mig med sin trollfjäder att jag månne tala öppet och ärligt – men studiet av människonaturen har gjort mig stor möda.

Det tjänar ej mycket till att disputera om, huruvida människan är eller icke är ond av naturen utan hänsyn till omständigheterna. Människan är enligt min uppfattning barn av sin tid och sina omgivningar.

Ett friskt träd sätter friska knoppar och grenar, när jorden det växer i är gynnsam, och dess krona belyses av

solens livgivande strålar. Förgiftas jorden eller andra träd skymma solen, tynar trädet sakta bort. Är en brusande skogs-bäck ett fagert ting? Ja, när den sorlar fram mellan gröna marker i vårlig prakt, skuggad av lövrika träd, men icke när den längre fram liksom Junebäck förorenas av stadens kloaker, med avfall från garverier och kemiska fabriker, icke när dess glittrande sandbotten övergått till muddar, dess stränder till askavfall, eller när fabriker och gödselupplag kasta sin skugga över bäcken. Är människonaturen mild och fruktsam? Ja, när den får ljus och luft och vård liksom trädgårdens fagra växter och beskurna träd, men när den förgiftas och fördärvas och besudlas, när den förtrampas och bespottas, då blir människonaturen ond.

Skiljer man människan från hennes vanliga omgivning, genomgår hon ofta en märkbar förändring. Så är det med oss alla. Så är det, när vi komma hit i denna tempelgård, som uppbäres av sina fyra mäktiga pelare. Det som drager oss hit är ej för att, låt vara under sång och löje, syssla med braskande ordenstitlar, mystiska ceremonier, glittrande stjärnor och granna band. Nej, det som drager oss hit är, att vi här då och då för en afton kunna träffas som människor, avklädda de stämplor, som samhällsställning, partigruppering och annat ute i livet påsatt oss. Här glömma vi för en stund vad livets praktiska verklighet bjuder oss, och vi glömma dess gränslinjer mellan gamla och unga, mellan högre och lägre – med all respekt för det styrande guvernementet – mellan konservativa och radikala. Här inne äro vi helt enkelt vänsälla ynglingar eller vänsälla män med ynglingars sinne, som träffas i den fasta föresats att trivas tillsammans. Detta är grunden, på vilken vi stå, på vilken vi känna samhörighet: den förädlande ynglingaglädjen. Och när vi gå härifrån, bär vi något med oss, som bär oss över vardagslivets grå och vardagslivets bekymmer.

Det är inom den ram Ni nu dväljas, och där jag råkat Eder, mina bröder, jag nu kommer till mitt ämne: att tala om brödernas egenarter.

När jag härifrån betraktar Eder, sönderfaller Ni, kära bröder, i flera grupper, dem ena gruppen kanske litet större än den andra, men icke för ty i tydligt avgränsade grupper. Inom grupperna kan jag ytterligare urskilja personerna eller rättare personligheterna. – Jag ser exempelvis – Ja, dit kanske jag får återkomma senare. Jag sammanför Eder tillsvidare i grupper, ordnade i första hand allt efter det temperament en givmild för-syn begåvat Eder med.

För den av bröderna, som av ödets nyck eller annorledes ej bekommit något temperament och ej heller kanske av den anledningen bemödet sig om att taga reda på, vad som därmed menas, vill jag omtala att därmed förstås typisk beskaffenhet hos en persons grundlygne, särskilt med avseende på känslolivet.

Man kan urskilja 4 temperament: det sangviniska, det kole-riska, det melankoliska och det flegmatiska. Visserligen finns det somliga som påstå att temperamentens antall uppgå till åttahundratusen, men detta förnekar jag på det bestämdaste intill dess man lägger fram en specifikation över dem alla. Emellertid vill jag, särskilt förekommande mot mina meningsmotståndare gå med på, att man lika sällan finner temperamenten som grundämnena oblandade, ja – att de flesta människors individuella temperament är en blandning av alla de fyra omtalade.

Att här för mina ärade åhörare förklara uppslaget till läran av de olika temperamenten skall jag inte inlåta mig på. Ett försök i angivna riktning skulle giva mitt föredrag samma längd och bredd som ett ordinärt politiskt anförande och – vilket vore

det värsta – det skulle gå mig som det har gått många andra ärade talare: när det timslånga föredraget slutats, skulle de av åhörarna, som ännu befunno sig i vaket tillstånd, vara precis lika kloka, som när det samma började. Jag vill därför endast i förbigående omtala att det var den gamle grekiske läkaren HIPPOKRATES, som satte läran om temperamenten i system, vilket vidare utvecklades av GALENOS, KANT, HÖFFDING och LOTZE, vilka slutligen, förnämligast tack vare Bröderna, nu fått en sentima efterföljare i min ringhet.

Sangvinikern är ögonblickets barn. För honom existerar blott en tid – det är nutiden. Forntiden har han glömt, och framtiden vill han tänka på när den kommer. ”Det är länge än till dess” säger han. Han har om man får tro hans vänner ett gott hjärta. Man kan föreslå honom vad som helst: han går med på allt – med undantag att lösa matematiska problem. Då andra människor på grund av omständigheterna och vana endels blivit dygdiga, endels lastfulla, är sangvinikern varken dygdig eller lastfull, ty varken hans grundåskådning eller hans lidelser står sig mer än fjorton dagar åt gången. Han är ostadig i allt med undantag i kärlek. Ty han är alltid förälskad, och det är blott föremålet för hans låga, som ständigt växlar. De företag han börjar med är otaliga, dem han fullföljer däremot lätt räknade. Han räknar aldrig sina pengar och vet aldrig vad klockan är; han sjunger den sista schlagérn, men kan aldrig mer av texten än de två första raderna; han är alltid i eld och lågor, och sätter sig alltid i skuld. Berättar han en historia lägger han hellre till än tager ifrån; efter hans ordbok heter ”ganska vackert” ”guddomligt”, och i stället för ”en tid framåt” säger han ”en evighet”.

Han intresserar sig både för hemligheter och cigarrer: men så snart han kommer till tals med en vän, är det honom

lika omöjligt att tiga med sin hemlighet som att hålla eld på sin cigarr. Då det sangviniska temperamentet är det lyckligaste av alla, vill många hävda att de just äro utrustade som en sangviniker bör vara. Detta deras uttalande tyder ju i själva verket på att de tillhöra denna i mycket gudabenådade skara.

Till sangvinikerna räknar en berömd tysk fysiolog: alla barn och unga flickor, alla musiker, diktare, målare och skådespelare, de allra flesta föredragshållare, alla handelsresande. Hit vill jag även räkna de fyra första graderna i P.B. Bröderna i dessa grader hava nämligen alltjämt kvar hoppet att kunna stiga till högre grader. Bland djuren kan man ävenledes urskilja de olika temperamenten. Sålunda äro de flesta hundar att hänföra till nu omtalade grupp med undantag för mopsen, som är melankolisk och taxen, som är kolerisk. Gräshopporna höra hit liksom sångfåglar och fjärilar. Av de till synes döda tingen finnes väl ingen, som så närmar sig en sangviniker, som korkskruven, i alldeles särskilt hög grad, när han liksom i dag bäres in buren på ett hyende i ljusfylld högtidssal. Den lilla malör eller rättare sagt besvikelse som korkskruven vid förra årets Barbaradag blev utsatt för, en besvikelse, som delades av en del bröder, vilka ej stodo det styrande guvernementet nära, har ej rätat ut dess betydelsefulla, vänliga och törs-tiga vindlingar till en melankolisk, krokig spik.

En uppmärksam iakttagare kan ävenledes avgöra om en dikt eller en del av en dikt är att hänföra till något visst temperament. Om t.ex. någon broder kväder följande:

Var broder du här hör glamma
 Är frodigt skön som en dag
 Den broder dig skänks av en mamma
 Är alltid av sämre slag

finner man förutom att dikten härstammar från en broder i någon av de allra lägsta graderna att stroferna äro sangviniskt betonade.

Huru vitt skilda äro ej dessa ljusa, lätta jamber mot följande av diktvånda och pessemism präglade rader tillägnade vår kände gymnastikkapten broder:

Dagen innan jag blev lik
 Gick jag på din gymnastik
 Nu så är jag ganska döder.
 Gymnastiken allt föröder.

Och så komma vi osökt över till det melankoliska temperamentet. Melankolikern känner man på långt håll igen på hans långsamma gång och böjda nacke. Kommer han närmare, så upptäcker man oftast en näsa, vars storlek betydligt överskrider den reglementerade. Hans ansiktsuttryck är likaledes påfallande, man skulle nästan kunna tro att han alltid hade tandvärk. Han är folkskygg och tillbakadragen; han vänder var styver i handen, , innan han ger ut den, och vart ord i munnen innan han talar. Han är obeskrivligt misstänksam, när någon skrattar, tror han, att det är åt honom. Han grubblar ofta över Hegels filosofi, Johannes uppenbarelse och söker att finna Perpetuum mobile. Han är ytterst försiktig. När han vandrar på gatorna, smiter han efter väggarna, för att ej något taktegel skall falla i flinten på honom, och när han lagt sig på kvällen, stiger han upp tregånger för att se, om han verkligen stängt dörren. Har han pengar, drömmer han varje natt att han blir bestulen, och har han en hustru, tror han, att var och en som passerar är hennes hemliga älskare. I fiendskap är han oförsönlig, i vänskap däremot trofast, men hans vän måste behandla honom likaså försiktigt som ett ruttet ägg, för att han ej skall

känna sig förnärad och tillbakasatt. Han är vankelmodig när det gäller att fatta beslut, men halsstarrig när de skola utföras. Han tycker ej om solsken, avskyr jass och kopparslagare, snusar och tar in medicin som dagligt bröd och tror på aningar, vissa tider på telepati och homeopati.

Med få undantag hör alla verkliga och uppbyggda romanhjältar till melankolikernas sorgbundna skara, liksom gamla ungmör och guvernanter i synnerhet, likaså alla schackspelarare, gamla överliggare, pensionerade reservofficerare, alla misskända genier, de flesta folkskollärare på landet och - med viss reservation - hela liberala partiet. Avgjorda melankoliker äro bröder i femte graden, som ej kunna få befordran, samt vidare grävlingen, mullsorken, flädermusen, kalvkycklingen och vattgröt.

Kolerikern kännes igen från andra människor på två stora knutar över öronen. De av våra bröder, som hava detta typiska kännetecken, behöva ej nu känna efter om knutarna finnas ty härigenom förenkla de för övriga av psykologiska forskningar intresserade bröder studiet åtminstone av sist avhandlade temperament. Kolerikern har oftast djupliggande ögon, framträdande kindben, något stripigt hår och buskiga ögonbryn. Han för sig aristokratiskt; när han förfäktar frihetens idéer, är det alltid i samband med något som rör hans förmän; dock respekterar han också den fria viljan hos sina underlydande, så länge den icke strider mot hans egen, ty den skall segerrikt genomföras, kosta vad det kosta vill. Koleriken har mycket som påminner om ett lokomotiv, han går före det övriga tågsättet, har bråttom som lokomotivet, river mängden med sig som detta, sprutar rök och gnistor som detta, kan explodera som detta och går rakt fram som

detta; men en gång urspårad går han också i stöpet som detta. Han tål icke motsägelser och låter sig aldrig tyranniseras av andra än sin hustru eller hushållerska.

Han håller sitt ord som en spansk grand och hävdar sin värdighet som en nyknubbad Guvernör i det strålande P. B. Han giver hellre för mycket än för litet, såväl när det rör sig om pengar eller stryk. Han hatar te och tekonversation, tål mycket litet vatten i konjaksgröggen och går på jakt. Hans föredrag är i vanliga fall högröstat; är han musikalisk sjunger han bas och behandlar pianot som smeden städet.

Till kolerikerna räknas alla turkar, spanjorer och korsikanare, alla högre ämbetsmän – utom i P. B. – alla läkare och skarprättare, lärare i småklasserna, journalister och poliser samtliga rovdjur från lejonhanen till bolcheviken. Slutligen getabocken, kalkonen, lemmeln och hajfisken.

Såsom prov på brodern kolerikerns diktatur kan anföras följande, vilket bör sjungas med basstämma:

Och Movitz framstår från de flydda dagar,
 En väldig kämpe, ärrig, segersäll,
 Väl över sura ben han stundom klagar
 Men punschen botar dem väl för i kväll
 Homöopatens regler ej fallera
 I små doser, i små doser de kurera!

Flegmatikern är alltid vid gott hull. Det är något avrundat över hela hans person. Hans mage bildar en cirkel, hans ansikte och ögon likaledes, hans tankegång likaledes. Under det den kantigare kolerikern stöter och bliver stött, i det han simmar mot strömmen, glider den runde flegmatikern

lugnt ner med densamma. Hans fetma håller honom uppe. Han anses som statens gode borgare, är varken revolutionär eller reaktionär, ty både tillbakagång och framgång kräver rörelse, och då han rakt icke är vän av rörelser, är han strängt konservativ. Nödgas han att gå stapplar han i väg, står han stilla så lutar han sig alltid mot något, och sitter han, så lägger han antingen armarna på bordet eller i knät. Svärmar han för något är det fiske, sova en liten stund efter middag och är f.ö. en älskvärd människa.

Bland flegmatikerna skall man finna en stor mängd slaktare, öltappare, gamla präster samt största delen av Medel-Svenssons stora familj, vidare samtliga behornade och långörade husdjur, sköldpaddan, lutfisken, snigeln och det välsmakande ostronet. Såsom ett uttryck för flegmatikerns sätt att se på livet citerar jag följande:

Odödlighet söka vi rättast
På sätt, som giver den lättast
Ett trevligt odödlighetssätt
Det är att fortplanta sin ätt.

Dessa få karaktärsdrag, som jag nu haft den äran att framlägga, dels efter berömda fysiologers anteckningar, dels efter egna observationer, äro – som jag hoppas - fullt tillräckliga att giva Bröderna ett klart begrepp om de fyra temperamenten. Och har man blott fått begrepp härom, går det lätt att klassificera människorna. Kanske dock det är svårast att veta till viken klass man själv hör. För dem som så känna, och jag vill ärligen erkänna att hit hör även jag, bör man kunna giva det rådet: Överlämna bedömandet till andra. Äro dessa andra Dina kära bröder i P. B., kan Du vara övertygad om att bedömandet blir rättvist.

Nu önska Ni kanske att se ett praktiskt resultat av av mina teoretiska iakttagelser. Nåväl! Jag skall genast hava den äran att visa mig som praktiker härutinnan.

Här har vi nu exempelvis det styrande guvernementet. Detta består av våra tre aktivt främsta män inom brödrakretsen. Vi hava vid våra sammankomster ideligen tillfälle att studera dem – ofta beundra dem – när de uppträda, antingen som talare eller sångare, i avsikt att bereda oss uppbyggelse eller glädje. Vi ser här vidare i afton inom vårt samfund högt uppburna bröder, nämligen tvenne höga riddare. Den ene är i tunguslivet en klart seende domare, som väl vet vad roll temperamenten spela i människornas handel och vandel och därför säkerligen mången gång, när tillfälle givits, hellre friat än fällt. Den andre riddaren, känd såväl för sitt livliga ingenium, vilket sprakar gnistor utan att behöva komma i beröring med andras plån, som för sina stora insatser här inne och utanför dessa murar, har ett temperament, som lika säkert av bröderna nu efter denna föreläsning kan bedömas liksom han själv kan fastslå, att den ljusa aspen med sina lätt-rörliga blad är sangvinisk, men aspens produkt tändstickan är kolerisk så länge tändsatsen finnes, men ytterst melankolisk såsom avbränd, varemot plånet är flegmatiskt.

Med ett ord sagt, nu omnämnda högst lysande bröder behöva ej av mig klassificeras, det kunna övriga bröder förvisso göra. Jag skall i stället utvälja några andra bröder för att visa min konst.

Under hela mitt föredrag har jag lagt märke till en herre, som oavlåtligt har viskat till höger och vänster, framåt och bakåt – det var naturligtvis en sangviniker.

Då jag tillfälligtvis kom att nämna ordet ”Skarprättare”, såg jag en annan av bröderna resa sig och lämna auditoriet med en förbittrad blick mot katedern – han var uppenbarligen koleriker. En stund efteråt begynte en tredje att betrakta de stängda fönstren, den talrika församlingen och den ärade föredragshållaren; hans ängsliga blick visade tydligt, att han var full av ångest för den tryckande hettan och föredragets längd, han smög sig försiktigt ut, och jag behöver väl ej tala om: det var en melankoliker.

Nu gäller det blott att finna en flegmatiker. Men här slutar jag, ty jag vill ej fördärva en slummer, vari mitt intressanta föredrag för länge sedan invaggat honom.

Jag viskar endast fram det som jag satt som motto för mitt föredrag:

Låt aldrig Ditt lynne bli tidernas slav
Fast en dag tar åter, vad annan dag gav
Nej sätt Dig, tag slevan, rör om i Din bål
Och drick de omväxlande tidernas skål.

TAL FÖR KVINNAN

Barbaradagen den 5 december 1931.

Av Alfred Norinder.

Det var, när världen, nyväckt vorden,
Såg livets första tummelsprång,
Och Paradiset här på jorden
Ännu bestod i frid en gång.

Bland Edens blomster underbara
Vår Herre gick, och i hans spår
Framsprungo källsprång, himmelskt klara
Bland rosors prakt och dunkla snår.

Och när han så i mildhet täcktes
Där gå att taga vård om allt,
En tanke skön hos honom väcktes,
Som formades och fick gestalt:

Han tog av liljans skira fägring,
Violens väldoft, rosens glöd,
Det drömligt lätta hos en hägring
Och allt vad skönast Eden bjöd.

Han lånte skyggheten hos hinden
Gzellens grace och ormens list;
Han tog det flyktiga hos vinden....
Så växte Kvinnan fram till sist.

Hon sändes som ett böljeglitter
I sol till jordens första man.
I lek och dans och fågelkvitter
De bägge älskade varann.

Men paradisets sälla tider
De voro dömda att förgå.
Dess frid blev hat, dess oskuld strider:
Vår jord blev tung att leva på.

Dock, Kvinna, alltid vid vår sid
Du troget stått i väl och ve
Med oss att jubla och att lida
Med oss att gråta och att le.

Din moderliga mildhet ömmat
För oss i våra barndomsår
Din systerliga vänskap strömmat
Så varmt mot oss i livets vår.

Din jungfruliga kärlek brunnit
För oss i hjärtats knoppningstid,
Din hustruliga omsorg funnit
Att skapa ro och huslig frid.

Du ock oss sargat och bedragit,
Lagt fagra snaror på vår stig.
Av lögn en tråd vår Herre slagit
Uti den dräkt, han vävt åt Dig.

Men vad gör det, att Du besitter
Ett fel, en svaghet, när ibland
Åt livets kalk, gemen och bitter
Du utav sötma ger ett grand.

När stundom dock Din ljuva daning
Förmår, när allt syns mörkt och trist,
Oss ge en aning om en aning
Av Paradiset, som vi mist.

-ooOoo-

Parentation
i
Jönköpings Par Bricol
den 13 November 1932

över:

Carl Pettersson
Fredrik Nyman
J.A. Almstedt
Alexis Flodén
Carl Wilhelm Ström
Oscar Millqvist
Gustaf Rendahl

av

Ernst Greén.
.R.P.

Några enkla ord till erinran om våra bortgångna bröder har jag i dag att säga jämlikt sed och stadga. Det var väl med dessa bröder som förhållandet är med alla människor – för några av dem tedde sig livet i övervägande grad ljust och fyllt av framgång. På andras levnadsväg föllo skuggorna tätare. Men ingen livsbild är riktigt sann utan både ljusa dagar och mörka. Vid en erinran om dem, som en gång levde ibland oss och nu brutits ut ur vår kedja, kan det vara gott att påminna sig, att ingen levnadsstig är så mörk, att icke över den glimmar någon löftets och hoppets stjärna. Och att även de solbelysta vägarna ha sina stötestenar. sina bekymmer och sina sorger. Det är tappert och manligt att se den dystra dagen an med styrka och mod – och det är i brikoll-

ernas anda att söka fostra sig själv till en optimistisk och förtröstansfull livssyn. Icke minst i svåra och mörka tider prövas läran och löftena. När en människas livsmod knäckes, sker en stor olycka. Det är några av vårt brödraskaps idéer, som ligga som grundvalar just för livsmodet - jag menar utflödena av den verkliga och sanna humaniteten i samlivet människor emellan. Må vi som goda brikollister efter förmåga väl vårda dessa andliga kraftkällor!

Och låt mig så nedlägga de anspråkslösa minneskransarna vid vår sorgpelares fot.

+ + +

Dömen icke, ty ingen vet vad en slagen och förtvivlad man led.

En utåtvänd och ljus optimism – det trodde man väl var ingenjören **Carl Petterssons** personlighetsmärke. Men över hans livsväg drog till slut en dyster skugga. Den 30 sisl. mars tog hans liv slut, plötsligt och oväntat, - han var vid sitt frånfälle 53 år gammal.

I Norrköping där han var född, fick han sin tekniska utbildning i klädesfabrikationen och han ansågs som en duktig yrkesman. År 1910 kom han hit till Jönköping. Han var i de bekymmerslösa tider, då han innehade en god anställning vid Sahlströmska fabriken, en gladlynt och humoristisk man, som visste att förvärva sig vänner, vilka satte värde på hans goda humör och ljusa lynne. Det var i Jönköpingsidyllen före kriget – sedan kommo hårda tider med den gamla välkända textilfabrikens fall och skingrandet av dess personal till ovissa och för många av dem bekymmersamma öden.

Alla har vi både goda sidor och sämre. Jag tror att av de bästa dragen i Carl Petterssons natur var en god familjefaders omtanke om de sina. Livsmodet svek honom – men må vi som sagt inte döma. Blott en såg det ensamma hjärtats vånda och nöd.

+ + +

En broder vars sista levnadsår också fördystrades av betryck och motgångar var köpmannen **Fredrik Nyman**, som avled här den 18 april, bortåt 50 år gammal. Han var född i Hjotrakten och kom hit med ett litet kapital som han satte in i ett tryckeriföretag, där han blev kontorist. Men företaget gick omkull och Nyman förlorade både kapital och anställning. Släkt och vänner förhjälppte honom till nya förvärvsmöjligheter men framgången uteblev.

Nyman var visst inte någon pessimist utan trivdes bra i goda vänners lag. Men han hade något säreget i sitt väsen, som så att säga ställde honom vid sidan av den breda allfarsvägen – ett drag av bohémeri och opraktiskhet. Ute i Trånghalla på ett stup mot Vättern ägde han ett litet sommarställe, där han levde bland sina blommor, en stilla och försynt dyrkare av naturen och dess håvor av skönhet och behag. Ett vackert drag av honom var den ömhet han visade sin gamla mor – till en vän yttrade han efter hennes död för ett par år sedan, att han tyckte att livet och hans hem blivit så tomt efter hennes bortgång. En man som älskar blommor och ömmar för sin gamla mor är en god man, – det kan vi vara fullt säkra på, han står förvisso gott till boks på högsta ort. Att Nyman alltmer drog sig inom sig själv visar kanske, att han ägde för omvärlden dolda inre rikedomar – vi vet det inte, men vi vilja gärna tro det.

+ + +

Tillbaka till sitt gamla Brikolleri kom för ett par år sedan f. stationsinspektoren **J. A. Almstedt** efter lång bortovaro. År 1885 anslöt han sig till sällskapet – han var på den tiden skrivare vid statsbanestationen här. Så blev han 1890 utnämnd till stationsinspektör i Onsby och 1902 förflyttad till Östersund, där han tjänstgjorde till uppnådd pensionsålder 1920. Efter hustruns död för några år sedan slog han sig åter ner i Jönköping och uppsökte som sagt vårt sällskap, vilket han varit borta från i nära 40 år. Det var nästan vemodigt att se den gamle mannens lust att återknyta förbindelserna med sin ungdoms Brikolleri – och hans skröpliga försök att låta ungdomsglädjen åter passera revy. Han sökte t.o.m. befordran i sällskapet och fick i maj 1930 6:e graden. Jag vill minnas att jag såg honom här vid fjorårets minneshögtid. Han avled omkring en månad senare, den 15 december, i en ålder av 76 år.

Det är vittnat om Almstedt av dem, som kände honom i hans ungdoms och krafts dagar, att han då var en levnadsglad och behaglig sällskaps broder och i sin tjänst en noggrann ordningsmänniska, en verklig hedersman. Hans sorg på gamla dagar var att livet gått förbi honom.

+ + +

När läroverksadjunkten **Alexis Flodén** den 26 sistl. februari gick bort, hade han nått 76 års ålder. Han var född här i Jönköping 1855 och hade varit lärare vid stadens läroverk i bortåt 40 år, då han 1920 pensionerades. Han blev sin födelsestad och sin skola trogen hela sitt liv. Ett litet avsteg från den raka vägen tog han dock i början av 80-talet, då han i Jönköpings Tidning och Smålands Allehanda prövade tidningsmannens lott. Denna utflykt till en på den tiden mindre orolig mark än nu sammanhängde säkerligen med Flodéns starka intresse för folkbildningen. Han var som vi kanske

minnas under tre decennier en av landets mest anlitade och uppskattade föreläsare, en mångkunnig man med stor beläsenhet och mer än vanlig begåvning. Han visste också själv om det och stack inte under stol med att han var Alexis Flodén, han och ingen annan. Denna självkänsla anlade gärna gentemot skolpojkar och andra slags människor en tämligen spydig och satirisk överlägsenhet. Gubben Flodén lät inte knuffa sig, varken andligen eller lekamligen. En liten episod må belysa detta karaktärsdrag hos honom. På kungens 70-årsdag 1928 for Hans Maj:t i lysande kortege genom Stockholm. Så gott som mitt på den avspärrade Norrbro stod i splendid isolation en äldre herre. En polis ville fösa undan honom. Men det misslyckades:

-Ta mej inte i armen karl, fräste den 72-årige gentlemanen, jag är Alexis Flodén och jag står här så länge jag vill.
 - Och han stod där till dess han frivilligt makade sig åt sidan för den Kungl. kortegen. Kanske var det den gamle tidningsmannen, som levde opp igen och höll på sin yrkesrätt till en bra utsiktspunkt. Men det var säkert också just Alexis Flodén, som anlade den självsäkre doktor Martinus Luthers: ”Här står jag”. Hans ömskinnade självkänsla var det kanske som gjorde att han så plötsligt försvann ifrån P. B. för att aldrig sedan återvända. På 90-talet var han eljest här i 6 år en nitisk och glad C. M., som höll kvicka och fyndiga tal, men hade något svårare att hålla ihop den tidens ystra processioner. Flodén försvann som sagt och kom aldrig tillbaka hit. Men vi ska i dag erinra om hans brikollistiska insatser, som enligt samtida vittnesbörd beredde bröderna mycken glädje och gamman.

Åldern avslipade emellertid kraftårens kantigheter och Alexis Flodén tedde sig på äldre dagar som en snäll gammal herre, som gärna talade med gamla vänner om flydda gladare ti-

der. Sin bekantskapskrets bjöd han på sin tid en verklig överraskning – den som man trodde inbitne ungarlen hämtar en vacker dag en ung stilig flicka från Motala, som han gifte sig med och så levde de, som det heter i sagan lyckliga till dagarnas ände. Två söner och tre döttrar föddes i detta äktenskap.

Alexis Flodén efterlämnade minnet av en synnerligen duglig lärare. Jag är säker på att Jönköpings läroverk och många årsklasser skolpojkar, som nu blivit män i staten, som man säger, ha anledning att tacksamt erinra sig honom och vad han i livet givet dem av sitt vetande och sin entusiasm för kunskapen . Ty något av en eldsjäl var otvivelaktigt Alexis Flodén.

+ + +

Vid Par Brikolls vackra och stämningsfulla 50-årsfest den 12 oktober 1929 dubbades 4 jubelkommendörer, bland dem f. bankdirektören **Carl Vilh. Ström**, som då tillhört sällskapet alltsedan dess bildande. Han var då vid bästa vigör och deltog i jubelfesten med en glimt i ögat av gammal god brikollistisk gamman. Men åldern tog ut sin rätt och den 10 december i fjor var tiden för honom ute – han uppnådde 76 års ålder – och avled här i Jönköping i sitt hem.

Liksom Alexis Flodén blev Ström i Jönköping trogen hela sitt liv. Han var född i Sandseryd och fick redan som 19-åring anställning i bank här i staden 1874. Fem år senare hade han avancerat till kamrer och blev 1906 direktör och chef för bankkontoret, som skiftade ägare flera gånger – det lydde i olika perioder – under Stockholms handelsbank, Jönköpings handelsbank, Nordiska handelsbanken och Göteborgs handelsbank. Ström blev emellertid kvar ända till 1925

och var således i mer än 50 år i banktjänst i Jönköping, noga taget i samma bank. I 30 år var han därjämte landstingets plikttrogne kamrer och i omkring 15 deltog han i fattigvårdsstyrelsens arbete.

Ström var inte fyllda 25 då han för första gången skådade det bacchanaliska ljuset. Han ställde sin sångröst till ordenskantorns disposition och deltog med liv och lust i den tidens muntra sångarfröjd. Det blev några års P.B.-semester på grund av bestyr med giftas, men som ofta händer återvände flyktingen i sinom tid till sällskapets muntra och anständiga tidsfördriv och kontakten släppte han sedan aldrig. Såg man noga efter kunde man nog också hos denne åldrande broder förnimma ett återsken av gamla tiders glada Brikolleri här i staden.

Plikttrogen – det var säkerligen ett av brodern Ströms vackraste karaktärsdrag, åtminstone så vitt jag kände honom.

+ + +

Om någon var trogen Brikollерiet, man kan gott säga till sitt sista andedrag, så var det väl **Oscar Millqvist**, vår gamle skattmästare ända sedan 1909. Det var inte många sammanträden han frivilligt avstod ifrån. Och han gick inte hit av plikt utan av en äkta och oförfalskad böjelse. Millqvist hade levat med i Jönköpingsbrikollерiets ystra ungdomsår och från den tiden förde han med sig in i ålderns dar en outtröttlig tillgivenhet för vårt sällskap. Man såg honom aldrig bli trött i den milde faderns tjänst – ännu när mången ungdom uppsökt vilan och den nya vardagen avslöst en brikollistisk festkväll, satt Millqvist kvar, sober, klarögd och road av att berätta om gångna tiders lustighet.

Millqvist avled i sitt hem här i Jönköping den 25 januari endast en vecka efter det han fyllt 75 år, vid vilket tillfälle Brikoll gav honom uppriktiga bevis på uppskattning och vänskap. Ända ifrån ungdomsåren hade han haft sina rötter i Jönköpingsorden. Ehuru född i Västergötland var Jönköpings läroverk hans ungdomsskola och här tog han sin studentexamen 1875. Här fick han ock sin livsgärning förlagd som tjänsteman i Smålandsbanken sedan 1898 efter att tidigare ha ägnat sig åt jordbruket såsom inspektor och förvaltare, bl.a. på Lyckås egendom. På gamla dagar efter det pensionsåldern 1922 inträtt, njöt han här välbeställd sin ålderdoms otium, ända till det sista med tillsynes god hälsa och i sin bekantskaps- och vänkrets omgiven av tillgivenhet och aktning. Han var gärna med i de kretsar, vilkas intressen intresserade honom själv, och var förunderligt vital för sin ålder. Sina gamla dagar behövde han inte tillbringa inomhus utan sågs dagligdags på sin promenad med riktigt lätta och rörliga steg. Att kamrer Millqvist var en äldre herre glömde man tämligen lätt då han ibland dröjde sig kvar hos dem, med vilka han sympatiserade och som gengäldade hans känslor.

På hans döda mull må det sägas, att han var trofast i sin gärning, en god medborgare, ordningsam, trofast och gladlynt. Han var i vårt sällskap en trägen, samvetsgrann och trogen broder av den gamla stammen och en nitisk vårdare av våra ekonomiska angelägenheter. Det lysande sällskapets affärer ha som bekant aldrig varit lysande, och nog minns man gubben Millkvists muttrande, då vid ett eller annat Bacchanalisk teateräventyr debet tog ett lättsinnigt farväl av kredit och lopp sina egna ystra vägar. Men det var dock åtskilligt som skattmästaren skulle passa på och Millqvist har förvisso under sin långa ämbetstid gått många mödosamma steg i sällskapets ärenden. Heder och vördnad åt vår trofaste och gode

vän och broder för all hans omsorg!

+ + +

Det är över 35 år sedan häradsskrivaren **Gustaf Rendahl** visade sig i Par Brikoll och länge sedan han flyttade ifrån samhället. Jag ber bröderna överse med att jag så föga har att säga om honom. Huvudparten av sin tjänst i landsstaten fullgjorde han som häradsskrivare i Tranås. Han avled i Stockholm den 9 december 1930 vid 70 års ålder. I Par Brikoll inträdde han 1886 och tjänstgjorde vid den tiden som kanslist i länsstyrelsen. Från hans ungdomstid här säges det om honom, att han var skötsam och redbar med ett välbalanserat och fint väsen, ett föredöme i gott och trofast kamratskap. Han var en god idrottsman – intresserad för den då unga roddsporten i Jönköping – och tedde sig harmoniskt utvecklad både i kroppsligt avseende och som karaktär. I Brikoll deltog han ganska livligt och uppnådde 1898 6:e graden.

+ + +

Allhelgonadag,
där slocknar sommarens hymn
som ett skalv
av klämtande slag ...

November, sorg- och minnesmånad – och vilka minnen!

Ur novembertöcknen klingade en gång namnet Martinus Luther. Det var en novemberstjärna, som ur tidens mörker och vånda sprang upp som ett befrielsens budskap – befrielse från andligt och lekamligt förtryck. Ett världsbudskap fyllt av ljus och glädje.

Den 6 november 1632. Inseglet på offret av ett ädelt liv för tros- och samvetsfrihet. Ur Lützens fuktiga morgondimmor och blodröda aftonskyar steg frihets- och humanitetstanken fram i ny strålgans.

Den 30 november 1718. Ett skott i kvällsmörkret vid Fredrikshald. Och sedan novemberdagens isiga tystnad över ett ödelagt land.

Den 30 november 1918. Morgontimmarna fyllas av kanonder. Men vad är det för en underlig signal som plötsligt höres mellan träden i Compiégne-skogen? Eld upphör! skallar det från franska trumpeter. Där glimmade fram fredens stjärna och tändes en stråle av hopp i miljoner betryckta sinnen.

Kring graven under Triumfbågen rulla i novemberdiset dova trumvirvlar, dofta kostbara blommor och glänsa gyllne galoner. Mort pour la patrie – död för fosterlandet, som hyllar den okände soldaten med vapenskrammel och krigsmusik.

Men ut över höstligt stilla nejder tonar en annan novemberklang, kyrkklockornas gång över mången okänd soldat på fredens fält, över trofasta hjärtan som levde och dogo även de på sitt sätt för fäderneslandet, för hem och härd i vardagslivets enkla värv. Talar inte den klangen på något eget sätt till våra sinnen? En kyrkklockas malmtön är fredens och fridens och vilans. Samma ton tickar i det gamla uret, som med sitt spröda slagverk mäter tidens flykt och sjunger om hem och ro – men också påminner om att människans årstal är ganska kort.

När vårt livsur är nedgånet, bli de allra flesta av oss förr eller senare, några nästan genast okända och glömda soldater på fredliga griftegårdar. Viktigare är dock att vi medan vi voro soldater i strid på livets vädjobana – förhöllo oss tappert och troget, vare sig våra or-der hade större eller mindre betydelse. Trohet i det lilla är också äkta trohet. Och kärleken mätes icke efter mått utan efter arten och uppriktigheten.

---envar profetia och sång skall förgå
som en fläkt, som en rök på förgängelsens bud.
Men allt som av kärlek är fyllt skall bestå
och leva och vara som Gud.

Jag tror att denna diktartanke också är en god brikollistisk tanke. Den flyr icke livsglädjen, och den vittnar om en sann och ädel humanitet, som också är Brikolle-riets egendom.

Och härmed, mina bröder, är mitt värv till ända.

+ + +

TAL FÖR KVINNAN

Barbaradagen den 10 december 1932.

Av Eskil Kylin.

Vad skall jag väl sjunga, o drottning befall
min luta är stämd
skall jag väl sjunga om känslornas vilda svall
om hat och hämnd.

Nej. För Er mina damer jag strängarne slår
för Er skönhet och glans,
för Er viker vintern kring Er viskar vår
för Er blomma blomstren, som bugande står
när midsommarn bjuder till dans.

Ni blomma och blomstra Ni leka och le
Ni stråla likt stjärna och sol
och vart våra ögon än sökande se
en strålgans lik Er de aldrig dock se
ens i norrskenets prakt kring vår pol.

Ni följt våra vägar och stödjande gått
Ni följt oss i medgång och mot
Ni följt oss när livet var blånande blått
Ni följt oss när livet var grånande grått
och stött vår svikande fot.

När fattigmans börda var tyngande hård
och borta den gyllene glans
när livet var kantat med sorgernas bård
Ni redde vårt läger och under Er vård
blev livet en rosende dans.

Ni redde vårt läger när vintern stod vit
i Er famn blev vintern till vår
I Er famn blev drömmen ej saga, men hit
kom med sorlande joller och smek i sin svit
den jublande livsfrukt, som sedan blev vår.

Så är Ni mina damer vår drömbilds idol
vår eldstod när natten står svart
en eldstod som lyser likt flammande bål
vår molnstod om dagen, vårt hägrande mål,
som visar oss livsstigens vadan och vart.

Ja, för Er mina damer jag strängarne slår
för Er skönhet och glans.
För Er viker vintern, kring Er viskar vår,
för Er blomma blomstren, som bugande står
när midsommarn bjuder till dans.

-ooOoo-

TAL FÖR VÅREN

P.B.^{xx} den 14 maj 1933.

Av Riksbankskamrer Gustaf Karnell.

På grund av den ord. prelatens i detta lysande Sällskap förhinder att tjänstgöra idag, har jag blivit anmodad att hålla det traditionella vårtalet. En oersättlig förlust således för bröderna. Min lyra har nämligen rostet igen av årens bekymmer.

”På medelålderns tröskel börjar livet
förvandla sig i perspektivet,
en skugga faller, själva hjärtats gång
blir tung av saktmod och bevingas sällan,
och samma själ, som återljöd av sång,
har nu en längre väg till källan”.

Högst Uppsatte Styrande Mästare! Högt Erfarne Riddare av Sverker den 1:stes Orden! Vårens, ljusets och sanningens bevarare! I, som sitter här i Edra vita dräkter med blomsterkransar på Edra glesnade lockar, och som tågat in i denna lund för att fira vårens fest – om i denna stund bruset från människohavet därute skulle nå hit, skulle vi höra jämmer och gråt, förtvivlans skrik, onskans rytande, förbannelser och ångestrop. ”Människorna äro icke goda - icke onda heller – de leva som de kunna”. Ty vi skulle också förnimma böner och klockklang, milda ord och kärleksviskningar, skratt och sång och ljuva harmonier från många instrument.

I motsats mot barnet, djuren och den övriga naturen äga vi icke oskulden. Det står en ständig kamp mellan ont och gott i människosjälen, och under den kampen har den byggt

tempel och heliga platser, dit endast harmonierna få gå. En sådan plats är denna lund, där vi i dag önska lyssna till vårens stora orkester, som just nu spelar upp i majdagen på fälten, i skogar och från sjöar och hav och ljuder av lärkdrillar, trastlåt, bäckars brus, soliga vågors sorl.

”Kom, hyddans bruna lärka! Jorden fejas,
och blomstren springa rikt ur gren och lök.
Med skogens vårspel blandas min skalmejas,
jag är den evigt glade spelman Gök”.

Våren och vårens kärlek var det, som spände de första strängarna till musik. Glädjefladdret av löv och fjäril kom den första sången att kvälla fram ur ett människobröst.

Och hur många poeter ha icke sedan diktat och dikta alltjämt om allt detta sköna, så att våra hjärtan blomma på nytt.

Av dem ser jag i det förgångna de första av denna Orden, Kung Sverker den 1:stes Orden, samlas kring källan – ängens öga – en majkväll i dräkter, vita som våra och med friska blomsterkransar lyfta sina huvuden ur jordens grus mot den ljusnande rymden, från vilken sanningen strålar.

Så göra även vi varje vår. Ja, ju mer vi glida djupare ner i årens kyliga dalar, ju tacksammare äro vi att än en gång få hälsa chariterna, jordens gudinnor, som med osviklig säkerhet komma åter till oss lika unga, lika fagra, lika trogna.

Dem nå icke depressioner, fallande aktiekurser, misslyckade beräkningar, dåliga bokslut, sorger och bekymmer. Hur motigheterna än hopa sig och hur dyrt vinet och glädjen än må bli - i naturen har var och en en outtömlig glädjekälla alldeles gratis.

”Se dem än som i min barndoms stunder”.

Ja, vi njuta våren icke blott i nuet utan även, och kanske mången gång rikare, i minnet. Ha vi levt våra barndomsdagar i andra trakter, gå våra tankar med ömhet dit, och vi minnas med kärlek dess sälg och blåsippor, dess gullvivor och lena gräs.

Mer eller mindre, oftare eller mera sällan, allvarligt eller på en slump, allt efter som livet skiftar binda vi på minnenas krans. Vi knyta fast i den många blomster: - där finns förälskelsens spröda vårviol, brudens myrtengren, passionens röda röda ros, lyckans solblommor, framgångens kungsljus och till sist gravens vintergröna. I kransen har jag icke nämnt vänskapens trofasta blå blomma, som denna Orden särskilt vårdar sig om. Motgångarnas och bitterhetens brännässlor binda vi icke in. De tillhöra skröplingarna. Vi glömma dem. Vi gömma endast de goda minnena och dessa bli med åren allt vackrare. Det är det goda minnets goda gåva. Och antingen vi lägga ned kransen i minnenas skrin eller hänger upp den till dagligt betraktande är den vårt hjärtas tysta, hemlighetsfulla glädje, till vilken vi ständigt återvända. Det var minnena.

Men skön är också nuets vår i vår trakt till vilken chariterna finna ett särskilt behag. De östra bergen blåna i violett om kvällarna, Vettern ligger sedan ofta sidenglänsande ut åt Visingsö. I Stadsparken är marken klädd i vitt och grönt. I vitt och grönt som en brud. Och nere i stadens parker under dess halvutspruckna träd, så länge de få finnas kvar och inte huggits ner för bilbanor och parkeringsplatser, ser man de högt erfarna riddarna röra sig med ny fart i sina vårrockar.

Men våren är icke bara fagert tal om blomster och källsorl och lövsus eller blott en minnenas tid. Den är även löftets!

Den gångna vintern har varit bekymmersam. Låtom oss därför på denna dag hoppas, att icke blott de frön, som nu läggas i jorden, måtte under en gynnsam sommar mogna till präktiga skördar utan även, att hjulen må komma i gång i alla våra fabriker,

och att båtarna åter må kunna gå fullastade över haven.

Utän arbete och bröd kan ingen lycka vara, ingen tro på framtiden leva, ingen sanning värnas, ingen sång och dikt spira.

Vi ha ju dock ett stort och rikt land, där våren nu flyttar in för var dag allt längre mot norr från Skåne upp till Lappland.

Må då samtidigt den förhoppningen flytta med, att vi med ett ärligt, kunnigt och flitigt tillvaratagande av våra rikedomar må kunna ge utkomst åt den jämförelsevis lilla stam, som bebor detta stora land.

Runeberg säger:

”Våren flyktar hastigt,
Hastigare sommarn,
Hösten dröjer länge,
Vintern ännu längre”.

Hur olika känslor besjåla oss nämligen icke nu och om hösten!

Nu, när vildgässen och svanorna gå över Munksjön och Vettern om kvällarna för att hålla bröllop i norr, fyllas våra hjärtan av hopp och värme, men när de på hösten vända åter mot söder, sträcka vi våra huvuden uppåt och följa med vemod deras flykt från oss. Vi känna oss kvarlämnade att ensamma möta mörkret och kölden.

Må detta vemod kompenseras av fyllda lador, rika fläskkar, fet boskap, belåtna människor, ett lyckligt samhälle, ett fritt, enigt, stort och mäktigt rike.

Högst Uppsatte Styrande Mästare! Högt Erfarne Riddare av Kung Sverker den förstes Orden! Vi som nu har samlats i denna minnesrika lund för att fira vårens, ljusets och sanningens fest,

och som senare skola fylla våra pokaler och höja dem till ett betygande av inbördes vänskap, aktning och förtroende, skola i denna stund icke låta våra sinnen tyngas av vemod.

”Må flöjtar ljuda, låt pokalerna ej få ro. Och tag Dionysos till skiljedomare över våra samtal om livets gåtor, om Eros makt och glädjens flyktighet”.

-o-O-o-

Jönköpings Par Bricolles

Sommarutflykt

till

T R O L L E B O

den 12-13 augusti 1933.

o o o o

Introduktion.

Det har syntts Styrande Guvernementet lämpligt att en grå februaridag rulla upp några minnen från sommar och soldagar 1933. Dessa ha tagit formen av tvenne protokoll. För att liva upp de stala §§ har protokollen försetts med bilder, även levande. Nu är säkerligen de bröder, som någon gång besökt biograf, sannolikt så bortskämda, att de fordra få se på duken ett lejon eller åtminstone en tiger. Sådant kunna vi ej erbjuda, men kanske här och var ligger fördold en lejonklo, som de bröder, vilka i vårt lustiga sällskap tillhöra den grupp, som tiger, måhända kan gräva upp och med den som vapen driva ”tigern” på flykten.

I Lunden hälsades de församlade brikollerna
med följande invokation:

Varen hälsade, I herrar av kapitlet,
I högst uppsatte, liksom även I som skinen
av glansen från de två förgyllda svinen,
som prydde fader Bacchi förste kommandör
och denna lund i dag med festens kransar strör.
I detta ljus – Brikolls – som opp ur glädjen sprang,
jag hälsar Eder, macte benediciti – klang!

Med den makt hans ämbete ger honom har vår Högst Uppsatte
Styrande Mästare befallt, att ett äreminne i trenne skiftande
faser eller bilder nu skall framställas med anledning av den
Högst durchseende och oförgänglige Guvernören Lothigii förkov-
ran uti de bacchanaliska kunskaper, vilka blivit honom anför-
trodde. Enligt föreskriften skall den första bilden vara histo-
risk, den andra lyrisk och den tredje brikollisk och bilda en
lätt övergång till de muntra och anständiga tidsfördriv som
vänta oss. Efterkommande denna befallning får jag för Eder nu
framställa den första bilden, som är betitlad: ”**Budskap från
konung Magnus.**”

Wi Magnus till den ädle riddaren Karnell.
Wår nåd och ynnest, broder Henrik, gunstbenäget,
thesslijkes alle öwrige som äre där i kväll
i vårt kapitel uthij Småland samman.
Wij hälse er i lustigheet och gamban!

Hör nu wad wij thig biudhe oc befalle, Hinrich.

Til siälens frögdh oc kråpens rätte näringh

du där j Jönnekiöpingh måge bränwijn köpa,
 att enom war bekomma må sin täringh
 och ingen där för suchtan fara lööpa.
 Item I skolen skaffa ööl oc annan godhan drijk
 at reeta maghans ludd och hållan rätt i skick
 Wij thig thesslijkes, broder Hindrich, biudhen
 att ej förglöomma – widh wår onådth – omtrent förtij
 tjåg fete honkjöönskräftor, dem i siudhen
 och strön med salt och läggen dillens ört i.
 Så förberedde – äsken fram och dubben
 Lothigium till riddersman, och tagen sedan nubben
 i frögð och gamman till de röda klorna.
 Men skulle rätt så hampa sig,
 att när hin håle kliver uti skorna
 en eller annan dröjer kvar vid sprunden,
 så är wår wilje att I därför blunden.

At samteligh i måghen smiörja edra kråås,
 det wele wij. Meedh kongl.ynnest – Magnus Ladhulåås.

Påst Skriptum:

Wij have sett i Smålands Allehanda,
 den Sankte Per för jämnan prenumerar,
 att någon där i Jönneköping spekulerar
 Oss till en hågkomst resa – icke ett beläte
 men en pelare. Twij Faahnen! Om wi wore där, wi läte
 hudstryka den som slik en slemhet proponerar
 och miste öronen därtill ...
 Men låten detta ej er gamman störa, Magnus.

+++

Jag vänder nu mitt blad till den andra bilden, som är betitlad

”Skogen”.

Hör, skogen andas och susar
 stilla i höstkvällens frid,
 den sjunger och skälver och brusar.
 Den lyfter ur mossan sin famn.
 Den höjer sin krona mot himlens rand.
 Den viskar i kvällen, den viskar ett namn:
 mitt hem, mitt land.

I natten då stjärnorna vaka
 tyst över sovande mark
 står skogen och växer ur jorden
 som ligger där trofast och stark.
 Den lyfter mot natten sin tysta famn,
 den andas ur mullen, ur Sveriges land.
 Den nynnär i natten i kärlek ett namn:
 mitt fädernesland.

När morgonen öppnar sitt öga,
 är skogen så sällsamt ny,
 den liknar en blomma i solen,
 en doftande blomstersky.
 Den lyfter mot dagen sin gröna famn,
 mot dagen som ljusnar i morgonens brand.
 Den jublar i ljuset, den sjunger ett namn:
 vårt land, vårt land!

+++

Jag vänder slutligen mitt blad till den tredje bilden, som enligt den Högst Uppsatte Styrande Mästarens befallning skall bilda en övergång till de muntra och anständiga tidsfördriv som vänta oss.

Ur furorna det brusar en stark och frejdig sång
 kring detta skogens gamla Trollebo,
 där kanske än i dag vid en rosig soluppgång
 man får se trollen skynda till sitt bo.

+

Här surrar det ur hulten vid kådans starka doft
 en svensk fiol av humlor och av bin,
 här skiner nattens måne över tomtens trygga loft,
 när rymden fylls av vinterstormars vin.

Här sjunger det av Småland, ett mäktigt partitur,
 vårt hems och hjärtas egen melodi,
 en vek och känslig mollton, men ock en frejdig dur
 med hedendom och starka drifter i.

Det går från förr en sägen om pysslingar och skrömt,
 om spökena på gamla Trollebo,
 (men) vem fruktar något ont utav väsen som sig gömt
 hos gästfritt folk till hemfrid och till ro?

Nu hänger höstkällns lykta i himlens höga tak
 och skiner ner på människor och troll,
 Här höves det ej någon bli för spöken rädd och slak,
 (ty) här öppnas glädjens sal – här är Brikoll!!

+++

Därpå följde som en hyllning till Trollebos förtjusande
 värdinna vid bordet denna poesi:

Här glänser som ett spänne i en ring, som festligt bands,
 Brikolls värdinna denna glada kväll.
 Så räckom henne nu en beundrans blomsterkrans,
 Vår Barbara för i dag – vårt hell!

+o+

Protokoll, hållet vid P.B.:s
sommarutflykt till Trollebo
12 - 13 augusti 1933.

§ 1.

När kräftan röd i ansiktet av värme och iver att få vandra baklänges ner i det fördolda kryper upp på borden, torde man med viss grad av sannolikhet kunna antaga, att augusti måne med ett igenkännande småleende belyser lysande bröder av alla grader i alla grader. Låt oss berätta, hur bröderna hand i hand med kräftorna å ena sidan och belyst av månen och den oförgängligt skinande styrande mästaren å andra sidan firade ordenskapitel å ordenslottet Trollebo.

§ 2.

När den långa bilkavalkaden med Ceremonimästaren som mascot på Styr. M. kylare körde in i allén mot ordenslottet, uppreste sig de lutande träden, det gick ett sus i de åldriga kronorna och alldeles tydligt hördes: Nu börjas det.

§ 3.

Sedan en liten berså uttömts som välkomma och bröderna ordnat sig kallade ordenstrumpeten till samling och iklädda Magni riddardräkter tågade bröderna ut i lunden.

§ 4.

Styrande Mästaren vinlövskransad mästarstol bestiger, hälsar bröderna från Göta Par Bricol och manar fram lundens åldriga andar och eko. En solstrimma kastar knippen av ljus i snårens dunkla vrår. Sällsam är även den dallrande ton, som höres. Kung Magni riddarekaplan står i vår slutna ring.

§ 5.

Nedsteg Styr. Mästaren från sin mästartol och dubbade den knäböjande Trollebojägaren till Kung Magni riddare. En högtidsstund av sällsamt och bestående värde.

§ 6.

Ringlade brödratåget efter avslutat kapitel åter genom parken mot måltidskalaset. För att till någon ringa del söka förvärva sig Bacchii klara och kärleksrika omdömesförmåga och möjligen ännu mera av hans milda överseende, så nödiga vid protokollets avfattande, tömdes som inledning en hel del bräddade pokaler.

§ 7.

Måltidskapitlet öppnades med sedvanlig fröjd och gamman. Då värden, ännu rörd av riddarslaget, var förhindrad hälsa bröderna, framträdde en liten Bacchus, familjens minsta, med hög kockmössa och önskade på klingande jamber farbröderna välkomna. Sen brast fördämningarna. In genom fönster och dörrar trängde de små skalldjuren, beundrades och försvunno en och en, men på olika vägar. Härliga sånger avlöste varandra i snabb takt. Sålunda trodde sig Styr. Mästaren kunna skönja, när Nyström sjöng för tersen, den gnistrande bakre delen av halvan längst ner i dennes svarta hals. Sedan Nyström satt sig, syntes ej bakre delen.

§ 8.

Omöjligt att anteckna allt, vad som skedde. Åh sådana historier man fick höra. Dom sa, att en av de styrande under sommaren gått omkring på västkusten med syspensoir till förmån för ålderstigna sjömansänkor. En av de styrande påstods hava blivit elev till professor Almquist. Men sedan brytit med honom. På tillfrågan varför, svarades att bland de badande funnos flera kvinnliga artister, som utövade sitt yrke. Han hade ej kunnat finna sig i att de kommit fram och tagit mått av honom, stora karlen, med blyertspennan.

§ 9.

Slog Styr. Mäst. klubban i bordet. De sedvanliga hälsningarna växlades mellan Jönköpings P.B. och Göta Par Bricol, och så visade Styr. Mäst. hän på broder Fried, som fått sitt säte och sin stämma i blodomkransad stol. Broder Fried behagade fylla år, och denne värdefulle broder hyllades nu på allehanda vis. En broder diktade. Fried sparade sätet för att ta till stämman.

§ 10.

Sjöngo sångarna.

§ 11.

Den nyknubbade Magniriddaren framförde sitt tack till Styr. Mäst. och bröderna.

§ 12.

Prisades kräftan på allehanda vis.

§ 13.

Sjöngo sångarna.

§ 14.

Hyllade Styr. Mästaren sångarna:

Aldrig, Bröder, hördes sången
 Klinga som i Par Bricoll
 Själén, av dess trollmakt fången,
 tvangs att drömma, gråta, le i moll
 Det var den, som känslan tydde,
 När oss orden syntes små,
 famlande och grå.
 Det var den, som hjärtat lydde,
 blev en trollmakt så.

§ 15.

Värdinnan hyllades av Styr. Mästaren. Under brödernas jubel korades hon till hedersmoster. Till hennes ära sjöngs:

En gammal, gammal visa
 Om henne, som är livets salt,
 Som är vår hemlighet, vårt allt,
 Vår smärta och vår lisa,
 Upp bröder, nu till hennes ära,
 Vi moster Ingrid på händren bära.

§ 16.

Fyrverkeri och valthorn och Kommendörsvisan.

§ 17.

Gick tystnaden. Men nu började hemliga makter driva sitt spel. När Styr. Mästaren gick rondan för att se att allt var tyst, fann han i mörka riddarsalen en stor, en gräslig gestalt. Denna syntes sträcka ut sin hand mot en större otömd flaska. Halt vad gör vålnaden här? Den utsträckta handen ändrades och fattade i stället tag – i en tändsticksask – varefter den stora gestalten var spårlöst försvunnen.

§ 18.

Vem som först såg henne? Var det i det röda gästrummet eller gröna gästrummet, som vita frun sågs först eller var det i båda på en gång. En gammal sägen går att för många hundra år sedan tvenne fröknar Horn levat här. Ständigt oense. Ville ej ens efter döden bo på samma ställe. Nu irra de omkring och träffas ibland. Apotekaren såg dem båda tillsammans. Advokatfiskalen drömde att han var i en stor skog, under vars grenar skugga fanns.

§ 19.

Morgonen därpå. Styr. Mästaren vädrar nattskjortan under sedvanlig kontroll av riksbanken.

§ 20.

Hade Göta Par Bricoll-brodern Bråkenhielm inbjudit bröderna att på morgonen gästa Vallby fidekommiss. Då Styr. Mästaren ansåg, att ett besök, särskilt för bröderna i lägre grader, som ej varit ute i stora världen, skulle vara av betydelse bl.a. av den anledningen, att man där kunde förväntas lära känna olika årgångar av vissa lättare renviner, antogs inbjudan tacksamt.

§ 21.

Ankomst till Vallby. Renvin, trevliga tal. Sorglig händelse. En av bröderna, som ville ständigt erinras om det trevliga Vallby, sökte i sin bil medtaga en del värdefulla silverpokaler. Styr. Mästarens ständigt vakande öga upptäckte den felande och fråntog honom hans rov. I uppbrotsögonblicket överlämnade Styr. Mästaren till fru Bråkenhielm som en ringa men välförtjänt gård av tacksamhet för gästfriheten, en gård, som ingalunda kunde blivit så betydande, om ej en av bröderna, vars namn här av hänsyn till dennes förtvivlade maka, fru Lothigius, ej ens antydningssvis vill nämnas, visat en lyckligtvis ovanlig företagsamhet.

§ 22.

Föreslog den tidigare omtalade brottslingen att av bröderna måtte bildas ett utskott av fem de mest förhårdade bröderna, varibland även skulle inräknas advokatfiskalen, vilket skulle få till uppgift att bortröva de närvarande damerna och medföra dem till lunchen å Trollebo. Detta vann Styr. Mästarens gillande. Han, som varit så nogräknad ifråga om några silverpokaler!! (se § 21).

§ 23.

Trollebolunch, solsken, även buteljerat blandades med sillgratin och andlig föda till en sillsallad av tillfälligt värde.

§ 24.

Efter lunchen fick tandläkare Fried tandvärk. På förslag av

tandläkare Jonsson beslöt det styr. guvernementet att den onda tanden, som Fried ansåg för en kindtand, men av Jonsson befanns vara en hörntand, skulle utdragas.

§ 25.

Vidtog en mjölkningstävlan. Styr. Mästaren vann priset: 5 liter skummjolk. Denna separerades. Skummet förtärdes av de högre graderna, mjölken fick dibröderna.

§ 26.

Uppbrottet. Hemska scener av förtvivlan. Det styr. guvernementet gräto som barn, när de lutade sina uttröttade, men goda huvuden mot hedersmosters.

§ 27.

När eken stod i härskarskrud
 Och ängen uti blom
 Och skog och fält för glädjens gud
 Strött ut sin rikedom
 Då ljud sången vid sommarfest
 Ni bröder var då Mosters gäst.

Hon minnes än Ert glada flams.
 I varje broders blick
 Ett återsken av blåa himlens glans
 Som tack för stök hon fick.
 Och så blev denna sommarfest
 Ett minne bland de andra bäst.

In fidem.
 Mosters Man.

ooOoo

Tilläggsprotokoll.

H.U. Styrande Mästare!

Natten till den 13 augusti 1933 tycktes den gamla gården Trollebo i Östra härad i Småland ligga försänkt i djupt mörker. Men vid halv 2-tiden, närmare bestämt kl. 1.35, öppnades ljudlöst en dörr till ett rum i nedre våningen och en mörkt klädd man

H.U. Styrande Mästare, detta är inte en roman i Alexandre Dumas-stil utan helt enkelt en tilläggsrapport. Vittneseden - den omutliga sanningens väktare – kräver ju, att man ingenting skall tillägga eller förändra, men också att man ingenting skall förtiga. Den Högst Erfarne Riddaren och Guvernören Lothigii protokoll kräver ett komplement om vad som tilldrog sig under natten, natten mellan det bacchanaliska festljusets utsläckande och morgonsolens första strålar dagen efter. Mitt ordensämbete torde vara en fullgod garanti för den veritabla sanningen i det tilläggsprotokoll, som här följer.

Men låt oss återvända till den mörkklädde mannen, som kl. 1.35 som en skugga gled ut ur sin dörr. Som bröderna vet, spökar det på Trollebo. Men husspöket är en äldre dam. Den mörkklädde var inte genomskinlig, utan tvärtom högeligen materiell. Det var den Högst Upplyste Riddaren Banérföraren (Schånberg), vid tillfället dock utan banér.

Nu kommer en annan bild ur nattens film. Av en egendomlig tillfällighet – klockslags nämnande undvikes – sammanträffade den Högst Uppsatte Styrande Mästaren och den Högst Upplyste Riddaren Banérföraren i den bankettsal, där en stund förut det bacchanaliska ljuset lyst men sedan släckts. Vad var det för en mystik, som kom dessa båda höga bröder att mötas där vid denna nattliga timme,

frågar man sig. Det vet man ej. Ingen vet vad den Högst Uppsatte Styrande Mästaren hade för ärende där. Men den Högst Upplyste Riddaren Banérföraren, för tillfället förmörkad av natten, förklarade på tillfrågan, att hans nattliga expedition avsåg uppspårande av för hans välbefinnande erforderliga tändstickor. Förmodlingen åtskiljdes de båda lysande bröderna under utväxlande av ömsesidiga hedersbetygelser och tillönskningar om en god sömn.

Nu skiftar nattfilmens sceneri. Vart den Högst Uppsatte Styrande Mästaren ställde sina steg – sina rastlösa steg, säger protokollet – är icke känt. Men den Högst Upplyste Riddaren Banérföraren avlägsnade sig till det rum, varifrån han kommit och där ett sekret utskott var samlat och med iver avvaktade hans återvändande. Då detta utskott insåg, att Högst Upplyste Riddaren Banérföraren medförde de åtrådda tändstickorna – för övrigt av det världsbekanta märket ”Tre stjärnor” – så hälsades detta med bifall. Detta bifall var så livligt, att isoleringen i det till den Högst Upplyste Riddaren Banérförarens förfogande ställda, snarkfria rummet blott med möda motstod bifallsutbrottets styrka.

Det förmäles, att det sekreta utskottet sysselsatte sig med lärorika samtal, vilka uppfriskades av de med vichyvatten uppblandade tändstickorna, som nyss nämnts av märket ”Tre stjärnor”. Det har sagts, att dessa voro så eldande, att det sekreta utskottet yppat lust att sjunga. Nattprotokollet vederlägger detta påstående – missförståndet kan bero på att den Högst Upplyste Riddaren Korallintendenten befann sig där som ledamot av utskottet.

Hur länge den sekreta deputationen ämnat fortsätta sina förhandlingar vet man icke. Men plötsligt stod den Högst Uppsatte Styrande Mästaren – nu iförd randiga, eleganta pyjamas – i utskottsrummet och uppmanade ledamöterna att åtskiljas. Ingen hade något att invända mot denna proposition, huvudsakligen av det skälet att såväl vichyvattnet som tändstickorna tagit slut.

Nattprotokollet förmäler, att den Högst Uppsatte Deputerade Mästaren hade en särdeles orolig natt. Knappt hade han hunnit avsluta sin aftonbön, förrän den Högst Uppsatte Styrande Mästaren

störtade opp ur sina i samma rum belägna ejderdun och försvann. Flera gånger då den Högt Uppsatte Deputerade Mästaren just höll på att invaggas i ljuvliga morgondrömmar, upprepades den Högst Uppsatte Styrande Mästarens brådstörtade expeditioner till andra lokaler. Till undvikande av missförstånd deklarerar nattprotokollet med all önskvärd tydlighet, att den Högst Uppsatte Styrande Mästaren befann sig utomordentligt väl beträffande digestionen, men att han uppenbarligen leddes av en legitim oro för en alltför ohejdad nattlig förbrukning av tändstickor.

Nattfilmens kamera var icke verksam i brödernas dormitorier - sovlogement. Men det är konstaterat, att man sov utmärkt där. Det lär ha varit liksom en erinran om den gamla exercistidens kamratanda. Och man drömde också goda drömmar där.

I ett av dormitorierna påstås man ha drömt, att den Högt Upplyste Riddaren Koralintendenten kom hem ganska tidigt – eller sent, vilket man vill – från sessionen i det förutnämnda hemliga utskottet, och att han återvände under ett stilla avsjungande av en koral i fiss-dur. Nattprotokollet vederlägger detta. Det enda som med visshet är känt är att då den Högt Upplyste Riddaren Koralintendenten uppsökte sitt i mörker höljda och av fotsnärjande kappsäckar omvärvda viloläger, så kände sig någon broder manad att i halvsömnen – med hänsyftning på den Högt Upplyste Riddaren Koralintendenten – uppstämman den bekanta Rolfkupletten:

Strö lite kängor på den väg han vandrar

Nattprotokollet verifierar, att den Högt Upplyste Riddaren Koralintendenten kom ordentligt i säng.

Spökena på Trollebo lämnade brikollisternas sömn ostörd om natten. Nattprotokollet måste konstatera, att man endast genom ett s.k. filmtrick lyckats framkalla den Högst Erfarne Riddaren Prividören Lundberg som t.f. spöke. Då vårt lysande Sällskaps sceniska artister för åtskilliga år sedan uppförde ett drama, vari en förtrollad matta och Aladdin lampa spelade framträdande tekniska roller, så gjorde den Högst Erfarne Riddaren Prividören

en minnesvärd debut som ande. Minuterna före sin entre sågs och hördes den Högst Erfarne Riddaren Providören, omgiven av ett flertal halvör, med frenetisk iver generalrepetera sin enda replik i dramat: ”Jag är lampans ande”. Ögonblicket för andens materialisering nalkades. Ur kulissen framträdde också i rätta stunden den Högst Erfarne Riddaren Providörens spöklika skepnad och utslungade med beslutsam men gravlik stämma: ”Jag är ampans lande”. Det bifall som hälsade denna entre formligen skakade, som vi minns, den bacchanaliska teatern i dess grundvalar och ingav husägaren i första ögonblicket den föreställningen, att åtminstone en del av fastigheten höll på att rasa.

Att Den Skinande Riddaren Lothigius nu engagerat Brodern Providören som suppleant för Trollebospöket är alltså blott en naturlig följd av en erkänd och tacksamt bevitnad succes på de bräder, vilka stundom få föreställa även andevärlden.

Men spökerierna på Trollebo lämnade dock ett till en början åtminstone tämligen mystifikt spår efter sig.

I det rum – Trollebos speciella spöklokal – där den Högst Uppsatte Styrande Kanslern tillbringade resten av natten, var även den Högst Upplyste Riddaren Prelaten inhyst. När denne, som även suttit i hemligt utskott, återvände därifrån, såg han, rörd och tacksam – även det senare – att den Högst Uppsatte Styrande Kanslern upptänt ett litet ljus, som vid Prelatens ankomst stilla stod och skingrade nattmörkret. Kanske för att den väntade andans mannen icke skulle i mörker löpa risken att gå till vila i någon av rummets glasmontrer ibland skalbaggar, nunnor och andra skogens skadeinsekter.

Då dessa båda lysande bröder vaknade på morgonen, stod det på en svart tavla i rummet skrivet med krita: $2 \times 2 = 5$.

Den Högst Uppsatte Styrande Kanslerns civilingenjörsförstånd tycktes inte betrakta denna nattliga tes som alltför spöklik. Det föreföll som om han ansåg, att i dessa tider allt är möjligt.

Senare kom emellertid den naturliga förklaringen till det nattliga sifferspökeriet. Den Högt Upplyste Riddaren Prelaten har veterligen aldrig lyckats uppnå någon högre matematisk mognad än den, som brukar betecknas med vitsordet C.

Högst Uppsatte Styrande Mästare, dessa äro de delar av nattprotokollet, som blivit justerade. Om de övriga förmåler protokollet lakoniskt med Shakespeare: The rest is silence – vad övrigt är, är tystnad.

ooOoo

I Trollebo Lunder
den 12-13 augusti 1933.

Vid Vetterns strand, där finns en liten skara,
Som övar tempeltjänst åt glädjens gud,
Och söker ungdomssinnets glöd bevara,
Med lydnad för den Mildes egna bud:
Att nöjets bägar ´med besinning tömma
Och livets allvar under skämtet gömma.

Till åldrig gård på sommartåg de färden ställa,
För dem av bröder, som tyvärr oss ej kan se
Och känna, huru glädjens vågor välla
Vi skriva om hur i vårt glada P.B.
det tillgått, det blir detta opus titel
Å Trollebo vid sittande kapitel.

Kling, Klang. Till samling ordenshornet manar
Omkring den evigt strålande idé
Som vägen upp till glädjens höjder banar
Och drager P.B.:s bröder ur alltets ve.
Och ifrån lundens valv mot oss kärligt blickar
Vår ordens stiftare och bifall nickar.

Det är så strålande och hjärtevarmt därinne
Henrik Mästarens stav i podiet slår
Och C.M. svarar så gott han hinne
Så gott, så bra han gjort i många år
Och orden rulla mäktigt fram
Ekot svarar från Kung Magni stam.

En riddare nu korad bliver
Fastare vår broderskedja knyts idag

Karnell, vår mästare, stora famnen giver
 Och dubbar honom med Magni riddarslag
 Sen höres väl och vida mästarorden
 Lyfter riddaren från trånga jorden.

När Bacchus täckes vallmokransen vira
 Omkring Din panna för ett ögonblick
 Och Du får muntra glädjefesten fira
 Med lekar enligt gudens sed och skick,
 Då må Du bågaren till randen fylla
 Dock ej Silenus som Din hjälte hylla.

Ty glädjen, som Dig bjudes här att njuta,
 Den kan Du aldrig köpa med ett rus,
 Hon harmoni uti din själ skall gjuta,
 Och minuterar icke ut på krus,
 Ej heller får hon vara allt för yster,
 Förty med sorgen är hon tvillingsyster.

Och ur den satsen har vårt samfund sprungit,
 Att endast delad bliver glädjen hel,
 Ty sant har nog den stora skalden sjungit,
 Fast aldrig lyckan blev hans arvedel,
 ”All fröjd är ömsesidig, är gemensam
 Och lyckan födes tvilling, aldrig ensam”.

Och när vår sång i tempelsalen ljuder
 Och sveper hastigt bort allt glam och stim,
 Till eftertanke hennes grundton bjuder,
 Som går igenom allt vårt skämt och rim,
 En ton av allvar, som på djupet klingar,
 Bär upp vårt P.B. och ger det vingar.

Så söka vi att skämt och allvar ena
 Som äro livets krydda och dess salt.

Ta hälften utav vart, ty vi förmena
 För mycket och för litet skämmer allt;
 Utav för litet vatten vissnar rosen
 För många groggar sätta färg på nosen.

Kapitlet slutat är, måltidskalaset stundar
 Processionen ringlar åter från Trollebo lundar
 Vid Mästarens sida synas styrande bröder med jättekroppar
 Som överlägset över mängden ser
 Och välva digra tankar uti knoppar
 Men vars vita tänder vackert ler.

Mycket vilar på en Axel kraftig
 På den andre syns det Graneli
 att ehuru till gestalten saftig
 han ej fötts upp med bara di
 Nej, modersmjölken har måst blandas
 Med den luft Bricollisten andas.

Bakom mästaren sirligt skrida
 Gäster lysande från Göta Par Bricoll
 Kända över hela landet vida
 Finnes alla uti ordens protokoll
 Få ha kunnat såsom de förklara
 Vårt Par Bricoll i toner underbara.

Därnäst synas Svarta Korsets Riddare
 Vår Schånberg med stjärnan på sin frack
 Ett återsken från stort som gått och vidare
 Tycks stråla från Excellensens plaque
 Och lysa stigen än för brödraleden
 Som stjärnan lyser vandraren på heden.

En värdig plats här uti brödraringen
 Gengångaren från Hellas dagar svunna

Vår Greén, Sångaren som ingen
 Diogenes, som fordom, klädd i tunna,
 Försynt och ärligt strängar nu sin luta
 att bröderna få känslor, känslor av att njuta.

Från denna plats det vore ej förmätet
 Att gode barden jag min hyllning ger,
 Ty vad han sjungit bliver sent förgäta
 Av Jönköpings Par Bricoll och Er.
 Sin egen tro på Par Bricoll han biktar
 Om allas våra känslor då han diktar.

Där ser Du C.M. teaterkungen
 Med glimt i ögats glas och guld i strupe
 Ordenspedagogen som är tvungen
 lära disciplin, att de som supe
 Ständigt låte Nyström kvälla
 till glade bröder ej orkar mer att hålla.

Tyst P.Z. kommer, känns på gången
 På välkänd luta med förnämt behag.
 Heroisk stämman skralte med sången
 Han finner genklang i vårt brödralag
 I det ena ögat glasbit, i det andra skälm
 Står för våra ögon brodern Pantzerhielm.

Nu, Bröder! låt oss sluta promenaden
 Hos kören. Här Du träffar mången vän,
 Vars friska toner än i June-staden
 av sångens koryféer känns igen
 Som vår Korag Du Jacobsson finner
 Om Orfeus härnadståg det namnet minner.

Ur Söderbergs öga skalken vänligt lyser
 När Bergling tar fram sitt låga C

Och Bergling O. han därvid myser
Och Andersson, Fast och Hörndal sångare i P.B.
Ottosson, Johansson och Svensson med de andra ulvar tjuta
Och slår ibland till högsta pris sin luta.

Med lyran på sin arm och malm i strupen
Där sjunger Fried uti tenorers led
Och som en kula, aldrig dock förlupen
En ton från Ekdal följer med
Och visar oss i dessa sångarstunder
Att visa rådmän finns i våra lunder.

Så t öm en löftets bägare i botten
Att älska glädje, vänskap, skämt och sång,
Och om i ödets spel Du drar den lotten,
Att här Din livstråd bliver spunnen lång,
Sök ungdom under gråa hår bevara,
Så skall Du bäst vårt Par Bricoll förklara.

W.L.

Skrivelse från
O. T. o. S.
i
Göta Par Bricole
den Högst Upplyste Riddaren av Svarta Korset
Fritz Schéel.

Länsjägmästare Wilh. Lothigius.
Jönköping.

Vi tre, Carl Axel Wållgren, Reinh. Bråkenhiem och under-
tecknad, som haft den stora lyckan att gästa Jönköpings P.B. i
somras och nu ånyo blivit föremål för samma älskvärd, måste
med saknad meddela, att vi äro förhindrade komma. Till be-
tygande av vår aktning, tillgivenhet och tacksamhet må det
dock vara oss förunnat att med nedanstående utgjutelse avbör-
da en liten del av våra broderskänslor.

Broderligen
Fritz Schéel.

Ett tacksamhetens skri ur trenne strupar höjs,
Däri all glädjens lust och minnets tjusning röjs
Från sol- och sommarting i fagra smålandsbygder
Bland kräftors röda fröjd och Bacchi ädla dygder.
Än ljuda tal och sång från stämningsmättad stund
I käre bröders ring vid loge i lövrik lund

Och klar för fångslad syn i västkustmist och dimma
Står skogomramad sjö, där läckra skaldjur simma
Till grytan traktande i sommarsolens glans
Vid rågars böljegång och silverbäckars dans.
Fast filmen spruckit lär dess bilder ständigt leva
I minnets kamera vi homom flitigt veva,
Där rullar han alltjämt som en oslitlig kvarn
Med gästfri värd och fru och glada Bacchibarn.
För hänförd blick ännu kring långbord faten tåga
I högröd sommarglans med kräftors mängd i råga,
Där glimmar nubben klar i redligt fyllda glas
Och ölet skummar skönt som höves på kalas.
Där flöda visdomsord och skämt i bundna rader
Och skålar klinga tätt till fluidets kaskader
Och Bacchi anda ger åt glammet hyfs och ans
Vid ljusens blyga sken och stjärnors milda glans.
Och runt omkring står mörk den djupa Smålandsskogen
Och ser hur stadens barn sig roa mellan knogen
Och hur med grundlighet och utsäglig flit
De öva allt vad skönt finns i Brikolleriet.
Tack för all gästfrihet Ni öst med händer fulla,
Som än ihåg och sinn' på minnets filmer rulla,
En tonfilm full av sång och ärligt hyllningsbrus
För Jönköpings Bricole, Karnell och Lothigius.

o o o

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole
den 12 November 1933

över:

Carl Silfverling

Nils Conon Ohlson

Josef Eklöf

Johan Helmer Ericsson

Johan Valfrid Håkansson

av

Ernst Greén.

R.P.

En av de kostbaraste gåvor en allvis och barmhärtig Försyn skänkt människan är förmågan att minnas. Vårt liv skulle bli som en vandring genom en steril och öde öken, om vi ej ägde denna förmåga, att minnas. Vi skulle vara berövade de ljusa och glada minnenas vederkvickelse, vi skulle sakna det underlag för vårt handlande, som minnena samla till en fond av erfarenhet och livsvisdom. Minnena ge oss styrka och stolthet, lärdom och förfriskelse.

Om jag i samma ögonblick säger, att en av de kostbaraste gåvor Försynen skänkt människan är förmågan att glömma, så kan detta synas som en ologisk motsats till det förra. Men vår erfarenhet säger oss ju, att så icke är. Om vi ej ägde förmågan att glömma, så skulle vi få dragas med en olidligt tung börda av oväsentliga eller

bedrövliga minnen, som skulle göra det omöjligt för oss att uträtta något nyttigt här i livet eller rent av göra livet outhärdligt för oss.

Det underfulla instrument i människans hjärna, som fungerar liksom ett slags registratur för det vi ha bäst av att minnas eller glömma, synes äga förmågan att liksom lägga undan eller rent av låta det försvinna, varav vi endast skulle ha bedrövelse eller onyttiga, och å andra sidan hålla det tillgängligt för erinringen, som kan lända till befrämjan av vår mänskliga tillvaros mångahanda funktioner.

Förmågan att minnas och glömma är sannerligen en barmhärtighetens gåva. Det är en vederkvickelse att kunna minnas även ett litet vänskapsbevis, en liten glädje, en obetydlig handling av medkänsla – liksom det är en välgärning att kunna glömma en stor oförrätt och en stor sorg.

Jag anknyter dessa tankar till min uppgift i dag. Låt oss minnas och glömma – varje människa, levande som död, har behov – och rätt – att bli både ihågkommen och glömd. Låt oss minnas endast de vackra och ljusa sidorna och lämna resten åt tystnaden! Den konstnär, som målar ett landskap, kränker icke sanningskravet även om han ser på naturen med ögon, som glida förbi de mindre tilltalande dragen däri och återger det han sett med en så att säga idealiserande lyster över tavlan. Varje människa, som uträttat något nyttigt här i livet - om än ringa och obetydligt - har dock tänkt något rätt, velat något i kärlek och drömt något skönt - och det kan icke härjas av något mänskligt bedömande:

det är en skörd, som undan tiden bärgas,
ty den hör evighetens rike till.

Jag vill minnas, att det är Pontus Wikner, som formulerat den tanken, att motgångar äro förklädda välsignelser. När vår broder **Carl Silfverling** gick bort den 4 sistl. januari, så hade han fått erfara, att människans livsväg har motgångar och stöttestenar att bjuda på och att en människas horisont stundom höljes av mörka moln. Det är en lott, som kommer de flesta av oss till del, i större eller mindre grad.

Det är intet tvivel om att Carl Silfverling innerst var en försynt och känslig natur. Detta drag bevarade han även då livets stormar blåste över hans livsväg och stundom böjde honom till jorden. Han blev inte bitter – men djupt förstämnd, och i denna förstämning var han mycket känslig för vänlighet och rörande tacksam för bevis på broderlig välvilja – och kanske också överseende.

Silfverling var född i Arboga 1869 och slog efter studentexamen in på militärbanan. Som officer tillhörde han till en början Västmanlands regemente, senare som reservofficer gamla I 12. I 40-årsåldern kom han 1910 hit till Jönköping som chef för Sydbankens kontor här. Han gjorde banken betydliga tjänster och ökade dess kundkrets avsevärt – Sydbankens framgång i Jönköping under dessa grundläggande år var till största delen Silfverlings förtjänst.

För hans egen del uteblev framgången – i stället strök hans förmögenhet med på spekulationer. Dessa motgångar dämpade ner den eljest så glade och levnadsfriske mannens optimistiska läggning. Så framskredo Bellonas bistra år, då många företag och enskilda fingo se sina förhoppningar och utvecklingsmöjligheter toppfrysa.

Ehuru Silfverling var en duktig bankman, lade han aldrig riktigt av sin militära människa. Han tycktes hålla styvare

på titeln kapten än bankdirektör. Och den militära träningen transponerades hos bankmannen till lust för friluftsliv, sport, segling, fiske. Han var på sin tid en verksam ordförande för Jönköpings segelsällskap och han arbetade med stort intresse för landsstormsrörelsen. Han var också en tid dansk konsul, men föredrog alltså att kallas kapten Silfverling.

Silfverling inträdde i P. B. 1918 och erhöll 8:e graden 1930. Han hörde väl inte till de mest entusiastiska brikkollerna, men han sågs i alla fall inte så sällan här innan han, av orsaker som jag här inte behöver vidröra, drog sig tillbaka från sällskapets gemenskap.

Förvisso var brodern Silfverlings sinne känsligt, öppet och givmilt då det gällde vänskapens håvor. Om jag får göra en bekännelse, så är det med särskilt vemod jag tänkt på detta livsöde och denne man, som tedde sig i sina grundlinjer med så många vinnande drag. Jag har tecknat upp några ord av en person, som många år dagligen samarbetade med honom. Silfverling var en god och försynt människa, lyder detta omdöme, med ett ärligt och medlidsamt hjärta, vänlig, man kan nästan säga faderlig mot sina underordnade; aldrig hörde man från honom ett ont eller hårt ord. Han visade i sitt uppträdande en fin och urban korrekthet, han var bestämd men aldrig påstående eller häftig. Han dömde ingen ohörd och såg hellre, att en felande rättades med överseende än att större våld och skada än nöden krävde övades mot någon, som kommit på orätt väg. När han själv greps av bekymrens virvel, led han av detta mer än någon anade; hans känsliga natur drev honom själv bort från människors gemenskap och han liksom förlorade herraväldet över sin egen livsfarkosts roder. Kanske är det dock sant – må vi hoppas det –

att motgångar äro förklädda välsignelser.

+ + +

Den 10 januari avled i sitt hem i Strängnäs vår broder kaptenen **Nils Conon Ohlson**.

Hos många av oss framkallar, tänker jag mig, hans minnesbild en annan: bilden av Jönköping i de idylliska åren före det stora kriget, en tid för den större småstadens borgerliga förströelser, sorglösa skämtlynne och lugna, av ingen nutidshets pressade och av jämförelsevis få skrankor hämmade vardagsliv. Den 1 april 1898 marscherade Andra Göta artilleriregemente in i staden för att ta sin nya kasärn i besittning. Ett intensivt snöglopp piskade den marscherande truppen i ansiktet, men om det stämde ner humöret på någon, så var det sannolikt inte den unge kaptenen Nils Conon Ohlsons – ty han brukade på den tiden tåga fram med ett glatt humörs sol i sinnet. Han förde med sin person en air av det sorglöst muntra militärlivet från lägerplatsernas tid, då musiken blåste utanför officersmässen efter sommarmiddagen och tanken på arméns bruk till krigiska värv väl låg tämligen avlägsen – det var i de fredliga åren innan världskriget slet ut kanonloppen och kastade jättegrenater över tiomila avstånd. Sitt solskenslynne från ungdoms – och mannaåren bevarade N. C. O. långt upp i sin ålderdom – när han gick bort, hade han inte långt kvar till sin 74:e födelsedag. Han var nära 70 då han flyttade ifrån Jönköping och många av oss minnas honom säkerligen som nära 70-årig med friskt humör och långt ifrån årbräckt. Det skulle inte varit mer än rättvist, om han fick bevara sin ljusa, optimistiska livssyn som en värdefull belöning för redligheten i det hjärta, som han bar under sin rock.

Varken den skånska födelseprovinsens gemyt eller dess

språk förtunnades hos honom – men liksom många andra immigranter söderifrån blev han, han har själv sagt mig det, ”tagen” av denna sköna småländska bygd. Kanske kände han som mången annan son av slätten sitt sinne på ett särskilt sätt tjasas av Vättertraktens klassiskt linjerena och storslagna landskapsbilder.

N. C. O. var född i Träne i Kristianstads län 1859, tog studenten i den lilla förnäma, militäriskt rätlinjiga garnisonsstaden – ”lilla Paris” – och kom in vid Vendes artilleri. Han studerade vid Artilleri- och Ingenjörhögskolan och tog som löjtnant gymnastikdirektörsexamen. Och det var ingen pappersexamen – kapten Ohlson utbildade sig till en ovanligt skicklig sjukgymnast, vars diagnoser och behandling väckte medicinmännens oförbehållsamma erkännande.

Kaptensutnämningen kom 1894 och året därpå transport till Andra Göta i Göteborg. När regementet, som ju sedermera blev Smålands artilleri, 1898 intågade i Jönköping, följde som nämnt kapten Ohlson med. Samma år blev han tygmästare här och kvarstod som sådan till avskedet 1910.

Ett äkta brikollistiskt sinnelag, en sannskyldig optimism utmärkte N.C. Ohlson. Ibland oss trivdes han, och var han inte hindrad av något, kom han till varje gång det kallades till samling i den milde faders hägn. Han anslöt sig till Brikolleriet 1900 och fick det Gyllene Korset 1915. Att han som providör i många år skötte om den materiella välfägnaden och det ljuvliga synliga fluidet stämde väl överens med hans läggning. Sedan 1910 var han Riddare Banér-förare. Men han förde icke blott Par Brikolls banér synligt – han bar det också i sitt broderliga hjärta.

Han kom som sagt ofta hit – och han var välkommen. Ty

han var en vänsäll och godhjärtad man och hans öppna, ärliga och glada sinnelag tillvann honom tillgivenhet. Även yngre bröder blevo lätt intagna av hans trivsamt med människor och hans friska, sorglösa lynne – som tämligen lätt motstod de bekymmer, vilka inte heller han undgick. Som brandchef var han populär – i aktion var han militäriskt rådig, snabbtänkt och bestämd utan att vara någon ryttare. Respekterad var han också, ty han kunde sin sak och lät inte huttna med sig och inte heller något löjligt vidlåda sig. Conon Ohlson kunde man gott skämta med, men som föremål för spydighet var han obrukbar – därtill var han både för snäll och för rejäl. Han stod inte ut med att höra talas illa om någon – då gick han sin väg eller invände, att det där känner jag inte till. Det var ett vackert drag, ett drag av humanitet, av broderssinne.

Som brandchef i Jönköping kvarstod kapten Ohlson i nära 20 år, till 1921. Ännu några år stannade han kvar i staden som praktiserande sjukgymnast men flyttade omsider till en gift dotters hem i Strängnäs. Det var många vänner här, som med vemod men också med tacksamhet togo avsked av den älskvärde mannen.

Den 10 oktober 1918 blev N. C. O. svårt sårad i en batalj på västfronten – man erinrar sig blessyrens art då jag säger, att han fick den i den batalj där hans ende son, en ung artillerifänrik, stupade på den tyska sidan. Då visade vår nu bortgångne broder en manlig och stoisk tapperhet under det hårda slaget – det tycktes över hans sorg vara en hög och sval fläkt av Dexippos bön: ”Zevs, giv släktet gosselynne, hoppfull håg och fantasi”. Och kanske också av Viktor Rydbergs odödliga strof: ”Härlig är döden när modigt i främsta ledet du dignar ...” Visst är, att fadern bar sin förlust med en

ståtlig hållning, en krigsmans hållning – fast vi nog kan förstå, att hjärtat blödde. Det var ett vackert och tappert drag och hedrar Nils Conon Ohlson både som man och svensk, tystlåten, bar sin sorg utan klagan.

Som en tapper man bars han också till graven med kistan höljd i de svenska färgerna och sabeln på locket. Enkel och anspråkslös som han alltid varit hade han uttalet en önskan, att inga tal skulle hållas vid griften – men en rik blomstergård talade i stället. Graven reddes på Strängnäs kyrkogård.

+ + +

En handfull stoft – en dag en man mitt i sin verksamhet, en hjärna fylld av planer, omsorger, uppgifter – och så några korta veckor senare en handfull stoft. Vilken gripande erinran om förgängelsen och om dess snabbhet!

När vi sist sågo **Josef Eklöf** här så tedde han sig väl som en man, den där vital och livsmodig stod mitt uppe i sin verksamhet. Hela hans statur tydde ju på kraft, hälsa och lust att leva. Ingen trötthet fanns i hans blick, intet spår av att Döden stod så tätt invid honom och redan fällde sin skugga över hans levnadsväg. Ej mycket över sina 50 synes han ännu kunna ha åtskilligt att i livet uträtta. Men hans tid var ute.

Jag tror att många av oss ha gripits – och måste gripas – av ett sådant tämligen hastigt överskridande av dödens tröskel, av den snabba och starka kontrasten mellan ett verksamt liv och dödens stillhet och tystnad. Vi skulle icke vara människor med förnuft, om vi läte en sådan händelse mitt ibland oss, i vår närmaste närhet, glida förbi utan att väcka vår eftertanke.

Ja, nog stod Josef Eklöf mitt uppe i sitt livs verksamma tid och på sina nyttiga företags vädjobana, då han den 27 januari borttrycktes av döden. Vi vilja och böra kanske helst minnas honom som framträdande i en tavla av arbete och verksamhet. Den människa är värd att äras, som fyller den plats varpå hon blir ställd, skrev engång Schiller. Och en annan tysk tänkare har sagt: En sann människa är den som tror på livet, på dagarnas nyttiga innehåll, på det fruktbringande arbetet.

Dagarnas nyttiga innehåll, arbete och företagsamhet – det var just Josef Eklöfs kännemärken. Företagsamheten var för honom en drift, och jag tror att jag icke kränker sanningen om jag säger, att bakom den driften låg en impuls till lust att vara nyttig också för andra, för det allmänna. Josef Eklöf var ingen känslomänniska, men han älskade sin hembygd med en värme, som rätt envist förblev obesvarad. Han ville göra sig nyttig för vår stad och befordra dess framgång – och för det skola vi tacksamt minnas honom, ty det förtjänar han. Det vittnade om en samhällskänsla, som förtjänar sitt erkännande. Denna samhällskänsla blev lätt missförstådd. Josef Eklöf, som i sin natur också tycktes mig ha ett drag av naivitet, kunde inte riktigt begripa att människor blott med svårighet eller icke alls förstodo honom på denna punkt. Men jag tror, att han i det fallet var ärlig och uppriktig och även kände smärta över att bli miststydd.

Varje människa må nöja sig med de gåvor och förmögenheter hon fått av en allvis Försyn – fördömligt är blott att missbruka dem. Josef Eklöf var ingen sammansatt natur. Han saknade i åtskillig grad, tycktes det, det själskomplex, vars huvudnerv är känslsamheten. Han var inte sentimental, han såg med nykter realism på människor och förhållanden. Hans begåvning låg också på realiteternas plan – och där hade han

fått ett stort pund att förvalta. Han var född till affärsman och företagare, hans läggning var helt igenom inriktad på det praktiska, på skapandet av möjligheter till förvärv och utkomst. När man bedömer en man, som har materiell framgång i sina företag, så glömmar man stundom alltför lätt, att han därmed också skapar arbete och bröd åt många andra, Och vi förstå ju, att en ledare av företag icke ser framgången flyga sig i famnen – tvärtom händer det nog, att planer och mångahanda bekymmer upptaga hans tankar både dagar och nätter. Framgången är mestadels inte en gyllne metall, som regnar som manna över den overksamme – tvärtom kräver framgången mycken omtanke och hårt arbete. Och Josef Eklöf var en arbetets, ordningens och det kloka planerandets man. Av en sådan man kräves mycket, ty sviktar han, inträffar det kanske ett lika stort mått av bedrövlighet, som den känslsamme avvärjer och helar med utslagen av sitt sinnelag. Det är säkert den Högstes mening att det på mänsklighetens arbetsplats skall finnas olika slag av verkmän, somliga med de gårvorna och somliga med andra. Endast den förtjänar att underkännas, som brukar sina gåvor illa och i likgiltighet för samvetes bud.

Jag behöver väl inte i detalj uppehålla mig vid de data, som berättar om Josef Eklöfs livsgärning. Dem känna vi alla väl till. Han var född i Gränna – den 12 juli 1880 – av en släkt som i tre generationer bedrivit skomakeriyrket, först som hemslöjd och hantverksmässigt och sedermera fabriksmässigt – kommersiellt och han följde släkttraditionen. Jag kan rätt väl se för mitt inre öga den unge Josef Eklöf från Gränna – han har själv berättat mig underlaget för bilden – tidigt om morgonen gå ombord på Motala Express, en 15 – 16 års pojke, själv och med sitt lilla skolager destinerade till Jönköping. På torget här slog han upp sitt stånd bland de andra torgförsäljarnas och där sålde han skor. Om

man ställer denna lilla bild – skomakarpojken från Gränna i skostånd på Jönköpings torg – emot vad hans driftighet och affärsegenskaper sedan ledde till – ledarskapet för en industri, eller rättare stora industrier med 100-tals anställda och affärer i många länder med betydande materiell framgång i affärerna, så ha vi början och slutet på en verksam mans lyckosamma bana. Om det var stolthet över framgången eller en känsla av vekhet vid tanken på den torftiga ungdomen – det vågar jag inte avgöra – men Josef Eklöf kunde ibland med ett stänk av lätt skämtsamhet och långt ifrån missklädsam självironi tala om den lille skomakaren från Gränna. Hur som helst – han skötte sin livsuppgift från början till slut hedersamt.

Hans driftighet satte spår efter sig på många håll, icke blott inom hans eget verksamhetsområde. Han höll mycket i händerna och skötte allt klokt, omtänksamt och ordningssamt. Icke minst som affärsman i ungdomen lärde han sig inse penningens värde, men också dess förmåga och plikt att skapa företag och nyttigheter. Ur denna synpunkt, var Josef Eklöf en god son av sin bygd och sin stad.

Eklöf fick inträde i Brikolleriet 1903 och ernådde Gyllene Korset 1923. Särskilt i yngre år deltog han med iver i våra muntra och anständiga tidsfördriv.

Över Josef Eklöfs person låg – åtminstone så långt jag kände honom – något ljust och livsbejakat, han förde med sig optimism, stundom entusiasm. Han var aldrig sinnad att väja för ledsamheter eller svårigheter, alltid fanns det möjligheter. Och han ägde den vinnande förmågan att kunna säga ett uppmuntrande ord – även det ett utslag av ett brikollistiskt sinnelag.

+ + +

En påminnelse om dödens snabba verk fingo vi den 5 oktober, då driftsingenjören vid Husqvarnaverken **Johan Helmer Ericssons** liv hastigt utsläcktes. Åtminstone några av oss här i afton närvarande träffade honom i Jönköping kort innan han dog i sitt hem i Huskvarna. Han hade kommit från en tids vistelse i Mösseberg, dit han sökt sig för att vila sitt ansträngda hjärta, och han uppsökte på hemfärden några vänner här i staden, som voro samlade till ett samkväm. Hans handslag var lika varmt och fast som förr, men ohälsan hade märkt honom. Mindre än en timme hade förflutit efter hans vänliga och godmodiga god natt då hans tid var ute.

Helmer Ericsson var en säker och trygg dalmas med den tyngd i gestalten, som dalfolket stundom får. Det var med honom som det ofta är med fullviktiga, axelbreda svenska män – han hade något barnavekt och försagt, nästan blygt i sitt väsen – på samma gång som han stundom och utanför sin egen krets kunde verka sträv och tillknäppt. Kanske var detta ett maskulint camouflage för den sentimentala vekhet, som ofta ingår i det nordiska lynnet.

Visst är, att Helmer Ericsson var i grund och botten en snäll och hjärtegod man. När han kom bort ifrån försagdhetens bundenhet och var ibland sina vänner, kunde han utveckla tilltalande och uppfriskande sidor av ett trivsamt och glatt sinnelag, och hans personlighet blommade då upp i en frodig humor, kryddad av den ironi, vilken han väl ärvt av det frispråkiga och kvicktänkta dalalynnet. Helmer Ericsson hade inga ovänner, däremot ägde han i hög grad sina förmäns, kamraters och arbetsfolks aktning och tillgivenhet för rättvisa och den ärliga, okrusade rättframhet, som är den äkta demokratens hedersmärke. Inga choser, inget krumbuktande, inga högfärdsfasoner, men rent

språk och hederlig uppskattning av vars och ens duglighet och människovärde. Eftersom han själv var en duktig yrkes- och arbetsman och uppskattad därför av både föresatte och dem, för vilka han var satt att vara arbetsledare och förman. Ett drag i hans personliga utrustning var hans kärlek till musiken och sin fiel – böse Menschen haben keine Lieder. Med detta drag stod väl i en ganska naturlig samklang med hans livsbejakade läggning, som långt ifrån försakade livets glädjeämnen, utan i stället ur sin godmodighets friskostiga överflöd öste krafter och uthållighet. En epikuré av det på en gång nordiskt slösaktiga – med sin livskraft slösaktiga – och tungrodda sinnet. Inte det slags epikureism, som en gång blommade under Hellas sol utan den, som fostras av nordskogarnas och vinterhimlarnas gråhet.

Brodern Ericsson var född i Stora Tuna den 4 maj 1883 och var således vid sin bortgång nyss fyllda 50 år. Falu läroverk, ingenjörshögskolan i Karlsruhe och praktik i Förenta Staterna voro hans studier och utbildning. Samma år som det stora kriget bröt ut återvände han till hemlandet och kom i Husqvarnabolagets tjänst, efter varandra i befattningarna som chef för ritkontoret, maskin- och verktygsverkstäderna samt slutligen sedan 1930 driftsingenjör. Som ingenjör skicklig, som arbetsledare driftig och human – det var vittnesbörd som fälldes om honom i livet och vid hans bortgång.

I vårt sällskap intogs brodern Ericsson 1909 och i fjor uppnådde han 8:e graden. Hans ljusa och broderliga sinnelag drog honom ofta hit till vederkvickelse ”i vänskapens famn”. Vi minnas honom som en brikollbroder, vars vänliga, goda ögon och redliga hjärtelag vittnade till hans förmån. Det var vittnen som ej kunde jävas.

+ + +

När en människas livsmod knäckes, då höves det oss att i medkänsla tänka på honom, som tyngdes till jorden av livets börda.

Den 8 oktober avled plötsligt här i Jönköping köpmannen **Johan Valfrid Håkansson**. Han stod åtskilliga av Par Brikolls bröder nära i vänskapsförbindelse, och särskilt för dem tedde sig hans bortgång tragisk.

Han var eljest en människa, som gott kunde förtjänat, att hans levnadsväg blivit mer solbelyst än den på sistone blev. En stillsam, sansad och enkel man, som inte begärde något större av livet än att utan alltför stora bekymmer få sköta sitt lilla företag, ha en kärleksfull omsorg om sin familj, kunna göra rätt för sig och i övrigt låta sig nöja med en tillvaro utan större anspråk. Men det blev honom förmenat. Så länge han orkade, kämpade han tappert för sin och de sinas existens under motgångar, men dock under uppehållande av en tukt och soberhet i sin personlighet, som vittnade om en länge uthållig karaktärsstyrka i prövningarna. Men – som en god vän till honom sagt mig – de långvariga svårigheter av ekonomisk art, som omgävo honom och hindrade hans företagsamhet som köpman, gjorde honom de sista åren liksom försagd och oförmögen att få ett fast grepp om vad han ville, borde och kunde göra. I den moderna tidens köpensksmetoder och hårda konkurrens förmådde han inte följa med – han hörde ju inte heller till ungdomen, utan hade fyllt de 60 när han gick bort.

Eljest var han i yngre och lyckligare år en sällskaplig och umgängesglad man. Till Jönköping kom han för 30 år sedan och grundade sin affär efter att förut ha varit anställd hos Nordiska Kompaniet. Här i staden åtnjöt han sina

yrkesbröders förtroende, vilket framgår av att han i 13 år var ledamot av Jönköpings köpmannaförenings styrelse. I Par Brikoll trivdes han bra. Han intogs i sällskapet redan 1904, fick 9:e graden 1925 och tjänstgjorde några år som providör. Må vi minnas honom som en sympatisk och vänfast broder, värd vår vänskap och med rätt till vår broderliga medkänsla.

+ + +

Envar av oss har väl någon gång, någon skymningstund unnat sig njutningen att, omsvept av tystnadens ro, sitta och lyssna till tickandet av en klocka, som långsamt utmäter tidens gång. Gatans sorl dör liksom bort med den svinnande dagen och man sitter där och hör – utan att medvetet höra – hur det gamla urverket dröjande och varligt lägger minut till minut och när tiden är inne med ett trött och mödasamt surrande i det åldriga slagverket liksom förbereder sig på att låta de spröda timslagen klinga. En sådan skymningstimma i rofylld stillhet kan bli en sällsam högtidsstund i en tid, då jäktens och hetsens rekord jaga varandra och en sekundseger är en bragd, som utropas i alla högtalare.

Man skulle vilja säga, att i en sådan tid är förmågan och lusten till inre samling, avspänning och stilla begrundan också något att sträva efter. Det ger ingen gloire i rekordtabellerna och ibland fartens hjältar, men belöningen är i alla fall av betydande värde. Man lär måhända känna lite mer av sig själv, och den bekantskapen kan ha sin nytta. Gnoti seavton – känn dig själv – det var ingen dålig maning av den hellenska levnadsvisdomen. I den snabba livsfart som numera hålles ges det så föga tid till självprövning och korrigerings av personlighetens felriktade el-

ler förslitna lager. Har inte tid till sådant – det är väl oftast inte den medvetna ursäkten. Men må tro om det inte likväl är så. Vi ge oss inte tid. Komediförfattarens satir över ”Den stundeslöse” har blivit ganska allmängiltig. Nästa etappmål – det har blivit det kroppsliga och psykiska maskineriets lösen i denna de snabbgående motorernas tid.

Detta är att beklaga, ty både maskinerna av stål och de av materia och ande bli alltför snart trötta av sina hastiga varv. Läkarvetenskapen har åtskilligt att säga om faran av fartens, av jäktens hårda slitage på den mänskliga mekanismen. Vi nödgas offra miljoner på sjukhus för både kroppar och själar, och tidens hets har en ofantlig skuld till 1000 sinom 1000 människors alltför tidiga förslitning.

Tiden flyr – det tyckte människan också på den tiden, då inga elektriska strömmar blixtnabbt ilade genom koppar-kablar och människan icke kunnat ens drömma om, att hennes ord skulle kunna höras på andra sidan jordklotet i samma stund de blevo uttalade. Men är det inte i själva verket vi själva som driva på tiden, som jaga den till de rekord, vilka halvt om halvt komma oss att tappa andan. Vi förmå icke bjuda solen att stanna såsom undret skedde i Ajalons dal, men om vi vilja, så förmå vi nog bjuda tiden att då och då hejda sin färd och fart för att ge oss en stund till kroppslig vederkvickelse och själslig vila. Jag tänker mig, att vid många tillfällen läkaren helst skulle vilja slå igen sin farmakopé och ordinera avkoppling från den moderna livsförsejls grandprix-fart, om han bara kunde hoppas att rådet bleve följt. I södern möter ofta den där mer än hos oss i Norden behövliga maningen: *Soyez bons pour les animaux* – var barmhärtig mot djuren. Men den rastlösa

människan är överallt grymmast mot sig själv. Hon skulle mot sig själv handla klokt och barmhärtigt, om hon då och då sloge ifrån gasen – om jag så får uttrycka det – stoppade upp maskinen och satte sig ner på livsvägens grönskan-de dikesren för att en stund i ro njuta av Guds skapade vackra värld och för att lära bättre känna sig själv och sin färds mening och mål. Ja, ur rent praktiska synpunkter är det för en man och samhällsmedborgare, som för sin egen, sin familjs och sin livsgärnings skull har plikten att väl vårda sin kroppsliga och andliga hälsa och vigör, för honom är det högeligen angeläget, att han icke låter tidens hets bli sin herre och tyrann. Snabb takt – låt vara, men inte trældom under en hälsovådlig jäkt. Där må självbevarelse-driften bjuda oss att på lämpliga mellantider stiga av det moderna livets expresståg och på sidan om färdevägen lyssna ut emot höga och klara rymder, där minnena dväljas i stillhet och ro, där eftertanken och självbesinningen få göra sig hörda, där framtidstankarna växa upp i en atmosfär av livsglädje, verksamhetslust och drift att skapa något nytt och nyttigt för individen och samhället.

Vad lyssna vi till bakom de spröda ljuden av det gamla urverkets gång. Det kan vara så många olika slags ljud och röster, underfulla eller vardagliga, manande eller skrämmande, stolta eller försagda. Livets och dödens röster. Ty även döden har en stämma, som höres både i tystnaden och tvärs igenom dagens buller och larm.

Vad är det för sällsamma ljud vi kunna få höra ur novemberskymningen? Låt oss lyssna!

I fjärran stiga tonerna av svensk fältnusik med förstämnda trummor mot blodröda aftonskyar. Dovt och dämpat

klagande över förlusten av en man och konung, vars liv gavs som offer för tros- och samvetsfriheten. Ur Lützens fuktiga morgondimmor steg frihets och humanitetsidealet fram i ny klarhet och glans. Den 6 november 1632.

November – sorgemånad....

Ditt tempel är mörkt och lågt är dess valv,
 Allhelgonadag!
 Där slocknar sommarens hymn som ett skalv
 av klämtande slag.
 Sin mantel river den svarta sky,
 och lundarnas bleknade trasor fly,
 och natten mässar om allt som dött,
 allt hö, allt kött.

Det faller ett enstaka skott i novemberkvällen och ett huvud sjunker ljudlöst ner i löpgraven. Därefter vinternattens isande tystnad över ett olyckligt och förött land. Den 30 november 1718.

Vad är det för en sällsam trumpetsignal, som skallar genom Compiègne-skogen. Eld upphör – blåser den. Där bröt en fredens och hoppets stråle fram ur långa, bittert långa och blodiga års svarta molnhimmel. Den 11 november 1918 – den okände soldatens dag.

Det dagas ånyo, det klarnar så vitt,
 det blånar så vasst,
 det växer en värld ur förgängelsens mitt.

sjunger den nutida skaldens hösthorn. November – icke blott sorgemånad utan också glädjemånad. Ur töcknen fram-

trädde en gång i dessa dagar för 450 år sedan namnet Martin Luther. Det var en stjärna, som ur tidens mörker och vånda sprang opp som ett befrielsens budskap – budskapet om befrielse ur andlig träldom. Ett budskap fyllt av ljus och glädje mitt i novembermörkret.

Ja, mörkret viker omsider när tiden är inne. Det må ha vilat än så tungt över världen – men trots allt kommer det en dag, då ljuset bryter fram igen ”Nocte nam ex nigra nascitur alma dies” – ty ur den svarta natt födes den ljuvliga dag. Det växer en värld ur förgängelsens mitt, ur världsförödelsens vånda. Samma tanke tolkad av tungor, vilkas mänskliga stämmor åtskiljas av årtusenden.

Kring den okände soldatens grav under Triumfbågen rulla i novemberdiset dova trumvirvlar, dofta dyrbara blommor, klirra vapen, glänsa uniform och talas stolta ord om tapperhet och plikt. Mort pour la patrie – död för fäderneslandet står det ristat på gravhällen. Men låt oss också lyssna till en annan novemberklang, som tonar ut över höstligt stilla nejder – kyrkklockornas gång över mången okänd soldat på fredens fält, över trofasta hjärtan, som levde och dogo – även de – på sitt sätt för fäderneslandet, för hem och härd, i vardagslivets anspråkslösa värv. Talar inte den klangen på något eget sätt till våra sinnen. En kyrkklockas malmtön är fredens och fridens och vilans stämma. Samma ton tickar i den gamla klockan, som med sitt spröda slagverk mäter tidens flykt och sjunger om hem och ro – men också påminner därom, att människans års tal är ganska kort.

När vårt livsur är nedgånget, bli de allra flesta av oss

förr eller senare – några nästan genast – okända och glömda soldater på fredliga griftegårdar. Viktigare är dock att vi, medan vi voro soldater i strid på livets vädjobana, förhöllo oss tappert och troget, vare sig våra order hade större eller ringare betydelse. Ty trohet i det lilla är också äkta trohet. Och kärleken mätes icke efter mått, utan efter arten och uppriktigheten: –

”envar profetia och sång skall förgå
 som en fläkt, som en rök på förgängelsens bud.
 Men allt som av kärlek är fyllt skall bestå
 och leva och vara hos Gud”.

Jag tror att denna diktartanke också är en god brikollistisk tanke. Den flyr icke livsglädjen och den vittnar om en sann och ädel humanitet, som också är brikollieriets egendom.

Och härmed, Högst Uppsatte styrande Mästare, har jag slutat mitt värv att ägna några enkla kransar åt minnet av våra bortgångna bröder. Må de vila i frid!

+ + +

G Å S V I S A

Jönköpings Par Bricole.

Den 12 November 1933

av Karl-Axel Fried.

Mel. "Fjäriln vingad"

Mig förlåt jag nu tar ordet,
men en skål jag dricka vill
för en aktad gäst vid bordet,
det hör artigheten till.

Ni nog undra väl förresten,
vem det vara kan, gunås,
denna högförnäma gästen?
Jo, det är en fröken Gås!

Ifrån Skånes vida slätter
i november varje år
kommer hon och oss försätter
i lukullisk fröjd, gutår!
En högst uppmärksammad fröken
denna tid är gåsmamsell
båd' på borden och i köken
och en kär gäst här i kväll.

Se, på fatet hur hon tronar
lik en drottning i sitt krås!
Våra skåningar sig gonar
liksom satta i hypnos.

Man må tillstå, att hon väcker
här vid bordet sensation
där hon ligger grann och läcker,
Ja, hos mången ock passion.

Såsom bordsgäst här i nordens
fröken Gås är nummer ett,
detta trots att hon är vorden
helt renons på allt slags vett,
men till skillnad från sin namne
av släkt homo sapiens
vid vårt bord hon gärna hamne
må trots brist på intelligens.

Ändock har hon väl som ingen
spritt kulturen i vår värld.
Pennan uti gåsavingen
präntat mång' avhandling lärd.
Hon från hungerkvalprocessen
mänskan räddat mången gång.
Kapitolianska gässen
frälsat Roma med sin sång.

Mången gång dock hennes snatter
bondens lugn har stört på jord
liksom skvallertantens tjatter
nästan rykt' vid kaffebord.
Summan utav kardemumman
torde dock den vara väl,
att en gås som kaffegumman
klyver näbb men saknar själ.

Slanka linjen nu för tiden
är ju mäkta populär,
men för gåsen ej zufriedent
man med magerheten är.
Vi likt fader Mårten sätta
värde uppå hennes hull,
ty en välgödd gås med rätta
är väl värd sin vikt i gull.

Fatten, bröder, nu pokalen
med det röda fluidum
och den enligt ritualen
tömmen så ad libitum.
Skål för gåsen! Eftertraktad
såsom mål, ej som idol
och som död väl mera aktad
än i livet. – Gåsens skål!

Drickom, bröder, gåsens skål!

ooOoo

Högtidstal
på
BARBARADAGEN
den 2 December 1933.

Av
R. C. M. Kaptenen G. Pantzerhielm.

Mina Bröder!

Det kanske förefaller, som om jag, vilken i dag blivit utnämnd till Hederskommendör och mottagit Förtjänstkorset och alltså i någon mån borde vara bevandrad i Bricoleriets mysterier, skulle ställts inför en synnerligen lätt uppgift, då jag av Styrande Mästaren utsetts att till vår älskade och vördade Moster Barbara framföra Brödernas hyllning på Högtidsdagen.

Detta vill jag dock i viss mån bestrida, ty den, vilken liksom jag under många år hört olika Bröder på ett lysande sätt framföra vår hyllning till Barbara, känner sig med rätta ganska enkel inför den förelagda uppgiften.

För att emellertid grundligt sätta mig in i härmed sammanhängande omständigheter, tog jag från min bokhylla med Nordisk Familjebok årgång 1876 och läste följande:

Barbara, helgon, led martyrdöden omkr. 236. Hennes fader, en fanatisk hedning, dödade henne med egen hand, men träffades i detsamma av blixten, varför B. åkallas särskilt i åskväder. Hon är artilleriets skyddshelgon.

För visso torde Familjebokens Barbara och vår Moster ej kunna vara samma person, ty som Barbara kommer oss till mötes inom arbetsgraderna framstår hon genom sin vandel, dock vare det mig fjärran att vilja förneka hennes goda hjärta, just icke omstrålad

av någon helgongloria. Att artilleriets skyddshelgon heter Barbara var emellertid, trots mina 30 år som artillerist i Kungl. Maj:t och Kronans tjänst, för mig en fullständig nyhet. Mina vördade förmän och lärare hava aldrig upplyst mig om detta märkliga förhållande, lika litet har jag i de otaliga reglementen och instruktioner, som jag under årens lopp varit tvungen att taga del av, funnit en så intressant och värdefull upplysning.

Alltnog, härigenom kom jag att i viss mån sammankoppla Barbara med min dagliga militära verksamhet, och blev detta vid ett tillfälle idag mig till ovärderlig hjälp. Jag beslöt nämligen att nu i eftermiddag söka komma i förbindelse med Moster, för att få höra litet om hennes syn på dagens frågor, men visade sig detta lättare sagt än gjort.

Först ringde jag upp C.M. och frågade om han haft någon förbindelse med Barbara, varvid han svarade, att det hade han visserligen haft, men att här måste vara något galet i år, ty hon hade ringt upp honom och mycket syrligt frågat, om hon verkligen skulle bliva ihågkommen av Jönköpings P.B. på Högtidsdagen. Vad som gjort gumman på misshumör, hade han emellertid ej kommit underfund med.

En förfrågan hos portieren på Hotellet gav negativt resultat.

När så min tjänstgöring för dagen slutat begav jag mig själv ned till staden för att uppsöka Barbara. Först gick jag hit, men kunde icke finna henne någonstans. Lagerkvist hade ej heller sett till henne, men påminde sig att för en stund sedan, då de tjänande Bröderna i sitt arbete med tempelsalens iordningställande tagit sig en liten paus, och som sanna Bacchi tempeltjänare svalkat sig med en förmiddagsgrogg nere i kaféet, hade de vid återkomsten märkt att någon varit inne i klädkammaren och rotat. Ingenting hade emellertid försvunnit. Jag undrade om detta möjli-

gen kunde vara ett spår efter Barbara, och begav mig ner till portieren, men han hade fortfarande icke lagt märke till någon dam, som motsvarade min beskrivning på Barbara. Nu lade jag plötsligt märke till Hotellets minste, men synnerligen vakne piccolo, som riktigt darrade av otålighet, och på min fråga meddelade, att han för en stund sedan, då han var ute ett ärend, sett en dam, som mycket väl kunde vara den jag sökte, gå in på Sidenhuset.

Vid en förfrågan i telefon erfor jag att Barbara tydligen varit där. Hon hade sett på alla möjliga sorters klädningar, men icke gillat någon och tydligt visat sitt misshag, då hon lämnade affären. Vart hon tagit vägen hade ingen lagt märke till.

I denna situation tillgrip jag mina militära kunskaper för att uppspåra Barbara. Forna tiders fältherrar fingo med de oftast knapphändiga underrättelser, som inkommo om fiendens förehavanden, i stor utsträckning lita till sin känsla och handla därefter. Annorlunda ställer sig saken i våra dagar, vars krigföring, taktiken, är lite känsla, men mest matematik. Då jag lämnade kasernen hade jag lyckligtvis kommit att taga med mig min stora portfölj, som innehåller logaritmtabell, räknesticka, tabell över svenska streck, blanketter, mätplan och mätsektorer samt allt möjligt annat artilleristiskt vetande, som säkerligen särskilt skulle fröjdad den store klassikern Brodern Greén. Jag slog mig alltså ned i Hotellets hall och började att våldsamt jonglera med koordinater och \int , integraler och differentialer, formler för hyperblar och parablar, och ur allt detta uppkom såsmåningom den ena ekvationen skönare än den andra. Lösningen närmade sig. En sista hyfsning av ekvationen. Insättande av de förut erhållna y - och z -värdena och som i eldskrift står svaret: $x = \underline{\text{Lord Raglan}}$.

Att Moster hade några sorts klädbestyr för sig var ju klart

efter vad jag förut lyckats få reda på om hennes förehavanden, men vad i himmelens namn kunde hon ha hos Lord Raglan att göra? Det gjorde emellertid detsamma, matematiken hade sagt mig var den sökta skulle finnas, och jag fann henne också där intensivt upptagen med att studera smokingkostymer. Jag steg fram och hälsade. Barbara besvarade min hälsning ytterst avmätt och ignorerade mig fullständigt. För att emellertid komma till tals med henne, framkastade jag en fråga, om hon vore ute för att köpa nya gåbortskläder åt Silenus. Med en röst, som darrade både av förtrytelse och förakt, svarade hon att jag likaväl som hon visste att skändliga kalmucker mördat den snälle och rare Silenus, varför han inga kläder behövde. Hon själv däremot var i verkligt behov av kläder, särskilt med tanke på hur futtigt P.B.:s intendent i många år skrudad henne, och att hon mycket väl hade reda på hur en dam i hennes ställning i våra dagar borde vara klädd. Jag lovade henne att tala med intendenten, så att hon till våra sammankomster i arbetsgraderna nästa år skulle bliva mera ståndsmässigt ekiperad än hitintills, bara hon ville följa med mig till en plats, där vi mera ostört kunde samspråka. Efter mycket om och men följde hon slutligen med mig, och vi gåvo oss av ut på hamnpiren, där jag hoppades att Vätterns svala vindar måtte lugna hennes tydligen upprörda sinne.

Mosters humör befann sig långt under nollpunkten och alla försök att få samtalet igång strandade. I min nöd erinrade jag mig några praktblommor ur en diktsamling utgiven i början av 1890-talet, som jag hoppades på ett eller annat sätt skulle komma henne att reagera, varför jag citerade:

Svart står min klippa i nattsvart snö,
Svartblåa korpar kretsa däröver.
Dödskvald sig vrider den svarta mö,
Letar vallmo bland svartan klöver.

Här stannade Barbara och stirrade på mig som om jag vore en hopplös dåre, varför jag djärft fortsatte:

Vit står min sten i blomstersnö.
 Guldvita duvor kretsa däröver.
 Leende vandrar min vita mö,
 Letar liljor bland vitan klöver.

Jaså, Du har blivit galen också, fräste Barbara. Tacksam över att jag äntligen fått henne att tala frågade jag milt och undergivet, vad det för övrigt kunde vara för fel på mig, eftersom jag tydligen till råga på allt möjligt annat elände också gått och blivit galen.

Och nu mina Bröder brakade det låss på det sätt som endast är en retad och svartsjuk kvinna möjligt. Att ord för ord återge allt vad jag fick höra är stört omöjligt, men summan av karde-mumman skall jag relatera.

Alla karlar äro otrogna och vi Bacchi Riddersmän äro ej ett dugg bättre än andra. Hör och häpna. Liksom Israels barn en gång i tiden lät Aron göra dem en finare avgud i form av en gyl-lene kalv, hava vi begått samma dödssynd. I somras, i augusti, samlades vi nämligen i det mörkaste Småland, på Trollebo, till ett Bacchi Riddarkapitel, varom Barbara icke blivit underrättad. Hon hade emellertid fått nys om saken och varit närvarande. I vår slutna krets upptäckte hon en förklädd kvinna, och gripen av de hemskaste aningar följde hon måltidskalasets vidare utveckling, för att fullständigt förkrossas, då Styrande Mästaren under Brödernas jubel korade värdinnan på Trollebo, Fru Ingrid Lothigius, till allas vår Hedersmoster. Efter denna fruktansvärda handling, som dödligt sårat Barbaras heligaste känslor ansåg hon det omöjligt att fortsätta samvaron med dylika förrädare och avgrundsandar.

Ja, mina Bröder, där stod jag nu på själva högtidsdagen med

en vild och hysterisk Barbara, som på det bestämdaste tog avstånd ifrån oss. I mina tankar instämde jag då med en gammal hedersvärd borgare här i staden, som en gång för länge sedan i en ytterst kritisk situation lär hava yttrat: ”Nu är kaffet kokt”.

Nåväl, även den vildaste häst kan tämjas bara man har tålamod och det rätta handlaget, så ock allas vår Moster. Såsmåningom lyckades jag också att lugna henne och få henne att förstå att hon i sin fruktansvärda svartsjuka icke varit i stånd att fullt följa händelsernas utveckling på Trollebo och därför icke uppfattat när Styrande Mästaren förklarade, att hädanefter när vi firade Allas Vår Moster Barbara, skulle vi även med tacksamhet tänka på vår Hedersmoster, Trollebos förtjusande värdinna.

Barbara hade således fått vår vackra sommarsaga fullkomligt om bakfoten och fördömt oss. Saken blev emellertid nu upplärd och Moster har åter inneslutit oss i sin bevågenhet.

Klockan hade emellertid under allt detta skenat undan, och jag måste skiljas från Barbara, utan att medhinna den avsedda intervjun i dagens frågor. Hennes klädfråga hunno vi emellertid att ytterligare dryfta och hon höll styft på en smoking, trots min förmodan att Bröderna säkerligen ej önskade få se henne komma skrudad på ett sätt, som vi anse det manliga släktet förbehållet, och när vi nu i kväll hylla vår älskade och vördade Moster Barbara, önska vi med traditionens makt och trots alla modärna strömningar bibehålla henne så, som vi inom vårt lysande Bricoleri lärt känna henne. En Moster i stil med den funkistid våra sångare nu komma att skildra i toner, torde vi undanbedja oss.

ooo0ooo

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole
den 11 November 1934

över:

Josef Jacobsson

Axel Österberg

Otto August Garibaldi Stålhammar

Axel Molinie

Frans August Helling

av

Wilhelm Lothigius.

R.P.

Det kan hända, det har väl hänt oss alla någon gång, när vi vandrat på ensamma vägar, att skogen, slätten, den stjärngnistrande himmeln plötsligt slagit oss som endast en slöja, en obestämd förlåt över ett dunkelt anlete. Liknande förnimmelse hava vi, när budskapet kommit att en vän, en broder gått bort, eller när vi stå inför en öppen grift. Vad vi då känt, detta ordlösa intryck av en olösbar gåta, är vad de gamle kallade ”stupor philosophicus”, den filosofiska häpnaden. Denna känslöfornimmelse leder ej sällan till sökande, sökande efter sanning och förvärvande av kunskap om den värld vi leva i och aning om vägen bortom det förgängliga.

Den, sunda, friska människan beundrar skönheten av den skådeplats, där detta liv blivit kallat att utveckla sig. Denna nakna jord, dit människan blivit kastad naken, enligt Plinii melankoliska uttryck, tyckes tvärtom, om man betraktar den med ett välvilligt öga, vara en hänryckande vistelseort, där allt

är ordnat efter önskan, till ögonens förnöjelse eller behovens tillfredsställande. Berg omväxlande med dalar, en skymt av en sjö, en glimt av en å. Vackra skogar och välbyggda städer; solen för att upplysa arbetet och värma blodet i våra ådror; nattens milda klarhet, för att inbjuda till vila eller begrundande, sådana äro de under, som människans hemvist har att uppvisa, detta hus, som den eviga handen byggt i okända tider, på det att det en gång skulle prydas och förskönas av dess förnämsta skapelse. Det är där, som människan bor, omgiven av en mängd varelser, levande som hon, vilka sprida rörelser och omväxling överallt, vilka tjusa inbillningen och ögonen genom de förvånande motsatserna av sina former, sina färger, sina instinkter och sina lidelser. Jorden är liksom en folkrik stad, där miljoner varelser arbeta och sorla, en skådebana, på vilken ett oändligt drama oavbrutet uppföres, vars enhet undgår oss och vars handling, liksom de kinesiska poemerna, mitt igenom tusende varandra korsande episoder, framgår mot en upplösning, som ingen anar.

På denna skådeplats utvecklar sig människans liv, vilket, mellan två alltid lika gränser, födelsen och döden, omväxlar i oändlighet enligt ödets och slumpens oräkneliga tillfälligheter.

För flertalet människor består livets innehåll och intresse i de tilldragelser, varav det är uppfyllt, hälsa eller sjukdom, arbetet, företagets lyckande eller misslyckande, ställningens förändring, åldern, resorna, lyckträffarna, med ett ord alla dessa växlingar, vilka giva anledning att säga, att ödet är blint, och vilka tyckas utdelade enligt en likgiltig gudoms sorglösa nyck.

Man bevistar sitt eget liv liksom ett skådespel, vars upplösning man söker att glömma. Ehuru de stora äventyren icke äro vanliga, finnes det alltid något mer eller mindre okänt i

allas vår tillvaro, och detta okända retar och underhåller nyfikenheten. Utan tvivel är denna oreda, detta av och an, denna episodernas mångfald, ingenting annat än – ytan av livet.

Men det är dock denna omväxling i det mänskliga livets tilldragelser och företeelser, som gör att människosläktet har en historia, att folken hava sin historia, att de stora männen hava sin och att slutligen en och var av oss vanliga människor har sin särskilda historia. Vårt livs historia, liksom all historia, framskrider i tiden. Detta ständiga framskridande har ofta blivit liknat vid en flods vatten, som oupphörligt växlar, och det är icke utan svärmod, som vi tänka på denna vår tillvaros ovaraktighet.

Om det är sant att säga, att människan endast genom en omärklig tråd sammanhänger med varat, och att hennes liv, en Pascals uttryck, är inbegripet i en beständig flykt, bör man dock erkänna, att naturen på ett beundransvärt sätt givit oss ersättning därför genom att tillåta oss att leva i framtiden genom förutseende och genom hoppet. Minne! Minne! bild av det förflutna livet! Skugga av det, som icke mer är! Försvagade återljud av våra fröjder och av våra sorger, av våra önskingar och av våra ansträngningar, vem kan beskriva, vad den förlämnar den närvarande stunden, vad behag den skänker de stunder, som äro för alltid förbi. Allt efter som tingen avlägsna sig ifrån oss, antaga de ljuvare och finare skiftningar, liknande höstens färger, en symfoni av behagliga färger. Vi älska alltid, men vårt förflutna liv är vårt närvarande liv. Undantag av vilka jag åtminstone känner ett äro sällsynta och förutsätter ett helt och fullt tillvaratagande av vad nuet bjuder. Lyckan?

Vi andra fira i vår inbillning det förgångnas år, liksom man firar gamla återfunna vänner på de ungas bekostnad. Vad

de voro roliga den tidens nöjen. Vi glömma de törnen, som vårt lynne inblandade däri. Vad de voro obetydliga dessa bekymmer i jämförelse med de närvarande. Vi glömma, att vi talade på samma sätt, när dessa bekymmer voro närvarande, och när vi jämförde dem med de förgångna. Stundom tyckes det förflutna åter framträda i det närvarande, de brustna trådarna knyta sig på nytt, vi påbörja ånyo det, som vi trodde för alltid vara slut; detta är en av livets högsta fröjder. Den mänskliga tillvarons bräckliga vävnad får då en viss styrka och grundlighet.

På samma gång livet anstränger sig att ånyo gripa sig självt i det förflutna genom minnet, åtminstone att kvarhålla några spillror därav, njuter det av sig självt i framtiden genom förutseendet och genom hoppet. Hoppet är den store hugsvalaren; det framhåller för oss framgången, välmågan, friheten i vilan; och ehuru varje dag och varje år berövar oss något av dessa oskyldiga förhoppningar, ehuru dessa förmåner ständigt undflyr oss, eller, en gång uppnådda, icke giva oss, vad de lova, upphöra de likväl icke att locka oss ända till den dag, då vi skola umbära allt, och då det icke mer finnes någon framtid.

Livets historia sönderfaller i flera avdelningar, som man kallar åldrar, och alla tiders erfarenhet har i allmänhet åtskiljt fyra, barndomen, som är förtjusande, ungdomen, huru skön är icke den? men varken den ena eller den andra äro i och för sig tillräckliga, den mogna åldern allena kan göra anspråk på beständighet, om något skapat kan vara beständigt. Ålderdomen, när den är frisk och vis, är livets sista efterskörd, aftonen av en vacker dag.

Glömmen ett ögonblick smärtan, glömmen sjukdomen, glömmen fattigdomen, glömmen döden, om I kunnen det, vilket härligare poem skulle väl inbillningen kunna skapa än det, som börjar med barndomens leende och okonstlade lekar, som utvecklar sig genom

ungdomens känsloliv och förhoppningar, som utvecklar sig genom mannaålderns handlingar och strider och som upplösa sig i ålderdomens minnen och frid?

Allt tillropar oss således, att livet är en förmån, det är en förmån att skåda himmelens sol, att inandas den närande och uppfriskande luften. Man måste älska livet, detta är otvivelaktigt. Men sedan vi sagt oss, att livet är gott och behagligt, sedan vi med omsorg samlat alla de fördelar, som det kan bjuda oss, måste vi besluta oss till att erkänna, att det vilar på förgängligheten, och att dess grund utgöres av smärta. Man erinra sig skaldens ord:

”Det är en hård, men en gudomlig lag,
Som världen gammal, gammal såsom ödet,
Att olyckan skall giva oss sitt dop,
Att allt till detta hårda pris skall köpas.
Till mognaden behöver skörden dagg;
Att leva och att känna, mänskan tårar.
En bruten kvist är glädjens sinnebild,
Än fuktig utav regn och täckt av blommor.”

Smärtan giver styrka: detta är uppenbart, emedan vi icke förvärva styrka annat än genom ansträngning och övning, och emedan all ansträngning i viss mån är smärtsam. Vidare lär oss smärtan att fördraga. Den, som aldrig lidit, och som oftast fått sina begär tillfredsställda, blir deras slav; han har ingen makt över sig själv, tingen behärska honom och rycka honom med sig. Smärtan upplyser oss snart, att icke allt lyder oss: Att börja med förvånar hon oss, sedan nedslår hon oss, men dessa olika prövningar äro övergående och vi lära oss i bästa fall att göra oss förtroliga med henne, att möta henne med fattning, att i vår ordning behandla henne strängt och hårt.

Man har frågat vilka äro mänsklighetens största smärtor.

Måhända hava de intet gemensamt mått, och kanske är en var av dem den livligaste i det ögonblick man erfar densamma. Om vi icke taga i betraktade utomordentliga och namnlösa olyckor, som överskrida alldaglighetens gränser, tror jag, att ingenting kan jämföras med dem, som uppstå hos föräldrarna vid åsynen eller befarandet av deras barns olyckor. Nej, livets hårdaste prövningar, kampen mot eländet, sjukdomens pinsamma plågor, egenkärlekens, ärelystnadens, de gäckade förhoppningarnas bitterheter, nej ingenting av allt detta kan vara jämförligt med ett hjärtas marter, vilket fruktar för barnens hälsa, för deras liv, för deras lycka, för deras heder. Och vad skall man säga om deras förlust? Här är människohjärtats Golgatha.

En smärta, som träffa oss ofta, är förlusten av en broder, en vän. Ena dagen en vänlig nick, det outsägliga i en blick, i ett trofast handtag, dagen därpå underrättelsen att vännen gått över den gräns, vare sig ingen återvändo finnes.

Samma fråga ställa vi då; bävande för svaret. Vad är meningen? Vad åstunda vi? I avvaktan på svaret och i begrundan av livsgåtornas fruktansvärda problem, desto sannolikare förekommer det, att människan åstundar något, som icke finnes här nere, att hennes hjärta är större än hennes jordiska öde, och att det av alla sina krafter strävar till ett mål, som överstiger själva dessa krafter. Att livet äger ett värde, som är förträffligare än alla världens fördelar, detta är mig omöjligt att icke antaga eller ock förlorar sig allt, i mina ögon, i en ändlös natt. Livet utan Gud är den största och på samma gång sorgligaste av mysterier. Jag vet ingen, som min själ icke vore beredd att föredraga hellre än denna.

+ + +

Dessa tankar, mina Bröder, ofullständigt sammanförda, har

jag velat framföra i denna stund, minnesstunden vid altaret där våra bortgångna bröders namn finnas inristade.

Här från denna plats, där jag nu står och på denna årens dag har under många år en ordets mästare och av humanitetens anda begåvad broder på ett oförlikneligt sätt tolkat broderskänsla inför brodersminnet. För min del har jag därvid räknat denna stund till en av årets främsta högtidsstunder, och det är med bävan jag nu av förhållandena därtill tvungen har skrudat mig i min företrädares, som vi hoppas, tillfälligt avlagda mantel.

Bland de under året bortgångna bröder, som vi alla väl bäst minnas, som vi ha det mesta att tacka för genom deras insats i vårt föreningsliv nämner jag Musikdirektören Josef Jacobsson och Styckjunkaren Axel Österberg.

Musikdirektören Josef Jacobsson

var född 1870 i Stockholm och var sålunda vid sin bortgång den 6 juni 1934 64 år gammal. På sin 12:te födelsedag blev han ”spel-mannen” vid Svea livgarde och passerade sedan sina grader via Skaraborgs regemente och Andra Göta artilleri till Smålands artilleri, där han blev musikunderlöjtnant 1911 och musikdirektör 1920. Jönköpingsbo blev han 1898. Han erhöll löjtnants tjänstegrad 1920, blev vasariddare 1924 och fick kaptens tjänstegrad 1926. Sistnämnda år avgick han med pension från sin tjänstebefattning och var därefter musikdirektör i Smålands arméartilleriregementes reserv. Inom orden verkade han först i Göta P.B. och transporterades därifrån hit 1898. Erhöll 4:de graden 1899, 5:te 1902, 6:te 1905, 7:de 1907 och blev på vår loges 50-årsjubileum den 12 oktober 1929 utnämnd till Riddare av Gyllene Korset. Han innehade Eklövskransen. Vi minnas honom här främst i hans mångåriga egenskap av Koral Intendent.

Som anförare och chef för Smålands artilleriregementes musikkår var direktör Jacobsson högt uppskattad. Vidsträckt och äkta popularitet vann han som dirigent under många år för Orfeus kören. När han uppträdde i spetsen för sina sångare, visste varenda människa i Jönköping, att hans sångarglädje, hans utmärkta, genommusikaliska ledning och ambition gjort Orfeus till den förnämliga manskör som den är. Han var också älskad av sina sångare. När ”Jacob” fattade taktpinnen och dirigerade på sitt säreget småmysande och gemytliga sätt, så blev han ett med sin kör, ryckte den med sig och ryckte publiken med sig. På samma sätt förhöll det sig med hans insatser som ledare av orkesterföreningen i staden under åtskilliga år. Han ägde förmåga att elda och entusiasmera. Och hans älskvärda personliga egenskaper funno för hans sång och musik liksom för honom själv massor av goda vänner. Musikaliska Akademien betygade honom för några år sedan sin uppskattning genom att göra honom till associe. Man kan också säga, att han var med starka band av vänskap och popularitet associerad med denna stads breda befolkning, som så många gånger i många år rönt glädje av hans konst, ett utflöde av hans egen vinnande personlighet.

Dödsbudet var långt ifrån oväntat. Sedan flera månader före sin död visste dir. Jacobsson, att den svåra sjukdom, varmed han drogs, magkräfta, skulle kräva hans liv omkring midsommartiden. Han bar vetskapen med stoiskt lugn, fast hans sista levnadsveckor voro prövande på grund av sjukdomens natur.

Par Bricole skall länge med saknad minnas sin ”Koral-intendent”. Det var en speleman och sångare, vars ljusa lynne och goda hjärta spred glädje omkring sig, som fått sluta sina dagar.

Vi söka sammanfatta, vad vi känna, när Ditt minne nu, käre

Broder, står gripbart inför oss i kväll.

Giv hit en bågare med ädelt vin
 Stäm lyrans strängar till en vacker visa,
 Ty ej med klagan eller tröslös min,
 Det höves, Jacobsson, Ditt minne prisa.

+ + +

Hur väl jag minns den första gången,
 Jag satt vid Ordens glada tempelrund
 Och hänryckt lyssnade till ordenssången
 En härlig stilla andaktsstund.

+ + +

Och allt se'n dess, var gång den klingar,
 Mitt blod blir varmt, min syn blir ljus-
 Och nu i kväll dess eko bringar
 En hälsning från de dödas hus.

+ + +

Josef Jacobsson! Om blott jag kunde binda
 Vart solljust minne till en vacker krans,
 Hur tacksamt kring Din vård jag skulle linda
 Dess gröna blad i Par Bricollisk glans.

+ + +

Styckjunkaren Axel Österberg

var född 1859 och var vid sin bortgång den 21 februari 1934
 75 år gammal. Redan som tjugoåring blev Österberg underofficer,
 ett ovanligt hastigt avancement. Han utnämndes till styckjunka-
 re 1895, kom hit till staden med Andra Göta artilleriregemente

1898 och avgick med pension 1910. I tjänsten ansågs han vara sträng, höll hårt på disciplinen och även på sin egen värdighet. Han ingav respekt och hade alltid över sig en viss pondus. Österberg ansågs särskilt i ungdomsdagar som en kunnig militär. År 1911 blev Österberg privatsekreterare hos dåvarande sekreteraren i Jönköpings läns hushållningssällskap härads-hövding Lindman, blev 1913 ordinarie expeditjonsbiträde i sällskapet och avgick med pension 1924. Han skötte sin syssla på ett synnerligen samvetsgrant sätt. Var, sedan han väl kommit ur de militära tagen att endast svara på vad han blev tillfrågad om, städse redo att hjälpa alla till rätta. Han blev sällskapets trogne väktare, på vilken man kunde lita i alla skiften. Händig, tilltagsen och aldrig ”onöddryg”. För sitt arbete i hushållningssällskapet blev han belönad med Pro Patrias guldmedalj.

Det var något av konstnärs- och idealistnatur i Axel Österbergs väsen. Han kom tidigt att intressera sig för folkdansrörelsen, som han arbetade för ända långt in i ålderdomen, entusiasmerande ungdomen, instruerande och själv deltagande - vid över 70 års ålder sågs Österberg ofta med i dansen, klädd i sin ståtliga folkdräkt. Han var i över tre decennier den sammanhållande kraften i folkdansintresset här i staden och har såsom sådan även skänkt mångt vackert inslag åt enkannerligen stadsparkens festligheter. Överallt i Jönköping och trakterna häromkring voro Österbergs insatser på detta område kända och högt värderade. Som en av de styrande i Svenska folkdansringen förmåde han göra sitt intresse och sin kunnighet nyttiga på mångahanda sätt. Och han gjorde det med en ungdoms entusiasm även då det gått stelhet i dansbenen. Konstnärsblodet tog sig också uttryck i målning - Österberg hade ingen skolning, men han hade ett bra sinne för form och färg och lyckades ibland riktigt bra med sina penselverk. Styckjunkare Österberg pådrog ibland sjöuniformen och var en

intresserad och verksam kraft i Jönköpings segelsällskap. Ännu på äldre dagar drog Österbergs steg gärna neråt hamnen, särskilt då vårvindarna över Vättern börja spela i båtarnas tacklingar.

Österberg inträdde i Par Bricoll 1910, avancerade raskt i graderna, fick 8:de graden 1916 och 10:de graden i Borås 25 mars 1932. Han erhöll eklövskransen 1919 och förtjänstkorset 1927. Han var i många år ordens intendent och Riddare intendent.

När han fick ordna med Par Bricolls teater och andra grejor - han var vår ordens "allt i allo", en hart när oersättlig intendent - så var han i sitt esse. Här kände vi en varm vänskap för den lugne och pålitlige mannen och vännen, vars humoristiska glimt i ögat förmådde bota eller lindra även svåra fall av rampfeber och f.ö. vittnade om en god och glad livssyn. Ingen torde någonsin hava hört honom fälla ett ogynnsamt omdöme om någon människa; aldrig ens om den, vars växlar han fick lösa. Han hade en otrolig benägenhet att alltid "skriva på", trodde alla om gott och fick vanligen betala. Spartanskt enkla voro hans vanor. Eldade ytterst sällan i sin lya, en f.d. ateljé i Lagerfeltska huset och levde f.ö. mycket sobert. Fridsam och from till lynnet, kunde han ibland, när det gick emot, tuta eld och läskade sig då med - alltid i enrum - en lång ramsa rätt så fula ord. En smula filosof. Hans livsuppfattning och uppträdande voro av beskaffenhet att ha prytt en man med vida bredare galoner på mössan än de han förvärvade.

Med Axel Österberg gick en älskvärd och försynt gammal man bort, som säkert inte hade en enda ovän, men många vänner, vilka en tid skola uppriktigt sakna honom och sedan bevara honom i ljust minne.

När vår vän och broder fördes till den sista vilan på Östra kyrkogården voro kring hans blomsterhöljda grav samlade c:a trehundra människor för att hedra den hädangångne vid hans griftefärd.

För manlig riddargärning, ädel strävan
 För sol i sinn', för redlig brodersbarm,
 För liv och lära utan svek och bävan,
 Vår orden ger sin hyllning, tacksam varm,
 Den skänkte Dig lotten - de benådades, de sällas
 Att stå som ynghing, när det stilla kvällas.

Vår orden minnes denna kväll med saknad och vemod ytterligare trenne bröder, som gått ifrån oss till ljusare oändliga rymder.

Majoren Otto August Garibaldi Stålhammar

föddes å det gamla släktgodset Salshult i Stenbergas socken av Jönköpings län den 22 november 1862 och avled den 22 februari 1934. Erhöll sin första officersfullmakt 31 oktober 1887 vid Kungl. Kalmar regemente, där han passerade graderna och utnämndes till major vid Kungl. Jönköpings regemente den 16 maj 1913 och kvarstod såsom sådan till uppnådd pensionsålder 55 år. Han var riddare av SO och VO. Åren 1908-1922 var han ordförande i länets skytteförbund, där han nedlagt ett synnerligen förtjänstfullt arbete. Skytteförbundets guldmedalj bär därom vittne. Efter avskedet var Stålhammar under åren 1919 till medio av 1921 direktör för Jönköpingsbygdens Sparbank. Avflyttade sedermera till Kalmar, blev befälhavare för Ölands landstomsområde och sekreterare i Röda Korsets kalmardistrikt. Han var i

mycket en officer av gamla skolan. Gick det galet med exercisen, och det gjorde det oftast, kunde något som liknade en svordom skingra den förtätade luften liksom en blixtnedslåg från ett hotfullt åskmoln. Och liksom åskmolnet efter urladdningen mången gång blir till en ljuslätt ulltapp, klev Majoren ned från himlastegen och blev människa mild och god och patriarkalisk. Han inträdde i vår orden 1905, erhöll 4:de och 5:te graden 1915, 6:te graden 1920 och 7:de 1921. Här inom ordensväggarna minnas många av oss honom som den gode och tacksamme lyssnaren.

Broder, Du har gått dit redan församlats Dina förfäder, en lång rad av trogna riddersmän, modiga krigare och goda fosterlandsvänner.

Majoren Axel Molinie

föddes å Torp i Jönköping den 17 maj 1868 och dog den 3 januari 1934. Han blev volontär 1885, underlöjtnant 1889, kapten 1904, erhöll avsked 1915 och blev samma år rullföringsområdesbefälhavare i Vimmerby. Utnämndes till major i armén 1919. R.S.O. Molinie gjorde sitt inträde i P.B. 2 februari 1886, erhöll 2:dra graden 1892, 3:dje 1898, 5:te 1899 och 6:te 1900, 7:de 1903 och 8:de 1904.

Det är endast några korta data om denna broder, några officiella milstolpar på vägen mellan vaggan och graven. De, som mötte honom på denna väg, erinra sig honom som något inbunden och förtegen, men de av dem, som lyckades komma honom närmare, beskriva honom som en försynt, vänlig och välsinnad man. Han säges hava befunnit sig väl inom dessa våra murar och var begåvad med en mild och stilla humor.

Den siste och därjämte äldste av bortgångna bröder är

Handlanden Frans August Helling

född 1857 och död i Skara. Han inträdde i P.B. så tidigt som 1882 och erhöll 6:te graden den 25 mars 1887. Han syns endast en helt kort tid hava vistats här i närheten av Jönköping i egenskap av lanthandlare, innan han definitivt flyttade till Skara. Ej någon av nu levande och verksamma bröder kände honom. Vi buga oss för hans minne vörtnadsfullt, liksom vi göra det för minnet av alla bortgångna bröder, som redligen vandrat och deltagit i vår ordens arbete såväl i allvar som i de lekar, som ge relief just åt allvaret.

+ + +

Vårt liv förlöper helt snabbt som en kort dag, men när aftonen nalkas och mörkret omgiver oss, skönjes på avstånd plötsligt ljus. Ty se i öster glöder det, så följer en böjd kant av silverljus och till sist kikar månen upp över slätten och sänder sina glänsande pilar vitt och brett, uppfyllande jorden med ett svagt sken, liksom en god människas gärningar för en kort tid upplyser hans lilla värld, sedan hans sol gått ned, och lyser för de klenmodige färdemän, som följa efter mot en fullare daggryning.

I döde bröder, gångna bort från oss
 Men ifrån våra hjärtan aldrig skilda
 Vår hälsning tagen då i minnets kväll
 Vi ville söka alla milda ord
 Till tack åt er, men alla ord blir tomma -
 I gingen förut, och vi skola alla
 En gång er följa efter på er färd.
 Men när vi komma, leende vi komma,
 Med pannan lyftad, stolta som till fest
 Ty i vår glädjes vinning ett blev bäst
 Att leva såsom män och dö som män.

+ + +

Högtidstal
 på
 BARBARADAGEN
 den 8 December 1934.
 Av
 Sixten Arensten.

Den yrande, sprittande glädjen under måttligt njutande av druvans safter, den glädje, som framkallar skämt och humor, men även den som föder djupare och ädlare känslor; den glädje hava vi gjort till vår. Denna sanna glädje påbjuder inga andra restriktioner än gränsen mellan det sköna och det osköna. Med vår kära Moster Barbaras skönhet, hava vi, med djupaste vördnad för det evigt kvinliga, även förevigat vår glädje, ty det är med det eviga, som vi ändligen jordebarn måste stå i förbindelse för att icke dragas för djupt ner i det jordiska, kal-muckiska mörkret.

För oss blir världen därför evigt ljus och ung,
 lika ung som när Pan förde spiran som skogarnes kung,
 lika ljus som när världen var glad från olympiska höjder
 därför att Barbara deltagit i våra jordiska fröjder.

Ty om tiden än förändras med seklernas gång
 den ej mäktat tysta vår livsglada sång
 och aldrig fördränka i missmodets flod
 bricollistisk anda och bricollistiskt mod.

Med ärlig odlingsflit i oförgänglig vår,
 med unga sinnen om än under silverhår,
 Gubbar med tratt och grannlåt behängda
 hos oss låta sorg och förtret bli bortslängda.

Med ungdomlig glöd hämtas tillbaka förlorade skatten
 och offras ej längre en tanke åt herrar som Bratten.
 Vi låta ej glädjen förtvinas i formernas tvång
 för oss blir livet en dans och lek på rosengång.

Gärna kalmucker få strö aska på vår hjässa,
 de ändå fåfängt sina pilar vässa,
 ty Barbara bjuder oss troget sin barm
 undan onskans och världens larm.

Och där vi blanda vettigt tal med skämtets lek och yra,
 vi bjudas hjärtats fröjd av glada sångmörs lyra,
 där danas också karaktären
 om än det smakar surt som rönnbären.

Ty den man älskar agar man
 och så som Barbara älskar, älskar ingen an
 Ni Bacchi Barn! som äro barn av henne
 böj i lydlig vörtnad nu Ert änne.

Och såhär vill Barbara i sin moderliga upphöjdhet nu tala
 till Eder:

von Stedink, Wahlberg, Carlberg vad vore här min hög-
 tidsdag förutan Er
 jag tackar Er av allt mitt hjärta när Ni från högre
 rymder följt mig hit ner.

Som gengäld håll Er därför stadigt i min kjortelfäll
 så göra vi vandringen bland bröderna i detta Par
 Bricole.

Där har Ni Store-bror Karnell,
 en tvilling rent till självaste Kexell,
 han gör mig äran stridig såsom stadsparkstant,
 och i Barnens Paradis han gäller som en riktig
 elefant.

Där ha Ni också stadens elegant,
 Jonsson med sin vita västekant,
 Lika mycket som han älskar denna vita rand
 lika mycket hatar han en hel och vit vademecumtand.

Den store länge brodern där, bär namn Graneli,
 vad icke brinna kan, skall han ha del i,
 och vad som osa kan av bränder
 däråt han slår med bägge händer.

Se! Där ha vi också Silenus, kamre´n,
 det glada vingårdsfolkets Nyström, den goda féen.
 Jag mins hur föraktligt du bespottade min fisk,
 men sedan dess jag lärt mig att reassurans är risk.

Pz! Pantzerhielm! Artillerimajoren!
 Pz! Du minns väl blott amouren!
 Jag minns hur agaten föll från ditt öga,
 när du hos ditt skyddshelgon sökte dig löga.

Jung, ej längre i Kreugers stab,
 Jönköpings mekaniska Graab,
 Smålands Eländes kvistiga Greén
 och överste-krigsher n Thorén.

Svartz - skogens vita lamm,
 Lorentz - som ger håret kam,
 Linse- srorr-pionen i radion,
 von Scheéle- startern i vårt ”stadion”.

The two Lindells - balansaktörer,
 Schånberg-Thanner - rättens och jordens triörer,
 Lothigijs-Werner - träförädlingens kruschensalt
 och Erichs - vars tunga stinger som huggtand i palt.

Ja! Ni kära Bacchi Barn av alla grader,
 med rörelse jag tänker på er Milde Fader,
 jag känner mig som Pompadour, minsann
 och ber ungefär som Wadman:

Att Glädjens gud, oändlig som naturen, aldrig skall upphöra att hägna sin vingård och skydda sina bekännare. Att intet förbund av politiska griller, förmyndaretvång eller fjäsk skall hejda hans inflytande på de dödligas sinnen. Aldrig skall han tillstödja kaffebönans, thebladets eller havregrynets seger över den ädlare druvan. Aldrig skall han tillåta vatten att smaka bättre än vin. Nej, mina barn! må oxen och gåsen fägna sig åt likören i källor och bäckar, må hästen moja sig vid sörpbaljan, katten vid sin mjölk kopp och galten vid sin drankho – men vinet! Det förbehålles människan, det släcker hennes törst och fröjdar hennes hjärta. O! Milde Fader, skydda dina barn och hägna dina boningar. Gör dessa valv bombfria för smärtans pilar, bannlys sorgernas klagande suckar och förjaga plågans skrän. Låt icke överflödet svälla i dina dyrkares strupar, utan beskär en lätt förlossning åt de svaga, som icke förmå att hysa dina ymniga håvor. Mura igen grälmakarens käft och häfta vid gommen sladdrarens fladdrande tunga, att Ni och era barnbarns barn måtte dyrka dig fridens lugn med varm vänskap och orubbligt förtroende inbördes!

Så har Barbara talat till Eder.

Ja, Bacchi Barn! Så Barbara oss manat att redligt dyrka:
förtrolighet, ordning, munterhet och styrka,
och vilken tid som än må randas
hon bjuder oss i allt att kärnsund svenkhet andas.

Och, Barbara! Vi följa dig modigt varthän det än bär;
om också till världens ända när vi gå över "jordebron". Ty
nog göra vi då var och en sina krumbukter, och alltid stötes
väl den ömma punkten, men du stryker glädjens balsam på varje
sådan liketorn. Och liksom mellan vighet och tyngd finnes
det också mellan lynne och kynne stora svalg, men däri du
störtar högfärds dynga, och du dränerar avundsjukans träsk.

Du lär oss att åt kalmuckiskt sinne skratta gott och
länge och du leder oss att ur de djupa, mörka valven hämta
upp de kära klenodierna. Du låter glädjens skinande lampa
bli vår ledstjärna i jordiskt mörker, du låter ordningens
svärd och styrkans bälte och brynja glimma i det bacchana-
liska ljuset. Du smyckar med kärlekens rödaste ros och för-
trolighets skäraste blomma de flitigt arbetande i vingården.
Du sänder oss Thalia att i glada skepnader framlocka glada,
ystra skratt, och Terpsichore att med sköna konster tjusa
våra blickar och sinnen, du låter Euterpe skänka oss ovansk-
liga skönhetsvärden och med tonerna och med sången mildrar
du livets oro och stormar.

Barbara! Vår allra käraste Moster,
vår anings eteriska foster,

vi smyckat vår sal till din ära
med vingudens emblem, vårt kära.

Vi vira en krans kring din hjässa,
vi bringa dig en kärlekens mäska.
För dig, Bacchi förtjusande dotter
vi klätt oss som julgranar behängda med gotter.

Moster! Vår dyra, vår kära,
det är till din oförlikneliga ära
vi hämtat fram den dyrbara vinbålen
sorgfälligt skurad med silvertvålen,

Vi hämtar styrka av bryggden därur
att dig dyrka av hela vår natur,
därför, o! Bröder! vi höja pokalen
till Barbaras ära i högtidssalen.

K. B. B.

- O -

TAL FÖR VÅREN

P.B.^{xx} den 19 Maj 1935.

Av

R.P. Wilhelm Lothigius.

Följ i tankarna med mig ut i naturen, ut i skogarna för att där fira ljusets, sanningens och vårens fest.

Tidigt före soluppgången, då ännu natt täckte allt och imman fuktade mitt fönster, vaknade jag upp, säll och glad, stärkt av en fridfull slummer och drog på mig det dagliga livets kläder för att ute högst på Stadsparkens berg, hälsa vårsolens uppträde och med de enkla och osminkade ord, som andakten kan pressa fram ur ett överfullt hjärta, lovsäga dess ljus och framstamma skaparens pris. Försiktigt för att ej väcka husets folk smög jag mig ut och luften mötte mina steg kall och frisk, vidgande lungorna och renande anden. Övermannad av tanken om världsalltets storhet följde jag de vackra gångarna upp mot höjderna till dess jag nådde krönet, just i samma ögonblick som dagens Gud slog åt sidan morgonrodnadens sparklakan och steg fram bländande och hög. Vattnet framför mig, Vätternättnet, som legat grått, sken som blankt guld, och ur vattenspegeln steg Visingsö upp som ett Fáta Morgána. En plats för tillbedjan och jag tillbad:

Sol, ljus, urtidens och evighetens himmelska fackla, som göt dagern över kaos, du allnaturens höga bloss, bländad av din glans, genombävad av tacksägelse för det nya liv du i din rikedom unnar mig, liksom alla andra nu i vårens tid – knäpper jag mina händer till bön icke med Zelotens fanatism, icke med

trång ortodoxi, men som en människa, bror till alla varelser och arm och hjälplös såsom de.

Gudomliga klarhet, Allskaparens syn, du ser in i min varelses lönngångar och skamvinklar och för dig är intet av min uselhet fördolt.

Fåglarna prisade välgöraren vackrare än jag någonsin kunnat med innerliga och oskuldsfulla tackkväden. Trasten var talesman för oss alla och bättre speleman än han finnes icke i nordanskog. Han sitter där högt uppe i den med lysande röda fruktämnen sirade saftgröna granens topp och låter sin mäktiga stämma ljuda genom rymden, kringsväva de susande träden och liksom smekande stryka utefter den med bugande sippor strödda marken, över vilken solfläckar och strimmor nu börja leka. Då är det gudstjänst i de gröna salarna i vårtider. Vad lärkan är för nyfejrad himlakupol i ljummande mars- och april dagar, det är taltrasten för den tysta, stilla och högtidliga barrskogen – dess tunga, dess själ. De tu höra samman. Djup, underbar, ren och innerlig tonar den och runt om stå skogens jättar, med orgelbrus vibrerande genom barren, sakta bugande såsom i salig berusning över sitt stilla liv i solglans och välljud. Jag fortsätter in i skogen och dess gläntor. Det är där man möter våren. Längesedan inslumrade minnen stå upp, från barnåldern. Vi återfå barnets öga för detaljer, och vi se den som ett led i det hela, i årets stora skådespel genom vår, sommar, höst och vinter till vår igen. Vi minnas måhända, när Frithiof och Ingeborg hörde trastens klara toner, hurusom hjälten viskar till sin darrande mö:

”Hör vakan sjunger genom lunden,
den sången är från Valhalls strand,
se månen skiner över sunden,
han skiner ur de dödas land.

Den sången och det ljuset båda
 en värld av sällhet utan sorg,
 den världen ville jag väl skåda
 med dig, med dig, min Ingeborg”.

o 0 o

Skogen är sig aldrig lik. Den växlar från minut till minut och lika ständigt växlar suset, som spelar i dess toppar. Den är hemsk och ljus, den är dystert som förtvivlan och glad som en bröllopsdag. Allt finnes därinne, allt dödens kummel och livets rinnande källor, trasten som sjunger och huggormen som hugger. Rübezahl lustigkurren med sina tusen puts och Merlin, Merlin som somnat i grottan över all världens visdom och vaktad av Viviane, féen, som avlockat honom hans hemlighet. Det är hemligheten om en gudabenådad ande, som i stället för att ödmjukt förkunna den Högstes budskap för en längtande värld i själviskhet och överdåd satte sig i guddomens ställe. Hans änglavingar sveddes, bräcktes och först som en arm, förkrossad varelse avvaktar han försoningen med sin Gud.

Hör Merlins, skogsråts saga såsom jag hört den en gång.

Högt i eterns tunna vågor
 simma ljusa, rena änglar
 i Guds egen himmel borna.
 Såg du aftonhimlen purpras
 uti breda, skära strömmar
 såg du ock ett enda vingfjun
 fällt från minste ängelns vinge.

När i kvällen sena timme
stjärneskott på fästet glittra,
ser du änglars kärlekstankar
sprungna fram att hoppet tända
i en uslings kvalda hjärta.
Och när norrskensfacklan glimmar
och dess ljusa flammor stråla
likt en krona högt i zenit,
änglarna i rådslag vila,
vända faran bort, som hotar
slumraren i slott och koja.
Högt i eterns tunna vågor
samma ljusets rena änglar,
i Guds egen himmel borna:
Ljus av ljus i evigheter,
himmelsk makt av urmakt sprungen:
kärlek, kärlek, åter kärlek.
Så de svävat i eoner
genom vintergatans ängder
långt, långt bortom tankens gränser,
där blott mänskoaning, vilsen,
uti skymningsdager stapplar.
Jorden danad låg i rymden
famnad av Guds rika kärlek.
Bergen reste stolta hjässor
genom molnens töckenuddar.
Skogen grönskade och forsen
glittrade i solens lågor.
Vargen sökte rov på fjället
fisken uppå grundet lekte.
Mänskan, stoftets son och andens,
spridd på jorden hyddor byggde.

Byggde hyddor uti möda,
liksom skuldlös vilddjur reder
sig med möda lyor, nästen.
Skördade med omsorg frukter,
tvungna fram ur vända mullen
och med pik och vässat vapen
värnade sin rätt och torva.
Sorgen smög på tå i hyddan,
oron kvalde, nöden tryckte,
frid och glädje, kära gäster,
sällan över tröskeln trädde.
Människan, ännu icke härskarn
i natur,, dock född i Gudom
ur materiens rika formkraft,
dyrkade i bilder Fadern,
sedd av ingen, endast anad.
Anad i naturens fågring
uti livet, tänt i kveden,
uti blomman, född i mullen,
uti åskans kraft, förvandlad
i en länge åtrådd regnskur.
Dyrkar Fadern uti solen,
dyrkar Gud i huggna stenen,
skurna trädet i beläte.
Tillber ljuset, anden, kraften.
livet i det skenbart döda
i materiens atomer.
Ty,
icke solens döda strålar,
icke kalla marmorbilden,
ej en snidad gubbes former
folken ägnat gudadyrkan!

”Hedning” är blott arme tvivlarn,
icke mänskan, som ödmjukt
uti bön och fromma offer
faller ned för världens Herre,
mejslad fram i bild ur klippan.
Högt i eterns tunna vågor
samma ljusa rena änglar,
i Guds egen himmel borna.
Uti mjuka, skära händer
bringa de till jorden kalkar,
gyllne kalkar uti strålgans
liksom stjärnans sken vid midnatt.
Och i varje kalk förvaras
några droppar av Guds kärlek,
sänd att mänskan hugsvala.
En bär tröst till sorgens stuga
en bär lisa emot smärtan
och en ann till fursteboning
bringar kraft i mulna tider.
Men Guds öga, som allt skådar,
speglar sig i kärleksdroppen.
”Ren är ej din kalk” han säger
till sitt sändbud, till en ängel
”ty i botten av din gåva
till mina mänskobarn
vilar själviskhetens fällning.
Vet hugsvalelse ej stammar
ifrån dig förmättna sändbud!
Och barmhärtighet på jorden
över utförd gärning yves
om för betan bröd, som räcket
uslingen, ett tack det kräves,

om ej kärlek, endast kärlek,
 räcker lindring uti nöden,
 då det vore sjufallt bättre
 gåvan aldrig blivit given.
 Ängel, uti renhet danad,
 med av världsgrus smutsad vinge
 sänk dig ned och dölj ditt huvud,
 vinglös uti jordens sköte!”
 Och han sjönk till denna klippa
 enslig uti nordens insjö.
 Merlin nämns gestalten stundom,
 fallen själ, osalig ande,
 när belyst av månens strålar
 uti ensamhet han varsnas,
 skådande mot stjärnepällen.
 Dock jag vet att bortom tiden
 när ej ont, ej gott mer finnes,
 mänskolag, moral och domar
 svunnit hän i intets mörker,
 och den Högstes helga väsen
 utan gräns i kärlek strålar.
 Då jag vet att klippans skogsrå,
 fallne ängeln, åter renad,
 uti himlars härligheter
 vilar vit vid Faderns fötter.

Låt var och en av oss, som i likhet med Merlin i många-
 handa måtto rest sig upp mot vår Herre föra med sig från den-
 na ljusets, sanningens och vårens fest hoppet om försoning
 och förnyelse.

Parentation

i

Jönköpings Par Bricole

den 17 November 1935

över:

Carl Malmroth,	Wilhelm Granelii,
Algot Friberg,	Emil P. Ekholm,
Knut Malmgren,	Bror Mallmén,
Rickard Schéle,	Gustaf Lindman,
Gerhard de Geer,	Ewald Zetterberg,

av

Wilhelm Lothigius.

R.P.

Vår tids fordringar på människornas arbete och verksamhet äro så stora och mångfaldiga, att den stillhet, som är nödvändig för att anden må kunna riktas på det eviga, för mången blir mycket försvårad. Det är ej alltid ytlighet, när någon säger: ”Jag har ej tid att sysselsätta mig med religiösa ting”. Den rastlösa verksamhet, som vi mångenstädes möta, härrör ej blott av vinningslystnad. Det förefinnes verkligen ett övermått av allvarligt arbete, det gives levnadsställningar, vilka taga en människas tid och kraft så oerhört i anspråk, att man väl kan förstå, huru svårt det skall vara henne att innerligt samla sig. Hur ofta splittras ej tankarna och sysselsätter själen med småsaker, som få sedlig betydelse blott genom att ställas under högre synpunkter. Vi bröder i riddaregraderna kunna och böra känna oss tacksamma för de stunder av djup begrundan och stilla ro orden särskilt i de högre graderna givit och giver oss.

Vi en minnenas fest som denna söker sig tankarna ut över

det vardagliga, för somliga av oss på banade förtroliga stigar, för andra på sällan befarna, bort mot för länge sedan framfarna tider, när kära anhöriga stodo kvar mitt ibland oss. Vi kanske då plötsligt få en förnimmelse så stark, så mäktig, att allting annat blir betydelselöst, att stunden för det och det minnet flyttat sig närmare, kommit alldeles inpå oss, att vi stå i ett tidlöst rum. Är detta en glimt av evigheten, där tid ej finnes? Många av oss kanske med samma förvåning som för länge sedan minnes den milda glans, som strålat ur ögonen från ett kärt gammalt fårat ansikte, som bär vittne om ett förborgat inre livs underbara frid. Och vi ställa till oss alltjämt samma fråga, var har just han fått denna härliga gåva, ja, den bästa gåva en stackars människa överhuvud kan få, frid i sin själ? Kommer den även till mig? Och när kommer den?

Jag försöker ej att göra det begripligt, huru jag kan vara till och vad jag blir, när min kropp varder stoft, ty jag inser, att det är fast obegripligt. Men är det mindre obegripligt, att jag nu är till? Har någon hittills förklarat, vad tillvaron är, och huru det är möjligt, att ett självmedvetande finnes i en kropp? Om vi icke vore vana vid denna verklighet, skulle den förefalla oss alltigenom underbar. Jag vet också ögonblick, då förvåning över mitt eget liv har gripit mig med överväldigande kraft. Ingen gåta i det kommande livet är mera svårlöst än det närvarandes. Men vem vill göra sitt liv om intet, därför att han ej förstår det? Är nu ett andligt liv i en kropp något obegripligt, kan jag ju ej vänta, att döden skall kunna förklaras. Jag ser, hur kroppens delar upplösas, men jag vet i själva verket ej, vad som sker med mitt jag. Jag står inför en hemlighet. Om döden kommer plötsligt eller småningom, om jag skall gå bort i min andes fulla kraft eller redan före min död dö i vansinne eller ålderdomssvaghet, gör ingen skillnad. Om döden är en sömn, ur vilken det gives ett uppvaknande, så är det likgiltigt, huru länge den varar. Är det själviskhet, att jag vill leva? Då är

allt liv själviskhet, och ordet innebär ej längre något tadel.

Vi ha allesammans haft sekunder, då vi känt något som Nietzsche beskriver - starkt nog i alla händelser att förstå honom, när han säger: "Alltsammans sker i allra högsta grad ofrivilligt, men som i en storm av frihetskänsla, av makt, av gudomlighet" – vi ha allesammans haft sekunder, när vi ha förnummit en livsström genomströmma oss med saliggörande makt, ögonblick av självuppgivande samförstånd med universum, av en allt genomströmande harmoni, stråle av ljus, som flammar in i vårt medvetande och för ett ögonblick fyller oss med ett ljushav och ger oss förnimmelse av ett outgrundligt lyckodjup, där alla motsättningar försvinna och själva det smärtsammaste och mörkaste verkar som nödvändiga elementer i tillvarelsen, ögonblick, när vi hänger oss i salig fröjd att tillhöra universum, att vara en del av själva livet, av världsförnuftet - av Gud.

Dylika ögonblick, som alltid komma ganska plötsligt, är en ström från det undermedvetna, som utan varsel bryter in över medvetandets tröskel.

Är inte dylika upplevelser vittnesbörd om eller bud från övernaturliga världar, kommer man icke i sådana ögonblick mycket nära vad vi kalla för "tro". Forskare som William James anse, att undermedvetandet är ett organ för förnimmelse av mänskligt sammanhang med gudomlig realitet.

Den troende kan ej lämna logiska bevis för sin tro. Han hämtar den i en annan värld än där logiken härskar, han hämtar den i sina känslors djup.

Tron, förvissningen, hör bland "de många ting mellan himmel och jord, som Eder skolvisdom icke drömmer om".

Människosjälén är något annat än en tankemaskin, och efter en lång, ensidig, realistisk och intellektuell period visar sig många tecken till en ny tid, då mänskligheten med nya förutsättningar och från nya utgångspunkter åter vågar sig på att drömma och känna och tro i omedelbar förnimmelse av den livets mystik, som den logiska tanken aldrig kan genomtränga.

I mänskligheten utveckla sig odödliga individer. Jag höjer min blick till himmelen och fröjdar mig att vara ett barn av den Evige. Men därför är jag icke till, att jag skall låta mina tankar sväva drömmande omkring i annan värld. Jag är en människa på jorden och har, så länge jag är det, min uppgift här. Jag skiljer icke tid och evighet, liksom om blott den senare vore det väsentliga och den förra betydelselös och overklig. Kan jag här på jorden leva efter Guds vilja, är detta liv mycket väsentligt, har redan i sig ett högt värde och dess plikter ha sin egen betydelse. Jag är icke här blott för himlens skull, jag skall just nu leva i Guds rike på jorden. Ej heller arbetar jag blott för himlens skull, utan jag önskar, att av allt hjärta och med all glädje tjäna den högste i denna värld, så länge jag tillhör den, nöjd och tacksam, att jag det får.

Guds rike på jorden är ingenting annat än människornas sedliga och religiösa liv.

I den mån som detta utvecklar sig riktigt och efter sin natur, blir Guds ande den makt, som övervinner världen. För så vitt detta inses, gäller såsom värdemätare på en människa hennes hjärtelag, såsom det uppenbarar sig i hennes sedliga handlande. I denna mening talade Jesus om Guds rike och Guds barn. Men då kristendomen skapade ett religionssamfund bredvid andra i världen, vilket uppställde vissa lärosatser och former såsom sina kännetecken, blevo dessa senare närmast förklarade för lika viktiga villkor för att tillhöra Guds rike,

ja, ställdes sedan till och med över ett sedligt liv. De, som samtyckte till dessa lärosatser och tillägnade sig dessa former,, kallade sig de troende, ansågo sig såsom sådana för Guds utkorade, som voro bestämda till det eviga livet, under det att mängden av icke troende var utsedd till fördömelse.

Ty i så hög grad är människan böjd att överskatta sig själv, att, såsom någon med rätta framhållit, även den djupaste ödmjukhet inför Gud slår över i andligt högmod. Avsägelsen av stolt-
het över världsligt vetande går hand i hand med inbillningen om en djupare inblick i de gudomliga hemligheterna. Tillbedjan av en Guds nåd, som utesluter all egen förtjänst, kan leda till, att man tror sig framför andra vara utvald av Gud och honom välbehaglig.

Det är en villfarelse, i vilken historiska religioner ganska naturligt lätt falla. Så mycket mer är det en plikt för en var, som ser villfarelsen, att arbeta mot henne. Huru mycken förvetenhet övas icke med den kommande världens hemligheter. Huru lättfärdigt umgås man icke med begrepp, vilkas räckvidd man ej anar. Såsom barn leka med konungariket, så leker man med himmel och helvete. Man sätter sig på den högste domarens tron och skiljer saliga från fördömda. Alla förutsättningar för en rättvis dom saknas, man varken känner människaors hjärtelag eller aktar på deras gärningar, man är icke i stånd att säga, huru stor del de själva hava i sin tro och sitt liv, man fordrar en bekännelse och några utvärtes åthävor, och över dem, som icke uppfylla denna fordran, utsäger man med lätt hjärta domen: Evigt förlorad och fördömd. Om tanken på evigheten så missbrukas, vore det bättre att icke tänka den.

Många med mig skulle ifråga om det sist sagda önska sig renare luft än vi här i vårt samhälle andas.

Denna afton, när vi samlas kring det ännu livs-levande minnet av bröder och vänner, som helt nyligen stod i vår krets, ljuder på ett sällsamt förklarande sätt den gamla studentsångens vackra, vemodiga ord:

Snabba äro livets stunder
 liksom toner de förklinga
 dem en skald på lyran slår.
 Men från minnets sköna lunder
 eko vill dem åter bringa
 till ett bröst som dem förstår.

Ja, ekot bringar i våra hjärtan fram dugande män med gosselynne, som i vår orden såg ej blott ett medel till tidsfördriv och nöje utan även uppskattade dess fostrande och förädlande betydelse, dess strävan att genom vänskapens band – en vänskap, som kan vara utöver tiden – förena likasinnade naturer, dess glada makt att genom vin och sång och skämt fördriva en omotiverad trumpenhet och ett opåkallat grubbel och dess ärliga strävan att förgöra en människofientlig egoism.

Gripande är också den anförda sångens bild, då den liknar vårt livs försvinnande stunder vid förklingande toner. Edra toner äro nu förklungna, bortgångna bröder, liksom livets stunder. Men det är våra hjärtans förhoppningsfulla visshet, att Ni nått fram till den fulla harmonien.

Ju mäktigare den man varit, som utgör föremålet för en minnesteckning, ju betydelsefullare hans insats varit i livets mångahanda, och ju större det tomrum är, som han lämnar efter sig, desto större anspråk har man rätt att ställa därpå, att hans verksamhet blir rätt bedömd, hans livsgärning sannt och uttömmande skildrad och hela hans liv belyst ur olika synpunkter.

Icke är jag mannen att inom detta vårt lysande sällskap framställa de märkliga mäns levnadshistoria, som, sedan vi senast sammanträffade, gått över gränsen, varifrån ingen återvändo finnes, men jag böjer mig för det faktum, att lagen lagt detta uppdrag i mina händer, och jag går att med gott mod fullgöra mitt uppdrag, desto hellre, som jag nu, liksom så många gånger tillförne, känner mig omfattad av Bröderna sympati och overseende.

Vårt motto vid minnesrunorna här skall vara: ”Må tadlet, om det är befogat, drabba de levande och lagrarnas ofördunklade blomster läggas på de fallnas gravar”.

Sällan har väl förlusterna inom vår orden varit så stora som under det år, som gått sedan vi sist stodo här i minnenas förgård. Ej mindre än 10 av våra bröder äro borta. Flera av dem voro våra yppersta, de som givit orden mycken tillskott av kraft, allvar och glädje. Jag nämner dem nu i den ordning de fallit.

Landshövding Carl Malmroth.

Endast några få dagar efter sedan hela Jönköpings län med tacksamhet och vördnad hyllat sin länschef på hans 60-årsdag voro hans dagars tal till ända. Den 21 november 1934 dog Carl Malmroth.

Född i Skåne började han sin akademiska bana med att studera teologi. Sedan han tagit teol. fil.-examen, lämnade han emellertid de prästerliga planerna och avlade fil. kand.-examen och fil. lic.-examen, varefter han promoverades till fil. doktor. Detta var vid sekelskiftet. Två år senare avlade han hovrättsexamen och inträdde därpå i ämbetsverken.

Han delade till en början sina krafter mellan järnvägs-

styrelsen och civildepartementet. Så småningom övergick han helt till det sistnämnda, där han blev t.f. byråchef 1909. Tre år senare blev han extra föredragande i lantförsvarsdepartementet och efter ytterligare tre år utnämndes han till krigsråd och chef för arméförvaltningens civila departements kameralbyrå. Efter att ha tjänstgjort som t.f. expeditionschef under några år vid sidan om andra åligganden utnämndes han 1916 till expeditionschef i departementet, följande år blev han statssekreterare och kansliråd. Han utnämndes till statssekreterare i försvarsdepartementet 1920 och två år därefter till landshövding i Jönköping. Under åren 1923 – 1924 var han försvarsminister i den Tryggerska regeringen.

Inom riksdagsarbetet och den centrala förvaltningen var Carl Malmroth en flitigt anlita kraft. I en mängd utskott, kommittéer och utredningar tog han verksam del. Som politiker uppträdde han aldrig, såvida man icke vill räkna dit hans statsrådstid. Han var den rappe expeditionskarlen, som visste hur en utredning skulle skötas och ett utlåtande formuleras.

Malmroth var ledamot av Krigsvetenskapsakademien sedan 1914 och var åren 1910 – 1917 redaktör för Regeringsrättens årsbok. Från trycket har han publicerat ett antal avhandlingar, bl.a. om de smittosamma könssjukdomarnas bekämpande samt om tvåkammerssystemet.

Under de senare åren har Malmroth med den administrativa skicklighet och erfarenhet, som han förvärvade genom sina mångskiftande och viktiga uppdrag, mest ägnat sig åt chefskapet för sin länsstyrelse. Inom länet hade han som hövding att rykta alla de ordförandeuppdrag i styrelser, nämnder och stiftelser, som följa med landshövdingeämbetet.

Under nära tio år stod landshövding Malmroth såsom ledare

för vårt hushållningssällskap. Det var ett händelserikt och kritiskt decennium såväl för hushållningssällskapet som för jordbruket. Under dessa år genomfördes nämligen sällskapets omorganisation och gavs stadga åt dess nya arbetsformer. Och under samma årtionde inföll en för jordbruket ytterst påfrestande ekonomisk kris, som även för sällskapet blev en prövningens tid. Landshövdingen tänkte högt om hushållningssällskapets uppgifter ej minst i dessa tider: han ville i hushållningssällskapet se en jordbrukarnas egen institution, uppbyggen av av alla länets jordbrukare, som effektivt kunde vara jordbruket till gagn hur än tiden växlade och som förmådde bidra att föra detta framåt efter sunda utvecklingslinjer. Han erkände ärligt sina brister ifråga om praktiskt jordbruk, men så mycket villigare ägnade han under dessa år hushållningssällskapet allt vad han i så rikt mått ägde av klokhet, allmän bildning, administrativ skicklighet, kraft och pondus.

Landshövding Malmroths betydelse för Jönköpings län under hans tolvåriga ämbets tid kan ej överskattas. Han har fått styra länet – personligen leda i ordets vidsträcktaste bemärkelse – under en tidsperiod, som varit i många hänseenden bekymmersam, men också medfört utvecklingsresultat, vilka skola bli bestående. Här har länschefens initiativkraft, framsynthet och praktiska klokhet skapat värden och nyttigheter, som skola komma vårt läns befolkning till godo långt i framtiden. Han sparade sig icke, han tog i stället ut sina krafter i sin ämbetsomsorg. Man kan gott säga, att han stupade på sin post utan att ha aktat på den starka nötning av kroppslig och andlig styrka, som en lång och arbetsfylld tjänstetid i statens verk ofta framkallar. Han offrade sig med en stoisk och frimodig generositet, som var den starka pliktmänniskans.

Vi voro stolta i vår orden att han tillhörde vårt broderskap. Visserligen kunde han ej ofta bevista våra sammanträden

men säkerligen minnas många av oss hans insats vid det tillfälle, då Jönköpings Par Bricole firade sin vackra minnesfest på 50-årsdagen av sin tillblivelse.

Som människa var Carl Malmroth god, rättrådig och rättlinjig. Han tyckte ej om förkonstling och tillgjordhet. Grunddragen i hans personlighet voro jämte denna raka hållning, välvilja och godhet gentemot alla människor. Därför vann han våra hjärtan.

Civilingenjören Wilhelm Granelii.

De flesta här närvarande voro samlade vid vår sista Bararafest 9 december. Den kvällen kommer länge att leva i minnet. Högtidstalet var till innehåll och form mästerligt, för kvinnan nedlades en ståtlig blomsterkrans av sällsynt fågring, broder Greén diktade i full Bellmanironisk anda, sångens väl ljud smekte våra öron och styrande mästaren, under vars mästerliga regi allt detta utspelades, lät sin mäktiga stämmas tongångar ljuda än i djupaste allvar än i lekande skämt. Men över allt detta minne står dock främst hågkomsten av den sällsamt vibrerande rösten, styrande kanslärns röst, när han tackade för de gångna 25 åren inom Par Bricole och för den kvällen emottagna 25-års stjärnan. Det var en röst, som kom från förgården till vårt framtids land. Vi minnas hur orden föllo: ett ödmjukt tack för allt han genom bröderna fått erfara och njuta och en förhoppning att här många, många liksom han skulle alltjämt hämta vederkvickelse utöver vardagslivets enahanda, och slutet formade sig i aningsfyllt farväl. Det var sista gången vi hörde den rösten. Vår käre broder Wilhelm Granelii gick två dagar därefter den 11 december 1934 över tröskeln på vägen mot det land, vars ledstjärna sedan en tid allt klarare av honom skymtats.

Wilhelm Granelii var född i Askeryds prästgård den 14 april

1879. Efter studentexamen i Linköping genomgick han Tekniska Högskolan, avlade examen som civilingeniör 1902 och beträdde omedelbart sin bana som brandskyddsexpert. Till en början var han ingenjör i ett företag för tillverkning av bl.a. brandsäkra kassaskåpsdörrar. År 1905 kom Granelii i Allmänna Brands tjänst, först som inspektör och senare som överinspektör och sedan 1931 som vice verkställande direktör. Han kom snart att utöva ett allt större inflytande inom brandskydds- och försäkringsväsendet som sakkunnig på så gott som alla dithörande områden, kommunala brandordningar, skydd mot eldfara genom elektricitet o.s.v. I de största och viktigaste riksammanslutningarna för brandskydd var han med och uppskattades som en kunnig och verksam expert. Man kan utan överdrift säga, att han genom sin verksamhet räddat stora värden i egendom och människoliv från förstörelse.

Även på andra områden gjorde sig Graneliis kunskaper och arbetsförmåga nyttiga. Han strävade i 15 år som verkst. direktör för Jönköping - Gripenbergs järnväg, han ägnade sitt intresse åt Jönköpings vattensports- och badhusfrågor, var ordförande i Tekniska föreningen, i Jönköpings radioklubb, president i Rotaryklubben o.s.v.

Wilhelm Granelii hade således många järn i elden. Men han hade likafullt tid och nerver att vara en utåtvänd, öppen, vänfast och humoristisk man. Han förmådde sprida glädje, därför att hans natur och sinnelag voro goda. Just sinnelaget gjorde honom ägnad att trivas i och lämplig för Par Bricole. Detta sinnelag och hans begåvning gjorde honom även ägnad att framträda inom orden och orden tog tacksamt hans krafter i anspråk.

Granelii vann inträde i härvarande Bricole 1909 och fick samma år såväl III som IV och V:te graden. 1914 VI graden, 1929 blev han riddare av Gyllene Korset, 1931 riddare av Svarta

Korset och erhöill som nämnts dagarna före sin bortgång 25-årsstjärnan. Tjänsteman var han 1911 Och 1912 och år 1925 ordförande i arbetsgraderna samt 1928 styrande kansler. Han representerade med den äran även i andra loger, där hans goda talemått liksom här livligt uppskattades.

Värmande ljusst och rikt står Ditt minne Wilhelm Granelii för oss. Vi skådar genom tårarnas dimma och sorgens töcken ut och upp mot det underbara fjärran, bakom vilket ännu fjärrare och underbarare rymder öppnar sig. Längst inne ligger vår längtans hem.

Civilingenjören Algot Friberg

står även på den långa listan bortgångna bröder och vänner. Det var en kulturpersonlighet av stora mått, som här gick bort en februaridag detta år (5 februari 1935). Genom sin ålder, 84 år, utgjorde han en länk mellan en gången och ny generation, men det var ej endast här, som gammalt och nytt möttes i hans person. Få män torde det väl vara förunnat, att så som han lyckats söka upp det gamla, samla minnen från förgångnen tid levandegöra dessa till nytta för oss och kommande tider. En minnestecknare har ock betecknat honom som en förnämlig representant för den generation av pionärer för en ökad kulturminnesvård och ett vidgat fornforskningsintresse inom landets olika delar, på vilkas arbete den nutida hembygdsrörelsen i så hög grad baserar sig.

Algot Friberg var född den 2 sept. 1850 i Mariestad, där fadern var bankkassör. Han studerade i Uppsala 1871 – 73 och vid Teknologiska institutet 73 – 77. Efter sin ingeniörsexamen var han åren 1878 – 81 verkmästare vid Hällefors styckebruk och grundade sistnämnda år för egen räkning Huskvarna förnicklingsfabrik, som han drev till 1930.

Vid sidan av denna sin borgerliga näring utförde Friberg ett kulturarbete, som tack vare hans energi och oegennyttia fört till ett storslaget resultat av bestående värde. För samtid och framtid skall Algot Friberg främst framstå som skaparen av Norra Smålands fornminnesförening och dess betydande museisamlingar i Jönköping samt av det vackra friluftsmuseet i Jönköpings stadspark.

Ett tjugoförårigt mera privat forsknings- och insamlingsarbete hade Friberg bakom sig, innan han år 1901 tog initiativet till bildande av Norra Smålands fornminnesförening. Att föreningen kom till stånd just då, berodde på alldeles särskilda omständigheter, karaktäristiska för Friberg.

Vid Svenska fornminnesföreningens möte i Vadstena sommaren 1901 omtalade professor Ewert Wrangel, att den gamla träkyrkan i Bäckaby församling i Västra härad i Småland skulle försäljas och sannolikt förändras till stallbyggnad. Algot Friberg som deltog i mötet greps så djupt av detta meddelande, att han omedelbart reste från mötet till Bäckaby och köpte kyrkan. I köpevillkoren ingick emellertid, att kyrkan inom viss tid skulle vara bortförd. Det var då som Jönköpings stadsparksstyrelse på Fribergs begäran anvisade att område för kyrka och kyrkogård, och där återuppförde Friberg fortfarande för egna medel sin kyrka, därmed läggande grunden till det omfattande friluftsmuseum, som under de följande åren där växte upp under Fribergs lyckosamma och energiska ledning. Det var för att få en huvudman för detta friluftsmuseum och för att skapa en samlingspunkt för det kulturhistoriska intresset inom Jönköpings län som fornminnesföreningen stiftades.

Algot Friberg blev dess sekreterare och museiintendent

och som sådan har han sedermera under en lång följd av år nedlagt ett utomordentligt energiskt och framgångsrikt arbete för kulturminnesvården inom länet och för friluftsmuseet och museisamlingarna i Jönköping. Han hörde till dessa människor som älska att arbeta och verka och av vilkas arbete det blir resultat. Kunnig, praktisk och omsorgsfull utförde han många viktiga undersöknings- och restaureringsarbeten inom sitt län. Sålunda är det hans förtjänst, att den gamla Folkungaborgen Näs på Visingsö blivit undersökt och räddad undan en säker förgängelse. Piksborgs gamla medeltidsfäste vid sjön Bolmen, förstört i Engelbrektsfejden 1434, undersöktes 1908 av Friberg och kapten B. Kugelberg, en undersökning, som givit ett utomordentligt rikt material, som väl just i år kommer att bliva särskilt aktuell i samband med den utställning, som skall anordnas i anledning av riksdagens 500-årsjubileum.

Kumlaby ödekyrka, Visingsborgs slottsruin, Rumlaborg, Brahehus och många andra kulturminnesmärken inom länet ha varit föremål för Fribergs intresse och handgripliga omsorger för att inte tala om alla de gravfält, run- och bautastenar över vilka han i farans stund hållit en skyddande hand.

Samtidigt ha museets samlingar i Jönköping vuxit till verklig betydelse, icke blott kvantitativt, utan även kvalitativt tack vare Fribergs samvetsgranna och kunniga uppteckningar om desamma.

Då Algot Friberg år 1928 vid 78 års ålder avgick som sekreterare och museichef kunde han sålunda blicka tillbaka på ett storverk i sitt slag. Han hörde till Artur Hazelius' generation och hade även det gemensamt med mästaren, att hans person alltid trädde i bakgrunden stilla, blid och anspråkslös. Att själv synas var icke hans önskan, men där det gällde att arbeta och offra något för ideella mål, där var han alltid redo.

År 1886 valdes Friberg till korresponderande ledamot av Vitterhetsakademien på grund av de stora tjänster han redan då hunnit göra den svenska fornvårdens officiella organ, och dessa ha allt intill senare tid haft anledning räkna Algot Friberg bland sina hängivnaste, kunnigaste och mest uppoffrande medarbetare. Som sin bästa kamrat och hjälpare i forskningsarbetet hade han sin nu efterlevande maka, Hanna, född Rogberg.

Inom vår orden blev Friberg R.G.K. samt jubelkommendör. I över 50 år var Algot Friberg en av de våra. Hans natur tillät honom ej att gärna träda upp inför bröderna, men han var i stället den gode, förstående lyssnaren och syntes som sådan även i vår krets under senaste årets stora högtidsdagar.

För oss står bilden klar av vår bortgångne broder främst av den kärlek, som lyste hos honom – kärleken till hemmet, som välsignar hans minne, och detta land och kärleken till den plikt att i oförtruten möde tjäna, vartill han visste sig kallad.

Vice Brandchef Emil P. Ekholm

var född i Linköping 1864 och avled den 12 februari 1935.

Emil Ekholm vann inträde i Par Bricole redan 1898 och torde under några år rätt flitigt besökt ordenssammankomsterna. År 1909 erhöll han 7:de graden. Minnesgoda bröder komma ännu ihåg hans ganska stora intresse för teaterföreställningarna, och hur han bl.a. i 3:dje graden i fullt medvetande om att ehuru de ord han hade att säga visserligen skulle väcka brödernas både intresse och förfäran, men samtidigt genom att han som brandchef uttalade dem bröderna ändock borde känna ett visst lugn. De enda ord han hade att säga voro: ” Elden är lös ”. Nu när Emil Ekholm är borta har något av den trygghet vi kände i hans närvaro ävenledes försvunnit. Därför sakna vi

honom och minnas honom såsom en av de redliga män vi mött på vår vandring.

Kontoristen Knut Malmgren

var född 1867 och dog här den 10 april 1935. Han flyttade hit från Göteborg för c:a 40 år sedan, inträdde i Par Bricole 1896 och fick 7:de graden 1921. Inom vårt sällskap trivdes Malmgren synnerligen väl. Genom sitt öppna vänliga väsen vann han många vänner. I sin krafts dagar var han en ofta sedd gäst här och glädde bröderna bl.a. genom det sätt han å teaterns kreerade kvinnoroller. Han var sålunda vår styrande Mästares älsklingsdansös under den tid den styrande mästaren även i folkdansen överglänste alla andra som tävlade om Knut Malmgrens kvinno-
gunst.

Men sorgerna kommo. Malmgren miste sin hustru, sjukdom tillstötte och han led länge tålmodigt och vid möte av vänner lyste han ansikte upp som från ett inre ljus. Det ljuset kom från hans varma, rika hjärta.

Du var en hjärtemänniska Knut Malmgren och vi minnas Dig tacksamt såsom sådan.

Advokat Bror Mallmén,

som denna tid förra året med största deltagande följde den ceremoni vi nu återupprepa framför altaret, upprest till minne främst för av under året bortgångna bröder, drabbades annandag påsk av hjärtförlamning, lämnande framför allt de närmaste, maka och en dotter, i djupaste sorg. De, som kände Bror Mallmén närmare, vitsorda att hemmet, det egna hemmet, för honom hade ett alldeles särskilt högt värde. Och de säga också, att Bror Mallmén, som under sin ungarlöstid under sysslandet med de farliga värv en advokat har sig anförtrodda, han mången gång visade utåt en både brysk och hård yta, men att sedan

när han fått eget hem, de goda egenskaperna alltmera gjorde sig gällande även utåt.

Mallmén var född 1883 i Karlskrona, vid vars läroverk han tog studentexamen 1902. Sina juridiska studier gjorde han i Lund, där han blev juris utr. kandidat 1907. Efter tjänstgöring i Svea och Göta hovrätter har han som sagt sedan 1918 praktiserat som advokat i Jönköping. Vid sidan därom var han sedan att 10-tal år ordförande i Jönköpings fastighetsägareförening och verkst. direktör i Norra Smålands bostadskreditförening sedan dess bildande. Vidare var han vice ordförande i Jönköpings borgerliga valmansförening samt ordförande i styrelsen för lokalavdelningen av Riksteaterns publikorganisation.

Han var mycket kunnig och driftig i sitt fack. Hans kunskaper uppbyros därtill av en social och humanitär känsla, som kom till påtagliga uttryck i det han talade och skrev som jurist. Advokat Mallmén var i övrigt mycket allmänintresserad och beläst och följde ivrigt med tidens företeelser, icke minst på det litterära området. Han hyste starkt intresse för folkbildningen, var en flitig föreläsare och populär förmedlare i tal och skrift av juridisk upplysning åt gemene man.

Bror Mallmén inträdde i Par Bricole år 1923 och fick 8:de graden 1933.

Inom Par Bricole framträdde Mallmén ej ofta, men vi minnas honom som en trivsamt man och ärlig sanningssökare.

Advokat Rickard Schéle

föddes i Västergötland år 1867, tog studenten i Skara och kom efter avslutade juridiska studier till Jönköping på 1890-talet.

De var en glad och trevlig ung jurist, som då kom till staden. Han blev omtyckt och sattes i rådmansställning, var under många

år ombudsman i länets brandstodsbolag, sekreterare i landstinget och handhade för övrigt mångahanda uppdrag. Hans ekonomiska ställning blev dock vacklande och för att råda bot härför lämnade han sin rådmansbefattning och övertog Holms Juridiska Byrå. Sjukdom tillstötte och den forne så levnadsglade mannen fick flytta härifrån staden. Under senare år sysslade Schéle med advokatycket i Stockholm.

Hans plats hos oss har stått länge tom, vi kanske ej ens har sett den tomma platsen. Tiden rinner så fort och glömskan, den barmhärtiga glömskan, den obarmhärtiga glömskan, lättar någon gång som nu på sin förlåt för att visa oss ett livsöde, där döden blir till synes den verkliga befriaren. Må friden ha blivit Din lott.

V. Häradshövding Gustaf Lindman

var Jönköpingsbo och föddes här 1866 och avled på sin egendom Rosenlund den 4 juni 1935. Lindman var i sin krafts dagar en verksam och mångfrestande man. Mångårig som sekreterare i Hus-hållningssällskapet, ordförande i drätselkammaren, direktör i Jönköpings lans och stads sparbank och ett otal andra värv. En del av hans verk har haft och har bestående värde.

I Par Bricole inträdde han år 1901 och vann så småningom 8:de graden år 1924. Han deltog endast sporadiskt i sammankomsterna och synes aldrig hava trivts inom Par Bricole. Han har, vilket kommit till kännedom, i tysthet övat mycket gott och på så sätt visat sig i handling vara en god Bricolebroder.

Friherre Gerhard de Geer,

född 1874, gick bort den 4 juli 1935 och var inom det verk han hade sin gärning, Huskvarna Vapenfabrik, en uppskattad man. Även utanför sin verksamhetskrets vann han genom sin nobla personlighet aktning och vänner. Ej minst inom vår orden, där han

inträdde 1903 och fick 8:de graden 1917, fick hans vänlighet och godhet gensvar i var broders hjärta. Gerhard de Geer var en som hade mycket till övers av hjärtats värme för dem han kom i beröring med. Därför är Du tacksamt bevarad i vårt minne.

Klädeshandlanden Ewald Zetterberg

var en son av Jönköpings stad - född här 1864. Hans fader förde en av de första båtarna som gingo till Visingsö. Efter att åt sig hava grundat en ganska solid ställning måste han bispringa en yngre släkting, varigenom han å äldre dagar fick i hög grad inskränka sig. Sjukdom nedbröt honom och han slutade sina dagar i Vireda socken den 1 oktober 1935.

Zetterberg inträdde i orden krisåret 1917 och fick där slutligen 8:de graden.

BRODER! Har du tytt vår Ordens hemlighet
 Då växer allt och får förborgad mening
 Väl är det kvar det lätta fjärilsstoft,
 Som låg som skimmer på sekundens vingar,
 Vårt skämt är lika sorglöst, skrattet klingar
 Så ljust som förr, och druvans ljuva doft
 Med samma makt vår yra än betvingar.
 Ibland det släkte, ävlans möda tärde,
 Vi pruta icke av på löjets värde –
 Det är vår stolthet – men vi också lärde
 Att se bakom dess lek och flyktighet
 Ett mäktigt allvars höga gåtfullhet,
 Som icke tynger, men fördjupar det.

Så skedde att blott den fullt ut förstod
Den fröjd, i våra festers gamman brann
Som såg den genomskimrad utav ljuset
Från livets eget stora sammanhang.
För oss är glädjen livets mannamod,
Som adlar oss till våra ödens herrar
Och ger oss kraft med trotsigt löje möta
Allt hårt och kargt, som blev vår vandrings lott.
Den blosset är, som vi med fasta händer
Mot nattens stora, stilla stjärnor lyfta,
Tills allt omkring oss lånar flammans prakt.
Så blev ock druvan mera än den brunn,
Varur vår fröjd i festens timma öste –
Hon blev symbolen för den kraft, som löste
Vår levnad utur våra ödens makt.

-o-O-o-

TAL FÖR KVINNAN

Vid

Jönköpings P.B:s Gåskalas
den 17 november 1935.

Av Eskil Kylin.

Vid denna charmanta och lukulliska fäst
skall jag som en enkel och anspråkslös gäst
för alla de sköna damerna taga till ordet
med gåsen och bourgognern ännu stå på bordet.

Det kan väl då synas rimligt och riktigt
och ur samhällelig synpunkt för resten rätt viktigt
att göra en jämförelse mellan en gås och en kvinna
för att på så sätt någon sorts rättvisa vinna.

Om vi då först och främst ta hänsyn till gåsen.
Stekt och garnerad med äpplen kring kråsen
är hon som bordsdekoration numero ett
däri ge mig säkert alla bröderna rätt.

Man säger att kvinnan ofta är rätt mullig
men gåsen är som vi märkt än mer hullig.
Om ock en kvinna är rätt mjuk att hålla i armarne
så är dock gåsen avgjort bättre för tarmarne.

Man har sagt mig att kvinna understundom fått barn.
Men, säg mig, det beror väl ändå på karn.
Förresten. Vad folk här än pratar för dravel
en sak är säker. Gåsen är bättre i avel.

Ty om kvinnan vart tredje år kanske ger oss en liten
så kommer gåsen vartenda med minst tio i sviten.
Jag vill nu inte påstå att det bleve så lätt
för oss män om kvinnan gjorde på samma sätt.

De yngre bröderna mena det är skönt hos en kvinna att vila
men jag vill hellre till min gåsdunsbolster få ila
och där ligga och sova på natten
i synnerhet om man råkar vara lite i hatten.

Men i ett avseende tas ändå priset av vår kvinna.
Hon är avgjort bättre som förförarinna.
Och därför ber jag Er alla att hylla henne
och linda en gloria kring hennes ämne.

-ooOoo-

Högtidstal
på
BARBARADAGEN
den 7 December 1935
Av
Chefredaktör Ernst Greén.

I kvällningen den 8 december 1786 samlades ett antal glada brikollbröder på källaren "Claes på hörnet" – hörnet av nuvarande Surbrunns- och Roslagsgatorna – för att fira Barbarafesten. Främst bland de närvarande ser man sällskapet styrande Mästare, då för tiden kallad General-Ceremoni-Mästare och Högste Ombudsman – sekreteraren vid Kongl. Operan Olof Kexél. Och bland dagens recipienter en liten man med stora, själfulla, mörkblå ögon och askblont hår över den höga pannan. När han kom in, tog han ur sin vida kappa fram en cittra, och kanske klingade sakta strängarna, då dess ägare placerade den på ett bord. Det var Par Brikolls odödlige sångare och skald, sekreteraren i Kongl. Nummerlotteriets direction Carl Michael Bellman. Han blev denna kväll dubbad till vice-guvernör – då för tiden Brikolleriets näst högsta grad, den högsta kallades "Guvernör och riddare av Bricoleriet". Vice-guvernörsgraden var f.ö. den högsta grad Bellman nådde i sällskapet. Vid detta glada tillfälle ägnade han moster Barbara ett hyllningskväde, typiskt för tiden och dess muntra tidsfördriv. Jag skall återkomma till det senare.

Nu hänger Bellmans cittra stum på en vägg i Bellmanmuseet på Skansen. Men för några dagar sedan fick jag som brikollist det sällsynta privilegiet att ta ner den från dess plats och slå an dess strängar. Vilken klang! Och vilken stämning vid

att få hålla denna Par Brikolls kostbaraste klenod i händerna! Strängarna ljuder inte mer till sång, men ändå sjunger de alltjämt – ”det finns ej tid, som dessa toner söver” - skrev engång Carl Michael Bellmans store Sångarbroder Esias Tegnér. Som få skalder lever Bellman ännu i vårt folks minne och medvetande. Den 28 november hade jag min väg över Klara kyrkogård och stannade som vanligt ett ögonblick vid Bellmans grav. Där låg innanför gravgallret en röd nejlika, ensam men doftande och frisk – tydligen en hyllning åt minnet och vad Bellman givit.

Mina bröder! Jag hade tänkt att denna Barbaradag ta er med på en kort visit i Bellmansmuséet och dröja några ögonblick vid ett och annat, som har speciell anknytning till vårt Brikolleri. Vår visit ska inte bli lång.

Bellmansmuséet är inrymt i Tottieska malmgården, som man finner till höger strax inom stora entrén mitt för Hasselbacken. Gården är ett gammalt förnämt borgarhus från 1700-talet. Muséet omfattar två rum med en hall i övre våningen, fyllda med intressanta Bellmansminnen av skilda slag.

I hallen äro uppsatta bilder av ställen som nämnas i Bellmans sånger, där kan man se hur krogen Claes på Hörnet såg ut, källaren Kejsarkronan, Kattrumpstullen, Fiskartorpet o.s.v. I det yttre rummet finns de egentliga Bellmansklenoderna. De är inte många, men så mycket mer talande. Jag nämnde nyss Bellmans cittra. Den äges av Par Brikoll, som deponerat den i Bellmansmuséet – och den är givetvis sällskapets kostbaraste skatt. Man talar mestadels om Bellmans luta. Han använde också en sådan, men oftare cittran. Lutan var ett större instrument – cittran mindre och bekvä-

mare att ta med under kappan, då ägaren begav sig till något glatt aftonsamkväm eller på en utfärd i det gröna. Längre fram blev cittran transporterad på ett vida högtidligare sätt – intendenten för Bellmansmuséet berättade, att han för åtskilliga år sedan sett den bäras på hyende i brickollprocession till Bellmans byst på Djurgården.

Cittran bär spår av flitigt begagnande. På baksidan av halsen är konstlöst inprickade bokstäverna C M B – det kan ha varit Bellman själv som gjort det, ty en yrkesman skulle säkert ha stuckit in initialerna på ett mer fackmässigt sätt. Cittran har 5 enkelsträngar och 3 dubbelsträngar. Deras klang är som jag nämnde ännu underbart vacker – inte spröd utan djup och fulltonig. Cittran, nu till färgen mörkbrun, är gjord år 1781 av hovinstrumentmakaren Mattias Petter Kraft. Det var säkerligen det kostbaraste och mest ryktbara instrument han förfärdigade.

Bredvid cittran hänger ett annat stränginstrument – kallat hummel – som också tillhört Bellman. Det såldes på auktion efter Bellmans änka 1847.

På en vägg se vi inom glas ett säreget dokument, adresserat till Hovsecreteraren ädel och högaktad herr Carl Mikael Bellman. Det är en delvis obetald räkning från kryddkramhandlaren Jonas Planman. Under åren 1780 och 1781 hade Bellman fått kredit i Planmans speceribod för sammanlagt 39 riksdaler specie 21 skillingar och 9 runstycken, i nuvarande penningvärde omkr. 300 kronor. Enligt anteckningar på räkningen avbetalde Bellman den 2 januari 1781 10 riksdaler, den 16 maj samma belopp och den 2 augusti 4 riksdaler. Sen gick det trögare. Inte förrän den 21 augusti 1783 betalde han – tydligen efter krav – 5 riksdaler 21 sk. och de 9 run-

styckena. Efter denna avbetalningspost har Bellman egenhändigt skrivit: ”Uppvisas och accepteras till i början av oktober detta år. Denna accept gällde alltså resten 10 riksdaler. I oktober blev det vad man numera skulle kalla protest och lagsökning – men utan effekt. Gudskelov, säger Bellmansmuséets intendent. Ty om Bellman betalt de resterande 10 riksdalerna, så skulle vi sannolikt inte nu äga detta säregna vittnesbörd om en stor skalds och sångares bekymmersamma vardagsliv. Och tänk om Bellman hade kunnat ana, att hans obetalda kryddbodsräkning, som säkert gjort honom en hel del vånda, skulle bli förvärvat till ett museum, bärande hans namn, för en summa av hela 225 kronor!

I ett brev till sin son Adolf förmanade Bellman engång: ”Akta dig för satans garn och för listen av Nobelius,” Denne Nobelius var krigsfiskal och därtill ockrade han sannolikt en smula med sitt pund. Alltnog han ägde ett knippe reverser undertecknade av C. M. Bellman. Man kan inte påstå, att Nobelius gick hårt åt sin gäldenär – skulden var inte precis så liten. Och Bellman var ingen snar betalare, tvärtom – år efter år gick utan att Nobelius hörde av någon likvid. Året före Bellmans död förlorade Nobelis tålmodet och lät bysätta Bellman i högvakten i Slottet. Den litterära malisen påstår, att Nobelius slog sina lovar omkring fru Bellman, som vid den tiden var i 40-årsåldern. Hur som helst – den utarmade och lungsjuke skalden fick sitta 14 dar i gäldstugan innan goda vänner löste ut honom. Nobelius fick sina pengar, men litteraturen gick miste om den levnadsteckning, som Bellman påbörjade i bysättningshäktet – den blev aldrig fullbordad. Och det var stor skada.

Par Brikoll äger de utsökningshandlingar med åtföljan-

de reverser, som gälla Bellmans bysättning – och här liggas det alltså i muséet i en glasmonter. Trista dokument - och ändå ett säreget vittnesbörd om en över hövan rik mans fattigdom. Bellman tröstade sig emellertid som han kunde: Han ägde snillet och sin monarks bevågenhet: på ett särdeles rymligt brännvinsglas – högeligen olämpligt enligt nutida restriktionslagstiftning – men prytt med Gustaf III:s namnchiffer, har Bellman låtit inskriva, med sina initialer C. M. B. under:

Helt tomt är mitt schatull,
 min lyra är i kras,
 men ändå på mitt glas
 står Gustafs namn i gull.

Brännvinsglaset finns i muséet – det rymmer minst 35 centiliter. Om det var detta glas Bellman begagnade, då han med ganska bedrövlig uppsyn intog den ”mårgonsup med smörgås i hand, trött och trumpen”, vid vilken Sergel ritat av Bellman, förmäler inte litteraturhistorien.

Hur såg Bellman egentligen ut? Den porträttmedaljong, som på antikt manér framställer honom med vindruvklasar i håret och som pryder den Bellmansmedalj jag har den äran bära, är utförd av Sergel år 1787. I en recension i Stockholms-Posten för 1790 om Fredmans epistlar betecknas detta porträtt som ”förträffeligen likt”. Det är tydligen alldeles riktigt, att döma av jämförelsen med andra porträtt av Bellman. Där hänger t.ex. i muséet ett porträtt i olja, målat av Elias Martin. Det är bilden av en medelålders man med friskt ansikte, stora, mörkblå ögon, lång, något buktad näsa. fyllig mun och blont hår över den höga, bakåtvälvda pannan. Han är klädd i en mörkblå rock med vitt

bröstkårs, händerna är smala och veka. Det är ögonen man fäster sig vid – de lysa av intelligens, godhet och det vemod, som enligt Tegnér låg över Bellmans panna. Porträttet ägdes på Bellmans tid av en familj Stahre, och från dess hem finns följande anteckning på porträttets baksida: ”Det var en riktig glädje att ha porträttet på väggen, emedan det var som om Bellman satt och såg ner på oss – så likt var det”.

Det porträtt, som uppställts här i vår sal är en reproduktion av ett annat porträtt i olja, som hänger på Grips-holms slott. Gripsholms-porträttet är av Bellman i 40-års-åldern, kanske något idealiserat efter tidens sed. Enligt uppgift målades det på beställning av Gustaf III.

När Bellman blev äldre, blev hans drag förgrovade - hans levnadsförhållanden var ju bekymmersamma och sjukdom tillstötte. Åtskilliga teckningar av Sergel, tydligen gjorda utan det ringaste smicker, visa skaldens utseende vid äldre år.

Och så kommer jag till muséets näst cittran märkligaste föremål – Bellmans dödsmask, tagen av Sergel samma dag Bellman dog. Denna bild i vit gips kan inte lämna någon svensk oberörd. Den talar sanningen om en åldrad mans förgrämda ansikte, i vilket bekymren skurit djupa fåror. Man ser i alla fall, att detta huvud och ansikte i livet var fint format, rätt litet i proportionerna men ädelt i pannans form och hakans fasta byggnad – ett maskulint ansikte men med veka drag. Man ser denna bild med något av andakt och vördnad inför snillet storhet men också dess mänskliga bonings förgänglighet.

Under dödsmasken se vi det tillkännagivande om dödsfallet, som per kort tillställdes vänner och bekanta. Det lyder: ”Tillkännagives, att Konungens Trotjenare Hovsekreteraren och Sekreteraren i Kongl. Nummer-Lotteriets Direction Herr Carl Michael Bellman med döden avlidit den 11 februari 1795 kl. ett om natten uti en ålder av 54 år och 7 dagar. Alla sorgebesök undanbedjas”.

Säreget nog var Bellmans ålder felaktigt angiven på detta sorgkort. Han var i själva verket inte 54 utan 55 år då han dog. På Bellmansmedaljen står ”född 1741” – det är också fel ty Bellman var född den 4 februari 1740 i Stockholm.

I samma monter se vi också Bellmans bibel. På innerpärmen har änkan gjort ett par säregna anteckningar. Där står först: ”Bellman communicerat (alltså fått nattvarden) den 23 januari 1795”. Fru Bellman skrev inte ”Carl Mikael” eller ”min make” eller liknande utan rätt och slätt ”Bellman”. Strax under denna anteckning har hon skrivit: ”Den 10 februari dog Bellman”. Det var nu återigen en felaktig anteckning, ty han dog kl. 1 natten till den 11.

I samma monter finns ännu en av Par Brikolls dyrgrip. Det är en dryckeskanna – en stånka – av masur, ganska vid och djup, förfärdigad 1770. Den har tillhört Bellmans förtrogne vän professor Erik Palmstedt och enligt traditionen alltid begagnats av Bellman vid dennes besök hos honom till att dricka ”Westmans öl” ur. Museiintendenten var så vänlig att låta mig ta stånkan i hand och lyfta på locket. Inuti finns i stånkans vägg insatta en rad tappar – alltså märken som visade hur pass djupa klunkar det var lämpligt att ta. Det tjänte ingenting till att sticka näsan i kannan -

det fanns inte den svagaste doft kvar av Westmans öl.

I montern förvaras åtskilliga andra Bellmansminnen. Några klubbor, brukade vid ordenssammanträden – kanske i Bacchi ordenskapitel. En tobaksdosa av koppar – men fullständigt luktfri. Bellmans promenadkäpp av spanskrör med mässingsknapp (man var ju en fattig skald). Bröderna må inte förtänka, att jag kände en sällsam känsla i fingrarna, då jag fick – alltjämt ett sällsynt privilegium som brickkollist – ta i handen två av Bellmans kritpipor, av vilka han rökte ur den ena strax innan han dog.

Till Bellmans enkla bohag hörde en liten tarvlig rakspiegel och ett bord – om vilket det förmäles, att han stundom tog sig ett glas vid det i goda vänners sällskap. I bouppteckningen var bordet, som finns i muséet, upptaget till ett värde av 16 skilling banko.

Vi se som hastigast på några av Bellman skrivna brev till goda vänner. De är tämligen originella versbrev, försedda med lavingar av Bellmans samtida och vän Per Hilleström. Både breven och teckningarna är tämligen respektlösa. I ett berättar exempelvis Bellman, hur adressaten kommer att bli högtidligen mottagen av magistraten i Södertälje. På rådhustrappan står borgmästarn och nedanför på torget rådmännen – Hilleström har ritat borgmästarn som ett större svin och rådmännen som smågrisar.

I det större museirummet finns även en massa ting, som erinrar om Bellman. Jag hinner inte ingå på dem nu – och jag har redan nämnt om de större sevärdheterna. Högeligen sevärda i stora rummet är emellertid två porslinsserveriser,

som Bellman beställt efter eget sinne på Marieberg och presentat åt tvenne damer. Tallrikarna är försedda med teckningar till Bellmans sånger samt deviser – inte alltid så finkorniga. På en tallrik fick således dess ägarinna – och hennes middagsgäster! – läsa, att hon blivit av en viss person ”lägrad 15 gånger”. 1700-talet hörde ju inte till de pryda tidevarven. Sevård är också en monter, som på brev och handlingar visar originalnamnteckningar av några av de personer, som Bellman namngett i sina sånger: Gustaf III, Elis Schröderheim, Mollberg, Gottfrid Sackenhjelm över vilken Bellman höll den första parentationen i Par Brikoll, Trundman, klockaren i Bacchi orden, Peter Planberg, kantzlar i Bacchi orden, krögaren Kyronius, berömd för sitt öl, m.fl.

Sevård är en grovknölig käpp – av en vinstock – med vilken Bellman enligt uppgift dubbat riddarna av Bacchi orden. I stora rummet finner man f.ö. en mängd intressanta saker. Kuriös är en samling tobakskarduser med Bellmans namn och bild på. ”Hovsekreteraren C. M. Bellmans tobak” tillverkades av Wilh. Hellgren & C:i och gick i handeln i 50 år – muséets kardus av denna sort är inköpt så sent som 1905.

Mina bröder! Jag har inte hunnit berätta för er så mycket om Bellmansmuséet som jag skulle önskat. Jag kunde också önskat ge er en föreställning om vilken roll Bellman spelade för uppkomsten av Par Brikoll, men tiden räcker inte till.

Så mycket vet vi kanske lite var, att Bellman ganska tidigt – omkr. år 1760 – började roa sig själv och sina vänner med parodiska upptåg, som ironiserade över den tidens

ordensvurmeri. Så skedde i flera sammanslutningar och kotterier: Södra bataljonen, Augustiorden, Bacchi ordenskapitel, De två förgyllda svinens riddarekapitel och andra. Det var till en början tämligen formlöst – men roligt. Lite mer stadga fick dessa upptåg, då Bellman år 1774 inrättade ”sällskap av bricoller i tre grader under riddersmannas namn”. Det var emellertid först Kexél, som organiserade dessa skämtsamma upptåg till ett verkligt ordenssällskap, som blev Par Brikoll. Det skedde 1779 – överkommendörsgraden hölls i Börshuset för första gången – ”med all tillbörlig gravité och lustre”, som det heter – den 29 nov. 1779.

Som ett prov på Bellmans glada skämt i 30-årsåldern ska jag föredra ett par korta strofer ur det Ceremonielle, som han begagnade sig av vid parentationen i Riddarekapitlet av de två förgyllda svinen den 18 oktober 1769 över brännvinsbrännaren Lundholm. I Bellmansmuséet finns ett porträtt av denne Lundholm – avbildad ganska rödnäst och tung i kroppen och med en s.k. pokal i näven.

Dessa parentationer utfördes efter ett särdeles noga utarbetat ceremoniel – det finns således även notblad till musiken – och de gjordes – på parodiskt sätt uti en dramatisk form med processioner och klockringning, en symbolisk likkista i lokalen med den avlidnes ordensband, stjärna o. dyl. på locket. Den bit jag ska föredra kallar Bellman ”Chorus med ackomp. av klockor” och den beledsagade utbärandet under klockringning av brännvinsbäraren och riddaren Lundholms symboliska kista:

Hör klockorna med ängsligt dån
 Nu ringa för en Bacchi Son,
 För Riddarn Lundholm där i vrån,
 Av döden uppsluken!
 Se Ordens Peruken!
 Se Stjärnan på'n!

o o o

Hör klockorna vid mörksens tull!
 Sov gamle Lundholm, sov lull lull,
 Cupido sjunger vid din mull:
 Om nånsin din Maka
 skull' kysst på din haka
 Hon blivit full.

o o o

Så slås din kammar-dörr i lås,
 Din Ordens-kåpa, kors och krås
 I jorden multna och förgås.
 Din kista man rörer,
 Ta i Kommendörer,
 Trompetare blås!

Hela denna ”parentation”, som finns i Bellmansmuséet, är en ytterst originell blandning av skämt och allvar - säkerligen i stil med brännvinsbrännar Lundholms egen smak. Vi ska f. ö. komma ihåg, att brännvinsbränning på den tiden var en fullkomligt legitim näring – själva Kronan brände ju - och att 1700-talets uppfattning om skämt och cynism var åtskilligt mer robust än vår tids.

För att inte alldeles glömma bort Moster Barbara i detta underliga Barbara-tal ämnar jag nu till sist föredra det kväde till Barbaras ära, som jag talade om i början och som Bellman sjöng vid Barbara-festen i Par Brikoll den 8 december 1786 – alltså i morgon för 149 år sedan.

Hette hon Barbara? Svara mig! Ja!
 Bacchus på tunnan nu oss bebådar:
 vår skyddsgudinna – hurra, hurra! –
 vältrar sig nu ibland gudarna – ja!
 Klädd uti Jofurs sitserpaulun,
 med små ridbyxor av rosig kattun,
 vältrar sig nu den stormäktiga frun.
 Stöt i basun och klinga i tropp!
 Klang! Par Brikoll så lyfte hon opp:
 Bacchus från tunnan i språnget så lätt,
 gjorde gudinnan sin kur. Det var rätt!

+ + +

Juno befallde och nymferna – ja –
 spridde kring laget sin glättiga låga.
 Fluidum flöda och ur kärlena
 rann nu rossolis och röd mallaga.
 Av dessa syror bereddes vår bål ...
 Sjungom gudinna och sväljom dess råga!
 Rossliga stämmor, i klingande skål
 sjungom med Bacchus nu Barbaras skål!
 Vårt göromål på denna dag
 är att bekräfta vår åldriga lag
 vinet förtära i måttliga mått,
 hedra brikoller och önska dem gott.

-o o o O o o o-

Mina bröder, så besjöng och hyllade Par Brikoll sin moster Barbara för ett och ett halvt århundrade sedan. Man kan gott påstå, att hennes tjusiga person – i vilken gestalt hon än varder sedd av skiftande Barbaratalare - alltjämt är älskad av oss brikollister.

- o o o O o o o -